

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

32'nci Birleşim 10 Aralık 2021 Cuma

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	652
II.- GELEN KÂĞITLAR	655
III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI	662
1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, Irak'ın kuzeyindeki Pençe-Yıldırım Operasyonu bölgesinde ve İdlib'de şehit olan askerlere Cenab-ı Allah'tan rahmet, şehit ailelerine, milletimize ve Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın şahsında tüm Silahlı Kuvvetler mensuplarına başsağlığı ve sabır dilediğine ilişkin konuşması	662

**IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN
DİĞER İŞLER**

663,716,742,744,

827,835

A) KANUN TEKLİFLERİ

663:706,716:740,

742,744:815,

827:834,835:846

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 281)

663:706,716:740,

742,744:815,

827:834,835:846

2.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller (Gider ve Gelir Cetvelleri), 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2020 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 194 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2020 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2020 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1690) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 282)

663:706,716:740,

742,744:815,

827:834,835:846

A) TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

663:706,716:740,
742,745:815,
827:834,835:836

1) Tarım ve Orman Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

663:706,716:740,
742,745:815,
827:834,835:836

2) Tarım ve Orman Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

663:706,716:740,
742,745:815,
827:834,835:836

B) ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

663:706,716:740,
742,745:815,
827:834,835:836,
837

1) Orman Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

663:706,716:740,
742,745:815,
827:834,835:836,
837

2) Orman Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 663:706,716:740,
742,745:815,
827:834,835:836,
837

C) DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ 663:706,716:740,
742,745:815,
827:834,835:836,
838

1) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 663:706,716:740,
742,745:815,
827:834,835:836,
838

2) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 663:706,716:740,
742,745:815,
827:834,835:836,
838

Ç) TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ 663:706,716:740,
742,745:815,
827:834,835:836,
839

1) Türkiye Su Enstitüsü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 663:706,716:740,
742,745:815,
827:834,835:836,
839

2) Türkiye Su Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 663:706,716:740,
742,745:815,
827:834,835:836,
839

D) ADALET BAKANLIĞI 663:706,716:740,
742,745:815,
827:834,835:836,
839:840

1) Adalet Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 663:706,716:740,
742,745:815,
827:834,835:836,
839:840

2) Adalet Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 663:706,716:740,
742,745:815,
827:834,835:836,
840

E) YARGITAY

663:706,716:740,
742,745:815,
827:834,835:836,
840

1) Yargıtay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

663:706,716:740,
743,745:815,
827:834,835:836,
840

2) Yargıtay 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

663:706,716:740,
743,745:815,
827:834,835:836,
840

F) DANIŞTAY

663:706,717:740,
743,745:815,
827:834,835:846

1) Danıştay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

663:706,717:740,
743,745:815,
827:834,835:836,
841

2) Danıştay 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

663:706,717:740,
743,745:815,
827:834,835:836,
841

*G) CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURLARI
KURUMU*

663:706,717:740,
743,745:815,
828:834,835:836,
841:842

1) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurları Kurumu 2022 Yılı
Merkezî Yönetim Bütçesi

663:706,717:740,
743,745:815,
828:834,835:836,
841

2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurları Kurumu 2020 Yılı
Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

663:706,717:740,
743,745:815,
828:834,835:836,
842

Ğ) TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ

664:706,717:740,
743,745:815,
828:834,835:836,
842:843

1) Türkiye Adalet Akademisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

664:706,717:740,
743,745:815,
828:834,835:836,
842

2) Türkiye Adalet Akademisi 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

664:706,717:740,
743,745:815,
828:834,835:836,
843

H) HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU

664:706,717:740,
743,745:815,
828:834,836,
843:844

1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

664:706,717:740,
743,745:815,
828:834,836,843

2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 664:706,717:740,
743,745:815,
828:834,836,
843:844

1) TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU 664:706,717:740,
743,745:815,
828:834,836,844

1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 664:706,717:740,
743,745:815,
828:834,836,844

2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 664:706,717:740,
743,745:815,
828:834,836,844

İ) KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU 664:706,717:740,
743,745:815,
828:834,836,845

1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 664:706,717:740,
743,745:815,
828:834,836,845

2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 664:706,717:740,
743,745:815,
828:834,836,845

J) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI 664:706,717:740,
743,745:815,
828:834,836,846

1) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 664:706,717:740,
743,745:815,
828:834,836,846

2) Millî Savunma Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 664:706,717:740,
743,745:815,
828:834,836,846

V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

706

1.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, HDP Grubu adına konuşan hatiplerin 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dördüncü tur görüşmelerinde yaptıkları konuşmaları sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine satışması nedeniyle konuşması

706:708

VI.- AÇIKLAMALAR

708,741,743,816,834

1.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun satışma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

708

2.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

709

3.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, bütçe görüşmelerindeki konuşma düzenine, Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dördüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun satışma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

709:712

4.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ile İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelere ilişkin açıklaması

712:714

5.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

714

6.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

714:715

7.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, devletin hiçbir kurumunu itibarsızlaştırma yaklaşımını kabul edemeyeceklerine ilişkin açıklaması

741

8.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

741

- 9.- Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin, zaman zaman Meclisin tansiyonuyla beraber, karşılıklı olarak maksadı aşan kelimeler olabildiğine, bununla alakalı Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'le görüşmelerini yapmış karşılıklı olarak helalleştiklerine ilişkin açıklaması 743
- 10.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 744
- 11.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli ile İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 744
- 12.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül ile Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dördüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ve getirilen bütçeleri yetersiz buldukları için ret oyu vereceklerine ilişkin açıklaması 816:818
- 13.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dördüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 818:820
- 14.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, bütçe sunumunu gerçekleştiren Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül ve Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'a ve katkı sağlayan parti gruplarına teşekkür ettiğine, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül ve Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dördüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 820:822
- 15.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, bütçe sunumunu gerçekleştiren Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül ve Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'a ve katkı sağlayan parti gruplarına teşekkür ettiğine, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül ile Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dördüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ve Millî Savunma Bakanlığı bütçesine kabul oyu vereceklerine ilişkin açıklaması 822:824

16.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül ve Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dördüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 824:827

17.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Garibe Gezer'in intihar vakasıyla ilgili olarak Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığınca adli ve idari soruşturmanın başlatıldığına ilişkin açıklaması 834

VII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

847

1.- Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Ardahan ilinde 2002 yılından bu yana sosyal yardım alan kişi ve hane sayısına ilişkin sorusu ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık'ın cevabı (7/54429) 847:848

2.- Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin'in, Gümrük Birliği'nin güncellenmesine ilişkin sorusu ve Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/54441) 849:851

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 11.02’de açılarak beş oturum yaptı.

2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 281), 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller (Gider ve Gelir Cetvelleri), 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2020 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 194 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2020 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2020 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1690) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu’nun (S. Sayısı: 282) görüşmelerine devam edilerek,

Hazine ve Maliye Bakanlığı,

Kamu İhale Kurumu,

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu,

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu,

Sermaye Piyasası Kurulu,

Gelir İdaresi Başkanlığı,

Türkiye İstatistik Kurumu,

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı,

Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu,

Ticaret Bakanlığı,

Rekabet Kurumu,

Helal Akreditasyon Kurumu,

2022 yılı merkezî yönetim bütçeleri ile 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesapları kabul edildi.

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan ve Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz’ın 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin üçüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptıkları konuşmaları sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan’ın satışma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan’ın yerinden sarf ettiği ifadelerinde Halkların Demokratik Partisine,

Satışması nedeniyle birer konuşma yaptılar.

Sakarya Milletvekili Engin Özkoç, Ana Muhalefet Partisi Genel Başkanına “Biz sizi burada ağırlayamayız.” diyen TÜİK Başkanını ve ona sahip çıkan Cumhurbaşkanı kınadıklarına,

Sakarya Milletvekili Engin Özkoç, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun Ticaret Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığını bir saygınlık çerçevesinde eleştirdiğine, saygı duyulması gereken kişilere saygı

gösterildiğine, Mecliste çıkan kavgaların sorumlusunun kim olduğunu milletin takdirine bıraktığına ve eski Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan mahkemelerde yargılanıncaya kadar kendisine muhalefet edeceklerine,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, TİSK ve TÜRK-İŞ'i Asgari Ücret Tespit Komisyonunun 3'üncü toplantısında teklif ettikleri ücret artışı sebebiyle utanmaya davet ettiklerine, asgari ücretin 6 bin TL'nin 1 kuruş altında olamayacağına ve TİSK'in koruma kalkanı AKP'nin emekçinin yanında yer alacağına sermayeye payanda olduğuna,

İstanbul Milletvekili Engin Altay, Pençe-Yıldırım operasyon bölgesinde PKK terör örgütü saldırısı sonucu şehit olan 3 Mehmetçik'e Allah'tan rahmet dilediğine,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesinde yaşanan gerginliğe ve silahlı kişilerce kuşatılan sol görüşlü öğrencilerin korunması için gerekli tedbirlerin ivedilikle alınmasını talep ettiklerine,

Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir, Pençe-Yıldırım operasyonu bölgesi ile Bahar Kalkanı Harekâtı bölgesinde şehit olan Mehmetçiklere Allah'tan rahmet dilediğine ve Pençe Yıldırım Operasyonu bölgesinde gerçekleştirilen hava harekâtına,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, İYİ Partili bazı hatiplerin üslubunun kabul edilebilir olmadığına ve daha dikkatli bir üslup olmasında fayda olacağına,

Samsun Milletvekili Erhan Usta, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Pençe-Yıldırım operasyonu bölgesi ile Bahar Kalkanı Harekâtı bölgesinde şehit olan Mehmetçiklerimize Allah'tan rahmet dilediğine ve Türkiye'nin terörle mücadelesinin eninde sonunda başarıyla neticeleneceğine,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Kayseri Cezaevinden Kandıra Cezaevine sevk edilirken işkence, taciz ve tecavüze maruz kalan Garibe Gezer'in intiharının bir şüpheli ölüm olduğuna ve Kandıra Cezaevi yönetiminin görevden alınarak sorumluların gözaltına alınmasını ve soruşturmanın acilen başlatılmasını talep ettiklerine,

Sakarya Milletvekili Engin Özkoç, Kastamonu Milletvekili Metin Çelik'in 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Samsun Milletvekili Erhan Usta, Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati ile Ticaret Bakanı Mehmet Muş'a nezaketli ve hoş üsluplarından dolayı teşekkür ettiğine ve Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati'nin 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati'ye yeni görevinde başarılar dilediğine, Hazine ve Maliye Bakanlığı personelinin beklentilerine, başarılarından ötürü Ticaret Bakanı Mehmet Muş ve ekibini kutladığına, çalışmalarında başarılar dilediğine ve bütçelerinin hayırlı olmasını dilediğine,

Samsun Milletvekili Erhan Usta,

Sakarya Milletvekili Engin Özkoç;

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati'nin 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde soru-cevap kısmında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Alınan karar gereğince, 10 Aralık 2021 Cuma günü saat 11.00'de toplanmak üzere 21.05'te birleşime son verildi.

Nimetullah ERDOĞMUŞ

Başkan Vekili

Şeyhmus DİNÇEL

Mardin

Kâtip Üye

Necati TIĞLI

Giresun

Kâtip Üye

Sevda ERDAN KILIÇ

İzmir

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR**10 Aralık 2021 Cuma****Süresi İçinde Cevaplandırılmayan Yazılı Soru Önergeleri****Cumhurbaşkanı Yardımcılığı (Fuat Oktay)**

1.-Kırklareli Milletvekili Türabi Kayan'ın, asgari ücrete ilişkin yazılı soru önergesi (7/54410)

2.-Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Ardahan ilinde 2015-2021 yılları arasında kişi başına düşen kamu görevlisi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54411)

3.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, son on yılda Türkiye'den yurt dışına göç eden kişilerle ilgili verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/54412)

4.-Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın, Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından hazırlanan Şiddet ve Taciz Sözleşmesinin onaylanıp onaylanmayacağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54414)

Adalet Bakanlığı

5.-Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın, Diyarbakır 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunda yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54415)

6.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Silivri 2 Nolu Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun Yargıtay aşamasındaki dosyasının durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/54416)

7.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Elazığ 2 Nolu Cezaevinde bulunan bir mahkumun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54417)

8.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bafra Cezaevindeki bir hükümlünün çeşitli iddialarına ve nakil talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54418)

9.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Silivri Cezaevinde bulunan bir hükümlünün denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54419)

10.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Antalya L Tipi Kapalı Cezaevinde kalan ve hamile olan bir kişinin sağlık sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54420)

11.-İğdır Milletvekili Habip Eksik'in, ülke genelindeki cezaevleriyle ilgili bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/54421)

12.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Bandırma T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun haberleşme hakkından yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54422)

13.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, 2002-2021 yılları arasında gerçekleşen iş kazaları sonucunda açılan davalara dair verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/54423)

14.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, cezaevinde bulunan kadınlara yapılan mamografi taramalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54424)

15.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, cezaevinde Covid-19 üçüncü doz aşılama çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54425)

16.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, İstanbul'da meydana gelen bir kadın cinayetine ve kadın cinayetlerinin önlenmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54426)

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

17.-Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Kastamonu İl Müdürlüğünde görevli bir kişi hakkındaki iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/54427)

18.-Trabzon Milletvekili Hüseyin Örs'ün, engelli bireylere ve ailelerine maddi destek sağlanması önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54428)

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

19.-Konya Milletvekili Fahrettin Yokuş'un, İŞKUR İşbaşı Eğitim Programı ve Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme İşbirliği Protokolü kurslarının askıya alınma nedenine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54431)

20.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Diyarbakır'da bir market görevlisinin işten çıkarılması ile ilgili bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/54432)

21.-İzmir Milletvekili Sevd Erdan Kılıç'ın, 2002-2021 yılları arasında yıllara göre meydana gelen iş kazalarında hayatını kaybeden işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/54433)

22.-Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, Karayolları Genel Müdürlüğü ve bağlı bölge müdürlüklerindeki ücretlendirme farklılıklarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54434)

23.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütü'nün, Mardin'de bir çağrı merkezi şirketine yönelik mobbing iddialarına ve şirketin denetimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54435)

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

24.-Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Ağrı'daki hava kirliliğine ve doğalgaz altyapısının il genelinde yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/54436)

25.-Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün, Patara Özel Çevre Koruma Bölgesindeki kumların çalınmasına ve çeşitli iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/54437)

26.-Ankara Milletvekili İbrahim Halil Oral'ın, Ankara'daki Mogan Gölü'nün dip temizlik çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54438)

27.-Kırıkkale Milletvekili Ahmet Önal'ın, Kırıkkale'de inşa edilen 1. kısım 2. etap TOKİ konutlarının sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54439)

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

28.-Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, bir televizyon programında yaptığı açıklamaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/54442)

29.-Kayseri Milletvekili Dursun Ataş'ın, kalıcı yaz saati uygulamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54443)

30.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, ülkemizdeki kömür rezervleriyle ilgili çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/54444)

31.-Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Ardahan ilinde 2015-2021 yılları arasında borç sebebiyle, elektrik, su ve doğal gaz kesintisine uğrayan hane ve işletme sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54445)

Gençlik ve Spor Bakanlığı

32.-Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, Türkiye Boks Federasyonu Olağan Genel Kurulu seçimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54446)

33.-İzmir Milletvekili Sevd Erdan Kılıç'ın, son 10 yılda KYK ile ilişiği kesilen öğrenci sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54447)

Hazine ve Maliye Bakanlığı

34.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, KHK ile ihraç edilen bir polis memurunun muhasebe stajının engellendiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54448)

35.-Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Ardahan ilinde 2015-2021 yılları arasında yıllara göre tahsil edilen vergi miktarı ile bankalara olan kredi borçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54449)

36.-İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, ülkemizdeki araçlara dair çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/54450)

37.-İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu'nun, yurt dışındaki varlıkların ülkeye getirilmesini teşvik etmek için yapılan düzenleme kapsamındaki başvurulara ilişkin yazılı soru önergesi (7/54451)

38.-İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu'nun, Fenerbahçe- Kalamış Yat Limanı'nın özelleştirilme kapsamına alınmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54452)

İçişleri Bakanlığı

39.-Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Van'ın Özalp ilçesinde yer alan Atatürk Caddesi'ndeki yol ve kaldırım çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54453)

40.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, KHK ile ihraç edilen bir polis memurunun muhasebe stajının engellendiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54454)

41.-İstanbul Milletvekili Ümit Beyaz'ın, okul servisi araçlarının yaptığı kazalara ve taşımali eğitim sistemine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54455)

42.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, tarihi eser kaçakçılığı suçu ile ilgili bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/54456)

Kültür ve Turizm Bakanlığı

43.-Mardin Milletvekili Tuma Çelik'in, azınlık vakıflarının seçimlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54457)

44.-İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, Batman İl Kültür Müdürlüğü Müzesinde bulunan altın sikkelerin kaybolmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54458)

Milli Eğitim Bakanlığı

45.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kayseri Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kalan bir tutuklunun üniversiteye öğrenci kaydının yapılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54459)

46.-İstanbul Milletvekili Ümit Beyaz'ın, okul servisi araçlarının yaptığı kazalara ve taşımali eğitim sistemine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54460)

47.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Bakanlığın son beş yılda düzenlediği toplantılara ilişkin yazılı soru önergesi (7/54461)

48.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, 2020-2021 yılı eğitim-öğretim yılında öğrenci sayısının önceki yıllara nazaran düşmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54462)

49.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, okullarda koronavirüse karşı alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/54463)

50.-Hatay Milletvekili İsmet Tokdemir'in, Hatay'da ilk ve orta öğretimde okuyan Suriyeli sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54464)

51.-Karaman Milletvekili İsmail Atakan Ünver'in, 2021-2022 eğitim ve öğretim döneminde KYK yurtlarına müracaat eden öğrencilere ve bunlardan yurtlara yerleştirilenlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/54465)

52.-Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in, uzaktan eğitim sisteminden faydalanamayan ve bu süreçte Kuran kurslarına giden öğrencilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/54466)

53.-Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un, İstanbul'un Beyoğlu ilçesindeki bir okulda yaşanan şiddet olayına ve okulun güvenlik sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54467)

Milli Savunma Bakanlığı

54.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa'da gerçekleştirilen bir narkotik operasyonuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/54468)

55.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, 2015-2021 yılları arasında zırhlı araçların sebep olduğu kazalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/54469)

Sağlık Bakanlığı

56.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Covid-19 olan bir vatandaşa son kullanma tarihi geçmiş ilaç verildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54470)

57.-Antalya Milletvekili Feridun Bahşi'nin, ülkemizde çocuk yaşta yapılan doğum sayısına ve bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/54471)

58.-Antalya Milletvekili Feridun Bahşi'nin, 2011-2021 yılları arasında ülkemizdeki Suriyeli kadınların kadın doğum hastalıkları muayene ve tedavilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54472)

59.-Kayseri Milletvekili Dursun Atas'ın, ilaç tedarikinde yaşanan sorunlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/54473)

60.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, bazı aşı ve ilaçlara erişimde yaşanan sıkıntıya ilişkin yazılı soru önergesi (7/54474)

61.-Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, Bingöl'de yaşayan ve hasta olan bir kişinin tedavisi için şehir dışına gitmesinin önlenmesine ve ildeki hastanelere onkoloji bölümünün açılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54475)

62.-Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Ardahan ilinde 2021 yılı itibarıyla kişi başına düşen sağlık personeli ve sağlık kurumu sayıları ile çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/54476)

63.-Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, 2018-2020 yılları arasında Bakanlık tarafından verilen engelli raporlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54477)

64.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, devlet hastaneleri ve özel sağlık işletmelerinde yapılan PCR testlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54478)

65.-Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz'ın, Silopi Devlet Hastanesindeki doktor ve tıbbi cihaz ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54479)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

66.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Bakanlığa kredi borcu olan OSB ve SS'lerin borçlarının yapılandırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54480)

Tarım ve Orman Bakanlığı

67.-İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, İzmir'in Kiraz ilçesine bağlı Çayağzı köyüne gölet ya da baraj yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54481)

68.-Karaman Milletvekili İsmail Atakan Ünver'in, Karaman ili merkez ve ilçelerinde yapılan yatırım ihalelerine ve sunulan hizmetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/54482)

69.-Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in, son üç yıl içinde ithal edilen tohum miktarına ve tohum fiyatlarındaki değişim oranına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54483)

Ticaret Bakanlığı

70.-Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Ardahan ilinde 2015-2021 yılları arasında hakkında tescil ve terkin işlemi yapılan ve borcu sebebiyle takibe düşen esnaf ve şirket sayılarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54484)

71.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, son beş yıldaki ithalat ve ihracat verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54485)

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

72.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, PTT bünyesinde yapılan bazı tayin işlemlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54486)

73.-Konya Milletvekili Fahrettin Yokuş'un, Konya çevre yolu projesinin ne zaman tamamlanacağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54488)

74.-Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, Muş'un Varto ilçesine bağlı köy ve mezra yollarının onarılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/54489)

75.-Karaman Milletvekili İsmail Atakan Ünver'in, Karaman'da internet altyapısı bulunan hane ve köy sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/54490)

Meclis Araştırması Önergeleri

1.- Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan ve 19 Milletvekilinin, mevsimlik tarımda çocuk işçiliğinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5162) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.11.2021)

2.- Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan ve 19 Milletvekilinin, çocuk işçiliğiyle ilgili sorunların tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5163) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.12.2021)

3.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç ve 19 Milletvekilinin, engellilerin mevcut durumunun araştırılarak maruz kaldıkları hak ihlallerini önleyecek tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5164) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2021)

4.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm ve 20 Milletvekilinin, engelli vatandaşların sorunlarının tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5165) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2021)

5.- Konya Milletvekili Fahrettin Yokuş ve 19 Milletvekilinin, mesleki eğitime yönelik çalışmalarda kullanılan kaynakların ekonomik ve verimli kullanılması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5166) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2021)

6.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu ve 19 Milletvekilinin, ıspanak zehirlenmeleri ile gündeme gelen gıda güvenliği konusunda alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5167) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2021)

7.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik ve 19 Milletvekilinin, artan döviz kurunun ülke güvenliği açısından sebep olduğu risklerin tespit edilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5168) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2021)

8.- Adana Milletvekili Mehmet Metanet Çulhaoğlu ve 19 Milletvekilinin, ilaç ve tıbbi cihaz sektöründe yaşanan sorunların tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5169) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2021)

9.- Çorum Milletvekili Tufan Köse ve 19 Milletvekilinin, şeker pancarında kota uygulamalarının üretime etkisini araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5170) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.12.2021)

10.- İzmir Milletvekili Murat Çepni ve 19 Milletvekilinin, Giresun'da bir madencilik şirketine ait atıkların depolandığı tesislerde meydana gelen patlamanın ekosisteme ve halk sağlığına etkilerinin tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5171) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.12.2021)

11.- Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü ve 19 Milletvekilinin, uyuşturucu madde kullanımının artmasının nedenlerinin tespit edilerek uyuşturucuyla etkin mücadele için politikaların geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5172) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.12.2021)

12.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç ve 19 Milletvekilinin, işsizlik oranındaki artışın ekonomi ve istihdam üzerindeki etkisinin araştırılarak bu sorunlara çözüm önerilerin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5173) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.12.2021)

13.- İstanbul Milletvekili Oya Ersoy ve 19 Milletvekilinin, yüksek kira artışlarının sebeplerinin araştırılarak yaşanan mağduriyetleri giderecek önlemler alınması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5174) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.12.2021)

14.- Kırıkkale Milletvekili Ahmet Önal ve 38 Milletvekilinin, Kırıkkale'de artan intihar vakalarının nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5175) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

15.- İzmir Milletvekili Murat Bakan ve 25 Milletvekilinin, deniz ekosistemini korumak için gereken politikaların belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5176) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

16.- İzmir Milletvekili Murat Bakan ve 25 Milletvekilinin, orman tahribatının önlenmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5177) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

17.- İstanbul Milletvekili Zeynel Emre ve 21 Milletvekilinin, vakıf ve derneklerin mali kaynaklarının araştırılarak hangi amaçlar doğrultusunda harcandığının tespit edilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5178) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

18.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer ve 20 Milletvekilinin, bireysel silahlanmada yaşanan artışın nedenlerinin tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5179) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

19.- İstanbul Milletvekili Özgür Karabat ve 20 Milletvekilinin, başta elektrik ve doğalgaz olmak üzere tüketim maddelerine gelen zamların sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5180) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

20.- Kırklareli Milletvekili Türcü Kayan ve 21 Milletvekilinin, hayat pahalılığının nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5181) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

21.- Kırklareli Milletvekili Vecdi Gündoğdu ve 20 Milletvekilinin, Kırıkkale'deki ekonomik ve sosyal sorunların tespit edilerek bu sorunlara çözüm önerileri geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5182) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

22.- Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi ve 22 Milletvekilinin, Erasmus programı ile yurt dışında eğitim almaya giden öğrencilerin yaşadığı sorunların tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5183) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

23.- Kırklareli Milletvekili Vecdi Gündoğdu ve 20 Milletvekilinin, Kırklareli’de su kaynaklarının azalmasının ve kirlenmesinin nedenlerinin tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5184) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

24.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın ve 22 Milletvekilinin, diyabet hastası çocukların korunması ve sorunlarının çözüme kavuşturulması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5185) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

25.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın ve 21 Milletvekilinin, TÜRKŞEKER’in artan zararlarının araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5186) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

26.- İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan ve 22 Milletvekilinin, atık toplayıcıların karşılaştığı sorunların tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5187) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

27.- Ankara Milletvekili Murat Emir ve 22 Milletvekilinin, Isparta Şehir Hastanesinin ihale sürecine ilişkin iddiaların araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması (10/5188) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

28.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve 21 Milletvekilinin, TÜİK ve İŞKUR’un işsizlik verileri arasındaki farkın nedenlerinin tespit edilerek veri uyumsuzluklarının önlenmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5189) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

29.- Ankara Milletvekili Murat Emir ve 22 Milletvekilinin, Devlet Malzeme Ofisi tarafından yapılan bir ihaleye ilişkin iddiaların araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5190) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

30.- Van Milletvekili Murat Sarısaç ve 20 Milletvekilinin, Van Büyükşehir Belediyesi ve İpekyolu Belediyesine ilişkin 2020 Sayıştay raporlarında yer alan tespitlerin incelenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5191) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

31.- Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık ve 19 Milletvekilinin, Van Büyükşehir Belediyesi ve İpekyolu Belediyesine ilişkin 2020 Sayıştay raporlarında yer alan tespitlerin incelenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5192) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

32.- Van Milletvekili Tayip Temel ve 20 Milletvekilinin, Van Büyükşehir Belediyesi ve İpekyolu Belediyesine ilişkin 2020 Sayıştay raporlarında yer alan tespitlerin incelenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5193) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

33.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç ve 19 Milletvekilinin, Ağrı’da artan fiyatlardan dolayı besicilerin karşılaştığı sorunların tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5194) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

34.- İzmir Milletvekili Murat Çepni ve 19 Milletvekilinin, maden işçilerinin çalışma hayatında karşılaştıkları sorunların tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5195) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.12.2021)

10 Aralık 2021 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.04

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Sevda ERDAN KILIÇ (İzmir), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32'nci Birleşimini açıyorum.(x)

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, Irak'ın kuzeyindeki Pençe-Yıldırım Operasyonu bölgesinde ve İdlib'de şehit olan askerlere Cenab-ı Allah'tan rahmet, şehit ailelerine, milletimize ve Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın şahsında tüm Silahlı Kuvvetler mensuplarına başsağlığı ve sabır dilediğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, bütçe görüşmelerimize geçmeden önce, dün Irak'ın kuzeyindeki Pençe-Yıldırım Operasyonu bölgesinde ve İdlib'de şehit olan kahraman askerlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet, şehit ailelerimize, milletimize ve Millî Savunma Bakanımız Sayın Hulusi Akar'ın şahsında tüm Silahlı Kuvvetler mensuplarımıza başsağlığı ve sabır diliyorum.

Kahraman şehitlerimiz Piyade Uzman Çavuş Ali Sarı, Piyade Uzman Çavuş İdris Aksöz, Piyade Uzman Çavuş Doğanay Çelik ve Piyade Uzman Çavuş Emre Ceylan evlatlarımızın ruhları şad, mekânları cennet olsun. İçeride ve dışarıda ülkemizin birliği ve beraberliği için canlarını ortaya koyan kahramanlarımızın Allah yar ve yardımcısı olsun, sonuna kadar yanlarındayız. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Bravo Başkanım, Allah razı olsun.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, gündemimize göre, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerindeki görüşmelere devam edeceğiz. Program uyarınca, bugün dördüncü turdaki görüşmeleri yapacağız. Dördüncü turda bütçe ve kesin hesapları yer alan kamu idarelerini okutuyorum:

Tarım ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Türkiye Su Enstitüsü; Adalet Bakanlığı, Yargıtay, Danıştay, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu, Türkiye Adalet Akademisi, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurumu; Millî Savunma Bakanlığı.

(x) 7/4/2020 tarihli 78'inci Birleşimden itibaren coronavirüs salgını sebebiyle Genel Kurul Salonu'ndaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**A) KANUN TEKLİFLERİ**

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 281) (x)

2.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller (Gider ve Gelir Cetvelleri), 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2020 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 194 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2020 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2020 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1690) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 282) (x)

A) TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

1) Tarım ve Orman Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tarım ve Orman Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Orman Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Orman Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ

1) Türkiye Su Enstitüsü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Su Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) ADALET BAKANLIĞI

1) Adalet Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Adalet Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) YARGITAY

1) Yargıtay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Yargıtay 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) DANIŞTAY

1) Danıştay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Danıştay 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURLARI KURUMU

1) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurları Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurları Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(x) 281, 282 S. Sayılı Basmayazılar ve Ödenek Cetvelleri 6/12/2021 tarihli 28'inci Birleşim Tutanağı'na eklidir.

*Ğ) TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ**1) Türkiye Adalet Akademisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Türkiye Adalet Akademisi 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**H) HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU**1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**I) TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU**1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**İ) KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU**1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**J) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI**1) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Millî Savunma Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı***BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.**

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince tur üzerindeki görüşmelerde siyasi parti gruplarına ve İç Tüzük'ün 62'nci maddesi gereğince istemi hâlinde görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye seksener dakika söz verilecek, bu süreler birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir ve şahsı adına yapılacak konuşmaların süresi ise beşer dakika olacaktır. Ayrıca konuşmalar tamamlanınca soru-cevap işlemi on dakika soru, on dakika cevap olarak yapılacak ve sorular gereksiz olarak yerinden sorulacaktır.

Bilgilerinize sunulur.

Dördüncü turda siyasi parti grupları, yürütme ve şahıslar adına söz alanların adlarını sırasıyla okutuyorum:

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına: İzmir Milletvekili Hasan Kalyoncu, Adana Milletvekili Muharrem Varlı, Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu, Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk, Tokat Milletvekili Yücel Bulut, İstanbul Milletvekili Mehmet Bülent Karataş, Eskişehir Milletvekili Metin Nurullah Sazak, Bursa Milletvekili Mustafa Hidayet Vahapoğlu.

Halkların Demokratik Partisi Grubu adına: Mersin Milletvekili Rıdvan Turan, İstanbul Milletvekili Oya Ersoy, İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm, Ağrı Milletvekili Abdullah Koç, Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu, Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan, Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir, Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına: Antalya Milletvekili Cavit Arı, Adana Milletvekili Ayhan Barut, Antalya Milletvekili Aydın Özer, Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu, Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel, Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere, Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi, Antalya Milletvekili Rafet Zeybek, Çorum Milletvekili Tufan Köse, İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan, İstanbul Milletvekili Zeynel Emre, Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan, Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan, Kırıkkale Milletvekili Ahmet Önal.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına: Adana Milletvekili Abdullah Doğru, Çankırı Milletvekili Salim Çivitcioğlu, Antalya Milletvekili İbrahim Aydın, Karaman Milletvekili Selman Oğuzhan Eser, Gümüşhane Milletvekili Cihan Pektaş, Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya, Tokat Milletvekili Mustafa Arslan, Giresun Milletvekili Sabri Öztürk, Balıkesir Milletvekili Adil Çelik, Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven, Bursa Milletvekili Vildan Yılmaz Gürel, Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya, Kahramanmaraş Milletvekili Habibe Öçal, Trabzon Milletvekili Salih Cora, Bursa Milletvekili Refik Özen, Niğe Milletvekili Yavuz Ergun.

İYİ Parti Grubu adına: Erzurum Milletvekili Muhammet Naci Cinisli, Konya Milletvekili Fahrettin Yokuş, Antalya Milletvekili Hasan Subaşı, Antalya Milletvekili Feridun Bahşı, Aksaray Milletvekili Ayhan Erel, Kayseri Milletvekili Dursun Ataş.

Şahıslar adına lehinde: İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi.

Yürütme adına: Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül, Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar.

Aleyhinde: İstanbul Milletvekili Arzu Erdem.

BAŞKAN – Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına yapılacak konuşmalara başlıyoruz.

İzmir Milletvekili Sayın Hasan Kalyoncu, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA HASAN KALYONCU (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ve Türkiye Su Enstitüsü bütçeleri üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü. 10 Aralık 2016 tarihinde Beşiktaş'ta PKK terör örgütü tarafından yapılan hain saldırıda 39'u emniyet mensubu 46 insanımız şehit olmuş, 243 insanımız da yaralanmıştı. Dünya İnsan Hakları Günü'nde yapılan bu saldırıyı 5'inci yılında tekrar lanetliyor ve tüm şehitlerimizi saygı ve rahmetle anıyorum.

Gündelik hayatımızda bile yansımalarını hepimizin yaşadığı iklim değişikliği, etkilerini gün geçtikçe daha da güçlü hissettirmektedir. İklim değişikliğini sadece emisyon azaltımı yönünden ele almak yeterli değildir. Asıl önemli olan, ülkenin değişimlere karşı uyum sürecini zararsız atlatmak ve önlemler almaktır. İklim değişikliği, Millî Savunma Bakanlığı dâhil tüm bakanlıkları ilgilendiren bir konu olup tüm bakanlıklarda iklim değişikliği daire başkanlıklarının düzenlenmesi ve koordinasyonun sağlanması zorunludur. Her bakanlık kendi alanındaki etkileri bu birimlerde öngörerek raporlamalı ve genel plana dâhil etmelidir. Bu kapsamda, çıkarılacak su kanunu ve iklim değişikliği hakkındaki kanuni düzenlemeler çok iyi planlanmalıdır. Aceleyle alınmış kararlar ve detaylı inceleme yapılmadan uygulamaya sokulan genel müdürlük dağıtımları ve ayarlamaları, mevcut karmaşaya yakın gelecekte yeni büyük sorunlar ekleyebilecektir.

Sayın milletvekilleri, devletin teşkilatının iklim değişikliğine uyumlaşması önemli bir başlangıç noktasıdır. Toplumun tarımda, kentleşmede, ekonomide ve her boyutta, küresel ısınma ve iklim değişikliğine hem zihinsel hem de uygulamalarda adapte olabilmesi için devletin öncülük yapması gerekmektedir.

İklim değişikliğinin problem oluşturacağı birçok alan mevcuttur. Tarım açısından ele alındığında, alışık olduğumuz mevsimler ve mevsimsel geçişler artık değişim göstermiştir. Standart ve tahmin edilebilir hava olayları ve yağış rejimi değişime başlamış ve dengeye ulaşıncaya kadar bu değişimler tahmin edilemez bir durum hâlini almıştır. Sıcaklık ve yağış rejimindeki düzensizlikler organizmaların gelişimleri üzerine olumsuz etki ve yoğun stres yapacaktır.

Geçmiş yıllarda gelecek yıllar için yapılan tahmin ve planlamalarda büyük oranda başarı elde edilmesine rağmen şimdilerde öngörülmezlik söz konusudur. Bu durum tarım ürünlerinde rekolte kayıplarına sebebiyet vermektedir.

Geçiş dönemi şartlarında iklimdeki belirsiz değişimler, tarım üretiminde ekim ve hasat zamanlarında kaymaya, meyvecilik açısından verim düşüklüğüne yol açmaktadır. Ayrıca gelecekte, hayvancılıkta kullanılan yem bitkilerinde sorunlar yaşanacaktır. Tahıl depolarının artırılması, doldurulması ve olası durumlara hazırlıklı olunması gerekmektedir. Bugün Tarım ve Orman Bakanlığımız, Toprak Mahsulleri Ofisimiz bu konuda gerekeni yapmış ve yapmaktadır. Ayrıca soğuk zincire önem verilerek soğuk hava depolarının çoğaltılması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Kısa sürede bozulacak ürünlerin uzun dönemde saklanabilmesi sağlanmalıdır. Ülkenin gıda ihtiyacını karşılayacak depoların oluşturulması ulusal güvenlik açısından da değerlendirilmelidir. Seracılıkta gerekli önlemlerin alınması, iptidai şartlarda kurulan ve hava olaylarına dayanaksız seraların sağlaştırılması da tarım ürünleri açısından büyük önem taşımaktadır. Kuraklığın yoğun hissedileceği alanlarda kuru tarıma ağırlık verilmelidir. Konya kapalı havzası gibi alanlarda sulu tarımdan vazgeçilmeli ve alternatif ürünler yer altı suları tükenmeden devreye sokulmalıdır. Kuraklığın ve hava sıcaklığının yükseldiği alanlarda havzalar arası su transferi de problemi çözmeye yetmeyecektir. Diğer yandan, gıda güvenliği ve temini açısından uluslararası ve ulusal tedarik zincirinin de sağlıklı denetlenmesi ve alternatiflerin planlanması gerekmektedir.

Kıymetli milletvekilleri, özellikle kuraklıkla yüzleşecek alanlar ve iklim değişikliğinin yoğun yaşanacağı alanlar öngörülerek bu bölgelerde köylerin bir araya toplanması, üretimin devam ettirilebilmesi ve iç göçlerin engellenmesi açısından dirençli tarım kentleri gündeme alınmalıdır. Göç olgusu ele alınırken iklim değişikliğinden meydana gelebilecek göçler de ele alınmalı ve planlamalar yapılmalıdır. Bu durumun sadece dış göçler açısından değil, iç göçler açısından da ayrıntılı olarak ele alınması gerekmektedir.

Milliyetçi Hareket Partisinin 1969'dan bu yana sürekli gündemde tuttuğu ve geliştirerek günümüze taşıdığı dirençli tarım kentleri iklim değişikliği etkilerinin azaltılmasına çare olabilecektir. Dirençli tarım kentleri vasıtasıyla şehir köye taşınırken insanlarımızın ve çiftçilerimizin birçok sorunu da çözülecektir. Dirençli tarım kentleri su tasarrufunu, üretici birliklerini, makine parklarını, sözleşmeli tarımı içinde barındıran yapılar olurken afetlere dayanıklı altyapısı planlanmış, akıllı şehir özelliği taşıyan yerleşim birimleri olacaktır. Dirençli tarım kentleri sayesinde eğitim, sağlık, güvenlik ve ulaşım sorunları çözülmüş, sıfır atık kapsamında kaynakta ayrıştırmanın yapıldığı, arıtma tesislerinden çıkan suyun tarımda tekrar kullanıldığı, caddeleri, parkları planlanmış yeşil şehirler kurulacaktır. Tarım kentlerinde hayvan haklarına duyarlı, doğayla uyumlu bir yapı sergileneceğinden hem insanımızın refahını sağlayan hem tarımda iş gücü kaybını önleyen hem de ekosistemin dengesiyle uyumlu yaşam alanları oluşturulacaktır. Bu sebeple, dirençli tarım kentleri bir an önce uygulamaya alınmalıdır.

Değerli milletvekilleri, şu anda su ve tarımın milli güvenlik meselesi olarak ele alınması ve her ikisinde de yeni şartlara göre ayrıntılı şekilde planlamaların yapılması gerekmektedir. Su yönetimi, atık yönetimi ve değişimlere uyum sağlamak açısından ilk olarak bakanlıklar ve genel müdürlükler arasındaki yetki çakışmaları ve kargaşası ortadan kaldırılmalıdır. Çevre, su, orman ve iklim değişikliği konuları idari olarak bir araya toplanmalı ve ulusal güvenlik sorunu oluşturan küresel iklim değişikliğiyle mücadelenin bu hassasiyetler çevresinde planlanması gerekmektedir.

Sularımızı kirleten tüm kaynakların bir an önce ortadan kaldırılması, orman ve bitki varlığımızın değişimler karşısında nasıl korunacağı konusuna eğilinmesi ve bu kapsamda çevre konularının ele alınması gereklidir. Şehirler ekolojik olarak kültürel çöl olarak ele alınır ve canlı geçişlerini engelleyen alanlardır. Şehirlerin planlamaları küresel iklim değişikliği açısından da büyük önem taşımaktadır.

Bilindiği üzere, şehirler hem su hem de tarımsal alan ve ürünleri açısından tüketim merkezleridir. Bu sebeple yeşil alanların planlanması, su tasarrufu ve kullanımı konuları hayati önem taşımaktadır. Bunlardan dolayı şehircilik ve çevre konuları birbirlerinden ayrılır ve iklim değişikliğinin oluşturacağı etkilerle yüzleşirsek ülkemiz açısından riskler azaltılabilecektir.

Bitkisel üretim, hayvansal üretim ve su ürünleri açısından yaşanacak sorunlar, ülkemizin ulusal güvenliği dâhil tüm alanları ve temelde de ekonomiyi etkileyecektir, en büyük etkileriye gıdaya ulaşım zorlukları ve iç göç olarak karşımıza çıkacaktır. Her iki durumda da ülkede birçok sosyal sorun yaşanacaktır. Bu sorunlar sadece ülkemizde değil tüm dünyada yaşanabilecek sorunlardır. Bugün İngiltere’de tedarik zincirinde meydana gelen aksaklıkların büyük problemlere sebep olduğunu açıkça görmekteyiz.

Bu dönemlerden itibaren tarımı ve suyu iyi yönetebilen ve bu alanlarda sorun yaşamayan ülkeler dünyanın en güçlü ülkeleri ve başat güç olacaktır. Türkiye önündeki riskleri öngörecektir yetkin insan kapasitesine sahiptir. Geliştirilecek tedbirler sayesinde milletin refahı artırılıp sürekliliği garantiye alınabilecektir. Milletimiz bunu hak etmektedir.

Kıymetli arkadaşlar, Türk devletlerinin bağımsızlığının 30’uncu yıl dönümünde 12 Kasım 2021’de gerçekleşen Devlet Başkanları Zirvesi’nde alınan kararlarla Türk Konseyinin adı “Türk Devletleri Teşkilatı” olarak değiştirilmiştir. Bu önemli adımı gönülden kutluyorum. Bununla beraber, tarım, hayvancılık ve iklim değişikliği sorunlarında, Türk Devletleri Teşkilatı bünyesinde, etkin ve kalıcı iş birliği yollarının açılması ve aranması gerekmektedir. Dünyamızın geleceğini gıda darlığı ve iklim değişikliği sorunları şekillendirecekse Türk dünyasının bu sorunlara iş birliği ile çareler araması, sorunları aşarken sahip olacağımız ortak gücümüzü artıracaktır. Ürün deseni çalışmalarında, su yönetimi çalışmalarında ve tedarik sürecinde iş birliğimiz, birlikte üreten ve birlikte doyan büyük bir millet olduğumuz gerçeği Türk dünyasında ortak bir şuurun gelişmesine de hizmet edecektir. Tarımda Turan’ı gerçekleştirmek zorundayız.

Sözlerime son verirken, iklim değişikliğine uyum sağlama konusunda sağlıklı öngörülerle her alanda harekete geçmenin gerek Gazi Meclisimizin gerekse Hükümetin yüce Türk milletine borcu olduğunu hatırlatmak isterim.

Yeni bütçenin milletimize ve devletimize hayırlı olması dileklerle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Adana Milletvekili Muharrem Varlı’da.

Buyurun Sayın Varlı. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MUHARREM VARLI (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Tarım Bakanlığı bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tarım Bakanlığı denilince -aynı zamanda Tarım ve Orman Bakanlığı- Devlet Su İşlerini de görmezlikten gelmemek lazım. Devlet Su İşleriyle ilgili daha önce de burada birkaç defa söylemiştim, yine tekrarlamak istiyorum: Özellikle, Çukurova’daki araziler “salma sulama” dediğimiz yöntemle sulandığı için tarlaların çoraklaşmasını engellemek adına taban drenajlarının bir an önce bitirilmesi ve taban suyunu normal akıntı drenajlarına taşımamız lazım. Eğer bu yapılırsa tarlaların çoraklaşması bir an evvel engellenmiş olacaktır.

Yine, Yedigöze Barajı yapıldı, bitirildi; sulama sistemlerinin bir kısmı da yapıldı ancak önemli olan büyük kısmı yapılmadı yani 750 bin dönümlük arazinin şu anda ancak 20 bin dönümü sulanabiliyor. Bununla ilgili de 730 bin dönüm arazinin sulanabilmesi için bir an önce sulama sistemleri şebekelerinin tamamlanması lazım ki oradaki münbit arazileri sulayabilelim. Böylece hem çiftçilerimize hem ülkemiz ekonomisine katkı sağlamış oluruz.

Yine, ırmaklara, nehirlere suyu taşıyan taşıyıcı drenajların da sık sık temizlenmesi gerek çünkü tarlalardan su aktığı zaman ister istemez oralarda toprak birikintileri oluşuyor ve suyun akışını engellediği için de hem sivrisinek üremesine çok ciddi manada katkı sağlıyor hem de suyun akışını engelliyor. Bunun için de o drenaj kanallarının sık sık temizlenmesi lazım.

Meteorolojiyle ilgili söylenecek çok fazla bir şey yok. Meteoroloji son yıllarda görevini gerçekten iyi yerine getiriyor. Öncesinde çiftçilerimizin, ülkemizde yaşayan insanlarımızın erken uyarılarla hem yağış hem kuraklıkla ilgili uyarılarla ekim dikim yapmasına ya da gübre atacağı dönemi en iyi şekilde belirlemesine katkı sağlıyor; buradan yetkililere teşekkür ediyoruz.

Bu yıl narenciyeyle ilgili bölgemizde de diğer taraflarda da ciddi sıkıntılar oldu. Özellikle, limon üreticilerimizin çok ciddi kayıpları oldu. Bunu da Tarım Bakanlığının dikkate alıp bir an önce bu konuda da çiftçilerimize katkı sağlayacağına inanıyoruz. Çiftçilerimizin böyle bir beklentisi var çünkü limon ihracatı gerçekleşemedi yeterince, iç piyasada da biraz üretim fazlalığı olduğu için limon çoğu yerde insanlarımızı zarar ettirdi; bununla ilgili narenciye üreticilerimize de katkı sağlamak gerekir.

Buğday -her zaman söylüyoruz- gerçekten stratejik bir ürün. Yani bu pandemi sürecinde gördük ki gıda sektörü her şeyden önemli. İnsanlar evlerine kapalı kaldığı zaman icabında otomobilini kullanmayabiliyor ya da lüks dediğimiz başka araç gereçleri kullanmayabiliyor ama mutlaka yemesi ve içmesi lazım, bunun için de işte, ekme dediğimiz, pasta dediğimiz ve insanlara her şekilde makarnasıyla, bulguruyla ulaşan buğday önemli stratejik bir ürün.

Türkiye'nin şu anda buğday ihtiyacı 22-23 milyon ton. Geçen yıl üretimi -tahminimi söylüyorum- 18 milyon ton civarında oldu, 4 milyon ton civarında buğdayı dışarıdan ithal etmek zorunda kaldık. Buğdayı çiftçimize mutlaka ettirmemiz lazım, ettirebilmek için de desteklemesini artırmamız lazım, Sayın Bakandan ve Tarım Bakanlığının yetkililerinden de çiftçilerimizin beklentisi bu yönde çünkü gübre fiyatları dolara bağlı olarak çok ciddi arttı; bunu mutlaka sizler de görüyorsunuz, bizler de gezdiğimiz, dolaştığımız yerlerde görüyoruz. Dolayısıyla, çiftçimize buğday ekirip buğday üretimini artırabilmemiz ve insanlarımızı buğdayı teşvik edebilmemiz için, gıda sektöründe de eksikliği giderebilmemiz adına, ithalatı önleyebilmemiz adına buğdayı desteklememiz, desteğini artırmak gerekir diye düşünüyorum ve buradan Sayın Bakana, Bakanlık yetkililerine de çiftçilerimizin beklentilerini söylemek istiyorum.

Yine, mısırla ilgili... Geçen yıl mısırdaki ülkemizin ihtiyacını karşılayabilecek oranda bir üretim gerçekleştirdik ki bunu zaten gerçekleştirebilecek topraklarımız, havamız, suyumuz müsaite Allah'a çok şükür. Çiftçimiz de mısırdaki artık iyi öğrendi; ekliyor dikiyor, hasadını yapıyor. Geçen yılki fiyatlarla çok şükür çiftçimiz kazandı ama tabii bu yıl dolar artışına bağlı olarak gübre fiyatları ciddi derecede yükseldi; şu anda mısır fiyatları da ona bağlı belli bir seviyeye kadar yükseldi. Bizim beklentimiz, çiftçimizin hem mısır prim desteğini artırmak hem de çiftçimizi zarar ettirmeyecek şekilde bu fiyatları koruyabilmektir. Çiftçimizin beklentileri, çiftçimizin Bakanlığımızdan istekleri bunlardır çünkü mısır önemli bir üründür; hem yem sanayisinde hem yağ sanayisinde hem glikoz sanayisinde ciddi bir katkı sağlayan üründür. Dolayısıyla, mısırdaki ürettiğimiz zaman hem ham yağ ihtiyacına çok katkı sağlamış olacağız hem yem sektörüne çok ciddi bir katkı sağlamış olacağız hem de çiftçimiz bundan para kazanmış olacak. Demin de söylediğim gibi, pandemi sürecinde en önemli şeyin gıda olduğunu hep birlikte yaşadık ve gördük; dolayısıyla gıdaya teşvik olacak buğday, mısır gibi ürünleri de mutlaka desteklememiz ve çiftçiye ettirmemiz lazım ki çiftçi üretebilsin. Para kazandığı için de daha fazla üretmeye teşvik etmek adına bunları desteklememiz lazım.

Pamukta geçen yıl fiyatlar yine iyiydi, çok şükür çiftçimiz pamuktan da para kazandı. Ancak yine, dediğim gibi, gübre fiyatları çok ciddi arttığı için önümüzdeki yıl da bu fiyatları koruyabilecek şekilde çiftçimizi korumamız ve teşvik etmemiz lazım. Pamuk prim desteklerinde de yine çiftçilerimizin

beklentileri olduğunu belirtmek isterim. Pamuk prim desteğini artırdığımız zaman pamuk ekim alanları da genişleyecektir, daha fazla ekilecektir. Yani Türkiye'nin 3,5 milyon ton kütlü üretmesi lazım. Bu 3,5 milyon kütlüyü ürettiğimiz zaman biz hem dışarıdan satın aldığımız ham yağ ciddi manada içeride üretmiş olacağız, ham yağa katkı sağlayacağız hem çığitten elde edilen, işte ham yağdan sonra geriye kalan artlarıyla küspe gibi yem maddelerine katkı sağlayacağız. Dolayısıyla, hem çiftçimiz kazanacak hem ülkemiz kazanacak hem yem sektörü kazanacak hem de ham yağ ithalatını ciddi manada engellemiş olacağız. Zaten Türkiye'nin en önemli ihracat girdilerinin içerisinde tekstil var. Yani geçen hafta Adana'da yaptığımız toplantıda sanayicilerimiz -tekstil ürünlerini satmakta çok iyi- bugünlerde ciddi manada ihracat yaptıklarını söylediler. E, tekstilin ham maddesi de pamuk yani biz bu pamuğu üretebilecek durumdayız Allah'a çok şükür; toprağımız, suyumuz, havamız müsait buna. Çiftçimiz de pamuğu biliyor, ekip dikebiliyor. Dolayısıyla, pamuğu çiftçimize ektirdiğiniz ve 3,5 milyon ton kütlüyü ürettiğiniz zaman, dediğim gibi, hem ham yağ ithalatına ciddi manada engel olmuş olacağız, döviz çıkışına engel olmuş olacağız hem de tekstil sanayisinin ham maddesini geliştirmiş olacağız.

Dolayısıyla, pamuk aynı zamanda istihdamı da sağlayan bir ürün. Onun için pamuğu mutlaka teşvik etmek ve ektirmek lazım. Sayın Bakana ve yetkililere bu konuda buradan çiftçilerimizin beklentisini iletiyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, burada, tabii ki çiftçimiz geçen yıl, dediğim gibi, mısır fiyatlarında, buğday fiyatlarında ciddi manada kazanç elde etti yani bunu inkâr etmek doğru olmaz. Ben de bir çiftçiyim, ekip diken, satan bir kardeşinizim ama bu yılki fiyatlarla... Şu anda zaten buğday fiyatları 5 bin lira civarında, belki 6 bin liraya doğru gidecek; mısır fiyatları 4 bin lirayı buldu, belki 5 bin liraya doğru gidecek; pamuk fiyatları, kilogram adına eski parayla söylüyorum, 15 bin lira gibi. Bu fiyatları mutlaka korumamız lazım. Eğer biz bu fiyatları korumaz, ithalata teşviki açar, çiftçiyi de mazot ve gübre fiyatları girdisi altında ezersek çiftçimizin üretmesini engellemiş oluruz ki çiftçimizi teşvik etmek adına bunları mutlaka yapmamız lazım. Tabii, ben bir çiftçi olarak bunları isterken... Buğday fiyatları arttığı için un fiyatları artacak, efendim, bulgur fiyatları artacak, makarna fiyatları artacak. Buradan da yani tahrik siyaseti yapmamamız lazım. İnsanlarımıza da gidip bunu anlatmamız lazım. Yani ben çiftçi olarak eğer buğday fiyatlarını 5 bin lira, 6 bin lira istiyorsam... E, makarna fiyatlarının da yüksekliğini insanlarımıza anlatmamız lazım, yağ fiyatlarının neden yükseldiğini insanlarımıza anlatmamız lazım. Yani tahrik siyaseti değil de doğruları konuşursak, doğruları istersek, doğruları talep edersek inanıyorum ki hem çiftçimiz kazanacaktır hem ülkemiz kazanacaktır. (MHP sıralarından alkışlar) Ben Hükûmetin hem asgari ücretlileri hem emeklileri hem de hiçbir maaşı olmayan çok dar gelirli insanları kaymakamlık, valilik vasıtasıyla koruyacağı kanaatindeyim. Onları da korumamız lazım zaten. Bu insanlar bizim insanlarımız netice itibarıyla. Asgari ücretle geçinmenin ne kadar zor olduğunu herhâlde hep birlikte görüyoruz. Toplumun içerisinde yaşıyoruz, yaşadığımız zaman karşılaştığımızda insanlarımız bunları bize söylüyorlar. Yani hem asgari ücreti hem emekli maaşını burada insanlarımızı mağdur etmeyecek şekilde düzenlememiz lazım. Yani ben, dediğim gibi, kazanmak istiyorsam karşımdaki insanı da düşünmem lazım; ki zaten bundan en fazla etkilenen de dar gelirli insanlarımız olacak. Dolayısıyla, dar gelirli insanlarımızı yani hem emekliyi hem asgari ücretliyi Hükûmet yetkilileri eğer ciddi manada korurlarsa inanıyorum ki bu problemler çözülecektir. Tekrar söylüyorum, geçen yıl çiftçimiz mısır ücretlerinden, buğday ücretlerinden, pamuk ücretlerinden memnun kaldı. İnşallah, bu yıl da mazotta fiyat artışına dolar artışına istinaden gübrenin fiyatının artmasından kaynaklı bu fiyatları koruruz.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – İnşallah.

MUHARREM VARLI (Devamla) – Bu fiyatları koruduğumuz zaman da çiftçimiz bundan memnun kalacaktır ama karşıya yansması un fiyatlarına, makarna fiyatlarına, bulgur fiyatlarına olacağı için dar gelirli leri de korumak yine Hükümetin görevidir, bunu da yapacağına inanıyoruz.

Ben bu duygu, düşüncelerle hepinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) – Sayın Başkanım, Sayın Komisyon, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım; Tarım ve Orman Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Ekranları başında ve gönül coğrafyamızda bizleri izleyen tüm vatandaşlarımızı en kalbî duygularıyla selamlıyorum.

Geçen ay içerisinde, bilge liderimiz, Genel Başkanımızın talimatıyla, “Adım Adım 2023, İl İl Anadolu” temalı ziyaretlerde bulunmak üzere Milliyetçi Hareket Partisi grubu olarak Anadolu’ya yayıldık. Bu süre içerisinde ben de arkadaşlarımla beraber Malatya, Elâzığ, Siirt, Bitlis, Muş, Tatvan, Van, Urfa ve Adıyaman illerinde bulundum. Bu bulunduğum iller içerisinde çiftçimizle, köylümüzle, STK’lerimizle toplantı yaptık. Burada, özellikle de üreticilerimizden aldığımız sorunlar, taleplerle ilgili olarak Tarım Bakanlığımızdaki uzmanlarımızla bir araya gelerek bir rapor hazırladık. Bu rapor uzun olduğu için on dakikaya sığdırmak zorundayım ama konuşmamdan sonra o raporu Tarım Bakanımıza iletacağım. Çiftçilerimizin ortak sorunları var bu girdi maliyetlerinin yüksek olmasından dolayı. Bu ziyaret ettiğim illerin hepsinin de -Siirt’in, Muş’un, Bitlis’in, Tatvan’ın, Urfa’nın, Adıyaman ve Malatya’nın- ortak bir ürünü var; tütün. Tütün mevzuuyla ilgili çıkarmış olduğumuz özeti huzurlarınızda okuyacağım: Dünyada tütün üretimi hâlen çok büyük bir ekonomik değer teşkil etmekte olup tütün üretimi, işlenmesi ve satışı çok büyük ölçüde sanayileşmiş ve uluslararası şirketler eliyle yapılmaktadır. Tek başına sarmalık olarak içilen sarmalık kıyılmış tütün üretimi ise geleneksel bir üretim olup Adıyaman, Malatya, Siirt, Bitlis ve Muş illerinde dar gelirli 250 bin kadar kişinin geçim kaynağıdır. Geniş alan üretimi olmayan, fabrikalarda işlenmeyen ve yine dar gelirli tüketiciye erişen bu ürün, geleneksel birçok tarım ürünü gibi kayıt altına alınmadığında “kaçak tütün” olarak tarif edilmektedir. Aslında yerli olarak üretilen ancak vergilendirilmediği için bu şekilde adlandırılan bu tütünün üreticileri gerçekte bir kaçakçılık faaliyeti yapmamaktadır. Bu üretimin kayıt altına alınması ve vergilendirilmesi amacıyla yapılan düzenlemeler neticesinde üreticilerin kooperatifleşmesi ve sarmalık kıyılmış tütünlerin yüzde 40 ÖTV artı yüzde 18 KDV’yle vergilendirilerek piyasaya arzı düzenlenmiştir. Ancak bu yasal düzenlemeler esnasında yerel üretici ile uluslararası tütün ürünü satan firmalar aynı statüde değerlendirilmiştir. Gelinek noktada sadece küçük bir bölgede üretilen şark tipi tütünler ile fabrikalarda işlenen tütünlerin tamamı sarmalık kıyılmış tütün olarak kabul edilmiştir. Yapılan son yasal düzenlemelerle yerel ölçekte üretim yapan ve kooperatifleşen üreticilere bazı belge, bedel indirimleri getirilmiş olmakla birlikte vergiler yerel üretim ile endüstriyel yani fabrika üretiminde aynı tutulmuştur, dahası yerel üretim için hiçbir dağıtım ağı ve satış usulü belirlenmemiştir yani yerel ürünün piyasaya nasıl arz edileceği düzenlenmemiştir. Bu durumda üreticiler kooperatifleşse bile büyük şirketlerin dağıtım, pazarlama ve lojistik ağıyla rekabet edemeyecektir.

Yasanın yürürlüğe girmesi 31 Aralık 2021 tarihine kadar ertelenmiş olduğu hâlde, üreticilerin kooperatifleşme, ürün üretme ve piyasaya arz etme sürecini işletemediklerini sahada bizzat gördüm. Mevcut yasal statüyle bunun yapılamayacağı öngörülmüştür. Konunun sosyal önemine binaen acilen değerlendirilmesi ve özellikle butik satış fikrinin değerlendirilmesi ve yasanın tüm hükümleriyle 31 Aralık 2023 tarihi sonuna kadar ertelenmesi son derece önemlidir. Ekilen arazilerin kayıt altına

alınarak arazi vergisi alınması ve sadece buralarda üretilen tütünler için butik satış sisteminin düzenlenmesi önerilmektedir. Böylece üreticiler kooperatif veya aile işletmesi ya da şirket kurarak klasik usulde işledikleri ürünü Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurulunun izin verdiği perakende satış noktalarında satabilecek ve üretim kayıt altına alındığı gibi vergilendirilebilecektir de. Aksi hâlde, büyük geçim sorunu yaşayan marjinal tarım alanlarında küçük aile işletmeciliği yapan veya ticaretiyle uğraşan yaklaşık 35 bin aile ve 250 bin kişi büyük bir mağduriyet yaşayacaktır.

Çiftçimizden aldığımız çözüm önerilerini de burada uzmanlarla rapor hâline getirdik. Şöyle ki: Yapılacak olan yeni bir düzenlemede bu tür bir üretimin kültürel bir değer olduğu, sadece bir iktisadi faaliyet olmayıp marjinal alanda yaşayan insanlara yönelik sosyal boyutu ağır basan bir düzenleme olduğu dikkate alınmalıdır. Sanayi tipi tütün ve tütün mamulleri üretimi ile geleneksel, lokal ve küçük ölçekli sarmalık kıyılmış tütün üretimi birbirinden ayrı şekilde, birbirine rakip olmayacak şekilde ayrı ayrı düzenlenmelidir.

Tütün bitkisi üreticisi çiftçilerimizin kayıt altına alınması: Adıyaman, Malatya, Bitlis, Muş ve Siirt tütün üreticilerinin aynen çay ve fındıkta olduğu gibi tespit edilerek kayıt altına alınması, tütün üretici belgesi verilmesi sağlanmalı ve belge sahibi olanların üretimine izin verilmelidir. Üretim alanlarının genişlememesi için adı geçen illerde hangi ilçelerde üretim yapıldığının belirlenmesi, üretici sayısı ve ekim alanlarının tespiti ilçe tarım ve orman müdürlükleri marifetiyle yapılarak her bir üretici için yerli tütün üretici izin belgesinin düzenlenmesi ve bundan sonraki tarihte yeni belge verilmemesi önerilmektedir.

Sarmalık kıyılmış tütün işlenmesinin, kıyılmasının düzenlenmesi: Yerli tütünlerin fabrikalarda belirlenmiş metotlar çerçevesinde harmanlanmadan, ilave herhangi bir katkı maddesi katılmadan, fermente edilmeden veya alkolle muamele edilmeden, sadece nemlendirme ve yumuşatmayla elde ya da küçük makinelerle basit kıyım sonucu kullanıma hazır hâle getirildiği bilinmektedir. Bu işlemi yapanlar, hem tacir hem de işletmeci olup bu faaliyeti küçük ölçekli ve yıl boyu olacak şekilde yapmaktadırlar. Bu kişilerin küçük işletmeci ve tacir olduğu kabul edilerek bu tür kişilere esnaf seviyesinde bir oda kaydı ve iş yerlerinin de basit usulde tespit ve kaydı yapılmalıdır; doğrudan ürün almasına ve sadece yerli ürün işleyen kooperatiflerden de ürün almasına imkân tanınmalıdır. Hayatın doğal akışı içinde tütün üretenler çiftçi kabul edilirken bu ürünü alıp bu şekilde işleyen ve satışa konu edenler kaçakçı kabul edilmektedir. Bu nedenle, bu kişilerin tarım ve orman ile ticaret il müdürlüklerince ortaklaşa olarak tespit edilip yerli tütün taciri ve kıyımcısı olarak kayıt altına alınması önerilmektedir. Bu kişilere sadece yerli tütün üretimi izni verilen illerde; Adıyaman, Malatya, Bitlis, Muş, Siirt'te faaliyette bulunmak üzere izin verilmelidir. Bu izinler veya belgeler hiçbir şekilde kiraya veya satışa, ticarete konu edilmemelidir.

Butik satış usulünün düzenlenmesi: Bu satıcılar öncelikle buldukları illerdeki tarım ve orman il müdürlüğü ile ticaret il müdürlüğüne başvurarak satış yerinin tespitini ve bunun sonucunda faaliyet izni istemelidir. Bu talepleri değerlendirme ve butik yerli tütün satış noktası şartlarını belirleme yetkisi Tütün ve Alkol Daire Başkanlığında olmalıdır. İlgili Daire Başkanlığı bu satış noktalarına sadece yerli ve tek başına içilebilen sarmalık kıyılmış tütün satmak şartıyla faaliyet izni vermelidir. Kıyılmış ürünler ancak butik yerli tütün satıcıları tarafından satışa konu edilmelidir.

Kısaca özetlersek, sigara ve puro gibi tüm dünyada yaygın bilinen ve tüketilen tütün mamullerinin dışında tüm dünyada bazı ürünler yerel şartlarda üretilmekte ve özel şartlarda piyasaya arz edilmektedir. Ülkemizde de yerel bir üretim ve tüketim kültürüne sahip yerli sarmalık kıyılmış tütün de böyle bir üründür. Bu üretim geleneksel olup yaklaşık iki yüzyıllık bir geçmişe sahiptir. Ülkemizde Adıyaman, Malatya, Muş, Bitlis ve Siirt illerinin belirli ilçelerinde böyle bir üretim vardır. Bu üretim çok küçük

ölçekli olup en fazla yıllık 30 bin ton civarındadır. Ülkemizin yıllık 1,5-2 milyon tonluk tütün ve tütün mamulü tüketimi içinde yüzde 1,5-2 oranında son derece küçük bir yer tutan -30 bin tonun- bu üretimin sanayi tipi üretim gibi düzenlenmesi, yönetilmesi mümkün ve pratik değildir. Bu düzenlemeyle, üretimle geçinen yaklaşık 25 bin, işleme ve satışıyla geçinen yaklaşık 10 bin aile olmak üzere 250 bin kişi kırsal alanda, marjinal tarım topraklarında ve son derece zayıf sosyoekonomik şartlarda yaşamaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

MEHMET CELAL FENDOĞLU (Devamla) – Bu ürünlerin ticaretini yapan insanlar ise şehirlerde ve büyükşehirlerde kırsaldan kente göç etmiş, düzenli bir işi ve geliri olmayan başkaca bir beceri ve imkâna sahip olmadığı için bu geleneksel tütün ürününün satışını ve işlemlerini kayıt dışı olarak yapmaktadır. Bu şekilde üretilen tütün ve tütün ürünlerinin yine kırsal alanda yaşayan ya da şehirlerde ucuz iş gücü gerektiren işlerde çalışan dar gelirli insanlar tarafından tüketildiği de bilinmektedir. Bu yerli tütün üretiminin niş bir üretim, satışının butik bir satış ve ticaretinin ise kayıtlı basit esnaf üzerinden yürütülmesiyle devletin vergi gelirleri kaybı önlenecek, bu da üretim ve ticaretin normalleşmesini ve geleneksel olan bu kültürün korunmasını sağlayacaktır.

Sözlerime son verirken bütçemizin ülkemize, milletimize ve vatanımıza hayırlı uğurlu olmasını dilerim.

Saygılarımı sunuyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Söz sırası Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'te.

Buyurun Sayın Öztürk. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adalet Bakanlığı, Yargıtay ve Danıştay Başkanlığının 2022 yılı bütçeleri hakkında Milliyetçi Hareket Partisinin görüşlerini arz etmek üzere huzurunuzda bulunmaktayım. Ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi ve yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, insanoğlu ile diğer varlıklar arasındaki en temel fark akıldan ziyade adalet duygusu ve ihtiyacıdır. Adalet, vatandaş ile devlet arasındaki manevi bağıdır. Bu bağı ne kadar güçlü kılabilişsek devletimizin gücü de o oranda daha da artacaktır. Zira tarihteki büyük medeniyetler adaletle yükselirken o adalet güneşine sahip çıkamayanların da yok olup gittiği görülecektir. Tarih boyunca pek çok düşünür, bilim adamı, din adamı, kanaat önderi ve diğerleri “adalet” kavramı üzerinde düşünümler ve söz söyleyerek yazmışlardır. Asırlar önce Yusuf Has Hacib “Kutadgu Bilig” adlı eserinde devlet yöneticilerine “Eğer devletin sürekli olmasını istiyorsan adaletle iş görmeye gayret et, zulüm etme.” şeklinde öğüt verirken Nizamülmülk de “Siyasetname”sinde benzer öğütler vermiştir. Yine, Fatih Sultan Mehmet “Kadıyı satın aldığım gün adalet ölür, adaleti öldürdüğün gün devlet ölür.” sözüyle devletin bekası ile adalet arasındaki doğrudan ve güçlü bağı işaret etmiştir. Şanlı tarihimizde kurulan büyük Türk devletleri de adaleti şiar edinmişlerdir.

Değerli milletvekilleri, insanımızın adalet duygusunu azami ölçüde tatmin edecek çağdaş bir şekilde teşkilatlanmış hukuk sistemi, insanlarımız arasındaki ilişkileri de düzenleyecek ve hakkaniyetli adalet duygusunu topluma daha fazla kazandırabilecektir. Bilimsel çalışmalar ve akılla da kanıtlanmıştır ki gelişmiş bir ülkenin ekonomik, sosyal, teknolojik gelişmişliğinin özünde kaliteli adalet sistemi bulunmaktadır. Bu bakımdan bireyi merkeze alan, insan haklarına saygılı, cezalandırıcı değil ıslah edici, tam yargı bağımsızlığının, hâkim teminatının bir zorunluluk olduğu adil ve güçlü bir adalet sistemini yıllık bütçeler çerçevesinde el birliğiyle oluşturabilmeliyiz.

Adalet sistemimizin kalitesi ile hakkaniyetini de bağımsız yargı oluşturabilecektir. Zira bağımsız yargı hukukun üstünlüğünün temel taşıdır. “Hukukun üstünlüğü” ilkesinin yeterince ve çağdaş bir şekilde hayata geçirilebilmesi tüm kurum ve kuruluşların bu anlayışı içselleştirebilmesiyle gerçekleşecektir. Bu bakımdan, adalet sistemimiz asla ve kata belli bir gruba veya zümreye teslim edilmemeli, her daim hukukun üstünlüğünü titizlikle hedeflemelidir, böylelikle hedeflenen vizyona ulaşılacaktır.

Saygıdeğer milletvekilleri, Yargı Reformu Strateji Belgesi 30 Mayıs 2019 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından milletimize duyurulmuş ve Sayın Genel Başkanımızın ve partimizin de güçlü desteğini almıştır. Bu kapsamda Türkiye, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan haklarına ilişkin gelişmiş değerlere sıkı sıkıya bağlı kalmak adına sürekli mevzuatını yenileyerek 2019’dan bu yana 5 farklı yargı reformunu mevzuat sistemimize dercetmiştir. Ancak son zamanlarda başta bazı ülkelerin büyükelçilerinin, Avrupa’nın bazı kurumlarının bağımsız yargı tarafından yürütülen hukuki bir süreçle ilgili Türkiye’ye karşı küstah, tehditkâr ve gayriciddi yaklaşımlarını kabul etmek, anlayışla karşılamak mümkün değildir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin daha önce farklı ülkelere yönelik verdiği ve yıllardır uygulanmayan kararları görmezden gelen bu sözde gelişmiş, çifte standartlılara sesleniyoruz ki Türkiye bu ucuz tehditlerinize kulak asmayacaktır. Bu bakımdan, özellikle Kavala davasının sürekli ve ısrarla gündemde tutulma çabasıyla hukuki süreçlerin siyasallaştırılmasını ve Türk yargısına baskı yapmaya yeltenen bu açıklamaları şiddetle reddediyor ve kınıyoruz.

Saygıdeğer milletvekilleri, adliyemizdeki tüm fedakâr çalışanlarımızın 2022 yılı bütçesinden beklentileri bulunmaktadır. Öncelikli olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda adalet hizmetleri sınıfının oluşturulması oldukça büyük önem arz etmektedir. Diğer taraftan, adalet hizmetlerinin yürütülmesinde önemli sorumluluk alan ve özveriyle mesai yapan zabıt kâtibi, mübaşir, emanet memurları, denetimli serbestlik çalışanları, veznedar, icra memurları; icra, yazı işleri ve denetimli serbestlik müdürleri, bilgi işlem memurları, teknik personel ve cezaevindeki hemşire ve sağlık memurlarının da özlük, ekonomik ve mali hakları iyileştirilmelidir. Yine, öncelikle infaz koruma memurlarımızı Plan ve Bütçe Komisyonunda dile getirdiğim -aynı ortamda aynı işi yapan- güvenlik güçlerimizin sahip olduğu özlük haklarına kavuşturabilmeliyiz. Bunun yanı sıra, sözleşmeli infaz koruma memurlarına ve Bakanlık bünyesindeki diğer sözleşmelilere 2022 yılında kadro verilmesi de büyük bir beklentiyi karşılayacaktır. Bununla birlikte, adalet hizmetleri tazminat oranlarının ve ek göstergelerin yükseltilmesi de yerinde olacaktır. Bu kapsamda, Adalet çalışanları da 3600 ek göstergeden mahrum olmamalıdır diye düşünmekteyiz. Yine, infaz koruma memurlarımıza yeterli mesai ücreti verilmesi, yıpranma hakkının tanınması, rotasyona tabi çalışma sisteminin getirilmesi, lojman ve kreş imkânının sağlanması ve en önemlisi emekli olduklarında yeterli emekli maaşı alabilmelerini de sağlayabilmeliyiz.

Değerli milletvekilleri, Yargıtay ve Danıştay üyeliğinde görev süresi on iki yıla sınırlı olduğundan altı yıl sonra yüksek yargı üyelerinin yarısı ve en kıdemlileri emekli olacak ve kürsüye dönmek zorunda kalacaklardır. Deneyimli ve kıdemli Yargıtay ve Danıştay üyelerinin ayrılmaları yargıyı olumsuz etkileyecektir. Yüksek yargı üyelerinin en verimli oldukları dönemde ayrılmaları yargıyı olumsuz etkileyecektir diye söylemiştik. Bu sebeple, yüksek yargı üyelerinin görev sürelerinin on iki yıldan daha uzun bir süreye uzatılması veyahut da 65 yaşla sınırlanması bu alandaki önemli bir sorunu da çözmüş olacaktır. Yine, tayin, terfi, özlük hakları gibi konularda HSK’ye bağlı olan tetkik hâkimlerinin kadrolarının Yargıtaya geçirilmesi de onları daha güvenceli hâle getirecektir. Böylelikle her yıl çıkarılan kararnamelerle görev yeri değişme tedirginliğini yaşamayacaklardır. Diğer taraftan, Yargıtaya yeni gelecek tecrübesi az hâkimler yerine, tecrübeli hâkimlerin yüksek yargıda çalışmasını sağlayacaktır. Yine, tüm yüksek yargı hâkim ve savcılarının özlük ve mali şartlarının Anayasa Mahkemesi üyeleriyle eşitlenmesi de hakkaniyeti sağlayacaktır. (MHP sıralarından alkışlar)

Saygıdeğer milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı'nın güçlü desteğiyle Sayın Bakanımızın bu önerilerimize kayıtsız kalmayacağına inanıyoruz. Ayrıca, Adalet Bakanımız Sayın Abdülhamit Gül Bey'i ve Bakanlık bürokrasisini değerli ve başarılı çalışmalarından dolayı tebrik ediyorum.

Bu vesileyle, Milliyetçi Hareket Partisi olarak 2022 yılı merkezî yönetim bütçesinin milletimize ve ülkemize hayırlar getirmesini diliyor, Genel Kurulu bir kez daha saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Tokat Milletvekili Sayın Yücel Bulut'a ait.

Buyurun Sayın Bulut. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA YÜCEL BULUT (Tokat) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk son bağımsız Türk devletinin adalet siyasetini “Her şey kanun yapmaktan ibaret değildir, aksine, her şey o kanunları uygulamak ve uygulatmaktan ibarettir.” şeklinde özetlemişti; sanıyorum ki bugün ve bundan sonra da geçerliliğini koruyacak ve bugünkü sorunlara da ışık tutacak temel bir tespit ve temel bir vizyonu ortaya koymuştu. Her geçen gün bir yenisiyle karşılaştığımız, her sabah yeni baştan başlayan adalet tartışmalarının temelinde de Mustafa Kemal Atatürk'ün ortaya koymuş olduğu bu vizyonun eksikliği yatmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının her gün feryadına konu olan meselelerin tamamı Türkiye'nin mevzuat eksikliğinden değil, fakat nitelikli uygulayıcı eksikliğinden dolayı gündeme geldiğini artık hepimiz kabul etmek durumundayız. Gerçekten de nitelikli uygulayıcıların tercih edilmesi yerine yıllardır -özellikle son iki yüz yıldır, Osmanlı'dan bize bakiye kalan bir mesele olarak düşünmek gerekiyor- ağırlıklı olarak temel bir kriter gözetilmeksizin yetersiz kadroların egemen hâle gelmiş olması huzur ve selametin de teminatı olan yargı teşkilatının maalesef ki işlevinin tatmin edicilikten uzak bir noktaya sürüklenmesine sebebiyet vermektedir. Dolayısıyla, Türkiye'de sadece yargı teşkilatının değil, tüm bürokrasinin yetersiz uygulayıcı sorununa hep birlikte, ortak bir akılla çözüm üretmek zorundayız. Vatandaşın temel beklentisi hem Hükümetten hem bizlerden, Parlamentodan, bugün burada bulunan Adalet Bakanımızdan ve Adalet Bakanlığı bürokrasisinden temel beklentisi, adil ve tarafsızlığından şüphe duyulmayan ama bunlara ek olarak donanımından ve yetkinliğinden de şüphe duyulmayan kadroların eliyle, hâkim, savcılarının eliyle, süratli bir şekilde hakkının temin ve tesisinin önünün açılmasıdır.

Şimdi, bu Parlamentoda 2020-2021 yılı boyunca “yargı reformu” adı altında gelen birçok paketi kabul ettik, yasalaştırdık ve kanunlaştırdık. İçerik itibarıyla hem iktidarın hem muhalefetin, siyasi partilerimizin, bunların muhtevalarına esaslı bir itirazları olduğunu düşünmüyorum. Bu “yargı reformu” adı altında gelen paketlerin önemli bir kısmı Türkiye'de mevzuatın teknolojik gelişmelere entegrasyonunu içeren düzenlemelerdi ve her biri de gerekliydi fakat bunların anlam ve mahiyeti bugün karşı karşıya kaldığımız sorunlarla mukayese edildiğinde bir yargı reformundan ziyade bir revizyon aşamasında kaldığını da hep beraber kabul etmek zorundayız. Dolayısıyla bir yargı revizyonuna değil, bir yargı reformuna ihtiyacımız olduğunu da bugün Adalet Bakanlığı teşkilatının da, milletvekillerimizin de hep birlikte kabul ettiğimizden zerre kadar şüphe duymuyorum. Peki, yargı revizyonundan yargı reformu aşamasına nasıl geçilecek, neler yapılması lazım? Az evvel de ifade etmiş olduğum üzere Türkiye'de yargı teşkilatının birincil ve öncelikli sorunu mevzuat sorunu değildir, birincil ve öncelikli sorun nitelikli uygulayıcı sorunudur ve uzun süren yargılamaların vatandaşın ciddi hak kayıplarına sebebiyet verecek kadar şirazesinden çıkmış olmasıdır. Dolayısıyla ortaya bir cesaret koyarak revizyon değil etkili bir reformu hayata geçirmek durumundayız. Bu çerçevede, ifade etmek isterim ki cumhuriyet tarihi boyunca tartışılan, yaklaşık yüz yıllık bir arka planı olan ve en nihayetinde de siyasi

iktidar tarafından bu haklı talepleri dikkate alarak hayata geçirilmiş olan bölge adliye mahkemeleri ve istinaf mahkemelerinin hep birlikte mercek altına alınması lazım. İstinaf mahkemelerinin kanunu çok iyi niyetli bir şekilde, yıllarca akademik çerçevede tartışılmış olmasından dolayı Yargıtayın iş yükünü bir nebze düşüreceği inancıyla ve yargılamaları hızlandıracağı düşüncesiyle hayatımıza girdi ancak bugün fiilen uygulamada bölge adliye mahkemeleri ve istinaf mahkemeleri bu neticeyi vermedi. Yaklaşık beş yıl süren, Yargıtay aşamasıyla beraber beş yıl, altı yıl süren yargı dosyalarının üzerine bir üç yıl daha eklenmesine sebebiyet verdi. Dolayısıyla bu mesleği icra eden bütün avukatların feryadına kulak vermek lazım. Yine, dosyaları yıllarca sürüncemede kalan vatandaşların feryadına kulak vermek lazım ve istinaf mahkemelerinin kendisinden beklenen neticeyi vermediğini göyerek, yargı işlemlerine üç yıl, dört yıl, beş yıl daha ek yaptığını kabul ederek bir an evvel yargı reformu kapsamına bölge adliye mahkemelerinin ve istinaf mahkemelerinin alınması, gerek görülürse doktrinde yıllarca her siyasi iktidara dayatılan ve bir müjde gibi, bir köklü çözüm önerisi gibi sunulan ama o neticeyi vermeyen istinaf mahkemelerinin derhâl kaldırılması da dâhil olmak üzere tüm çözüm önerilerinin düşünülmesi lazım. İstinaf mahkemeleri bir yandan yargı sürecini uzatırken diğer yandan da nitelikli yargıçlarımızın, hâkimlerimizin ve savcılarımızın ilk derece mahkemelerinden çekilerek bölge adliye mahkemelerinde görevlendirilmesi gibi fiili bir sonuç doğurdu ve kürsüler maalesef ki tecrübesiz hâkim ve savcılarımızın âdeta stajını tamamladıkları birer mevzi ve mertebe hâline geldi. Dolayısıyla istinaf mahkemeleri 2022 yılının Türkiye’de yargı konusundaki en önemli gündemi olması gerekiyor.

Bir başka husus, yıllardır maalesef nitelikli, donanımlı, yıllarını mesleğe vermiş savcılarımızın atıl bir şekilde görevlendirildiği, enerjilerinden, birikimlerinden ve donanımlarından istifade edemediğimiz Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı kurumunun çok hızlı bir şekilde ele alınması gerekiyor. Burada, Anadolu’nun dört bir yanında yöneticilik, idarecilik yapmış, unvanlı kararnamelerle görev almış tecrübeli savcılarımız –ki fiilen de zaten “kızağa çekilmek” olarak görülüyor- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının hantal yapısı içerisinde kendilerinden hiçbir şekilde istifade edilmeksizin bekletiliyorlar. Aynı zamanda, ceza yargılamalarına ilişkin de –bu, vatandaşın temel ve gerçek sorunudur- ilk derece mahkemesinden çıkan kararın bir an evvel temyiz incelemesi için Yargıtaya gönderilmesini bekleyen vatandaşlar, hiçbir hukuki kıymeti olmayan bir inceleme için dosyanın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında çıkmasını yaklaşık iki yıl, üç yıl beklemektedirler. Dolayısıyla, incelemeyi yapacak olan Yargıtayın ilgili ceza dairesi nazarında da hiçbir bağlayıcılığı ve kıymeti olmayan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tebliğnamesini üç yıl beklemek zorunda kalan vatandaşlarımızın feryadını ivedi bir şekilde dikkate alarak bu kurumun baştan elden geçirilmesi; burada, enerjisi ve tecrübesi yüksek cumhuriyet savcılarımızın devlete hizmet edecekleri daha etkin noktalara derhâl sevk edilerek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının gereksiz, lüzumsuz ve hiçbir bağlayıcılığı olmayan tebliğname yetkisinin kaldırılması; bu kurumun, daha etkin, devlet için daha maliyetsiz ve daha faydalı bir şekilde revizyonu tüm meslektaşlarımızın ve hukuk camiamızın ve hatta vatandaşlarımızın da beklentisi olmuştur.

Bir başka husus da yine, nitelikli uygulayıcıyı elde edebilmek için hâkim ve savcılarımız arasında etkin bir liyakat ve terfi sisteminin oluşturulması, çalışan, üreten, işini disiplinli yapan hâkim ve savcılarımız ile bu konuda gerekli titizliği göstermeyen hâkim ve savcılarımızın arasında fark yaratacak, çalışanların hakkını alacağına olan inançlarını koruyacak bir terfi sisteminin bir an önce oluşturulması gerekmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2023 yılında ve tam zamanında gerçekleşecek olan seçimler, aynı zamanda cumhuriyetimizin 100’üncü yılına denk gelmektedir. Yaşanan gelişmeleri mercek altına aldığımızda 2023 yılında gerçekleşecek olan seçimlerin bazı kesimler ve dinamikler tarafından bir seçim olmaktan çıkarılmak ve Türk devletiyle, Türk milletleriyle hesaplaşmaya dönüştürülmek istendiği açıkça görülmektedir.

Ülkemizde diplomatik temsilciliği bulunan bazı ülkelerin büyükelçilerinin demokratik siyasi hayatımıza, diplomatik teamülleri hiçe sayarak müdahale etmeye teşebbüs ettiklerine ilişkin güçlü veriler bir tarafta ve hemen her gün küresel şirketlerin kontrolündeki sosyal medya platformlarının Türk milletine yönelen algı operasyonları, itibar suikastları ve sinsiz tuzakları bir tarafta gözümüzün önüne sokulmaktadır. 2023 yılında hedeflenenin, sadece Cumhur İttifakı'yla değil hem Cumhurbaşkanımızın şahsında hem de Sayın Genel Başkanımızın şahsında Türkiye Cumhuriyeti'yle bir hesaplaşmak arzusu olduğu tüm yönleriyle ortaya çıkmıştır.

ABD Başkanı Biden'in Türkiye'de muhalefete destek vereceklerini açıklaması, ABD Büyükelçiliğinin firarı bir FETÖ'cünün Sayın Genel Başkanımız hakkındaki çirkin paylaşımını resmî sosyal medya hesabından beğenmesi, bazı diplomatik temsilcilerin komşu bir ülkede Türkiye'nin seçimlerine ilişkin bir toplantı gerçekleştirmesi, yargı organları tarafından tutuklu yargılanan bir şahsın hukuki durumu hakkında bazı büyükelçilerin uluslararası hukuku hiçe sayan müdahale teşebbüsleri, bazı muhalif gazetecilerin ve yayın organlarının yabancı vakıflar tarafından fonlandığının ortaya çıkarılmış olması, yabancı ülkelere ait basın-yayın kuruluşlarının tarihlerinde ilk defa Türkçe yayın yapacak şekilde yeniden dizayn edilmesi ve Türkiye ayaklarını oluşturması, diplomatik unsurların siyaset kurumunu temsil eden kişilerle muhtevası açıklanmayan görüşmelerine yoğunluk vermesi ve sosyal medya platformlarının Türkiye aleyhtarı operasyonlarına açık bir şekilde destek vermesi Türkiye'de 2023 seçimlerine ilişkin küresel grupların beşinci kol faaliyetine hız verdiklerini açıkça ortaya koymaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

YÜCEL BULUT (Devamla) – Küresel sistemin bütün unsurlarının Türk siyasetine müdahale teşebbüsünde buldukları bugünlerde şunu açıkça ifade etmek durumundayız: Amacınız ve hedefiniz ne olursa olsun, biz, Türkiye Cumhuriyeti'nin her yurttaşını, her dünya görüşüne mensup insanını seviyoruz ama Türkiye'yi 1923'ten yüz sene sonra bir kere daha Millî Mücadele'ye zorlamak niyetinde olan küresel güçler şunu bilmelidirler ki bu Parlamento ve Türk milletinin evlatları, 1919'da Amasya Tamimi'ne ecdadın atmış olduğu imzanın mürekkebinin kurutmamaya kararlıdır. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar) Türk milletinin geleceğine yine Türk milletinin azim ve kararı karar verecektir, bu irade karar verecektir. Eğer ki Cumhurbaşkanıyla hesaplaşma niyetindeyseniz size söyleyeceğimiz sadece şudur: Azdan az, çoktan çok gider. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası İstanbul Milletvekili Memet Bülent Karataş'ta.

Buyurun Sayın Karataş. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu bütçesi üzerine konuşma yapmak üzere Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi ve Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü. İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin kabul edilmesinin 73'üncü yıl dönümü. Böyle anlamlı bir günde bütçe görüşmelerini yapacağımız ülkemizin saygın bir kurumu olan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ve faaliyetleriyle ilgili kısa bir bilgi vermek istiyorum.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Türkiye'nin insan hakları alanında tarafı olduğu uluslararası mevzuatla uyumlu olarak kanunla kurulmuş, idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli, kamu tüzel kişiliğini haiz ve Cumhurbaşkanının görevlendirdiği Adalet Bakanıyla ilişkili bir kurumdur. Kuruluş amacı insan haklarını korumak ve geliştirmek, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması için çalışmak, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek olan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu güvenilir, etkin ve saygın bir kurum olarak faaliyetlerini yürütmektedir. Şemsiye bir kurum modeli oluşturan kurum, tek ve güçlü bir kurumsal çatı altında 3 temel görevi birleştirerek daha etkin bir kurumsal modeli hayata geçirmişlerdir.

Değerli milletvekilleri, insan hakları, en genel anlamıyla insana insan olduğu için, diline, dinine, ırkına, cinsiyetine, milliyetine, sosyal statüsüne ve rengine bakılmaksızın tanınan haklardır. İnsan hakları, tüm insanların hak ve saygınlık açısından eşit ve özgür olduğu kabulüne dayanır. İnsan haklarının temel ilkeleri evrensellik, bölünmezlik ve devredilemezliktir. Bu ilkeler ve insan haklarına dair temel hususlar bugün kabul edilmiş 73'üncü yıl dönümünü geride bırakacağımız 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde belirlenmiştir. Bu önemli beyannamenin kabulünün üzerinden yetmiş üç yıl geçmesine rağmen bugün dünya genelinde ne yazık ki insan hakları ihlalinin en ağır tablolarıyla karşılaşmaktayız. Özellikle son yıllarda dünya genelinde insan hakları ihlalleri had safhaya ulaşmıştır ve bu durumun giderek daha vahim bir hâl aldığı görülmektedir.

Değerli milletvekilleri, Müslüman ve mülteci karşıtı gösterilerin yıldan yıla artıyor oluşu, ırkçı ve yabancı düşmanı saldırılara karşı etkin çözüm yolları aranmaması yaşanan durumun vahametini daha da artırmaktadır. Avrupa bugün gelinen noktada kendi çıkarları doğrultusunda diğer ülkeleri eleştirmekte, insan haklarının temel prensiplerine aykırı olarak din, dil vesaire ayrımlarla insanları ötekileştirmektedir. Örneğin, bazı Avrupa ülkelerinin Suriyeli mültecilere karşı tutumları, sığınma taleplerinin haklı bir gerekçe olmaksızın reddi ve zorla geri iadeler Avrupa'daki insan hakkı ihlallerinin en açık göstergeleridir. Bugün Yunanistan'da yaşanan geri itme vakalarına dünya seyirci kalmaktadır. Birleşmiş Milletler, Yunanistan'ın bu hamlelerinin 1951 Mülteci Sözleşmesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Birliği hukukunun açıkça ihlali anlamına geldiğini de duyurmuştur.

Yine, aynı şekilde, geçtiğimiz ay sürgün edilmişlerin 77'nci yılını geride bıraktığımız Ahıska Türkleri de hak ihlallerinin en acı tablolarından birine örnek olmuştur. Bildiğiniz üzere, Ahıska Türkleri başta azınlık hakları, ayrımcılık, uluslararası hukuk, göç sorunu, politik sorunlar gibi birçok konuda insan hakları ihlaline uğramış; sürgün sürecinde sürgüne tabi tutulanlara yönelik insan haklarına aykırı birden fazla ihlal gerçekleşmiştir. Ahıska'da yaşayan 86 bin Türk ve Müslüman birkaç saat içinde sürgün edilerek vatanından koparılmış, yaklaşık 17 bin Ahıska Türkü açlık, soğuk ve hastalıklardan hayatlarını kaybederek yaşam hakları ellerinden alınmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın Sayın Karataş.

MEMET BÜLENT KARATAŞ (Devamla) – Değerli milletvekilleri, insan hakları ihlalleri konusunda ders vermeye çalışan ve ülkeleri yargılamaya yetkisini kendisinde bulanların, kendi karnelerini tekrar gözden geçirmeleri gerektiğini ifade etmek isterim.

Bu vesileyle sözlerime son verirken Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyor, 2022 bütçemizin vatanımıza, milletimize hayırlı olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Eskişehir Milletvekili Metin Nurullah Sazak'ın.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlamadan önce hain saldırı sonucu şehit olan evlatlarımıza Allah'tan rahmet, ailelerine sabır, milletimize başsağlığı dilerim. Rabb'im Türk milletinin yâr ve yardımcısı olsun. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bugün Kişisel Verileri Koruma Kurumu bütçesini değerlendirmek üzere Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Muhterem heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

En basit tanımıyla bireylerin kimliklerini bilinir hâle getiren her türlü bilgi, kişisel veridir. 20'nci yüzyılın sonlarına doğru hızlanan teknolojik gelişmeler 21'inci yüzyılda ivmesini artırmış, bu insanlık bu ivmeye çok çabuk adapte olmuştur. Siber atılım ve geniş veri havuzlarına doğru basamaklar son on beş yılda ikişer ikişer çıkmıştır. Kapitalizm ve emperyallerin dijital savaşı başlattığı böyle bir dönemde, üzerine konuştuğumuz “kişisel verilerin korunması” kavramı ülkelerin geleceğine ait plan ve programlamaların başında yer almalı ve bu baş döndürücü ivme karşısında devletlerin aldıkları tedbirler ve altyapı hazırlıkları sürekli yenilenmelidir. Ülkemizde, kişisel verilerin korunması 2016 yılında kanunlaşarak gerekli düzenlemelere tam zamanında başlanmıştır. Türkiye’de gerekli tedbirlerin alındığı, hukuksal altyapının genişçe düzenlendiği bu süreçte Kişisel Verileri Koruma Kurumunun en önemli çalışması, toplumda farkındalık oluşturulması üzerinedir. Kanunlarla korunmaya çalışılan kişisel verinin kredi kartı bilgilerinden arkadaş ortamında çekilen bir fotoğrafa kadar uzandığının bilinmesi her vatandaşın farkında olması gereken kavramlardır. Bugün bir sitede aidat borcunun ortak alanlarda ifşa edilmesi, kişisel bilgilerin paylaşımı sayılarak Kişisel Verileri Koruma Kanunu’nun ihlal edilmesidir. Gelişen dünyada kültürümüzü muhafaza etmekte ne kadar zorlandığımızın bir göstergesi de maalesef bu tür değerlerin toplumsal norm ve geleneklerle korunamayıp kanuna ihtiyaç duyacak kadar bozulmuş olmasıdır. Hâlbuki “Ahilik” “imece” kavramları ve “gücendirmeme” Türk toplumunun yapısının harcıdır.

Sayın milletvekilleri, kişisel verilerin korunmasını esas gündeme getiren durum sanal âlemin yaygınlaşmasıdır. Bilgi çağının zirvesini yaşadığımızı zannettiğimiz bir dönemde pandemiyle siber hayat esas zirvesini görmüş, gerek ülkemizde gerek dünyada evlerinde kalan insanlar sanal âlemle zorunlu olarak teşrikimesaiyi artırmıştır. Hayata dair hemen hemen her alanda yaptığımız e-ticaret ile gelişi güzel tıklamalar ve dijital ayak izleri kaydedilmekte, sistemler aracılığıyla anlam kazandırılarak ortak havuzda saklanmaktadır. Toplum mühendisleri silah olarak kullanabileceği bu bilgileri artık kolaylıkla bu havuzlardan elde edebilmektedir.

Peki, bu havuzlar nerede, kimde, kimin kontrolündedir? Burada en önemli nokta, hâlen ekonomik eşitsizlikler, fiziki sınırlar, ırksal ve dinsel ayrımlar gerçek hayatta bütün varlığıyla devam ederken teknolojinin sunduğu sanal dünya bütün eşitsizlikleri ortadan kaldırmakta, kendi gerçeğini yaşamayan insana sanal âlemde sunulan eşitlik ve kolaylık, bağımlılık düzeyinde bir mutluluk getirmektedir. Bu kadar kolaylık Anadolu’daki bir deyimi hatırlatmaktadır: “Peynir büyük, mesafe kısaysa fare bu durumu bir kere daha düşünmelidir.”

İnsan fıtratı yoğurulup şekillendirilebilir. Veri havuzlarında yapay zekâyla toplulukların sosyokültürel seviyesine göre algıları yönetilip alıştırma alıştırma makul ve normalmiş gibi yönlendirilmektedir. Bu durumda, kimliği, yönelimleri, sevdikleri, satın aldıkları, merak ettikleri, korktukları, hepsi bir şekilde analiz edilebilen insanın, analiz edenler tarafından istediği şekilde yoğurulması hiç de zor olmamalıdır. İnsan hayatının gelişiminin bir yapay zekâ tarafından yönlendirilerek geliştirilmesi tehdidi korkutucudur ve bir kompto teorisi değildir.

Devletler, kurumlarını, vatandaşlarını ve kimliklerini koruyabilmeleri için verileri kendileri iyi analiz edebilmeli, toplumsal dönüşüm içerisinde ortaya çıkan zaaf ve değişimleri kamu yararına yönlendirebilmelidir. Devletin üzerine düşen bu sorumluluk vatandaşlarımızda da düşmektedir. Zira, sanal ortamda oluşturulan yapay gerçeklik toplum hayatının doğal ve kültürel akışında olmayan fikir ve dinamikleri özümsetebilmekte, toplum menfaatlerinin önüne fert menfaatlerinin geçtiği egoist yaklaşımları körükleyebilmektedir.

Dijitalleşme ve yapay zekâyla toplum 5.0 dönüşümünün yaşandığı yeni “süper akıllı toplum” modelinde Türkiye, insan merkezli ve en verimli şekilde yerini almalıdır. Bunun için genç ve dinamik nüfusun dijital dünyaya hızlı uyumunun avantajları kullanılmalıdır. Sağlam bir altyapı ve güvenlik duvarıyla ulusal sistem kurularak bu toplum modelinin oluşumunda kendi kurallarıyla oynayan en başat oyuncu olunmalıdır. (MHP sıralarından alkışlar)

Türkiye “e-devlet” “e-nabız” ve “Hayat Eve Sığar” gibi uygulamalarıyla kamusal alanda büyük hizmetler sağlamıştır. HES kodu uygulamasının magazinsel yorumlara rağmen pandemide virüs sayılarının kontrol edilmesindeki faydası kaçınılmaz bir gerçektir. Söz konusu yorumlar uygulamanın yaygınlaşmasını geciktirse de vatandaşlarımızda “kişisel veri” kavramının önemine dair farkındalık oluşturmuştur. Bütün bu uygulamalarla elde edilen büyük verilerin muhafazasında da bugüne kadar oldukça başarılı ve güvenle gelen süreç aynı şekilde devam ettirilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

METİN NURULLAH SAZAK (Devamla) – Devletine güvenen bir millet ve bu güvenle halkını istikrarla başarıya götüren bir devletle ülkemizin hak ettiği, Hakk’ın vadettiği günleri yakında göreceğimize olan inancımız tamdır.

Bu vesileyle 2022 yılı bütçesinin necip Türk milletine hayırlı olmasını temenni eder, muhterem heyetinizi saygıyla selamlarım (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Bursa Milletvekili Mustafa Hidayet Vahapoğlu’na ait.

Buyurun Sayın Vahapoğlu.

MHP GRUBU ADINA MUSTAFA HİDAYET VAHAPOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına 2020 mali yılı kesin hesap ve 2022 yılı Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerine söz almış bulunuyorum.

Bu vesileyle başta cumhuriyetimizin banisi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere şehitlerimizi, ebediyete irtihal eden gazilerimizi rahmet, minnet ve şükranla anıyor, hâlen yurt içinde ve yurt dışında görevli kahraman asker ve polisimizi, güvenlik korucularımızı, hayatta olan tüm gazilerimizi, vazife malullerini ve Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; küresel boyutta yürütülen hâkimiyet kavgalarının tamamında hem bölgemiz hem de Türk coğrafyası merkezî konumda yani asıl ilgi odağıdır. Kuruluş maksadı küresel boyutta güvenlik ve dolayısıyla insanlığın huzurunu sağlamak olan uluslararası kuruluşların hemen tamamı bir ya da birkaç ülkenin güdümünde, onların kısa, orta veya uzun vadeli hesaplarına hizmet eder konumda bulunmaktadır. Örneğin, Birleşmiş Milletler, NATO ve AGİT varlıkları tartışılır kuruluşlar hâline gelmiştir. Özellikle ülkemizin içinde yer aldığı ittifakların ve birlikte sözde müttefik olduğumuz ülkelerin Türkiye’ye yönelik tavırları sorgulanması gerekir hâle gelmiştir. Söz konusu ülke ve ittifaklar görünüşte bizimle birlikte yol yürüyor gibi davranırken aslında göz göre göre düşmanlarımızla iş birliği yapmaktadırlar. Bile bile lades demenin zamanı geçmiştir. Güvenliğimizi, dolayısıyla millî savunmamızı ilgilendiren parametrelerde küresel ve bölgesel boyutta önemli değişiklikler olmaktadır.

ABD'nin Türkiye'yi artık stratejik ortak görmediği, hatta güvenlik ve dış politikasında yer vermediği ve çok kutuplu dünyada kontrol edilmesi gereken bir ülke, hatta güç olarak gördüğü kanaati yaygın bir hâl almıştır. Bu durum, başta ABD olmak üzere Batı bloğundaki ülkelerin basınında ve fikir kulüplerinde sıkça seslendirilir hâle gelmiştir. Hatta, Çin ile birlikte Türkiye'nin anıldığı ve hedef hâline getirildiğinden bahsedilmektedir. ABD, İran ve Rusya'yla olan ilişkilerini normalleştirmeye çalışırken, çözülmez denilen pek çok problemi yumuşak geçişlerle çözme arayışındayken Türkiye'den “durdurulması gereken bir güç” olarak bahsedilmektedir. Artık, vatandaşlarımız dahi bu müttefikliği sorgular hâle gelmiştir. Daha yakın bir zamana kadar Avrupa basınının “büyük güçlerin en iyi müşterisi” olarak isimlendirdiği ülkelerden biri durumundaki Türkiye, savunma sanayisinde katettiği ilerleme sayesinde dışa bağımlılığını yüzde 60'ı aşan oranda azaltmış, ihtiyaçlarını yurt içinden sağlamaya, hatta ihraç etmeye başlamıştır. Bu durum, NATO'nun yegâne tedarikçisi olan ülkeleri tedirgin eder hâle gelmiştir. Bu ülkeler, Türkiye'ye yönelik özel planlamalar yapmaya başlamışlardır.

Amerika'nın Orta Doğu'ya yönelik özel stratejisinin somutlaşmış hâli “İbrahim Anlaşmaları” olarak adlandırdıkları anlaşmalardır. Bu anlaşmaların hayata geçirilmeleri sonucunda Orta Doğu'da kartlar yeniden karılmaya başlanmış ve çoğu Türkiye'yle problemlili olan ülkelerin başını çektiği yeni ittifaklar oluşturulmuştur. Bu ittifaklar, yakın zamana kadar kilit bölge olarak görülen Orta Doğu'nun kuzeyi yani Türkiye-İran-Pakistan aksının pasifleştirilerek ikinci plana itilmesi ve yerini Avrupa ile Hint-Pasifik bölgesinin kavşağı olan güney Orta Doğu'nun alması sonucunu doğurmuştur. Belirlenen yeni aks, hem Kızıldeniz hem de Basra Körfezi üzerinden Asya-Avrupa geçişini kontrol etmektedir. Bu aks üzerindeki ülkeler, demografik yapı itibarıyla problemlili, ekonomisi daha çok petrol ve petrol ürünlerine dayalı; çoğunlukla ana sempatileri İngiltere'ye, itaatleri ise İngiltere, ABD ve Fransa'ya olan yöneticilerin yönettiği ülkelerdir. Yeniden oluşturulan Orta Doğu dengesinde stratejik konuma İsrail, Mısır, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri oturmuştur. Önümüzdeki süreçte bölgedeki önemli değişikliklerin altında bu ülkelerin yer alması beklenmelidir. Bunun yanında, ana oyun kurucu durumundaki ABD, Kafkasları kendi hâline bırakmamakta; İran, Ermenistan, Gürcistan üçlüsüyle kimi zaman gerilen ama çoğunlukla söz konusu ülkeler açısından ümit verici olarak değerlendirilen gelişmeler meydana gelmektedir.

Balkanlarda Bulgaristan ve Romanya'nın NATO ülkesi olmaları yanında Ukrayna'nın da NATO'ya gireceğine dair somut emareler ve ABD'nin Ukrayna'ya 250 milyon dolarlık askerî yardım planlaması, bu miktarın 150 milyonunu hemen kullandırma yoluna gitmesi bölgenin eski oyun kurucusu Rusya'yı endişelendirmekte ve karşı tedbirler üretmeye sevk etmektedir. ABD'nin bu ülkelerde oluşturduğu ve oluşturmayı amaçladığı askerî üsler ise bölgesel güvenlik dengelerini bozacak nitelik kazanmaya devam etmektedir. Bulgaristan ve Romanya'nın limanlarını kullanarak Akdeniz'e sokulan deniz gücüyle özellikle Rusya-Ukrayna ilişkilerine şekil verilmeye çalışılması ve bu konuda diplomasi den ziyade askerî gücün ön plana çıkarılması, tehlikenin ulaşabileceği boyutu göstermesi açısından önem arz etmektedir. Ayrıca, Karadeniz'e kıyıdaş olmayan bir ülkenin yani ABD'nin Karadeniz'de askerî limanlar kurması, burada saldırı kabiliyeti yüksek deniz vasıtaları, silah, araç gereç ve mühimmat bulundurması ileride Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ni de yeniden yorumlamaya zorlayacak nitelik kazanabilecektir.

Son dört yılda Yunanistan, İsrail, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkeler, önemli oranda silahlanma yarışına girmişlerdir. Bu ülkeler, az önce dile getirdiğim yeni Orta Doğu dengesinde üstlendikleri görev ve pozisyonlar nedeniyle ağababalarından yüksek miktarda silah ve mühimmat alarak bedelini ödemektedirler. Alınan bu silah ve harp araç gereçleri insanlığın yararına ya da organik tarımda kullanılmayacaktır, kan akıtılmak üzere kullanılacaktır. Belki de bu ülkeler yakın gelecekte yeni bölgesel savaşlara sebep olabileceklerdir ancak kendi güçleriyle savaş yürütme yeteneğine sahip olmayan bu ülkelerin, mevcut terör örgütlerini ya da muhtemel ortaya çıkaracakları

yeni terör örgütlerini desteklemeleri beklenmektedir. Yunanistan'ın, NATO devletleri arasında, ABD'den sonra gayrisafi yurt içi hasılasından savunmaya en fazla para ayıran devlet hâline gelmesi dikkat çekicidir. Bununla kalmayan Yunanistan, ABD'yi ülkede yeni üsler kurmaya davet etmiş ve Amerika'nın hava, deniz ve kara birliklerinin konuşlanacağı yeni üsler bu ülkede oluşturulmuştur. Bu anlaşmanın sağlayacağı hareket imkânıyla Yunanistan, Girit Adası'ndan başlayarak Türkiye'nin dibine kadar Amerika'yı konuşlandırmaktadır. Bu konuşlandırmaların öncelikli hedefi, bu iki ülkeyle aynı ittifakta bulunan yani NATO'da olan ülkemizdir, Türkiye'dir. Yunanistan, 1947 yılından bu yana Adalar Denizi'nde sahipsiz ada ve kayalıkları sürekli olarak silahlandırmaktadır, buraları işgal etmektedir. Bu, bugünün meselesi de değildir, 1947'den günümüze kadar gelmektedir ve Türkiye, toprakları mutlak surette ele geçirilmesi gereken topraklar olarak askerî akademilerde ve diplomasi okullarında okutulan, hedef olarak gösterilen bir ülkedir. Bu ülkenin faaliyetlerine örnek olarak en son nereye varabileceğini, Makedonya üzerinde kurmuş olduğu baskı sonucu Makedonya'nın adını değiştirmeye kadar giden gelişmeleri de görmek gerekir. MHP lideri Sayın Devlet Bahçeli'nin dile getirdiği üzere, Yunanistan'ın Fransa ve ABD'yle oluşturduğu savunma ve askerî iş birliği anlaşmaları mutlak surette dikkate alınması gereken gelişmelerdir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; güvenliğimizi etkileyen parametreler kapsamında ele alınması gereken konulardan biri de nükleer silaha sahip olunması durumudur. Her ne kadar “nükleer silah” denildiğinde planlı olarak akla ilk Kuzey Kore getiriliyorsa da bunun dışında, İslam dünyasında tarih boyunca Türk milletini doğal rakip, bazı dönemlerde de hasım olarak gören İran'ın nükleer silaha sahip olma çabaları da dikkatle izlenmesi gereken gelişmelerdir. İran'ın nükleer silaha sahip olması sadece İran-İsrail dengesini bozmakla kalmayacak, İslam dünyası üzerinde söz sahibi olma, lider olma gibi bastıramadığı emelleri olan İran'ın bölgede kazanacağı yeni pozisyonun sebep olabileceği davranış bozuklukları da dikkate alınması gereken hususlardır.

Hint ve Pasifik Okyanusu bölgelerini de kapsayan ve artık küresel bir kaosun sebebi olabilecek hâle dönüşen Çin-ABD yarışı dikkatlerden kaçırılmamalıdır. Bu yarışın karşılıklı silahlı çatışmaya dönüşmesi ihtimali düşük olsa bile oluşturulan her gerginliğin bölgesiyle sınırlı kalmayacağı; küresel anlamda, başta ekonomi olmak üzere, dengeleri bozacak özellik taşıdığı dikkatten kaçırılmaması gereken konudur.

Sayın milletvekilleri, bir başka konu ise biyolojik silah konusudur. Biyolojik silahlarla ilgili olarak yeni dünya savaşında zafer için asıl silah olacağı değerlendirilmesi yapılmaktadır, bu değerlendirme yabana atılmamalıdır ve dikkatle izlenmelidir. Bu konuda çalışanların üzerinde mutabık kaldıkları konu, üçüncü bir dünya savaşının biyolojik silahlarla yapılacağıdır. Türkiye, taraf olduğu anlaşmalar nedeniyle biyolojik ve kimyasal silah bulundurmamaktadır. Buna rağmen, ABD'nin, Rusya'nın, Çin'in, hatta bazı kaynaklara göre İsrail ve Fransa'nın biyolojik ve kimyasal silah işiyle yıllardır ilgilendiklerine dair bilgiler yer almaktadır. Bir virüsün dünyayı kilitlediği, hayatı durdurduğu, ekonomilere darbe vurduğu, milyonlarca insanın ölümüne sebep olduğu bugünlerde, buna karşı tedbirlerin sadece savunma maksatlı olarak sınırlı bir şekilde ele alınmasının yeterli olmayacağı bir gerçektir.

Aynı ittifakın içinde bulunduğumuz ülkeler, yıllardır PKK'ya silah ve mühimmat sağlamanın yanında, barınma, eğitim, tedavi, sahte belge düzenleme, para temin etme merkezi görevi de görmektedirler. Bu ülkelerin hemen tamamı müttefik kabul ettiğimiz ülkelerdir ve NATO bünyesinde yer almaktadırlar. Hâlbuki Washington Anlaşması'na göre NATO'nun asli görevi, üye ülkelerin özgürlük ve güvenliklerini siyasi ve askerî yöntemlerle korumaktır. İttifak bir ortak değerler topluluğu teşkil etmelidir. Fransa'nın Suriye'deki, en son, bir beton fabrikası üzerinden, ABD'nin ise DEAŞ'ı bahane ederek PKK'ya yaptığı yardımların, bu örgütten ele geçirilen silah ve mühimmatın menşelerinin, ittifakların yeniden değerlendirilmesi konusunu gündeme getirdiğini dikkatlerinize sunmak isterim.

Her geçen gün çirkinleşen güçlerin karşısında, Türkiye, etki gücü küresel olması gereken bir devlettir. Türkiye, bölgemizin, Türk dünyasının, İslam dünyasının, mazlum ve mağdur edilmiş tüm insanlığın umudu olmak zorundadır. Türkiye'nin sorumluluğu Yakutistan'daki Yakut Türkünün Şili'deki Mapuçelere, Kuzey Yarım Küre'deki Eskimolardan Güney Afrika yerlileri ve Avustralya Aborjinlerine kadar uzanır. Bunun için, uluslararası mahiyetteki tüm organizasyonların bir şekilde içinde yer almak ve onları etkilemek, eğer mümkünse insanlığın iyiliği için yönlendirmek zorundadır. Türkiye, İslam ülkeleri üzerinde öyle bir etki kurmalıdır ki bu etki, Türkiye'nin Batı'yla ilişkilerinde elindeki en büyük güç olmalıdır ve yine Türkiye, Batı'yla kurup sürdüreceği ilişkileri aynı şekilde İslam dünyasında bir avantaj hâline dönüştürmek zorundadır. Türkiye, Türk dünyasının ortak savunmasını sağlayacak oluşumlara öncülük etmek zorundadır. Yani Türkiye her şart ve zeminde güçlü olmak zorundadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çağımızın tüm gelişmişliğine ve teknolojinin yaygınlaşmasına rağmen insan faktörü her zaman önemini korumaktadır. Türk Silahlı Kuvvetleri, deniz, hava, kara unsurlarıyla daima güçlü ve caydırıcı olmak zorundadır. Bugün verildiği gibi, gelecekte de Türk Silahlı Kuvvetleri arkasında kararlı bir siyasi otoritenin varlığını sürekli olarak hissetmelidir.

Askerlik mesleği özel bir meslektir, bir hayat felsefesi ve tarzıdır. Bu mesleğin gerektirdiği nitelikler ve psikolojik özellikler ancak askerî okullarda, askerliği özümsemiş askerî öğretmenler ve eğitimci vasıtasıyla kazanılabilir. Bu hususun dikkate alınarak kapatılan askerî liselerin yeniden açılması gerekmektedir.

Dünyadaki tüm orduların askerî tababet esaslarına göre eğitim almış askerî doktorları ve askerî hastaneleri mevcuttur. Bu durum, İsviçre gibi tarafsızlığı dünyaca kabul edilmiş devletler için de geçerlidir. Her bir branşta uygulanacak askerî cerrahiye ve askerin temel ihtiyaçlarından olan askerî psikiyatryi sivil tabiplerin karşılaması mümkün değildir. “Bunu sivil hastane ve doktorlarla karşılarız ya da biz yaparız.” diye ortaya çıkanlara itibar edilmemelidir. (MHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

MUSTAFA HİDAYET VAHAPOĞLU (Devamla) - Teknolojik gelişmelere rağmen her sektörde insan faktörü hep önemini korumuştur. Askerimizin idari, mali ve sosyal hakları; görev, sorumluluk ve maruz kaldıkları risklere uyumlu hâle getirilmelidir ve bunun için, emekliliklerinde özlük haklarını iyileştirecek reform mahiyetinde detaylı bir çalışmaya ihtiyaç bulunmaktadır.

Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapan binbaşı ve kıdemli binbaşılardan konuları ve ücret durumları düzeltilmelidir. Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapmakta olan sözleşmeli subay ve astsubayların kadroya alınma ihtiyacı bulunmaktadır. Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapan astsubayların mesleğe başlangıç derece ve kademelerinin, eğitim durumlarını esas alacak şekilde, 9'uncu derece 2'nci kademedan başlatılmasına ve emeklilikteki özlük haklarının düzeltilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA HİDAYET VAHAPOĞLU (Devamla) – Sayın Başkanım, tamamlıyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA HİDAYET VAHAPOĞLU (Devamla) - Özellikle terörle mücadelede yaralanan ancak gazi sayılmayan evlatlarımıza gazilik hakkının verilmesine ve uzman çavuşlar ile sözleşmeli erbaş ve erlerin özlük haklarının iyileştirilmesini sağlayacak tedbirlere ihtiyaç bulunmaktadır.

MHP Grubu olarak Millî Savunma Bakanlığı bütçesine “evet” oyu vereceğimizi belirtir, yüce Meclisi saygılarımla selamlarım. (MHP, AK PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Birleşime bir saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.34

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 13.36****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Sevda ERDAN KILIÇ (İzmir), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32’nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum

2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi Halkların Demokratik Partisi Grubu adına yapılacak konuşmalara başlıyoruz.

İlk söz, Mersin Milletvekili Rıdvan Turan’a ait.

Buyurun Sayın Turan. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA RIDVAN TURAN (Mersin) - Sayın Genel Kurul ve ekran başında bizleri izleyen değerli halkımız; “ekonomide dış mihraklar” bahanesi nasıl beceriksizliğin, iş bilmezliğin kanıtı ve içe kapanmanın göstergesi ise tarımda da rekolte kaybını, fiyat istikrarsızlığını kur ve kuraklık bahanesine sığınarak izah etmek aynı iş bilmezliğin ve beceriksizliğin kanıtıdır. Mesele sadece kuraklık ve kur artışı mıdır değerli arkadaşlar, yoksa ülkeyi küresel çalkantılara açık hâle getiren, çiftçiyi kollamayan bir tarım politikası ve savunucusu Tarım Bakanı mıdır?

Değerli bazı bürokratları dışında tutarak ifade etmek istiyorum: Şu anki Bakan ve böyle bir Bakanlık olmasaydı ne olurdu? Cevabını ben vereyim: Bundan daha kötü olmazdı, şu anda ne oluyor ya da olamıyorsa aynı şeyler olmaya ya da olmamaya devam ederdi. Üç yıldır birlikte bütçe yapıyoruz ve üçüncü yılın sonunda, Bakana hitap etmeyi artık anlamsız buluyorum ve son söyleyeceğimi baştan söyleyip Bakanı istifaya çağırıyorum. Üç yıldır hiçbir iyi niyetli önerimizi dinlemeyen, bu nedenle de icraatları başarısızlıklarla malul bir Bakan daha fazla o koltukta oturmamalıdır ve derhâl istifa etmelidir. Mesela, bize karşı savunduğu bütçesini dolara karşı savunamayan bir Bakan gerçeğiyle yüz yüzeyiz.

Ekran başındaki değerli çiftçiler, kıymetli tarım emekçileri; tarım bütçesinde küçük ölçekli üreticiler yok, topraksız köylüler yok, kadın çiftçiler, mevsimlik işçiler yok; sermayedarlar var, tüccarlar var. Ve esasen bütçe de yok hükmündedir.

Eğer bütçe kanunu dikkate alınacaksa bir ek bütçe ihdası zorunludur. Zira orta vadeli programda doların 9,27 lira olması üzerinden tasarlanmış olan tarım bütçesi, şu anda doların 14 liraya çıkmış olması sebebiyle kadük kalmıştır. Bütçe kanununa göre, bir ek bütçenin mutlaka yapılması gerekiyor. İşte, onu söylüyorum, Bakan bize karşı gayet cebbar biçimde savunduğu bütçesini dolara karşı savunamıyor. Dolara karşı savunmuş olsaydı çıkacak diyecekti ki: “Biz ek bütçe yapacağız.” Ek bütçe talep etmesi gerekirdi ama bakanların ne tür bir fonksiyonla donanmış olduğunu bildiğimizden dolayı hiçbir bakanın buna cesaret edemeyeceğini de elbette biliyoruz. Neden ek bütçe istemesi gerekiyordu? Kurdaki artış ortada.

Ekran başındaki çiftçi yurttaşlar, esasen, gayet iyi biliyorsunuz ki tarım destekleri bu yıl 25,8 milyar lira civarında ama emin olun, bunun hiçbir önemi yok. 2021 destekleri daha yeni açıklanmışken Bakan çıktı dedi ki: “Yüzde 90’ını açıklayacağız.” Açıkça çiftçiyi yanılttı, oysa daha 2020 destekleri bile tamamlanmamıştı. Desteklemenin açıklandığı 11 Kasım’da dolar kuru 9,91’di arkadaşlar ve 2 milyar 603 milyon dolara denk geliyordu bu bütçe; şimdi, kur artışı dikkate alınırsa tam 11 milyar lira yani 2023’te ödenecek olan desteklemelerden daha mürekkep kuramadan -deyim yerindeyse- 11 milyar lira kur artışı sebebiyle erimiş durumda ama Bakan bunu çıkıp da Cumhurbaşkanına karşı dilendirecek cesarete sahip değil. Ekran başındaki değerli köylü vatandaşlarımız, geçen sene 22 milyar liraydı destek, o zaman kur 8 liraydı ve bu 38,5 milyara tekabül ediyordu. Geçen yıldan bu yana girdi artışlarını bir kenara bırakın, bütçe bile durduğu yerde 14 milyar lira eridi kıymetli arkadaşlar.

Mesele sadece bütçenin erimesi, desteğin erimesi değil, aynı zamanda girdiler arttı. “Gübreye yüzde 25 katkı yapıyoruz, desteği artırdık.” dediniz, oysa gübre yüzde 500’ün üzerinde zamlandı. On altı ayda tam 31 kez gübreye zam yapıldı. DAP gübre fiyatı 3.000 liradan 14.250 liraya çıktı, üre gübresinin tonu 1 Aralıkta 10.800 liraydı, kur hiç artmadan, bakın, 2 defa üst üste zam geldi ve şu anda 14.250 liraya çıktı; mazot 10 liranın üzerinde.

Ekran başındaki değerli halkımız, kuru serbest bırakan iktidar sizleri nasıl açlığa mahkûm ediyor, kur atışı gıda enflasyonunu nasıl artırıyor hep birlikte bakalım: Geçen mayıs ayında Cumhurbaşkanı, Toprak Mahsulleri tarafından buğdayın tonuna 2.250 ila 2.450 lira arasında fiyat ödeneceğini söylemişti. Küçük çiftçi aşağı yukarı bu düzeyde buğdayını sattı. 25 Kasım’da ton fiyatı 4.300 liraya yükselmişti; tüccar aldı, stokladı ve kazandı. Toprak Mahsulleri Ofisi, o zaman 4 bin liranın üzerinde aldığı buğdayı, dışarıdan ithal ettiği buğdayı ekmeğe zamlanmasın diye 2.500 liraya un sanayicisine sattı; un sanayicisi de kazandı. Evet, ekmeğin zamlanmaması kuşkusuz önemli bir şey ama burada olağanüstü bir görev zararı ortaya çıktı. Bu görev zararı da dolaylı vergilerle yine ekmeği tüketecek olan vatandaşın sırtına yıkıldı. Yani böyle cin fikirlik, zannediyorum, yalnızca bu iktidara mahsus. Tabii, ekmeğin girdi olarak yüzde 30’u undan meydana geliyor; diğer girdilerin artışı, diğer harcama kalemlerinin artışıyla ekmekteki kaçınılmaz zam almış başını gider vaziyette. Demek ki kurun artması enflasyonu bu şekilde, hayat pahalılığını bu şekilde artırıyor.

Ekran başındaki değerli halkımız “Kurun önemi yok.” demek vatandaşı ekmeksiz bırakmaktır. Tüccar, stokçu para kazandı, un sanayicisi para kazandı, hatta iyi kötü ekmeği para kazandı; ya çiftçi? Çiftçi para kazanamadı, kazanamadığı gibi giderek yoğun bir biçimde tarım alanlarını terk etti.

Ekran başındaki üreticilerimiz, böyle bir beceriksizlik varken Allah aşkına, dış mihraklara lüzum var mı bu memlekette? Bakın, hasat yeni bitti, buğdayın tonu yaklaşık 400 dolara dayanmış durumda; sekiz ay sonra, bir sonraki hasatta neyle karşılaşacağımıza ilişkin bu Bakanlığın en küçük bir planlaması yok, paraları olursa tekrar ithal edecekler. Önümüzdeki dönem aşağı yukarı 16 milyon ton civarında bir buğday rekoltesinin olacağı düşünülürse ve 2 periyoddan beri 3’er milyon ton azaldığı dikkate alınırsa Türkiye’nin 6 milyon ton civarında bir buğday üretimine daha ihtiyacı olduğu ortada. 9,5 milyon hektardan 7 milyon hektara inmiş buğday ekim alanları, nüfusun 53 milyondan 83 milyona çıkmış olması gibi faktörler bize üretimin ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Oysa 2 milyon hektar, dekar başına 300 kilo buğday üzerinden yeniden üretime kazandırılırsa ithalat politikalarına gerek olmaz ve memlekette buğday kıtlığı da olmaz ama iktidarın böyle bir perspektifi yok. Bütçenin Komisyon aşamasında buğdayın kilosu 4 küsur liraya imal ediliyordu, şimdi -daha bir ay geçmedi- şu anda 6 liraya dayanmış durumda.

Üreticinin tek sorunu girdi değil tabiatıyla, aynı zamanda yanlış dış politika. Bölgede militarist bir siyaset izliyor olmak da bu çiftçinin önemli sorunlarının başında.

Ekran başındaki değerli vatandaşlar, bakın, TÜİK “yüzde 21” diye bir enflasyon açıkladı. Oysa elimde taze taze meyvenin ve sebzenin ne düzeyde zamlandığını gösteren bir çizelge var; limon başpehlivan gibi, dalında 40 kuruş olan limonun markete geldiğinde zamlanma oranı yüzde 700’den fazla; hemen onu kuru soğan takip ediyor; mandalina, ıspanak, havuç yani gariban vatandaşın sofrasında ne varsa hiçbir tanesi yüzde 100’den daha az zamlanmamış vaziyette.

Şimdi, iktidar, depo basmakla, zincir marketleri sorumlu tutmakla, yeni hal yasasıyla, Tarım Kredi Kooperatiflerini aktive etmekle bu sorunun çözüleceğini varsayıyor. Sorunun kendisi iktidarın tarım zihniyetidir. Bu inzibati yöntemlerin hiçbir tanesiyle bu sorunun çözülmesi mümkün değildir. “Tarımda gayrisafi millî hasılda Avrupa’da 1’inciyiz.” derken esasen Bakan dış ticaret hadlerinden bahsetmiyor. Aldığımız ne, sattığımız ne? Meseleye böyle bakıldığında bu büyüklüğün son derece farazi bir büyüklük olduğunu ve bu büyümenin de çiftçinin, yoksulun, emekçinin, topraksız köylünün hiçbir biçimde lehinde bir kalem hâline dönüşmediğini hep beraber görüyoruz. 3,5 milyon hektar tarım alanının -2 tane Trakya eder- betona boğulduğu bir iktidar gerçeğiyle; 661 binden fazla çiftçinin tarımdan çekildiği gerçeğiyle; BDDK verilerine göre çiftçilerin yüzde 92,5’unun tarlasının ipotekli olduğu gerçeğiyle; iktidarın 7 milyon 500 bin kişiyle aldığı tarımda çalışan insan sayısını 4 milyon 700 bin kişiye düşürdüğü gerçeğiyle karşı karşıyayız.

Ve Sayıştay raporları... Açık söyleyeyim, Tarım ve Orman Bakanlığında yolsuzluk var çünkü kalem kalem yazılmış, Sayıştay raporları dikkate alındığında yolsuzluğun ne boyutlarda olduğu açıkça görülüyor. Ayrıca, TKDK’ye, yeterliliği olmayan 61 kişinin -o kurumda yeterliliğe sahip olan başkaları olduğu hâlde- KPSS’ye girmeden, sırf iktidara yakın olduklarından dolayı memur olarak alınması da yolsuzluğun bir başka boyutunu bize gösteriyor.

Geçen sordum Ziraat Bankasına “Ne kadar çiftçi borcu var?” diye, ticari sırmış, söyleyemezlermiş, oysa 220 milyarın üzerinde ve giderek ödenmesi daha da zorlaşan bir çiftçi borcu gerçekliğiyle karşı karşıyayız.

Bu bütçede mevsimlik tarım işçileri yok. Oysa mevsimlik tarım işçileri sırf bittikleri yerde, doğdukları yerde doyamadıklarından dolayı her yıl şose boylarında binlercesi hayatını kaybediyor; sırf bu iktidarın bu konudaki politikaları sebebiyle bunlar oluyor. Bütün bunlar böyle yaşanırken, Fahrettin Poyraz 11 yerden 150 bin liradan fazla maaş almayı kendine helal görüyor -ve ona benzer başka bürokratlar- gerçi “Ben 150 bin almıyorum, 60 küsur bin lira alıyorum.” dedi ve içimizi soğuttu tabii böyle diyerek.

Yine, değerli arkadaşlar, ormanlık alanların, ormanların azalması, geçtiğimiz yılki son yangınlarla birlikte yoğun biçimde orman kaybı bir başka sorunuzuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

RİDVAN TURAN (Devamla) - Gökova’da Mazı köyü ve yakın köyler “yenilenebilir enerji kaynağı alanı” ilan edildi değerli arkadaşlar, binlerce zeytin ağacı ve köyler tehlike altında. Buradan oradaki köylülere selam ediyorum ve bu kötü gidişatı mutlaka ve mutlaka engelleyeceğimizi ifade etmek istiyorum. Yine, İkizköy Akbelen Ormanı’nda Bakanın oluruyla 780 bin dönümlük kızılçam ormanı ve 35 bin zeytin ağacının olduğu bölge kömür madeni yapılmak için, Muğla Termik Santrali’ne kömür temini için verilmiş durumda. Zaten 65 bin hektar orman orada yanmıştı. Evet, bunlar bu iktidarın Tarım Bakanının icraatları.

Geldiğimiz noktada sayısı 100'ü aşan sulak alan ve göl kurumuş durumda; hepsini tek tek burada ifade edemeyeceğim ama son olarak şunu söyleyeyim arkadaşlar: Bize yeni bir tarım felsefesi lazım. Tarım emekçisinden yana olan, ekolojiden yana olan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RİDVAN TURAN (Devamla) - ...yeni bir felsefe lazım. Ancak ve ancak bu ülkedeki tarımsal soruları bu biçimde çözüme bağlayabiliriz.

Hepinizi ve ekran başındaki tarım emekçilerini selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'a ait.

Buyurun Sayın Ersoy. (HDP sıralarından alkışlar)

HDPGRUBU ADINA OYA ERSOY (İstanbul) – Genel Kurulu ve halkımızı saygıyla selamlıyorum.

Çok değil, son üç ayda yaşananlar AKP saray iktidarının tabutuna çiviye çakmıştır. Bu iktidar artık siyaseten yaşayan bir ölüdür. Evet, burada bütçe falan konuşmuyoruz; burada, İçişleri Bakanımızın suç işleri bakanı olarak nasıl tanımlandığını, işlediği suçlara ilişkin iddiaları yanıtlamamak için Meclisi nasıl provoke ettiğini gördük, son çırpınışlarına tanık olduk ve sizler de ona sahip çıktınız. Neyi sahiplendiniz biliyor musunuz? Soylu'nun yazıcısının çıkardığı fatura sesidir, pudra şekeridir sahiplendiğiniz; uyuşturucu kaçakçılarıyla çekilen fotoğraflardır, Sezgin Baran'ın uçağıdır mesela; vatan, millet edebiyatının arkasında saklanan pislikler, iğrençliklerdir.

Meclisin saray için bir angarya olduğu belli. Elinden gelse buradaki 600 koltuğa da adam oturtur. Evet, Meclisin neredeyse en önemli işi bütçe yapmak değil mi? Bu bütçenin ne halkın ne de Meclisin bütçesi olmadığını herkes biliyor. Bu bütçe, sarayın bütçesidir; evet, sarayın bütçesidir ancak beyefendi kendi bütçesini Meclise sunmak, Mecliste tartıştırmak için bile olsa buraya gelmiyor, gelemez, yerine atadığı memurlarını gönderiyor. Neden? Çünkü kralı daha fazla savunsunlar diye, kendisinden daha fazla savunsunlar diye çünkü kralı savunanlar bilir ki kral düşerse kendileri de düşer; o yüzden Mecliste sataşsınlar, dalaşsınlar, kavga çıkarırlar.

Bir de kuru palavracılarınız var Teknoloji Bakanınız gibi. 2023'e tüm umutlarınızı, hayallerinizi bağladınız ya yerli araba, yerli uçak, yerli uyu... Ne kadar palavra varsa atmak serbest. Sert iniş yapacakmış Varank Ay'a. Yani atılacak roketle Ay'ı vuracak; vurmazsa "Teğet geçti." der geçersiniz, onu da başarı sayarsınız.

Sevgili Filiz Kerestecioğlu Vekilimiz Bakanınıza bir öneride bulundu ya "Soylu'yu da al giderken." diye. Evet, ekliyorum, sadece Soylu'yu almasın, üstün bilimsel araştırmalarıyla ünlenen Ali Erbaş'ı da alsın yanına. Evet, imamlar, şeyhler, şıhlar, yüzlerce imam-hatip, yüzlerce Kur'an kursu bu ülkeye bilim getirecek, teknoloji getirecek, öyle mi? Sizler de olmayacağını biliyorsunuz ama bilimin, sanatın, aklın önünü açsanız o koltuklarda oturamayacağımızı da o kadar iyi biliyorsunuz ki 7 bakanlık, 12 başkanlığın bütçesinden daha fazla bütçe emanet ediyorsunuz bu şahsa. 13 milyar lira teslim edilen bu şahıs parasını saraydan alıyor, saray ayakta kalsın diye fetva veriyor sadece. "Cemevleri kırmızı çizgimizdir" der, "Feminizm ahlaksızlıktır." der, "Torunu dedesine helaldir." der ve o paraları kadınları, Alevileri, çocukları yok saymak için kullanır.

"Adalet"ti değil mi sizin ilk adınız? Evet, başlangıç isminiz. Adil olup adalet dağıtacaksınız değil mi? Konuşma sürem bir yıla da çıksa, bir yıl da olsa sizin yirmi yılda yaptığımız adaletsizlikleri anlatmam mümkün değil.

Ama bugün 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü. Evet, burada şunu söylemeden, bunu atlayarak geçemeyeceğim: Sevgili Aysel Tuğluk; insan hakları savunucusu, meslektaşım ve bu sıralarda sizinle beraber oturan bir milletvekili. Ve Aysel Tuğluk'a anlatılanları bir kez daha, yeniden duyun. O, hukuksuz

yere cezaevine attığınız yerden annesinin cenazesine gitti ve orada ırkçı, faşist saldırıları gördü, onları duydu ve annesinin gömüldüğü yerden çıkartıldığına tanık oldu ve sevgili Aysel'in yüreği de aklı da almadı. Ve o günden itibaren hastalığı gittikçe derinleşiyor.

Ben size gerçekten, buradan soruyorum: Bu neyin intikamıdır? Ve siz bu kadar kötülüklerle nasıl yaşayabiliyorsunuz ya? Evet, adalet sizin keyifliklerinizi, yolsuzluklarınızı, hırsızlıkları örtmek için kullanılan bir örtü sadece sizin için; ha, bir de sarayda oturanın kişisel ve siyasi amaçları için kullandığı bir sopa. Hiçbir hukuki dayanağı olmadan 2 insan yıllardır cezaevinde tutsak. Evet, FETÖ'den sorumlu tuttuklarını bile saldı ama onları salmıyor. Kim onlar, çok iyi biliyorsunuz. Evet, Sevgili Selahattin Demirtaş ve Osman Kavala'dan bahsediyorum. Neden mi? Kişisel intikam, evet, bir yana ama korkuyor, hem de çok korkuyor; korkuyor, o nedenle ikisini de cezaevinde tutuyor. Koskoca Başkan 2 kişiden korkar mı peki? Evet, korkar çünkü asıl o 2 kişinin temsil ettiklerinden korkuyor; Kürt halkından korkuyor ve Gezi'de o eşitlik, özgürlük, adalet için sokaklara dökülen milyonlardan ve demokrat, ilerici ve solculardan korkuyor. Evet, korktuğu, Kürt halkı ve Gezi'de çıkan milyonlar. Zannediyor ki bu 2 insanı tutsak edince o milyonlar susacak ve kendisine biat edecek, hareketsiz kalacak. Ne Kürt halkını ne de ülkenin solcularını teslim alamazsınız. (HDP sıralarından alkışlar)

Gelelim ikinci isminize, "kalkınma"ya. Biliyorum, sokağa, pazara çıkamaz duruma geldiniz, bütün umudunuzu saraydakinin şapkadan tavşan çıkarmasına bağlamış durumdasınız. Sözde ekonomist yirmi yıl sonra formülü buldu; enflasyonu, faizi, işsizliği halledip ekonomiyi düzelterek, değil mi? Sanki iktidara yeni geldiniz.

Bahçeli de harflerle oynar, "Merkel"den "I"yi çıkarıp tersten okur, "Ekrem" olunca muhalefet yaptığını zanneder. Erdoğan rakamlarla oynar, TÜİK'e talimat verip yüzde 60 enflasyonu yüzde 20'ye düşürür, kendini ekonomist ilan eder.

Bu arada söyleyeyim: Sakın ola ki "TÜİK verilerini baz aldık, asgari ücrete enflasyon üzerinde zam yaptık." demeyin, yemezler. Asgari ücret bu yılın başında, ocak 2021'de 380 dolardı, asgari ücret 380 doların üzerinde artmak zorundadır ve bunun altında yaptığınız her zam sahtekârlıktır.

Sizlere tavsiyem: Nasıl olsa evden çıkamıyorsunuz, hafta sonu, pazar günü televizyonlarınızın karşısına geçin, DİSK'in Kartal'daki mitingini izleyin; orada işçilerin, emekçilerin, yoksulların gündemini ve öfkesini görün.

"Geliyor gelmekte olan." Evet, bu sözü çok duydunuz, Barolar Birliğinin seçimindeyse gördünüz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun toparlayın.

OYA ERSOY (Devamla) – Hukuksuzluğun yıllardır tam karşısında, savunmanın onuruna sahip çıkan, halkın, doğanın haklarını savunan meslektaşlarım kazandı; evet, Sevgili Erinç kazandı, sırtını saraya dayayan adam kaybettir. Teker teker sökülüyorsunuz o kendi kale bildiğiniz yerlerden. Şimdi, Binali, Gökçek derken bir de Feyzioğlu'na yer aramakla uğraşacaksınız. Buradan Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ü ve Çekya Büyükelçisi Egemen Bağış'ı uyarayım: İkinizden birinin koltuğu sallanıyor. Feyzioğlu'na saraya yaptığı bu kadar hizmetten sonra mutlaka ya bakanlık ya büyükelçilik düşer herhâlde.

En baştaki sözümü tekrar edeyim: Sizler artık siyaseten yaşayan ölülersiniz. Birileri kaçacak orası kesin. Kimin kaçacağını tahmin edebilirsiniz ama siz gittikten sonra yapılacak çok iş var. Birileri de iktidara hazırlanıyor ama bilsinler ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OYA ERSOY (Devamla) – ...burada Kürt halkının hakları verilmeden, kadınlar eşit ve özgür olmadan, doğa talanına son verilmeden ve bu sömürü düzeni bitmeden bu ülke düzelmez. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Merhabalar, bugün 10 Aralık İnsan Hakları Günü ama bu ülkede insan haklarının zerresi yok. Şu fotoğrafa bakın istiyorum. Kandıra 1 No.lu Hapishanede Garibe Gezer dün yaşamını yitirdi. Garibe Kandıra Hapishanesi'nde cinsel ve fiziksel saldırıya maruz kaldı. Süngerli odada saatlerce çıplak ve yaralı bir şekilde bekletildi. Gardiyanların sistematik saldırısına uğradı, doktorun ayrımcılığına maruz kaldı ve başından geçenleri anlatması hapishane tarafından engellendi. Garibe Gezer, bir daha bakın, dün yaşamını yitirdi.

Garibe yaşamını yitirmeden önce yaşadığı cinsel şiddeti ve fiziksel şiddeti sorduk, “Tedbir alın.” dedik; yapmadınız. Garibe'ye cinsel saldırıda bulunan ve işkence suçu işleyen gardiyanlar ve hapishane idaresi hakkında “Soruşturma açın, tekrarlamasınlar.” dedik. Bırakın soruşturma açmayı, bilgi edinme gereği bile duymadınız. “Tek başına hücreye koymayın.” dedik; yapmadınız ve dün ölüm haberini aldık. Otopsi işlemleri avukatları beklenmeden apar topar yapıldı, neden? Kandıra Hapishanesine giden 5 avukat saatlerce görüşme yapmak için bekletildi, neden görüştürülmediler? Cezaevlerinde yaşanan her ölümden iktidar sorumludur. “İntihar” deyip geçemezsiniz, bu bir cinayet; şu fotoğrafa tekrar tekrar bakın ve işlediğiniz suçları bir kez daha görün.

Siz de gayet iyi biliyorsunuz ki sayenizde memlekette ne adalet kaldı ne adalete olan inanç kaldı. Halk adaletten ümidini kesti. Gözlerinin önünde 2 çocuğu ve eşi pompalı tüfeklerle linç edilerek katledilen Emine Şenyaşar, Urfa Adliyesi önünde hâlâ adalet nöbeti tutuyor, kimliği belli katiller ise ellerini kollarını sallayarak dolaşiyor. Soruşturmayı yürüten savcayı, failleri tespit etti diye apar topar gönderdiniz. Katilleri cezalandırmak yerine Şenyaşar ailesini cezalandırıyorsunuz.

Mazlum İçli, henüz 14 yaşındayken Yasin Börü cinayetine karıştığı gerekçesiyle yüz yirmi dört yıl ceza verdiniz. Olay sırasında 140 kilometre uzakta bir düğündeydi. Görüntüler, telefon sinyalleri, tanıklarla ispat etti olay yerinde olmadığını hatta yetmedi bu delillerin doğruluğu da mahkemece araştırıldı. Savcı, önce beraat mütalaası verdi, arkasından yargıya müdahaleyle mütalaa değiştirildi ve yüz yirmi dört yıl hapis cezası aldı; adaletiniz batsın!

İfade özgürlüğünü bitirdiniz. Sokak röportajı yapan insanları, onlara soru soran muhabirleri bile tutukluyorsunuz. Kendine Muhabir kanalındaki Muhabir Hasan Köksoy'u ve röportaj yaptığı kişiyi bile tutukladınız. Kaç kişiyi tutuklayarak, emrinizdeki yargıyla tehdit ederek korkutmayı planlıyorsunuz? Ok yaydan çıktı bir kere, halk sizden de eli sopalı talimatlı yargınızdan da korkmuyor.

Adalet halka değil iktidara çalışıyor. İnsanlar adalete erişemedikleri için çetelerin, mafyaların eline düşüyor. Göz göre göre insanlar kaybediliyor bu ülkede. Neredeyse iki yıldır Yusuf Bilge Tunç'tan haber alınamıyor. “Kim kaçırdı, niye kaçırdı?” bunların cevapları yok.

Kadınların yaşamlarının güvencesine, güvencelerine saldırıyorsunuz. Her gün en az 3 kadın öldürülüyor. Biz “Devlet kadınları korumakla yükümlüdür.” dedikçe siz “Kadınları koruyan mekanizmalardan, İstanbul Sözleşmesi'nden geri çekildik.” diyorsunuz. Kadınlar, göç yollarında, mülteci kamplarında her gün şiddete, tacize, tecavüze maruz bırakılıyor. Kadınlar, sınır dışı edilme kaygısıyla hakkını arayamıyor. Kayıt dışı yaşamak kadınların can güvenliğini tamamen ortadan kaldırıyor. Sorumlusunuz, o kamplarda yaşamdan koparılan her kadından sorumlusunuz.

Erkek yargı, ölmek için öldürmek zorunda kalan kadınları, yaşamlarını savundukları için cezalandırıyor. Hayatını savunmak için, kendisine tecavüz eden, şiddet uygulayan erkeği öldürmek zorunda kalan Nevin Yıldırım'a ceza indirimi bile yapmayan erkek yargı, konu, fail erkekler olunca binbir dereeden su getirerek çeşitli erkek bahaneleriyle onları koruma altına alıyor.

Erkek adalet, Siirt'te 18 yaşındaki İpek Er'e tecavüz edip intiharına neden olan katil, tecavüzcü Uzman Çavuş Musa Orhan'ı kolluyor. Tutuksuz yargılanan tecavüzcü Musa Orhan'a verdiği ödül gibi ceza yetmiyor, bir de iyi hâl indirimi uyguluyor. On yıl cezaya rağmen de hâlen tutuksuz. Öte yandan Çilem Doğan ise öldürmek zorunda kaldığı için, yaşamını korumak için öldürmek zorunda kaldığı için on beş yıl cezaya mahkûm ediliyor. İşte sizin erkek adaletiniz. Evet, işte bu yüzden bu ülkede kadınlar adalete güvenmiyor ama fail erkeklerin adalete güveni sonsuz. Erkeklerle cesaret veren, onları cesaretlendiren erkeklere amade bir yargı sisteminiz var.

Bu ülkede kadınlar kaybediliyor. Gülistan Doku yedi yüz altı gündür kayıp. Gülistan bulunamadığı gibi, onu arayan ailesine davalar açtınız.

Kadınlar yaşamlarını güvence altına almak için aile konutu tahsisi, geçici velayet, koruma taleplerinde bulunuyor. Mahkemeler "Kadınlar bu kararları istismar ediyor." deyip bu kararları reddediyor, farkında mısınız? 25 Kasım'da, 8 Martta sokakları dolduran, haklarını talep eden kadınların eylemlerine saldırıyorsunuz. Kadın özgürlük mücadelesinden, feminist mücadelemizden o kadar korkuyorsunuz ki zıplayan kadınları bile gözaltına alıp, bir gece yarısı evlerini basıp davalar açıyorsunuz.

FATMA AKSAL (Edirne) – Diyarbakır Anneleri kadın değil mi?

ZÜLEYHA GÜLÜM (Devamla) – Kadınların eşit temsiliyet ve eş başkanlık sistemine saldırıyorsunuz. Kadın siyasetçileri rehin alıyor, yıllara varan cezalarla yargılamak istiyorsunuz. Kadınların siyasette karar alma mekanizmalarında yer almasına tahammülünüz yok. Kobani kumpas davasında kadın arkadaşlarımızı rehin aldınız ama kadınlar ve tüm arkadaşlarımız sokakta, Mecliste, meydanlarda olduğu gibi dava sürecinde de direnmeye devam ediyor. Savunma hakkını yok sayan, talimatlı kararınızı vermek için yaptığınız yargılamayı kabul etmiyor, duruşmaya katılmıyorlar. Selam olsun, buradan tüm direnen arkadaşlarımıza. (HDP sıralarından alkışlar) Tek bir somut delil olmamasına rağmen erkek yargı Ayşe Gökkan'a kin ile nefretle otuz yıl hapis cezası verdi. Savunma hakkı gasbedildi, avukatları polis tarafından darbedildi. İlk kurucu kadın Eş Genel Başkanımız Aysel Tuğluk, annesinin cenazesine yapılan saldırılara tanıklık etmek zorunda bırakıldı. Aysel Tuğluk'un -o gün kendisine yaşatılan travmanın da yarattığı- hafıza kaybı ve birçok sağlık sorunu bulunuyor. İlerleyen hastalığına, hapishanede kalamayacağını belgeleyen hastane raporlarına rağmen hâlen serbest bırakılmıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun toparlayın.

ZÜLEYHA GÜLÜM (Devamla) – Bu ülkede adalet yok. Bir ülkede adalet yoksa hiçbir şey yoktur. Bu halk, sarayın adaletini kabul etmiyor. Kadınlar, erkek adaletinizi kabul etmiyor. İçeride, dışarıda mücadelemiz sürüyor. Yıllarca bedel ödeyerek kazandığımız haklarımızı kimsenin elimizden almasına izin vermeyeceğiz. Siz kaybedeceksiniz; adalet, özgürlük, eşitlik isteyenler, kadın özgürlük mücadelesi yürütenler kazanacak ve elbette ki tüm suçlarınızdan yargılanacaksınız. Merak etmeyin, biz sizin gibi değiliz, adil yargılanmanızı sağlayacağız. Sizin gibi yapmayacağız, savunma için size makul süreler verecek bağımsız bir yargı olacak, göstermelik kararlar olmayacak bu bağımsız yargıda. Kin ve düşmanlıkla değil, demokratik yasalarla yargılanacaksınız. Savunmanızı şimdiden hazırlamaya başlayın, zira, uzun olacak.

Duruşma salonlarında görüşmek üzere. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'ta.

(HDP sıralarından pankart açılması)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkanım, görüşmeler devam ederken bu şekilde Meclisin işleyişini bozucu döviz, pankart kullanılması kınama cezasını gerektiren bir fiildir. Bunlara asla ve asla müsaade edilmemesi gerekiyor. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Koç, geliyor musunuz?

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bunlar kürsüdeki pankartlarla, dövizlerle alakalı değildir; bu, suçtur. Lütfen müsamaha göstermeyin Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, bir dakika...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bir kadın hayatını kaybetti, iktidarın sorumluluğundaki cezaevinde bir kadın hayatını kaybetti.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Genel Kurulun çalışma düzenini ve huzurunu bozucu döviz, pankart benzeri materyal getirmek ve kullanmaktan dolayı Meclisten geçici çıkartma kararına beni mecbur etmeyin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, böyle bir suç yoktur hatibimiz kürsüde olduğu için. Burada sadece bir adalet talebi yazıyor ve böyle her fırsatta İç Tüzük uyarısını kabul etmiyoruz.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Pankart, döviz... İç Tüzük açık.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Pankart, döviz değil; dün gece Kandıra'da intihar eden kadın bu.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Adalet talebini buradan ifade edemeyecek miyiz?

BAŞKAN - Sayın Koç, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, değerli halkımız; sizleri selamlıyorum.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Kandıra Cezaevinde hayatını kaybeden...

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Yeter!

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bu kadın neden tek kişilik hücrede tutuldu?

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Yeter!

ABDULLAH KOÇ (Devamla) - Adalet Bakanlığının bütçesi üzerinde söz almış bulunmaktayım. Adaletin olmadığı, hukuksuzlukların, cezasızlıkların ayyuka çıktığı bir bakanlığın bütçesinden bahsetmek istiyorum. İçişleri Bakanlığı, istihbarat örgütleri, yürütmenin diğer aktörleri tarafından sürekli siyasi iktidarın müdahale alanı hâline gelmesi nedeniyle de ne yazık ki adalet anlamında birçok olumsuz uygulamalarıyla gündeme gelen bir bakanlık.

Adalet reform paketiyle, sözüm ona, hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi, yargı bağımsızlığı, tarafsızlığı ve şeffaflığının geliştirilmesi, ceza adalet sisteminin etkinliğinin artırılması gibi hedeflerle ortaya çıkan bir bakanlıktan bahsediyoruz. Birçok toplumsal kesimi heyecanlandıran bu strateji gerçekleşebildi mi? Tabii ki gerçekleşmedi. Daha birinci yargı paketiyle birlikte valilere olağanüstü yetkiler tanındı. Kişi hak ve hürriyetleri kısıtlandı, OHAL yasaları kalıcı hâle getirildi, demokrasiye dair ne varsa bir bir geri alındı. Siyasi partilere, sivil toplum örgütlerine, üniversitelere dair kısıtlamalar bir bir sıralandı ve tek adam rejiminin tahakkümü sağlandı. Devam eden paketlerde de bütün dünyayı sarsan, kasıp kavuran ve “pandemi” olarak ilan edilen süreçte, herkes risk altındayken Birleşmiş Milletlerin cezaevlerinin boşaltılması çağrısında bulunduğu bir süreçte, İçişleri Bakanlığı, fırsattan istifade ederek kayyum operasyonları yapıp partimize yönelik siyasi soykırım politikalarıyla cezaevlerini toplama kampları hâline getirdi.

Birleşmiş Milletlerin “hasta ve yaşlı tutsakların derhâl serbest bırakılması” çağrısına rağmen mevcut iktidarın soykırım operasyonları artan oranda devam etti. İnfaz Yasası’yla Anayasa’nın eşitlik ilkesi çiğnenmiş, infazda adalet sistemi hiçe sayılarak suç örgütleri, cinsel istismar suçluları, uyuşturucu suçluları, çocuğa karşı işlenen suçlarda tutuklu, hükümlü olanlar tahliye edilmiş ve siyasi mahpusların tamamı ikinci kez cezalandırılmıştır. Muhalif ve düşünce açıklaması yapan aktivist, gazeteci, yazar, avukat, siyasetçi, belediye eş başkanları rehin tutulmaya devam edilmiştir. Anayasa’yla koruma altına alınan kurumların örgütlenme hakkını düzenleyen hususa müdahale edilerek İçişleri Bakanlığına, derneklere ve sivil toplum örgütlerine müdahale etme yetkisi tanınmıştır. Devlet-mafya ilişkileri, yargı-siyaset ilişkisi ayyuka çıkmış, bu iddialara karşın soruşturma dâhil hiçbir işlem yapılmamıştır.

Toplumsal davalarda, cinsel istismar davaları, siyasi cinayetler ve Deniz Poyraz davası, Tahir Elçi davası ve cinayetleri ortadayken adalet sağlanmadı ve etkili bir yargılama ne yazık ki yapılmadı. Emine Şenyasar mağdur olmasına rağmen 10 kez ifadeye çağrıldı, ifade tutanaklarında faili meçhul “kasten adam öldürme” olarak geçti.

Yargı paketiyle, kamu görevlilerinin işkence yaptığına dair soruşturmalarda somut delil şartı getirildi. Tecrit politikaları kanunsuz bir şekilde ülkenin her alanında yaygın hâle getirildi. İmralı Cezaevinde sekiz yıl aradan sonra en son Sayın Öcalan 7 Ağustos 2019 tarihinde avukatlarıyla görüşebildi. Avukatları her hafta 2 kez olmak üzere Bursa Ceza İnfaz Hâkimliğine başvuru yapmakta ama infaz hâkimliği, avukatlarına herhangi bir gerekçe göstermeden görüşürme taleplerini reddetmektedir. Sayın Bakan, 16 Mayıs 2019 tarihinde, siz, Öcalan’la görüşmeyle ilgili olan beyanatınızda aynen diyorsunuz ki: “Hükümlülerin avukatlarıyla konuşması kanuni bir haktır. Daha önce verilen kısıtlama kararları vardı, görüşme yasağına ilişkin kararlar vardı; onlar kaldırıldı, görüşme imkânı getirildi.” Peki, görüşme hakkı neden hâlâ engelleniyor ve bu tecrit devam ediyor? Bu konuda halka açıklama yapmak durumundasınız.

İnsan Hakları Derneği ve Türkiye İnsan Hakları Vakfının verilerine göre, sadece on bir ayda 59 gazeteci cezaevinde, 915 kişi hakkında işkence yapıldığına dair başvuru söz konusu; 158 basın-yayın kuruluşu ve internet sitesi hakkında erişim yasağı uygulandı. İfade Özgürlüğü Derneğinin Mayıs 2020 verilerine göre, yüz binlerce sosyal medya sayfasına veya ağ sağlayıcısına yasaklar getirildi; sadece on bir ayda 98.714 hesapta inceleme yapıldı. Sınır Tanımayan Gazeteciler örgütünün 2020 Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi’ne göre Türkiye 180 ülke sıralamasında 154’üncü sırada.

Mevcut iktidarın politikalarıyla ülke yoksullaşmış ve artık geniş halk kitleleri açısından yaşam çekilmez bir hâl almıştır. Güvenlikçi politikaların hâkim olduğu ve hukuki güvenlik ortamının olmaması, bütün bu ortamların doğurduğu bir alan hâline gelmiştir. Adaletin olmadığı bir ülkenin karşı karşıya kaldığı gerçeklik ne yazık ki budur. Adaletsizlik anlayışı, hukuksuzluk, emekçilerin, sabit gelirlilerin, halkın daha da yoksullaşmasına, gelir dağılımı adaletsizliğinin daha da artmasına ve işsizliğin artmasına neden olmuştur.

Sayın Bakan, bütün soruşturma ve operasyonlar İçişleri Bakanı tarafından yapılmaktadır. İçişleri Bakanı her gün burada suç işlemekte ve mevcut olan adaleti tanımadığını beyan etmektedir. Bütün bunlara rağmen siz adaleti ne şekilde sağlayacaksınız? Bu iktidarın bakış açısı, muhalefeti bastırma, düşünce hürriyetini kısıtlama ve özgürlükleri sınırlandırma üzerinde kurgulanmıştır.

Sayın Bakan, bakın, siz bütün konuşmalarınızda -zannederseniz ki- Almanya, Fransa ve İsviçre’nin Adalet Bakanımış gibi konuşmalar yapıyorsunuz. Muhtemelen bu akşam da konuşmanızı bu meyanda yapacaksınız.

AHMET SAMİ CEYLAN (Çorum) – Sana mı soracak nasıl yapacağını?

ABDULLAH KOÇ (Devamla) – Fakat şunu belirtmek isterim ki bir Kobani kumpas davası söz konusu; bu Kobani kumpas davasına neden müdahale ettiniz? Neden müdahale ediyorsunuz? Peki, mevcut olan heyeti neden değiştirdiniz? Bu konuda bir açıklama yapmak zorundasınız Değerli Bakan.

Cumhurbaşkanı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını tanımadığını söylüyor; peki, buna rağmen siz adaleti nasıl gerçekleştireceksiniz? Sağlık Bakanı suç işliyor ve soruşturmaların tamamının alt zeminini hazırlıyor, buna rağmen siz nasıl adalet sağlayacaksınız? Bu konularda halka açıklama yapmak durumundasınız.

Bakın, toplumun yarısından fazlasını fişlediniz. Sadece on bir ayda 26.225 kişi hakkında soruşturma başlattınız Sayın Bakan. Peki, bunlar ortadayken sizin bu paketler bu topluma ne getirdi? Bu topluma sadece ve sadece cezaevlerini reva gördünüz Sayın Bakan. Bunca hukuksuzluğa rağmen nasıl bütçe talebinde bulunuyorsunuz Sayın Bakan?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun toparlayın.

ABDULLAH KOÇ (Devamla) – Peki, ben size sormak istiyorum: Sayın Bakan, bu bütçeyle -halkın parasını aldığımız zaman- Musa Anter'in dosyasında ve davasında adalet olacak mı? Bu bütçeyle Sayın Bakan, Ceylan Önkol adalet bulacak mı? Sayın Bakan, Roboski katliamı adalet bulacak mı? Sayın Bakan, Deniz Poyraz katliamı adalet bulacak mı? Bunları size sormak istiyorum Sayın Bakan. Kandıra Cezaevinde yaşamını yitiren Garibe Gezer, cinsel saldırıya uğradı ve işkenceye maruz kaldı. Bu konu adalet bulacak mı Sayın Bakan? Sayın Bakan, bakın, Çatak'ta helikopterden atılan ve ağır yaralanan Osman Şiban hakkında dava açıldı. Buna sebep olan ve bu suçu işleyen kişiler hakkında bir soruşturma olacak mı ve bu konuda adalet sağlanacak mı? Bu nedenle, siz bu adaleti getirmeyeceksiniz, biz de size şimdiden “hayır” diyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'da.

Buyurun Sayın Tosun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA REMZİYE TOSUN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütçe süreci başladığından beri HDP olarak bu bütçenin, adaletin bütçesi, eşitliğin bütçesi olmadığını söyleyip durduk. Tek adam rejiminin tek eşit bütçesi olsun; ikili bir vatandaşlık sistemi kuruldu ülkede; yandaş olanlar ve olmayanlar. Yandaşı 10 ayrı maaş alır, yandaş olmayan karnını doyurmak için bin dereden su getirir. Yandaşı maaş alır, yandaş olmayan sokaklarda iş arar.

Tüm kurumların içini boşaltan bu sistem yargının da içini boşaltıp hukuksuzluk ve adaletsizlikle doldurdu. Öyle adaletsiz bir sistemle karşı karşıyayız ki düşünün iktidar ortağı hızını alamayıp AYM'nin kapatılmasını isteyecek kadar siyasi şuurunu kaybedecek hâle geldi. Özellikle, Kürt siyasetçiler olarak seçim bölgemizde veya diğer bölgelerde adaletle güveni yerle bir eden birçok somut örnek yaşıyoruz. Örneğin, Diyarbakır Bismil'de eşini öldürmekten tutuklanan şahıs ve çocuklarının para karşılığında tahliye edildiği iddiası var. Yargılamada para karşılığında insanların tahliye edildiği bir yargı borsasının olduğu konuşuluyor. Adalet Bakanlığına verdiğimiz soru önergelerine cevap alamadığımız için buradan tekrar tekrar soruyoruz: Bu konuda Bakanlık adım atacak mı? En az halkımız kadar biz de merak ediyoruz doğrusu.

Değerli milletvekilleri, burada, değil beş dakika, saatlerce hukuksuz yargılamaları ve cezaevlerindeki işkenceleri anlatsak az gelir. Yargılamalarda ve cezaevlerinde işlenen suçların en büyük bölümü nedir biliyor musunuz? Kürt ve Kürtçe düşmanlığı. İktidarın Kürtçe konuşması serbest, Kürt'e yasak; TRT ŞEŞ'te serbest, cezaevlerinde yasak, mahkemelerde yasak. Bundan birkaç ay önce yoldaşımız Leyla Güven ve 9 kadın mahpusa Kürtçe şarkı söyleyip halay çektikleri için disiplin

soruşturması açıldı. Kadın mahpuslar, duruşmada, ana dilde -Kürtçe- savunma yapmak istediler. Kadın mahpuslar, duruşmada ana dilde yani Kürtçe savunma hakkını kullanmak istemiş, mahkeme ise bu talebi reddetmiş, üstüne üstlük Kürtçe savunma talebini “susma hakkı” olarak değerlendirmiştir. Şimdi, bu Kürtçe düşmanlığı değil de nedir?

Kadın katillerine ceza mı ödül mü verildiği belli değilken, yargılamalarda “...”(x) kelimeleri bile suç sayılıyor. Bu kelimeler sizi neden rahatsız ediyor?

SABAHAT ÖZGÜR SOY ÇELİK (Hatay) – Anlayamadık.

REMZİYE TOSUN (Devamla) – Anlatalım tekrar.

Her yerde, her mahkemede “...”(x) yani “Kadın, yaşam, özgürlük!” kelimeleri yasaklanıyor ve bu talep de suç sayılıyor. Siz de bunu buradan anlayın. (HDP sıralarından alkışlar)

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Manisa) – Diyarbakır Annelerini de anlat biraz. Diyarbakır Anneleri de özgürlük istiyor, onlara da değinin.

REMZİYE TOSUN (Devamla) – Bu Mecliste Kürtçe konuşulmasına bile tahammülünüz yok ama siz ne yaparsanız yapın, sizden önce de Kürt halkı kendi dilini, kültürünü yaşadı, sizden sonra da yaşayacaktır.

Değerli milletvekilleri, yargılamadaki adaletsizliklerin yanında, cezaevlerinde binlerce hasta mahpus ölüme terk edildi. Diyarbakır Cezaevinde bulunan 44 yaşındaki Semire Direkçi yirmi dört yıldır cezaevinde, yaşadığı sağlık sorunlarından dolayı bir buçuk yıldır bağırsakları dışarıda bırakıldı, bağırsaklarında yeniden kist oluştu, bir gözünde görme yetisini tamamen kaybetti, 7 kez ameliyat oldu.

Diğer bir hasta mahpus ise Eskişehir Cezaevinde bulunan Devrim Ayık. Yüzde 76 engelli, Crohn hastası, 2 kez bu nedenle ameliyat oldu. Sağlık sorunları nedeniyle cezaevinde bir gözünü kaybetti, diğer gözüne ise 30 derece miyop teşhisi konuldu.

Hasta mahpusları ölüme terk ettikleri yetmedi, bu sefer de idare ve gözlem kurullarıyla tahliyeleri engellemeye başladılar. 100’e yakın mahpus tahliye olmaya hak kazanmışken keyfi kararlarla infazları yakılarak özgürlükleri engelleniyor. Gerekçe de nedir biliyor musunuz? Pişmanlık göstermemeleri. Pişmanlık göstermediklerini nereden anlıyoruz peki? Cezaevinde, elektrik faturaları için, kütüphaneden kitap almadıkları için, memurlarla iyi geçinmedikleri için. Derhâl hasta ve siyasi mahpusları kapsayacak bir düzenleme yapılması gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

REMZİYE TOSUN (Devamla) – Aksi hâlde, yaşanacak olumsuz bir durumda, sadece Bakanlık değil, tüm toplum bu ağır yükün altında kalacaktır.

Değerli milletvekilleri, son olarak Kandıra Cezaevinde daha önce işkence gören, tecavüze uğrayan ve yaşadıklarını anlatmasının ardından hücrede tutulan Garibe Gezer’in dün yaşamını yitirdiğini öğrendik. Cezaevinde bulunan mahpuslar devletin sorumluluğundadır. Kardeşi, Garibe Gezer’in intihar etmediğini, son olarak kendisinden kıyafet ve fotoğraf istediğini, moralinin iyi olduğunu açıklamıştır. Tek kişilik hücrede tutulan mahpus nasıl intihar eder? Bu bir intihar değil, cinayettir. Adaletsizliğiniz, hukuksuzluğunuz bir genç kadının canını aldı.

Sayın Bakan, siz hâlen orada nasıl oturabiliyorsunuz? Ayrıptır, günahıdır, zulümdür. Garibe Gezer yoldaşımızın şahsında, cezaevinde yaşamını yitiren bütün arkadaşlarımızı saygıyla anıyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

(x) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

BAŞKAN – Evet, söz sırası Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu’nda. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adalet Bakanına önemli sorularım olacak ve belgelerim olacak; dikkatle dinlesin beni lütfen.

Bu Mecliste Adalet Bakanına en çok soru soran milletvekiliyim. Üç yıl içinde 2.400’den fazla soru önergesiyle sormuşum. Son bir yıl içindeki soru önergeleri bunlar ama cevap oranı ne dersiniz, ancak yüzde 20; yüzde 19’unun da süresi geçtikten sonra. Sorularımın yüzde 80’ine cevap vermemişsiniz Sayın Bakan. Neden cevap verilmiyor? Çünkü ihlaller ortaya çıksın istenmiyor. Cevapların çoğu da zaten “Şu linki okuyun, orada cevap vardır.” şeklinde. Şimdi, ihlalleri, cezaevindeki sıkıntıları öğrenmemiz istenmiyor ama biz sonuna kadar gayret ederek bunları öğrenmek istiyoruz.

Cezaevlerini ziyaret etmek istiyorum. Bakın, çok çarpıcı bir şey: Anayasa’yı çiğneyen bir Adalet Bakanlığı var. Nasıl mı? Yüzlerce defa Sayın Başkan Selahattin Demirtaş, Yüksekdağ, Ahmet Altan, Alparslan Kuytul için cezaevlerine ziyaret talebi, dilekçesi gönderdim -üç yıldır, yüzlerce kez- cevap bile verilmedi. Anayasa madde 74’e göre, niye cevap verilmiyor diye Kamu Denetçiliği Kurumuna başvurdum, Kamu Denetçiliği Kurumu da bana “İşlem doğrudur.” dedi. Ya, arkadaşlar, içinde çok hukukçu var, Anayasa madde 74’te dilekçe hakkı var, dilekçeye bir şekilde cevap verilmesi gerekiyor. Sanırım, Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanı Malkoç damadına torpil yaptı ve bize böyle bir cevap verdi. (HDP sıralarından alkışlar)

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Ne alaka ya?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) – Evet, mektup engellemeler devam ediyor. Bakın, size, çok gündem ettiğim bir vaka: Elli yedi gün Ayşe Özdoğan’a çile çektirdiler. Maksiller sinüs kanseri, 4’üncü evre. Su içtiği zaman burnundan gelen, perişan bir şekilde elli yedi gün cezaevinde yatan bu kadının İstanbul Adli Tıp Kurumundan infaz erteleme alması engellendi ve bana gönderdiği mektup da engelledi. Daha sonra, Ayşe Hanım çıktıktan sonra kendisiyle görüştüm. Bana ne dedi biliyor musunuz? “Ömer Bey, benim durumundan daha feci yüzlerce, binlerce insan var içeride. 13 kişilik yerde 35 kişi kaldık. İki yıldır, karantina hücrelerine döneceği için hastaneye gitmeyen insanlarla beraber kaldım. Ne kadar çok şey anlatacağım size biliyor musunuz?” diyordu. Yine, bakın, Veysi Altan, Türkoğlu Cezaevinden bana mektup yazmış. Bakanın cezaevi burası, bakın. Bana yazdığı mektup, bir vekile yazdığı mektup Türkoğlu Cezaevi tarafından engellenmiş. Kim öğreniyor? Daha sonra giden avukatlar öğrenmiş. Neden? Veysi Altan uğradığı çıplak aramayı anlatmış, bunun için engellenmiş.

Yine, bakın, Sayın Bakan, geçtiğimiz yıl neler oluyordu burada biliyorsunuz. Ben çıplak arama konusunu gündeme getirdiğim için Özlem Zengin bana “terörist” diyordu burada ve Sayın Bakan Abdulhamit Gül -bakın, burada tarihi de var, 9 Mart 2021’de- “İffetli bir kadın çıplak arama konusunda başvuru yapmak için bir yıl bekler mi?” diyen Özlem Zengin için ne demiş? “Özlem Hanım’a da büyük haksızlık yapıldı. Bir kadın olarak, bir siyasetçi olarak Özlem Hanım’ın bu konudaki tutumu özgürlüktür.” demiş. Peki, sonra ne olmuş? Yaklaşık on bir ay sonra Sayın Bakan çıplak arama yönetmeliğini değiştirmiş. Demek ki yönetmelik var. “Çıplak” yerine “detaylı” getirmiş ama çıplak aramalar devam ediyor. Sayın Bakan, bu ne perhiz bu ne lahana turşusu! Size sorarım, bu nasıl bir uygulamadır?

Bakın, ben cezaevleriyle çok uğraşıyorum. Cezaevinde de kaldım biliyorsunuz, doksan altı gün kaldım. Mektuplar engelleniyor gerçekten arkadaşlar. Bana bir gün bir mektup geldi. Beni seven bir insan, çok duygulu, güzel bir mektup yazmış. “Sayın Gergerlioğlu, mektubun içine de bir deniz kabuğu koydum, onu kulağına daya, denizin dalgalarının sesini duyacaksın.” demiş. Baktım, mektubun içinde deniz kabuğu yok. Allah Allah! Niye? Bana yazı geldi: “Engellenmiştir, yasak, mevzuata aykırı.” (HDP sıralarından alkışlar) İtiraz ettim infaz hâkimliğine, ardından ağır cezaya. “Hayır, yasaktır.”

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bunlar tiyatro, tiyatro arkadaşlar!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) – Ya, arkadaşlar, bir deniz kabuğu bile engelleniyor; bunlar kalkmışlar, İnsan Hakları Evrensel Beyanname’si’nden bahsediyorlar.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Film çekirmek lazım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) – Buradan, cezaevindeki arkadaşlarımız da bizi izliyor. Bir deniz kabuğunun yasaklandığı, binlerce ihlalin olduğu bir yerde nerede İnsan Hakları Eylem Planı ya, Allah aşkına? (HDP sıralarından alkışlar) Siz, bize gönderilen deniz kabuklarını engelleyebilirsiniz ama denizin dalgalarını engelleyemezsiniz, o dalgaların sesini dinleme sevdamızı da engelleyemezseniz. (HDP sıralarından alkışlar)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Tiyatro, tiyatro!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) – Bakın, ben sizi anlayamıyorum gerçekten Sayın Bakan. Bana gelen binlerce başvuruya yetişememe vebaliyle doluyum, yetişemezsem vicdanım çok sızlıyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hangi vicdan, hangi vicdan?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) – Ama siz sümen altı etmede çok mahirsiniz; inanın, öyle bir mahirlik ki...

Şimdi, bakın, biz...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sizde vicdan mı var ya?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) – Bakın, siz oradan bağırıp durmayın. Ben sizin taş kalpli olduğunuza inanıyorum. Ben millete sesleniyorum, o hapishanelerden bana “Çok doğru söylüyorsun Ömer Bey, devam et Ömer Bey.” diyenlere sesleniyorum, tamam mı?

SERMİN BALIK (Elâzığ) – Sizde kalp yok, koymayı unutmuş Rabb’im!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) – Bakın, ben belgelerle konuşuyorum; size Garibe Gezer’in fotoğrafını gösteriyorum....

SERMİN BALIK (Elâzığ) – Dağa kaçırılan çocukların resimlerini gösterecekseniz, dağa giden çocukların resimlerini de gösterecekseniz!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) – Bir dakika dinleyin.

...ve bakın, bir ölünün mektubunu gösteriyorum. Garibe Gezer’in bana gönderdiği...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, ama...

BAŞKAN – Bir dakika, Sayın Gergerlioğlu, bir dakika...

Konuşmak isteyen gelsin konuşsun, laf atmasın.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) – Niye sesimi kesiyorsunuz?

BAŞKAN – Laf atmayın arkadaşlar ya!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) – Bakın, ben, daha dün intihar eden Garibe Gezer’in 4 Ekimde bana gönderdiği mektuptan size bahsedeceğim. Ya, biraz vicdanınız varsa susarsınız ya! Bir ölünün, bir mazlum kadının mektubunu okuyacağım size ya. Allah aşkına, bakın, hapishane damgası var. Bana gönderdiği mektupta bir sürü ihlali anlatmış. Nisan Yayınlarının kitaplarının, dergilerinin engellendiğini anlatmış ve son cümlesini okuyayım -keşke hepsini okuyabilsem- diyor ki: “Tarafsız, bağımsız yargı mahkemelerinin bulunmadığı, kalmadığı bugünlerde sesimizi, irademizi temsil eden siz değerli vekillerimize ulaştırmaya çalışıyorum, sesimi duyun Ömer Bey.” (HDP sıralarından alkışlar)

Bakın, ben bununla ilgili soru önergesi verdim Adalet Bakanlığına. Ne diyor? “Cevaplanmadığı Gelen Kâğıtlar”da ilan edildi.” 26 Ekimde soru önergesi vermişim. Dün intihar etmiş. Soru önergem cevaplanmamış. Değerli arkadaşlar, ben onun durumunu çok yakından takip ediyordum. Az evvel ablasıyla görüştüm, gözyaşları içindeki ablasıyla görüştüm. “Ona gönderdiğim cevabi mektup ulaştı mı?” diye sordum ablasına “Hayır Ömer Bey, ulaşmadı ama gayret ettiğinizi biliyordu, sağ olun Ömer Bey.” dedi. Ama mektubumuzu bile engellemişler arkadaşlar ya. O kızı çıldırtmışlar orada. Ben biliyorum, bana gönderdiği mektup normal bir mektuptu. İntihara teşebbüs etmiş içeride. Bir hekim olarak... Bakın, bu nasıl bir sorumsuzluktur? İntihara teşebbüs eden insan bir daha intihar edebilir, nasıl onu tek kişilik hücrede tutunuz? Defalarca “Beni tek kişilik hücrede tutmayın, koğuşa alın.” demiş ama yapmamışsınız. Bu konuda nasıl vicdanınız sızlamıyor?

Bakın, size çok önemli evraklar göstereceğim Kandıra Cezaevinden. Cezaevleri de seyretsin bunu, binlerce kişinin denetimli serbestliği verilmiyor. Kandıra Cezaevinden skandal bir vaka. Öyle bir savcınız var ki orada. Yunus Ölmez... 12 Haziranda gözlem kurulu demiş ki: “Denetimli serbestliğe çıkabilir.” Üç gün sonra aynı gözlem kurulu “Hayır, çıkamaz.” demiş. Ne olduysa o üç günde? Daha sonra infaz hâkimliğine müracaat etmiş, infaz hâkimi -doğru dürüst bir hukukçuymuş demek ki- “Evet, itiraz çok değerli, çok doğru; hiçbir disiplin suçu yok, denetimli serbestliğe çıkabilir.” demiş. Savcı koşturmuş ağır ceza mahkemesine, ağır ceza mahkemesi hiçbir gerekçe ileri sürmeden “Hayır, denetimli serbestlik verilemez.” demiş. İşte yargının, işte adaletin hâli bu arkadaşlar.

Devam ediyorum. Bakın, size insanlar ne diyor? “Cezası bile kesinleşmemiş birinin yatarını bitirip üstüne on üç ay daha hapiste kalması uygun mudur?” diyor. Bakın, Ömer Faruk Turan ölümcül hastalığı olan bir çocuktu; otistik, kalp yetmezliği içinde yaşayan bir çocuktu. Manisa Cumhuriyet Başsavcısıyla görüştüm, bu çocuk ölecek -hekim olarak biliyorum- bırakın da Manisa Cezaevindeki babası Murat Turan onu ziyaret etsin, ölümden önce ziyaret etsin dedim. Ne dedi biliyor musunuz? “Hayır, mümkün değil, izin veremem.” Aslında yasal hakkı vardı.

Devam ediyorum. Bakın, belgeleri de burada, hepsini gösterebilirim. Yine, Mustafa Kabakçioğlu... Sayın Nacho Sanchez Amor -Avrupa Konseyi Raportörü biliyorsunuz- benim başıma gelenlerden dolayı beni kardeş vekil ilan etmiş. Geçen, İstanbul İl Başkanlığımızı da ziyaret etti, konuştu. Bana bu fotoğrafı sordu Sayın Bakan. “Ya, sizin ülkenizde insanlar koğuşlarda beyaz plastik sandalyelerde hayatını kaybediyormuş. Ne oldu bu durum?” dedi. Vallahi, Sayın Amor, ben Bakana sordum, bir buçuk yıldır bana inceleme raporunu göndermiyor dedim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) – Bakana sordum, bir buçuk yıldır disiplin soruşturmasını göndermiyor.

Yine, bakın, anne baba tutukluluklar çok vahim bir şekilde devam ediyor. Özlem ve Mehmet Demirtaş’ın çocukları bunlar. Bir hekim olarak bu 3 çocuğun da çocuk psikoloğu raporlarını okudum, kahroldum. Ya, Meclise bir yasa teklifi gönderildi; AK PARTİ iktidarı, yasadaki 15 yaş altı çocuğu olan kadınların eşi de tutukluyorsa cezalarının ertelenmesi teklifini kendileri iptal etti. Bu nasıl iş arkadaşlar ya, anlamak mümkün değil.

Yine, devam ediyorum. Bakın, bu kişiler kim? Arkadaşlarımız, HDP eski MYK üyesi arkadaşlarımız. Bülent Parmaksız bana mektup gönderdi, mektubunda ne diyor biliyor musunuz? Sayımlarda çok zulmediyorlarmış, sayımları, aramaları -ikiden üçe- artırmışlar. Diyor ki: “Ömer Bey, bunların adaleti Muaviye, Yezid adaleti, Emevi adaleti ama çarpılacaklar, Allah’ın adaleti bunları çarpacek. Normali iki olan sayımı üçe çıkardılar.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) – “Gece 23.00’te arama yapıyorlar, maksatları taciz.” diyor. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Mersin Milletvekili Sayın Fatma Kurtulan’da. (HDP sıralarından alkışlar)

ZAFER IŞIK (Bursa) – Fatma Hanım geliyor!

Fatma Hanım, yine İYİ Partiye kızacak mısınız? Çok çekiniyorlar sizden de.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Nasıl?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sizi öven bir şey söyledi.

HDP GRUBU ADINA FATMA KURTULAN (Mersin) – Hadsiz adam! Size ancak “Hadsiz adam!” derim ben buradan!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ama size bir şey söylemedi.

FATMA KURTULAN (Devamla) – Hadsizler!

ZAFER IŞIK (Bursa) – Ben sizin şahsınıza bir şey söylemedim.

FATMA KURTULAN (Devamla) - Haddinizi bilerek konuşun!

ZAFER IŞIK (Bursa) – Şahsınıza bir şey söylemedim ben.

BAŞKAN – Niye laf atıyorsunuz?

FATMA KURTULAN (Devamla) – Sataştın, ben buraya gelirken bana bir şey söyledin.

BAŞKAN– Bir dakika arkadaşlar...

Fatma Hanım, bir dakika...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Arkadaşlar, hatibimiz giderken oradan laf atılıyor.

BAŞKAN – Laf atan arkadaş gelsin bakayım buraya, gelsin konuşsun. Atmayın laf.

FATMA KURTULAN (Devamla) – Buyurun, gelin söyleyin.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kurtulan.

FATMA KURTULAN (Devamla) – Süleyman Soylu’dan kalan şakşakçılar! (HDP sıralarından alkışlar)

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bir dakika!

FATMA KURTULAN (Devamla) – Niye hepiniz gelmediniz? Süleyman Soylu’da hepiniz yığılmıştınız, bu Bakanlarda niye 10 kişisiniz?

BAŞKAN – Fatma Hanım, Sayın Kurtulan....

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) - Bir dakika! Ne biçim konuşuyorsun sen!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Ne demek “Ne biçim konuşuyorsun?” ya!

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – “Şakşakçılar” ne demek?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Sen kimsin böyle kalkıp da müdahale ediyorsun!

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ne biçim konuşuyorsun!

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Otur yerine!

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Böyle bir saygısızlık olur mu!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Niyeymiş?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Saygısız sizsiniz! Otur yerine!

MURAT ÇEPNİ (İzmir) - Sensiz saygısız!

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Otur! “Sen” diye de hitap etmeyin Vekilimize.

BAŞKAN – Sayın Kurtulan, hitap edin, buyurun.

FATMA KURTULAN (Devamla) – Ben başlamadım Sayın Başkan, tekrar, yeniden lütfen.

BAŞKAN – Bakınız, ben bir şey söyleyeyim. Bana bir milletvekili arkadaş geldi sabahleyin, dedi ki: “14 yaşında bir çocuğum var.” “Kavga olduğunda sen orada olma.” demiş.

Yapmayın arkadaşlar ya, bırakın.

Buyurun Sayın Kurtulan.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Efendim, hatip de temiz bir dille hitap ederse seviniriz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Size bir şey söylemedi ki ya! Bırakın, nasıl konuşacağına mı karışyorsunuz!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, çok özür dileyerek, başlatmadan...

BAŞKAN – Ben bir şey duymadım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ben buradan dikkatle izledim, daha Ömer Vekilimiz oradayken “Şimdi Fatma Hanım geliyor.” diye ses buraya kadar geldi ve yürürken laf atmaya başladılar.

BAŞKAN – Gerekli ikazı yaptım ben.

ZAFER IŞIK (Bursa) – Ne var bunda?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, ne var bunda?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ben izledim sizi.

ZAFER IŞIK (Bursa) – “Hanım” dedik, ne var bunda?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ama devam ettiniz.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Arkadaşlar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yani Fatma Hanım değil mi gelen, başka biri mi?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, herhangi bir laf atma vesaire yok, kaldığımız yerden devam edelim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kurtulan.

FATMA KURTULAN (Devamla) – Sayın Başkan, severek söylerim; MHP Grup Başkan Vekiline, Grup Başkan Vekiliyken uyumlu çalıştığım bir Başkan olarak saygı da duyarım.

Değerli arkadaşlar, hepinizi selamlıyorum.

Benim de Garibe Gezer’le ilgili dikkat çekmek istediğim birkaç nokta var tabii ki. Sayın Bakana bir soru önergem de var; keşke soru önergesine bakıp zamanında müdahale etseydi, belki bu kadın şimdi yaşıyor olacaktı. Tacize uğradı, tecavüze uğradı, şiddete uğradı; erkek gardiyanlar arasında yarı çıplak sürüklendi, süngerli odaya konuldu; bangır bangır bağırdı, dışarıya, kamuoyuna sesini duyurmaya çalıştı. Biz burada dile getirdik, soru önergesi verdik ancak kulaklarınızı tıkadınız. Şu an, Garibe’nin dün akşam intihar ettiği söyleniyor, ailesi “İntihar değil.” diyor; sonuçta bir şaibe var, araştırılmalı. Buna karşı duyduğunuz sorumsuzluğu da kınadığımı belirtmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna 2021 yılında 9.030 dilekçenin, başvurunun geldiğini, bunların 6.761’inin cezaevinden geldiğini biliyoruz. Ancak bunun da yanı sıra bizim grubumuzun tamamına, neredeyse hepimize faks, mektup, aile ve avukatlar aracılığıyla da cezaevlerinden gelen on binlerce mektup, vesaire, şikâyetler var.

AHMET SAMİ CEYLAN (Çorum) – Diyarbakır Annelerinden de geliyor.

FATMA KURTULAN (Devamla) – Tutuklu ve Hükümlü Haklarını İnceleme Komisyonu olarak son bir ayda, hatta iki ay içerisinde, çok yoğun incelemelerde bulunduk. Burada Komisyon Başkanımız Sayın İbrahim Yurdunuseven’e de teşekkür etmek istiyorum; hem çıkardığı çalışma takvimi hem de çalışma metoduna ilişkin örnek alınması gereken bir yöntemle Komisyonumuzu işletmektedir. Cezaevi ziyaretlerine gittiğimizde önce bir cezaevi idaresinin sunumuyla karşılaşıyoruz sevgili arkadaşlar. Kocaman arazilere inşa edilmiş kampüslerden bahsediyorlar, fırınları gösteriyorlar, yemekhaneleri, revirleri, hatta yapılan kimi sağlık merkezlerini gösteriyorlar; çocuklu kadınların kalacağı odaları gösteriyorlar; çocuk oyun odaları, kreşler, kurslar, tutuklulara sunulan şefkatli hizmetler vesaire vesaire. “Bunlar işliyor mu?” dediğimizde “Efendim, pandemiden dolayı bunlar kısıtlı, şu an işlemiyor.” deniyor. Ancak buradan çıktıktan sonra, idarenin olduğu bölümden ayrılıp koğuşlara girip o kapı kapandıktan sonra elbette ki zulümden başka hiçbir şey karşımıza çıkmıyor.

“Çıplak arama” ilk sorduğumuz sorulardan biri. Bir vekilimizin vekilliğinin düşmesine de neden oldunuz, hepiniz yine burada bağırıp çağırdınız ancak sorduğumuz soruda hemen hemen tutukluların birçoğu, özellikle siyasi mahpusların hepsi çıplak aramaya maruz kaldığını ifade ediyorlar. Şimdi ne dediniz? Detaylı arama; bakalım, ileriki süreçte de bunu göreceğiz. Çıplak aramada siyasi tutuklular şunu söylüyorlar: “O cezaevine gider gitmez bizi bir A takımı karşılıyor.”

Sayın Bakan, sizin A takımın haberiniz var mı bilmiyorum. Umarım, dilerim “Bu uygulamadan haberim yok.” diye sonunda bize bunu söylersiniz. A takımı geliyor ve bu cezaevinin işkence boyutunu bu tutuklulara izah ediyor; tabii, darbederek, ağızlarını, burunlarını kırarak, parçalayarak vesaire.

Hak ihlallerinin ardı arkası kesilmiyor. Bir dönem -herkes bilir, Sayın Bakan da çok iyi bilir- sayımlar, cezaevi belleğinde biraz karanlık, biraz işkencelere maruz kalan bölüm olarak biliniyordu yani sayım sırasında tutuklulara işkence yapılması, askerî nizam içerisinde yapılması tekrar, yeniden bu zamanlarda, bu süreçte gündeme gelen, hatta herkese... Adli tutukluların da bazıları şunu söylediler: “Terliği çıkar, ayakkabıyı giy, eşofmanını giy; hazır olda dur.” Hatta kimisine de tek tek sıralamalar vererek kendilerini saydırtıyorlar.

Koğuş aramaları tam bir işkenceye dönmüş durumda cezaevlerinde; eşyaları darmadağın ediliyor. Yeni Yaşam, Evrensel, BirGün, Oksijen, Yeni Asya gazeteleri verilmiyor ve kimi televizyon kanalları yasaklı, mesela en çok dile gelen Halk TV. Kitap sınırlandırması keyfi olarak esnetiliyor ya da katılaştırılıyor. Dilekçeler kayboluyor ya da geç veriliyor. Mektuplarda Kürtçe geçen bölümlerin üstü karalanıyor. Aileleriyle yaptıkları Kürtçe telefon konuşmaları kesiliyor, yasaklanıyor tıpkı sizin burada mikrofonu kestiğiniz gibi, sizin iz düşümünüz olarak orada icraatlar devam ediyor.

Cezaevi incelemelerindeki en çok şikâyet konularından biri de nakil talebidir. Bunu her daim söylüyoruz; nakil talebi artık bir işkenceye dönmüş; aslında sadece tutukluya değil, aynı zamanda ailesine de verilen bir ceza olarak görülüyor. Pandemi gerekçesiyle sevklerin yapılmadığı söyleniyor, ancak mahkûmlar sürekli gece yarları koğuşlarından kaçırılırcasına oradan oraya sürüklenerek, tabii, gittiği yerde de A takımının işkencesine maruz kalıyor.

Son zamanlarda -benim bizzat Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne de ilettiğim- mesela, âdeta sanki bütün batı cezaevleri Kürtler için inşa edilmiş. Mesela kardeşin birisi Espiye Cezaevinde -Kürtler Espiye’nin neresi olduğunu bile bilmez ama öğrendik- bir kardeşi de Erzincan’da; ailenin şu talebi var: “2 çocuğum bari bir cezaevine gelsin, bari Erzincan’a gelsin, 2’sini Erzincan’a getirsinler.” Bunu söylediğimizde: “Güvenlik gerekçesi.” Şimdi, bu güvenlik sadece 700, 900 kilometrede mi sağlanıyor; 200, 300, 400 kilometrede, hatta aynı kentte bu sağlanamıyor mu diye, gerçekten bu zulmü size sormak isterim.

Yine, Şırnak'tan apar topar bir grup insan göttürdünüz Kayseri'ye. Biz de Kayseri Cezaevini incelerken bir tutuklu bize şunu söyledi: “Yan koğuştta Şırnak'tan gelenler var, darbedildiler, ağzı burnu kırıldı bunların.” Biz Komisyon olarak kulaklarımızı tıkadık, gültümsedik, geçtik. Bu konuda bir mahkûmiyet kararı var Türkiye'nin, Sayın Bakan biliyor zaten; AİHM'in 2019'da Tekin ve Avşar kararlarıyla bunun bir hak ihlali olduğunu, dolayısıyla aileye de bir zulüm olduğunu söyleyerek Türkiye'yi mahkûm ettiğini biliyoruz.

Mapushanelerde -en çok- sağlığa erişim büyük problem, revirlerde doktor yok. Bize o şatafatlı gösterilen revirlere gidiyoruz, hatta klinikler açılmış, oraya gidiyoruz. Kim var? Sadece beyaz önlük giymiş bir personel, kimdir? Sağlık müdürüdür. Adli, siyasi, bütün tutukluların hepsinin söylediği: “Diş tedavisi yapılmıyor.” Bazen bizim Komisyonun bir üyesi şunu diyor: “Pandemidir, biz de... Dişçiye dışarıda da gidilmiyor.” Vallaha, biz gittik, dişlerimizi yaptık, pandemidir... (HDP sıralarından alkışlar) Bir yıl boyunca bir insan diş ağrısıyla yaşar mı ya? “Bir yıl boyunca diş ağrısıyla yaşadım.” diyen “Zamanında müdahale edilse dişlerim kurtarılırdı, edilmediği için bu hâle geldik.” diyen o kadar çok tutuklu var ki. İnanın, kerpeten verseniz tutuklular birbirinin dişlerini artık çekecek çaresizlikten, ağrıdan; bu hâle gelmiş.

Kelepçeli muayene büyük bir sıkıntı. Ya, zaten zar zor gidiyor hastaneye, gittiğinde kelepçe dayatılıyor. Bu, insan onurunu zedeleyecek...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Sayın Bakan, sizin Bakanlığınız konuşuluyor.

FATMA KURTULAN (Devamla) – Mesela, mamografide kelepçe ısrarı, dayatması var. Görevli nezaretinde yapılması... Kadın tutsak gidiyor, orada mamografi çekilirken erkek görevli ısrarla “Ben olacağım.” diyor “Hayır.” diyor ve bir bakıyor ki aynadan, görevli onu izliyor.

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Sayın Bakan, sizden söz ediyorlar, dinleyin lütfen.

FATMA KURTULAN (Devamla) – Bu en büyük sorunlardan biri.

Yine, Bangin Muhammed yeni...

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Sizden söz ediyorlar, bakın.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Sen mi bana fikir vereceksin!

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Dinleyin lütfen.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Benim amirim misin sen!

BAŞKAN – Niye laf atıyorsunuz ya! Sizin arkadaşınız konuşuyor.

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Dinlemiyor.

BAŞKAN – Laf atma, laf atma, tamam.

FATMA KURTULAN (Devamla) – Bangin Muhammed'in yakın zamanda cenazesi annesine teslim edildi.

Yine, Aysel Tuğluk arkadaşımız, onun koğuş arkadaşları, daha yeni, beş dakika önce, durumunun çok acil olduğunu, sağlığında yeni vakaların çıktığını, yeni bulguların oluştuğunu söyledi. Arkadaşlar, Aysel Tuğluk'un durumunu cezaevi idaresi de zaten yakından inceliyor, görüyor, biliyor ve o da hemfikirdir; Aysel Tuğluk'un bir an önce tahliye edilmesinin ısrarla altını çizmek istiyoruz.

Birçok arkadaşımız dile getirdi, “Mehmet Emin Özkan” diye diye dilimizde tüy bitti ama sizin kulağınız sağır. Menemen R Tipi Cezaevi... Bakın, hemen hiddetlenmeyin, bunlar adli tutuklular.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Kimse bir şey demiyor ya. Sataşıyor.

FATMA KURTULAN (Devamla) – Hepsi tekerlekli sandalyede, 2 bakıcı vermiş devlet, o bakıcılar yetmiyor. Komisyon olarak hepimiz, her partide bulunan Komisyon üyesi bunların bir an önce tahliye edilmesi gerektiği üzerinde hemfikir olmuştu. Hasta tutukluları, cezaevinde yaşamlarını sürdüremezken içeride tutmakta ısrar etmek işkencedir, bu işkenceye son verin diyoruz.

Yemekler en büyük sıkıntı, herkesin şikâyet ettiği bir şey. Sevgili arkadaşlar, tutuklular şunu söylüyor: “Zaten yemekler besleyici değil. Öğlen yemekleri güzel çıkıyor çünkü idarenin kendisi de burada yiyor ama diğerlerini geldiği gibi çöpe atıyoruz.” Günün bitiminde çöpler toplanırken devletin yetkilisi, görevlisi görmüyor mu yemeğin hepsinin çöpte olduğunu? İnanın bazı tutuklular bu Allah nimetinin çöpe atılmasından üzüntü duyduklarını söylüyorlar. Artık bırakmışlar aç kalmalarını -bunu bir angarya- her gün, her gün tenceredeki yemekleri çöpe atmak gerçekten büyük bir sıkıntı.

Kadın tutukluların ayrıca sıkıntıları var. Zaten garibanların yaşadığı ortada. Kayseri Cezaevinde bir kadın iki yıl önce Komisyonumuza başvuru yapmış, “Ben tacize uğradım.” demiş. Komisyonumuz gitti, ne yaptık? 6-7 erkeğin huzurunda “Söyle bakayım, sen nasıl tacize uğradın?” dedi. Kadın arkadaşlar çok az burada, bizim gruptakiler bilir, her kadın bunu bilir; bir taciz vakasında öyle ulu orta “Hele söyle bakayım nasıl oldu?” deyip buna yanıt vermek kolay bir mesele değil, bu öyle araştırılmaz. Ne yapılır? Bağımsız bir heyet gider, bunu zamanında, vaktinde karşısına alır, garibanın akıbeti olmasın diye müdahale eder.

Yine kadın tutukluların mahrem alanlarını gören kameralar var, bunu kabul etmek mümkün değil. Kadınlar “Banyoya girerken bile kamera bizi görüyor.” diyorlar. Çocukları olan anneler, çocuklarına ayrı yemek, ayrı yatak verilmediğini söylüyorlar. Hijyen malzemesi kendilerine verilmiyor. Kadınlara yönelik bu ayrımcılığı, bu şiddeti reddediyoruz.

Gözlem kurulları bir şiddet alanı olarak karşımızda duruyor sevgili arkadaşlar. Mesela, Tarsus Cezaevinde “Sen çıkınca HDP’ye gidecek misin?” sorusuyla karşı karşıya kalıyorlar, Komisyonun tüm üyeleri de bunu duydu zaten; benim uydurduğum bir şey değil, öyle düşünmeyin. “İyi hâlli değil.” “Pişman değil.” “Şu veya bu koşuğa kalıyor.” gerekçeleriyle bunlar sorguluyor. Mesela, bize de iletilen, sonra benim araştırdığım, Van Cezaevinde Ramazan Akbaşlı; birileri geliyor, koşuğa bunu çıkarıyorlar, sorguluyorlar. 3 kez ben avukatıyla görüştüm; sorguluyor, hatta dışarıda operasyonlara gittiği söyleniyor. Bağımsız ya da tekli bir koşuğa gitmesi dayatılıyor, Ramazan Akbaşlı oraya gidiyor, daha sonra koşuğunda asılı olarak bulunuyor ve bununla ilgili de bir soruşturma yapılmıyor. Dinlediğimiz savcı “Bir terör örgütü üyesini kendi yapısından ayırmışsam ne mutlu bana.” diyor, Komisyon olarak böyle bir hazin durumu da izledik.

Tüm bu cezaevlerinin içerisinde en vahimi var ki İmralı Cezaevi. Abdullah Öcalan ve İmralı Yüksek Güvenlikli Cezaevinde kalan Hayri Konar, Hamili Yıldırım, Veysi Aktaş’a yasal hakları olan avukat ve aile görüşü ile iletişim hakkı kullanılmıyor. Abdullah Öcalan’a Haziran 2019’dan bu yana yani iki buçuk yıldır aile görüşü yaptırılmıyor. Öcalan, Konar, Yıldırım ve Aktaş’la en son 25 Mart 2021 tarihinde yani sekiz buçuk ay önce yapılan telefon görüşmesinden sonra hiç haber alınmadı. Yakınlarından o tarihten bugüne hiçbir şekilde haber alamayan aileler ve avukatları yakın zamanda grubumuzu ziyaret ettiler; talepleri, hukukun uygulanması, yakınları ve müvekkilleriyle görüşebilmeleri, sağlıklarının yerinde olduğundan haberdar olmaları. Bu ağır tecridi, kişiye özel hukuk uygulamalarını burada hep dile getirmeye çalışıyoruz. Bu ağır tecridin yarattığı etkiyi en iyi bilenlerden birisiniz Sayın Bakan. “Mevcut yasalar uygulansın.” diye hayatını feda edenlerin olduğunu en iyi bilenlerdensiniz. Bu Meclisin bir üyesi olan Leyla Güven “Tecrit kalksın.” diye iki yüz gün açlık grevinde kaldı. Cezaevlerinde binlerce mahpus açlık grevine girdi, 8 mahpus tecridi kınadıklarını belirten mektuplar bırakarak hayatına son verdi. Bu sürecin ardından ve siyasal konjonktürün de etkisiyle

siz kameralar karşısına geçtiniz ve “Kısıtlama kararları kaldırıldı, görüşme imkânı getirildi, hukuken bu konuda engeller kalktıktan sonra avukatın görüşme imkânı da hukuken söz konusu olmuştur.” dediniz. Yine, Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi üyelerini kabulünüzün ardından gazetecilere yaptığınız açıklamada “Hiçbir şekilde hiçbir kişinin keyfi tutumunu asla kabul edemeyiz, bu konuda hak ihlaline izin veremeyiz. Bu konularda adli, idari soruşturmalar yapılmakta; varsa ihlaller, kötü, keyfi uygulamalar, gerekli müeyyideler yapılmaktadır.” dediniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

FATMA KURTULAN (Devamla) – Teşekkürler Başkanım.

Ama gelinen aşamada, tecrit en ağır biçimiyle devam etmekte. Sormak isterim Sayın Bakan: Ailelerin, avukatların ve tutukluların en tabii hakkının kullandırılmamasının amacı nedir? İmralı’da uygulanan tecritte ısrarın gerekçesi nedir? İmralı’daki ve tüm cezaevlerindeki hukuk dışı ve keyfi uygulamalar son bulsun diyorum.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir’in. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA ERDAL AYDEMİR (Bingöl) – Başkanım, saygılar; tebrik ediyorum, harika yönetiyorsunuz; konuşmak isteyen gelsin, konuşsun.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; özellikle sevgili meslektaşına, saygıdeğer meslektaşına; mesleğe başlarken komilikten, komilikten sonra çıraklığa, çıraklıktan sonra ustalığa, ustalıktan sonra genel müdürlüğe, müsteşarlığa ve Bakanlığa kadar yükselmiş sevgili hukukçu Bakan arkadaşımıza şu soruyu sormak istiyorum: Şu an Türkiye kamuoyunda adalete duyulan güven yüzde kaçtır Sayın Bakanım? Eğer biliyorsanız bizimle paylaşın ama bizim yaptığımız araştırmalara göre şu an adalete duyulan güven maalesef sadece yüzde 4’tür; bunun en başsorumlusunu da sizsiniz.

Hemen, Türkiye’deki cezaevlerinde şu anda yaşanan durumu da yine hatırlatmak istiyorum. 1980 darbesine, başta Genel Başkanınız Recep Tayyip olmak üzere tüm kadrolarınız, hepimiz karşısınız. Bakın, bir Adalet Bakanının birinci görevi cezaevlerini takip etmesidir; adaleti, mahkemeleri, hâkimleri, savcılarını, yargıçlarını takip etmesidir. Size şunu hatırlatıyorum Sayın Bakan: 1980 darbesinden sonra Diyarbakır’a Sıkıyönetim Komutanı olarak atanan Kemal Yamak, beraberinde Esat Oktay Yıldırım’ı götürdü. Niye götürdü? Bunlar, Türkiye tarihine “Özel Harp Dairesinin yetiştirmiş olduğu işkenceciler” olarak geçtiler. Şimdi, siz de eğer bu kariyerinizde buna benzer ithamlarla karşılaşmak istemiyorsanız lütfen, gözünüz kulağınız şu anda 80 darbesinin ötesine giden cezaevi uygulamalarına baksın, görsün; lütfen, bakın ve görün.

Şimdi, ben diyorum ki: Türkiye yargısı Amerika’ya bağımlıdır, Türkiye yargısı Almanya’ya bağımlıdır. Bakın, nasıl bağımlıdır? Size 2 tane çok çarpıcı örnek vereyim: Rahip Brunson dosyası. Ne demişti Sayın Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan: “Bu fakir bu görevde olduğu müddetçe, bu can bu bedende olduğu müddetçe, bu terörist Brunson cezaevinden çıkamaz.” Bakın, bu açıklama başlı başına Anayasa madde 90, Anayasa madde 138; her 2 maddeye işkence yapılmasıdır, kendi maddesine işkence yapmaktır. Nedir bu işkence? Maddeye karşı kurnazlık yapma, hileşeriye yoluna başvurma ve ta ki Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump’tan telefon gelinceye kadar “Derhâl Rahip Brunson’ı serbest bırakın...” Şimdi, Türkiye yargısı Amerika’ya bağımlı mı değil mi? Yerli ve millî arkadaşlara soruyorum: Amerika’nın, Trump’ın açmış olduğu bir telefona, bir telefonun ucuna bağımlı mı değil mi? Deniz Yücel, gazeteci... Angela Merkel, Almanya’nın Başbakanı bir telefona, Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’a açmış olduğu bir telefonla Türkiye yargısını bağladı mı, bağlamadı mı?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bağlamadı.

ERDAL AYDEMİR (Devamla) – Şimdi, soru şu: Türkiye yargısı ne kadar bağımsız?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Tam bağımsız.

ERDAL AYDEMİR (Devamla) – Kime bağlı? Tek kişiye bağlı. Ağanın sözü üzerine söz olur mu? Olamaz. Varsa yüreğiniz, gelin ağanın sözünün üzerine söz söyleyin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bizim yüreğimiz de var. Alnımız ak, yüzümüz açık. Türk yargısı bağımsız.

ERDAL AYDEMİR (Devamla) – Bakın -zamanım çok kısa- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin son vermiş olduğu Osman Kavala ve Demirtaş kararları var.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – El kol hareketleriyle, meydan okumakla olmaz o iş.

ERDAL AYDEMİR (Devamla) – Burada, yine tek kişi, başyargıç ne dedi? Dedi ki: “Bu kararlar bizim nezdimizde yoktur, bizim için bağlayıcılığı yoktur.” Peki, aynı sen, 1999’da AİHM’e başvurdu mu? Recep Tayyip Erdoğan AİHM’e başvurdu mu, adalet istedi mi, hukuklarına başvurdu mu? Vurdu. (HDP sıralarından alkışlar) Aynı Recep Tayyip Erdoğan 2002 yılında milletvekili seçimlerine girecekti, adli sicil kaydının silinmesi için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurdu mu? Vurdu. Bakın, aynı...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ne var bunda?

ERDAL AYDEMİR (Devamla) – Ne var biliyor musunuz? Şu anda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Selahattin Demirtaş, Kavala dosyalarına sunduğu gerekçelerin aynısıyla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

ERDAL AYDEMİR (Devamla) – ...“Bu bir demokrasi ve özgürlük mücadelesidir.” söylemi ve talebiyle Recep Tayyip Erdoğan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne dayanarak adalet aradı, hukuk talep etti; bunu bizzat kendisi yaşadı.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Biz terörle mücadele ediyoruz, terörle mücadele ediyoruz.

ERDAL AYDEMİR (Devamla) - Dünün mağduru, dünün ezileni maalesef ki gelinen noktada bir zulüm makinesine döndü; yargıyı da husumet duyduğu Kavala’dan, Ahmet Altan’dan, Demirtaş’tan, husumet duyduğu HDP’den HDP kapatma davasıyla, Kobani kumpas davasıyla intikam almanın aracı hâline getirdi.

Son olarak şunu deyip bitireyim; bizim Karer bölgesinde Alevi Zazaların meşhur bir sözü var: “...” (x)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERDAL AYDEMİR (Devamla) – Allah yukarıda, biliyor, zalim kimdir, haksız kimdir, Allah’a inanmayan kimdir. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Adana Milletvekili Tulay Hatimoğulları Oruç’ta.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

(x) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

HDP GRUBU ADINA TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, dünyayı bir kadın aklı yönetseydi yeryüzünde savaşlar olmazdı; hayat bu kadar cehennem olmazdı ve biz bütçe görüşmeleri sırasında Milli Savunma Bakanlığına ayrılan yüklüce bütçeyi bu şekilde konuşuyor olmayacaktık. Erkek egemen sistem, ilkel milliyetçilik, militarizm; bunlar birbiriyle hemhâl olmuş bir yönetim biçimi ve ne yazık ki yüzyıllardır dünyanın başında bir beladır. Biz kadınlar barışta ısrarcıyız. Militer anlayış, kadınların barış talebini sevecen ve pasif olarak bulur; oysaki bu, bizim politik tercihimizdir. Barış sevecendir ama asla pasif değildir. Savaşmak, çatışmak kolaydır, erkek aklının ürünüdür ve çok kolaydır. Aslolan, sorunları çözebilmek; aslolan, diyalog kurabilmek; aslolan, barış siyasetini yaşama geçirebilmektir. Övünülecek yanımız, Cumhurbaşkanının dünürleri kazansın diye İHA'ların, SİHA'ların değil, büyük barış projesinin hayata geçirilmesi olmalıdır.

Evet, Sayın Bakan, ben Komisyon aşamasında da size sormuştum bunu. Federe Kürdistan'da kimyasal silah kullanıldığına dair iddialar var. Türkiye, Uluslararası Kimyasal Silahlar Sözleşmesi'ne taraf bir ülkedir ve bununla ilgili siz dediniz ki: "TSK'nin envanterinde kimyasal silah yoktur." Benim asıl sorduğum soru şu: Bütün dünyaca konuşulan bu konuda, bu silah kullanılmış mı, kullanılmamış mı? Türkiye'nin uluslararası mahkemelerde yargılanmasına sebep olma ihtimali olan bu konunun araştırılması için başta Türkiye Büyük Millet Meclisi, Birleşmiş Milletler olmak üzere Lahey Adalet Divanının Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü Yürütme Komitesinden oluşacak bir heyetin bu konuda ciddi bir araştırma yapıp kamuoyuna ciddi bir rapor sunması gerekiyor.

Evet, değerli arkadaşlar, değerli halkımız; Türkiye şu an gerçekten her haneden, her evden açıklık seslerinin yükseldiği bir dönemden geçiyor ve biz, bütçeyi böylesi bir zaman içinde konuşuyoruz. Bugün bütçenin bu kadar delik deşik olmasının bir sebebi de aşırı ve paranoyak seviyesindeki güvenlikçi politikaların sonucudur. Bunu biz her daim bu kürsülerden söyledik, tekrar edeceğiz de bunları.

Tehlikeli, suni düşmanlıklar; sömürgecilik... Otoriter rejimler kendi varlıklarını devam ettirmek için sürekli suni düşmanlar yaratırlar ve sürekli, ülkede sanki bir beka problemi varmış gibi bir algı yaratırlar. Bugün bütçe görüşmeleri sırasında da bütçeyle ilgili yaptığımız her konuşmada bize -turnak içinde- "terör" üzerinden cevap verilmesini Türkiye'nin bugüne kadarki yönetilme biçiminin şu sıralardaki yansıması olarak görmek mümkündür.

Bakın, Komisyon görüşmelerinde siz demiştiniz ki sunumunuzda: "Cumhuriyet tarihinin en yoğun hudut tedbirlerini aldığımız bir dönemden geçiyoruz." Evet, IŞİD'i, El Nusra'yı, HTŞ'yi, Kuvayimilliyeye benzettiğiniz ÖSO'yu komşumuz olarak yapıp bugüne kadar desteklerseniz 910 kilometrelik sınır elbette tehlikeli bir hâle gelir. Mayınlardan temizlediğiniz sınırları şimdi setler örerek, duvarlar örerek -bu da bütçenin eşantyonu tabii- bu şekilde siz güvenli kalmaya çalışıyorsunuz. Oysa biz hep söyledik: En güvenli olan şey, ülke sınırlarını en güvenli hâle getirecek olan şey, Kürt sorununun barışçıl ve demokratik yöntemlerle çözülmesi, komşu ülkelerle barış sürecini inşa etmek ve Orta Doğu'da büyük barış projesi üzerinde Türkiye'nin çalışabilen bir ülke olması hâline gelebilme; ama ne çare?

Bakın, Kürt savaşında bugüne kadar 50 bin insan hayatını -ki bütün dünyanın servetini bir araya getirseniz bir insanın yaşamıyla asla kıyaslanmaz; kıyasımız oradan değil ama- yaşamını kaybetti ve harcanmış milyarlarca dolar para...

Evet "Söz konusu vatanın bütünlüğü ise malın ve canın önemi yok." diyeceksiniz, klasik olarak sizden gelecek cevap budur. Şüphesiz ki mesele gerçekten sizin dediğiniz gibiyse buna biz de "Eyvallah." deriz ama mesele şudur: Kürt halkı bugüne kadar Türkiye'de de Suriye'de de Irak'ta da İran'da da mevcut olduğu hangi ülkede yaşıyorsa o sınırlar içinde eşit yurttaşlık hakları için, ana dili için mücadele etti; bütün mesele bu. Artık herkes sadede gelmeli, ülke açıklıkla kıvrılırken silaha ayıracak tek kuruluş paramızın artık olmaması gerekiyor. (HDP sıralarından alkışlar)

Millî Güvenlik Kurulu toplantısında ekonomik kurtuluş savaşından bahsetti Cumhurbaşkanı açıklarken. Sayın Bakan, sizin de Bakanlığınız MGK'nin aynı zamanda bir üyesidir. Ben buradan sormak istiyorum: Tank Palet Fabrikasını satarak mı, ülkenin fabrikalarını, varlıklarını beleşe yandırsa peşkeş çekerek mi? Hatta şimdi ASELSAN'ın satılacağı iddiaları var; bu konuda da sizden bir açıklama talep ediyoruz, doğru mudur bu bilgiler? F-35'lere, S-400'lere kullanılmadığı hâlde milyarlarca dolar para harcamak mı?

İkinci bir sorum da şudur: Şimdi, Rusya bir açıklama yapmış, "S-400'lerin ikinci postasını almalı Türkiye." diyor. Bunu da soruyorum size alacak mısınız?

Evet, bütün bunlar halkın ekmeğinden, halkın yediği bir tabak yemekten kesilerek alınan silahlar. Bunlar niçin kullanıldı? Ülkeye barış mı geldi? Hayır. Kendi ağzınızdan itiraf ettiniz "Cumhuriyet tarihinin bugüne kadarki en büyük hudut güvenlik önlemlerini alıyoruz." diye. Demek ki bu kadar silaha yatırımın, bu kadar düşmanca politikalara yatırımın bize karşı dönütleri ne yazık ki savaş ve şiddet olmuştur.

Yine, bu politikalarından ne kazandı Türkiye? Kürt halkının nefretini kazandı, Arap dünyasından dışlandı, şimdi, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri dışında dostu kalmadı, ülkeye 5 milyon mülteci geldi, Türkiye, IŞİD yuvası hâline döndü; işte bütün bunlar buraya kalan sonuçlardır. Diyorsunuz ki: "Bu, bir kurtuluş savaşındır." Evet, toplum da diyor: Bu, bir kurtuluş savaşındır ama bu, sizden kurtulmak için yürütülecek bir kurtuluş savaşı mücadelesi olacaktır. (HDP sıralarından alkışlar)

Bir de paralel savunma sistemlerinden bahsetmek istiyorum, SADAT'tan. Bu şirkete örtülü ödenekten ya da farklı kaynaklardan ne kadar para akıtılıyor? Bakın, bir ülkenin kaderi bir savaş şirketine devredilmiş ve bu savaş şirketinin para kazanmasının bir tane yolu var: O da çatışmadır, savaştır. Libya'da SADAT bu iktidarın kararıyla gidip Türkiye adına bir tarafı seçerek onunla savaştı ve şimdi, bölgelerde birçok ülkeyle aramızın bozuk olmasının temel nedenlerinden biri Libya'da uygulanan yanlış siyaset ve SADAT'ın bir tetikçi olarak orada kullanılmasıdır. SADAT gibi oluşumlar Türkiye'nin başına beladır, dünyanın başına beladır ve SADAT'ın imalatçısı AKP'dir. Merak ediyoruz, siz ve size bağlı olan kuvvetler SADAT hakkında ne düşünüyor? Çünkü ordu artık eski ordu değil, vatandaş ordu dönemi bitirilip SADAT gibi şirketler artık ülke adına savaşabilir şirketler hâline getirilmek isteniyor. Bu konuda, başta Türk Silahlı Kuvvetleri olmak üzere, sizlerin ne düşündüğünüzü merak ettiğimizi ve bu konuda açıklama beklediğimizi ifade etmek isterim.

Değerli halklarımız, hatırlayacaksınız, Cumhurbaşkanı yaşanan ekonomik krizle ilgili bir konuşmasında şunları söylemişti: "Müminin görevi yoklukta sabretmektir." Parantez içinde şunu söylemek istiyorum: Buyurun gidin, siz sabredin; halka sabır telakki edeceğinize siz kendiniz gidin, açlıkla bir yüzleşin de sabredin bakalım sabredebiliyor musunuz. Filistinli sanatçı Rim Banna sabırla ilgili şunu söyler: "..."(x) "Biz o kadar sabrettik ki tıpkı bir testerenin altındaki ağaç gövdesi gibi sabrettik; sabrettik, eti pişen bir kuş gibi." diyor Rim Banna. Ama sabır taşının çatladığı anı, dünyaca ünlü Feyruz'un -sanırım herkes biliyor- oğlu Ziad'ın yine türkü sözlerinde buna verilen yanıtı paylaşmak isterim. "..."(x) Burada "kâfir" kelimesi mecazi bir anlamda kullanılır ve der ki: "Ben kâfir değilim; açlık kâfirdir, hastalık kâfirdir, fakirlik kâfirdir, zillet içinde yaşamaya mahkûm edilmek kâfirdir. Sen ağzımdaki lokmayı alacaksın, sonra bana 'kâfir' diyeceksin; kâfir kim acaba?"

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

(x) Bu bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Devamla) – Evet değerli arkadaşlar, savaşa, ranta, talana ve sömürüye değil, halk için bütçe. Bu, artık asla böyle gitmez; siz gideceksiniz, bu Meclislerde demokratik bir halk bütçesini yapana kadar da mücadelemez sokakta da alanda da meydanlarda da fabrikalarda da devam edecektir.

Herkesi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sonuçta Grup Başkan Vekillerine söz vereceğiniz bütçe sürecinde böyle bir uygulama yapıldığı için.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, değerlendirme için değil, biraz evvel kürsüde konuşan hatip de dâhil olmak üzere HDP Grubu adına konuşan bütün hatipler hem Cumhurbaşkanımıza hem bakanlarımıza hem de bütün milletvekillerimize ve grubumuza sataşmışlardır; ben İç Tüzük'ün 69'uncu maddesi gereğince sataşmadan söz talep ediyorum efendim. (HDP sıralarından gürültüler)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Ayrımcılık yok, sıranızı bekleyeceksiniz.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Uygulamayı bu şekilde yapıyoruz Sayın Başkanım. Sataşma olduğu zaman, Sayın Başkanım, sataşmayla ilgili uygulamayı bu şekilde yapıyoruz.

BAŞKAN – Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, HDP Grubu adına konuşan hatiplerin 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dördüncü tur görüşmelerinde yaptıkları konuşmaları sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi hürmetle muhabbetle selamlıyorum.

Bugün 10 Aralık İnsan Hakları Günü. Bu münasebetle bütün milletimizin İnsan Hakları Günü'nü tebrik ediyorum.

Gerçekten, on dokuz yıllık AK PARTİ iktidarları döneminde insan hakları, demokrasi ve özgürlükler alanında sessiz devrimlere imza attık, kalkınmayla ilgili de destanlar yazdık.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Şuna cevap verin o zaman!

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Buna cevap verin!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Hakikaten büyük işler başardık. Ancak bu İnsan Hakları Günü'nde milletçe hep beraber bütün terörü, teröristleri, terör örgütlerini lanetleme ortak noktasında buluşmamızın bir hakikat olduğu da hep beraber idrak edilmeli ve ifade edilmelidir. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Şunu ifade etmek isterim ki: Bizler asla ve kata Kürt düşmanı değiliz, Kürtçe düşmanı değiliz. Kürt düşmanı olanlar Kürtleri katleden PKK ve yarıdakçılardır. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) Sonuç itibarıyla, hakikaten Kürt düşmanı olanlar Kürtleri öldürenlerdir, Diyarbakır Analarının sesine kulaklarını tıkayanlardır. Kürt düşmanı olanlar bölgeye yatırımı engellemeye kalkanlardır. Kürt düşmanı olanlar PKK'ya, teröre “terörist” ve “terör” diyemeyenler, onları lanetleyemeyenlerdir. (HDP sıralarından gürültüler)

PERO DUNDAR (Mardin) – Garibe'yi kim öldürdü?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Şunu herkes bilsin ki: Emperyalistlerin vekâlet savaşını yürüten PKK, Kürtlerin en büyük düşmanıdır. Emperyalistler de onların destekçileri olarak teröre, teröriste destek veren herkes bilsin ki asla ve kata teröre geçit verilmeyecektir. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar, HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

NURAN İMİR (Şırnak) – Sayın Başkan, görüyorsunuz, sabahtan herkes ne güzel düşüncelerini ifade ediyordu.

BAŞKAN – Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Beştaş...

NURAN İMİR (Şırnak) – Gördüğünüz gibi işte, hakaret eden de kendisi, saygısızlık eden de kendisi.

BAŞKAN – Bir dakika, bir dakika ya...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, doğrusu...

BAŞKAN – Sayın Beştaş, ben takip ettim “Kürt düşmanları şunlardır.” dedi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yok, yok, ben söyleyeceğim Başkanım, söyleyeceğim yani derdini anlatacağım.

NURAN İMİR (Şırnak) – Bize dönerek diyor ya, bize dönerek.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Doğrusu, bizim hatipler, bizim konuşulan...

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – HDP’ye bir sataşma mı oldu?

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – PKK’ya dedi.

BAŞKAN – Size bir sataşma olmadı, çok dikkatle takip ettim, herhangi bir sataşma yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, ben anlatabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun, dinleyeyim sizi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Doğrusu, Sayın Akbaşoğlu’na söz verirken kendisinin de sataşma cümlesini söylemesi gerekiyordu, bütün bir cümle kurdu. Biz de hatiplerimizin sataşmadığı iddiasındayız, eleştirilerini...

BAŞKAN – Sayın Beştaş, bir dakika, ben dinledim arkadaşları. Zaman zaman AK PARTİ’ye, Cumhurbaşkanına yönelik yapılan ifadelerden...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Eleştirdiler.

BAŞKAN – Onun üzerine şey yaptılar, evet.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ben de şunu söyleyeyim cümle isterseniz: “Kulaklarımı Diyarbakır Annelerine kapatanlardır.” dedi, bizi kastederek söyledi.

BAŞKAN – Sizi niye kastetsin? Öyle bir ifade kullanmadı ama. (HDP sıralarından gürültüler)

NURAN İMİR (Şırnak) – Bize dönerek konuştu Başkan, yapmayın Allah aşkına!

BAŞKAN – Hayır, öyle bir ifade...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Buradan konuşabilir miyim Başkan?

BAŞKAN – Pardon.

“Diyarbakır Annelerine kulaklarımı kapattılar.”

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – “Tıkayanlardır.” “Tıkayanlardır.” dedi.

BAŞKAN – Siz kapatıyor musunuz yani?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Biz kapatmadığımızı anlatacağız.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Hayır, ama bir dakika, “HDP” mi dedi de... Siz niye alındınız?

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – “PKK” dedi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, ben yerimden söz alabilir miyim? Yani bunu siz takdir edin.

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Ya, “Dudağımı büzdü, ‘Ömer’ dedi.” diyorlar.

VI.- AÇIKLAMALAR

1.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, şunu ifade edeyim: Bugün konuşacağımız çok daha hayati meseleler var. Bütün hatiplerimiz, cezaevinde yaşamını yitiren, ölüme sürüklenen, şüpheli bir şekilde yaşamını yitiren Garibe Gezer’i ifade etti. Açıkçası, buna dair acı da şu anda çok taze, çok yeni çünkü devletin sorumluluğunda ve gözetiminde bir mahpusun öldüğünü ifade ediyoruz dün beri burada.

Biz bunları söylerken karşı söylem olarak hep alışılageldik “terörö” laflarını hakikaten ne dikkate alıyoruz ne ciddiye alıyoruz. Diyarbakır Annelerinin sesini de Türkiye’deki bütün annelerin sesini de soluğunu da yüreklerinde hisseden parti biziz, bundan hiç kimsenin kuşkusu olmasın.

Bugün 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü. Evet, AKP iktidarı bir şey yaptı; doğru, Türkiye’de insan hak ve özgürlüğü diye...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Beştaş, Grup Başkan Vekillerimiz zaten değerlendiriyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Böyle bir usulümüz var Başkan, sataşma yoksa da değerlendirme...

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Biz de söz isteyelim, biz de konuşalım, bitmez ki o zaman burası.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Bülbül, her partinin değerlendirme durumunda konuşmuştuk.

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bugün neden bu kadar huzursuzluk var, onu da anlamadım doğrusu; söyleyeceğim sözleri unutturdular.

Dünya İnsan Hakları Günü’nde AK PARTİ’nin, Türkiye’yi çok çok ilerilere getirdiğini söyledi. İnsan hakları ve özgürlüklerinin kırıntılarının bile yok edildiğini, şu anda insanların haklarını ve özgürlüklerini bırakalım, yaşam hakkının tehdit altında olduğunu, kimsenin yaşam hakkının ve güvenliğinin kalmadığını altını çizerek belirtmek istiyorum. İşkence ve... Yaşam hakkı temel haklardandır, hakların anasıdır. Bugün, bu haklar konusunda Türkiye, tarihinin en koyu karanlık dönemini yaşıyor demek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülbül.

2.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbul'ün, Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan, şimdi, burada bir konuşma lüzumu olmayabilir ama madem bir değerlendirme yapıldı biz de bir değerlendirme yapalım.

Yani Türkiye'yi bölgesinde ve dünyada “bütün kötülüklerin anası” olarak göstermeye çalışmak ağır bir bühtandır; bunu şiddetle ve lanetle kınadığımızı ifade etmek istiyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Şimdi, yaşam hakkına dahi göz diken bir devletten bahsediliyor ki efendim, uygulamalarda devletin faaliyetleri içerisinde bir kusur, bir eksik bulunan bir şey varsa yargı açıktır, devletin bütün iş ve işlemleri yargı denetimine tabidir, ne gerekiyorsa yapılsın, ona hiçbir itirazımız yok. Hiç kimsenin haksız yere hayatını kaybetmesinde de devletin yanında onun karşısında olacak hâlimiz de yok; bu başka bir şey. Ama bu bölgede, insanları ve insanlığı yaşatmak için tek başına çok takdire şayan bir mücadele veren bir devletin, bütün bu yaptıklarının karşısında bu zihniyete sahip olan bir devletin bu tür ithamlarla karşı karşıya kalması büyük bir sıkıntıdır, büyük bir çelişkidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) - Şimdi, bölgesinde, PKK/PYD-YPG'nin, bizzat Kürtlüğün mücadelesini verdikleri iddia edilen bu yapıların 350 bin Kürt kardeşimizi Suriye sınırlarından defedip oradaki yapıyı değiştirmek noktasındaki faaliyetlerine karşı, onlara kucak açan, onlara şefkat gösteren Türkiye Cumhuriyeti devletidir. Efendime söyleyeyim, diğer, Yezidi'sinden tutun Arap'ına, Türkmen'ine, hepsine, bölgesinde kucak açan ülke olarak Türkiye, ülkesinin sınırları dışında yaşayanlara bu kadar merhametli olan bir ülke kendi insanlarına mı bu şekilde azap çecktirecek, işkence edecek?

Türkiye Cumhuriyeti devletinin, bu yönde karşı karşıya kaldığı bütün sistematik eleştirileri ve ithamları şiddetle reddettiğimizi buradan dile getiriyorum.

Saygılar sunuyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun.

3.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, bütçe görüşmelerindeki konuşma düzenine, Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dördüncü tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkan -lütfen, tabii, bu izahatımı süreme saymıyorum- şöyle bir uygulama var bütçenin başından beri: Parti gruplarında birden çok milletvekili konuştuğu için, bir milletvekilinin konuşmasındaki bir sataşmadan dolayı anlık cevap değil de parti grubunun tüm sayın üyeleri konuştuğu zaman cevaplama noktasındayız. Bu vesileyle -bir sataşmadan değil ama- değerlendirmeye ihtiyaç duyulan iki husus var: Biri Sayın Akbaşoğlu'yla ilgili, biri HDP'den konuşan Sayın Erdal Aydemir'di sanıyorum.

Erdal Aydemir arkadaşımız yargının Amerika'ya bağlı olduğunu söyledi. Bizim bunu kabul etmemiz mümkün değil, yargı Tayyip Erdoğan'a bağlı. (CHP sıralarından gülüşmeler, alkışlar) Sadece Amerikan Başkanı, Almanya Şansölyesi, Fransa Başkanı Erdoğan'ı tehdit ettiği zaman, Erdoğan o tehditlere boyun eğip onların istedikleri mahkûm ve tutukluları ülkelerine iade ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yargıyla ilgili durum budur. Türk yargısı direkt Amerika'ya bağlı değil ama Tayyip Erdoğan'ın tahakkümünde, güdümünde, basıncında maalesef, hareket ediyor; bu, işin gerçeği.

Şunu da çok yadırgadığımı belirtmem lazım: Sayın Akbaşıoğlu 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü'nü andı, çok mutlu oldum yani çok sevdim ama İnsan Hakları Günü'nü kutlayabilmesi için bir insanın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararına rağmen bu kararlara uymayan bir Hükümetin arkasında da kurşun asker gibi durmaması lazım. AİHM kararlarına rağmen, Demirtaş'ın, Kavala'nın hâlen cezaevinde tutulduğu bir tabloda, bu tutulmayı gerçekleştiren siyasi iradenin çok da insan haklarından bahsetmeye hakkı yoktur.

Bir şey daha söyleyeceğim. Evvelsi gün, Sayın Süleyman Soylu burada “Terör bitirdik.” dedi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bugün Türkiye 4 şehidine ağlıyor. AK PARTİ'ye de bir tavsiyem olsun: HDP'yle didişmeyi bırakın; Hükümetinize söyleyin, terörle adam gibi, doğru dürüst mücadele etsin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – İnsan gibi.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – İnsan gibi mücadele etsin.

Burada HDP'yi terörize ederek falan Türkiye terörle mücadele etmiş olmaz. Hükümet...

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – “Didişmeyin, müzakere edin, Mecliste müzakere edin.” diyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – HDP'yle siz de müzakere ediyorsunuz Sayın Bülbül.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – “Didişmeyin.” diyorsun mefhumumuhalifinden, o zaman PKK'yla da beraber hepsinin...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ne alakası var ya?

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Ne alakası var...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – PKK'yla etkin mücadele edin diyorum ben.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Ya, ne diyor bak? Sen ne dediklerini biliyorsun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Aynı kâğıdın altına imza atıyorsun HDP'yle.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Ne dediklerini biliyorsun sen.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sen niye aynı kâğıdın altına imza atıyorsun o zaman?

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – “Abdullah Öcalan'ı muhatap alın.” diyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ne alakası var!

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bunları biliyorsunuz!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sana ne ya!

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – HDP'yi mi güzelliyorsunuz sen burada?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ne konuşacağımı senden mi öğreneceğim ben!

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – HDP'yi savunmak sana mı düştü!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sana ne ya!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bizim hiç kimsenin güzellemesine ihtiyacımız yok!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sana ne ya! Sana ne ya!

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – “Didişmeyin.” diye sen niye alınganlık gösteriyorsun!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Kimi istersem onu savunurum ben! Sana ne!

BAŞKAN – Bir dakika...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sana ne! İşine bak sen, işine bak!

BAŞKAN - Bir dakika...

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Ben işime bakıyorum, sen de işine bak! HDP’yi savunmak sana düşmedi!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – HDP’yle oturup aynı kâğıda niye imza atıyorsunuz!

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bırak, bırak! HDP’yi savunmak CHP’ye düştü!

BÜLENT TURAN (Çanakkale) - Sayın Altay, bize konuş, dinliyoruz.

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Benim başından beri aylardır söylediğim nettir; PKK, alçak bir terör örgütüdür, Türkiye Cumhuriyeti bununla katı, kesin, amansız mücadele etmek zorundadır.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Onunla beraber olanlar kimdir, onu söyle sen!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ya, sana ne kardeşim, çık, sen söyle ya!

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bana değil, sana ne! Söyle, onunla beraber olanlar kimdir?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Beni ilgilendirmez! Beni ilgilendirmez!

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Onları lanetliyor musun, onları söyle!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ayıptır! Ayıptır! Grup Başkan Vekillerinin böyle söz kesme âdeti yok!

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Hayır, vicdanımız elvermiyor!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – İşine bak sen, işine bak!

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Çıkın, söyleyin net. Net söyleyin, net konuşun.

BAŞKAN – Şöyle yapalım mı...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Madem teröristlerse o zaman HDP’nin Meclis Başkan Vekilinin karşısında ceketini ilikleyip ayağa kalkıp söz istemeyeceksin.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – İsterim ben! İsterim ben! Ben konuşurum!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ne alakası var!

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Seninle konuşmuyorum... Sen de konuş!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, böyle bir usul yok!

BAŞKAN – Bir dakika...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Meramımı anlatamadım.

BAŞKAN - Bir dakika...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bu ilk defa oluyor, bir Grup Başkan Vekili bir Grup Başkan Vekiline direkt sataşılıyor yerinden; bunu da anlamak mümkün değil.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Böyle bir usul yok!

BAŞKAN – Levent Bey, Sayın Altay konuşmasını bitirsin, biz size söz verelim, siz de devam edin. Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben net bir şey söylüyorum: Burada, bazı partiler, terörü, şehitleri istismaren siyasette oy devşirmeye çalıştıkları için bu yanlışlar yapılıyor.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Yazıklar olsun!

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bunu kim yapıyorsa yazıklar olsun!

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Dün 3 şehit verdik! Kimin avukatısın!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Tekrar söylüyoruz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Akbaşoğlu, buyurun.

4.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ile İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerle ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Grubumuza ithafen denildi ki: “Kürt düşmanısınız.” (HDP sıralarından “Evet!” sesleri)

Çıktım, Kürt düşmanının PKK olduğunu açık bir şekilde ifade ettim, bundan alınan HDP Grubu oldu, bununla ilgili savunma yapmak isteyen HDP oldu; açık ve net.

Şimdi, biraz evvel, Sayın Engin Altay...

BAŞKAN – Doğru, bir saat daha devam ettirelim, buyurun.

Şimdi, HDP'ye de söz vereceğim.

Devam edin, buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Önemli, önemli, Sayın Başkanım, müsaade edin, bir saat daha konuşalım.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, bakın, ben, biraz evvel, hiçbir şekilde bir parti ismi vermeden bir açıklamada bulundum, PKK terör örgütünü hep beraber lanetleyelim dedim ancak bu konuyla ilgili, kendi “Yarası olan gocunur.” hükmünden hareketle...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Allah aşkına ya! Senin analizlerin yok mu Sayın Akbaşoğlu!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – ...HDP bu konuyla ilgili açıklama yapma mecburiyetinde kaldı. Ondan sonra da Sayın Engin Altay şahsıma ve grubumuza ithafen de Sayın Cumhurbaşkanımıza yargının bağlı olduğunu söyledi, bir sataşmada bulundu.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Doğru!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Yargı bağımsız ve tarafsızdır; Anayasa’ya, mevzuata ve vicdanına bağlı olarak hareket etmektedir.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Uygulamaya bak sen!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Asla ve kata hiçbir kimseden, bir kuruluşan ve kurumdan talimat almaz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Uygulamaya bak, uygulamaya!

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bu konuyla ilgili “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” anlayışından hareketle, biz, 84 milyon insanımızın tamamına dönük kucaklayıcı ve kuşatıcı bir şekilde özgürlükle...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Tamamlıyorum efendim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Yok, beş saat daha konuş Sayın Akbaşoğlu.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Şimdi, Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Leventçğim, bir dakika, söz vereceğim ben size.

Ne zamana kadar toparlayacağız yani yarım saat mi, beş saat mi, onu söyleyin, ona göre söz vereyim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Son olarak herkese verilen sözü...

BAŞKAN – Anladım da...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Nedir ya, hamaset dinliyoruz iki saattir!

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Buna “hamaset” diyene yazıklar olsun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Hamaset değil...

BAŞKAN – Bir dakika...

Geçenlerde rahmete kavuşan -bizim aramızda- bir milletvekili kardeşimizi kaybettik. Bu Mecliste hiç kimse onun sesini duymadı fakat rahmete kavuştuğunda ne kadar güçlü bir milletvekili olduğuna şahit olduk.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Allah rahmet eylesin.

BAŞKAN – Neydi o, biliyor musunuz? Bir dakika konuşarak ne kadar güçlü olduğunu gördük. Burada oturan rahmetli İmran Kılıç, Allah rahmet etsin, bütün siyasi partiler onun ölümünden üzüntü duydular, derinliğinden dolayı.

Dolayısıyla rica ediyorum ya, iki dakikada anlatılmayacak şey bir daha hiçbir yerde anlatılamaz.

Buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Şimdi, efendim, bir dakikası zaten ilave, biraz sonra bitecek tekrar söz istemek durumunda kalacağım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Bakın, bitti şimdi. Açarsanız... (CHP ve HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Şimdi, değerli milletvekilleri, Levent Bey’e de söz vereceğim, ondan...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, benim adımlı zikrederek Cumhurbaşkanıyla ilgili bir iddiamı söyledi.

BAŞKAN - Sonuçta herkes bir değerlendirme yapsın.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sabaha kadar bütçeyi geçiririz.

BAŞKAN - Sabaha kadar böyle gitmeyecek.

Leventçiğim, buyurun.

5.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan, şimdi, benim dediğim şey çok net. Bizim vicdanlarımız şunu kabul etmiyor: PKK'ya hain terör örgütü deyip lanetlerken sesimizin son noktasına kadar bunu yapanın alnından öperim ben, Allah razı olsun derim ama bunu söyleyen insan da PKK'ya dostluk edenlere karşı da aynı tavır ve duruş içerisinde olmalıdır. Bunun aksine, kalkıp onları himaye eder gibi “HDP'yle didişmek yerine şuna bakın.” demek, HDP adına birtakım detlerin de olduğunu ortaya koyuyor. PKK'ya dost olan bugün PKK'ya karşı bir tavır içerisinde ise ortada ikiyüzlülük vardır en basit tabirle. Bunu kabul etmemiz mümkün değildir, bunu yüce Meclisin önünde de söylemek farzdır, biz bunu söyledik. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – AKP'ye söyle, AKP'ye!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun.

6.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, benim söylediğim son derece net. Her siyasi partinin içinde kimi terör örgütleriyle irtibatlı, ilişkili, iltisaklı insanlar var Türkiye'de, bunu biliyoruz.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Ne demek var ya!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Söyleyeyim bir dakika ya, bir dakika ya! Levent, bugün senin şekerin yüksek ya!

Düzelتيyorum, bazı siyasi partilerin. Mesela AK PARTİ'nin içinde FETÖ terör örgütüyle, İŞİD terör örgütüyle ilişkili, irtibatlı, iltisaklı insanlar var. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Nerede var ya!

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Asla! Asla!

SERMİN BALIK (Elâzığ) – Genel Başkanın gibi iftira atıyorsunuz!

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Kimse onlar söyle onları!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben, bu yüzden “AK PARTİ teröristtir.” diyemem, yanlış olur. HDP'nin içinde de PKK'yla ilişkili insanlar olabilir, partinin kurumsal olarak terörize edilmesi doğru değil. Orta yerde hain bir terör örgütü var, PKK terör örgütü var; devletin ve Meclisin uğraşması gereken orasıdır, bunu söylemeye çalıştım. Ne var bunda?

SERMİN BALIK (Elâzığ) – İspat edin, isim verin o zaman! İsim verin o zaman!

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – İçine hiç mi şüphe düşmedi? Altan Tan çıktı, “Bu ilişkiyi reddetmek yazıktır.” dedi. Hiç mi şüphe düşmedi içine?

BAŞKAN – Beyler...

Bir dakika Leventçiğim, bir dakika ya!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – İŞİD’i övdü bunlar İŞİD’i! İŞİD’i övdü AK PARTİ’liler!

BAŞKAN – Herkesin düşüncelerini rahat bir şekilde ifade etmesi için gerekli zemini hazırlıyoruz. Benim istirhamım şu: Bir dakikada anlatılacak şeyi bir saatte anlatmaya çalışmayalım. Herkesin söylediğini de ben kavradım, anladım, herkes anladı; PKK terör örgütü var, askerimizi vuruyor, milletimizin birliğine kurşun sıkıyor, merhametine kurşun sıkıyor, bunu bilmeyen yok; dolayısıyla, gelin, gündemimize devam edelim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, biraz evvel CHP Grup Başkan Vekili AK PARTİ’yi göstererek “Aralarında byLock’çu var.” dedi.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – “İŞİD’çi var.” dedi.

SERMİN BALIK (Elâzığ) – “FETÖ’cü var.” dedi.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hayır, byLock demedim, byLock demedim.

BAŞKAN – “Öyle demedim.” diyor.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – “Terörle, FETÖ’yle irtibatı olan var.” dedi, Genel Başkanları da konuşmasında “ByLock’çu var.” dedi; bunu ispat etmeyen namerttir, şerefsizdir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.33

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 15.42****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Sevda ERDAN KILIÇ (İzmir), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32’nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum

2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 281) (Devam)

2.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller (Gider ve Gelir Cetvelleri), 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2020 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 194 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2020 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2020 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1690) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 282) (Devam)

A) TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI (Devam)

1) Tarım ve Orman Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tarım ve Orman Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Orman Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Orman Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Türkiye Su Enstitüsü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Su Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) ADALET BAKANLIĞI (Devam)

1) Adalet Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Adalet Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) YARGITAY (Devam)

1) Yargıtay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Yargıtay 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) DANIŞTAY (Devam)

1) Danıştay 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Danıştay 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

G) CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURLARI KURUMU (Devam)

1) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurları Kurumu 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurları Kurumu 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ (Devam)

1) Türkiye Adalet Akademisi 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Adalet Akademisi 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

H) HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU (Devam)

1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU (Devam)

1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

İ) KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU (Devam)

1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

J) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI (Devam)

1) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Millî Savunma Bakanlığı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Komisyon yerinde.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına yapılacak konuşmalara başlıyoruz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Akbaşoğlu bir ispat istemişti, ispatı burada efendim, böyle bir göstereyim.

BAŞKAN – Tamam.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – İspatlanmıştır, kayıtlara geçsin efendim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Engin Başkanım, eğer resimlerle ispat olursa çok farklı resimler de çıkar. Hiç yakışmadı o Engin Başkan. Resimleri göstermeye kalksak ne resimler çıkar.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Gösterelim, hep beraber gösterelim ağabey.

BAŞKAN – Antalya Milletvekili Cavit Arı.

Buyurun Sayın Arı. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Yargı, vatandaşın hakkını aradığı, mağduriyetini gidermek için son çare olarak kapısını çaldığı yerdire. Bu nedenle, bağımsız ve tarafsız bir yargı, hukukun üstünlüğünün ve demokrasinin en önemli şartıdır.

Sayın Adalet Bakanı diyor ki: “Hukuk devletinde yargının yegâne ideolojisi vardır, o da adalettir. Emir alacağı tek yer vardır; Anayasa’dır, hukuktur, kanundur. Bu konu en temel hassasiyetimizdir. Bu hassasiyetle yargının bağımsızlığına ve tarafsızlığına büyük önem veriyoruz. Çünkü ancak bağımsız ve tarafsız bir yargı millet adına karar verebilir.” Ne kadar doğru ve güzel bir ifade. İyi de bu söylenenleri siz yapabildiniz mi? Hayır. Yargıyı yürütmenin tahakkümünden kurtarabildiniz mi? Hayır.

Bir toplum için en büyük tehlike, yasama, yürütme ve yargı erklerinin tek elde toplanmasıdır. Bugün yaşadığımız işte tam da budur. Yasama, yürütme, yargı erklerinin bugün neredeyse tek elden yürütüldüğü bir sistemle karşı karşıya bulunmaktayız. Bir siyasi parti genel başkanının mahkemeye yargıç atadığı bir yerde adalet olur mu veya bağımsız ve tarafsız adalet olabilir mi?

“Yargı paketleri, yargı paketleri...” Evet, yargı paketleri içerisinde, meslekte, bugünkü teknolojinin de kullanılarak başta UYAP olmak üzere birtakım düzenlemelerin, kolaylaştırıcı işlemlerin yapıldığını bir meslektaş olarak ben de görüyorum ve bunların bir anlamda faydalı olduğunu da ifade etmek istiyorum. Ancak bunlar yargının tarafsız ve bağımsız olmasını sağlayabilir mi, buna yeterli mi? Tabii ki de hayır. Örneğin, siz cumhuriyet savcılarının bile özgürlüğünü ortadan kaldırdınız, elinden aldınız. Bugün bir savcı dava açacağı zaman öncelikle başsavcının “Uygun.” demesi hâlinde dava açabilir. Başsavcılar bugün iktidarın iki dudağı arasında. Bu durumda ne olur? Bu durumda başsavcının istemediği, dolayısıyla da iktidarın istemediği hiçbir dava açamaz. Bakın, iktidar sayesinde bugün Türkiye, 2021 Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde 139 ülke arasında 117’nci sırada yer alabilmiştir.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; ülkemizin en önemli sorunu yargıya olan güven sorunudur. İktidarınızın zamanında tarafsız ve bağımsız yargıya olan güven yüzde 38’lere kadar düşmüştür. Bu ne demektir? Bu, ülkemizde yargıya olan güvenin kalmadığını göstermektedir, siz önce bunu düzeltin. (CHP sıralarından alkışlar) Ancak şunu söyleyeyim: Bu güveni bu şartlarda sağlayamazsınız. Hâlen, AKP kadrolarında il başkanı, ilçe başkanı, milletvekili aday olmuş, yaşı 45’e dayanmış, siyasi kimliği olan avukatlar hâkim, savcı olarak görev yaptığı sürece bunu sağlayamazsınız. Yazılı sınavda 80’lerin üzerinde puan alan birçok kişi elenirken, 55-60 puan alan ve torpil yarışlarının yapıldığı, referanslarının siyasete dayandığı hâkim ve savcılarla bunu sağlayamazsınız. Sayın Bakan, Sezgin Baran Korkmaz’ın mal varlıkları üzerindeki tedbirleri kaldıran, yurt dışına çıkış yasağını kaldıran, bu olaylarda ismi geçen Ankara Cumhuriyet Başsavcısı İrfan Fidan’ın HSK tarafından önce Yargıtaya, bir gün dahi çalışmadan, bir dosyanın dahi kapağını açmadan Cumhurbaşkanı tarafından Anayasa Mahkemesine atanmasıyla ve yine bu kararlara imza atan Cumhuriyet Başsavcı Yardımcısı Hasan Yılmaz’ın da yine Adalet Bakanı Yardımcısı olmasıyla bunu hiç sağlayamazsınız. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Vatandaş kime güveneceğini şaşırmış durumda. Bir yargı, kararında tarafsız olmalı; korkmadan, çekinmeden karar verebilmeli, siyasetin etkisinde kalmamalı, siyasi iktidara hoş görünmeye çalışmamalı. Bakın, bir örnek vermek istiyorum: Antalya’da 10 mahalleyi ilgilendiren Kırkami imarı meselesi var. Bu konu yıllardır çözüm bekleyen bir konu. AKP iktidarında ve 2 dönem AKP’li Büyükşehir Belediye Başkanlığı döneminde çözülemeyen bir konu. İktidar tarafından her seçimde defalarca seçim malzemesi yapıldı, hatta 2019 yerel seçimlerinde, bakın, Çevre Şehircilik Bakanı, AKP İl Başkanı, milletvekilleri, belediye başkanları siyasi şov yaptı, tapular dağıtıldı, vatandaş buna inandı, evini yıktı, ağacını kesti, yıllarca beklediği planlama tamamlandı zannetti. Ne oldu? Seçim geçti, AKP kaybetti Antalya’da. Devreye kim girdi? Devreye yargı girdi.

Bakın, meslek odası tarafından bir dava açıldı ve bu davada bilirkişiler tarafından, planlamanın her yönüyle kusursuz olduğu, planın uygun olduğu açıkça yazıyor, hiç tereddüt yok, bilirkişi raporu böyle, açık, net. Peki, Antalya 1. İdare Mahkemesi ne yaptı? Raporu hiç dikkate almadan, genel uygulamaların aksine, uydurma iki gerekçeyle, ortada bu kadar net bilirkişi raporuna rağmen, planlamanın iptaline

karar verdi. Mahkemenin gözü dosyada mıydı, yoksa iktidarda mıydı hiç belli değil. Peki, sonrasında ne oldu? Dosya, Konya Bölge İdare Mahkemesine, istinafa gitti değerli arkadaşlar. “Burası ne yaptı?” dersiniz, eşi benzeri görülmemiş, hukuk komedisi olabilecek bir siyasi karara imza attı. İstinaf kararında deniyor ki: “İlk derece mahkemesinin, planı iptal kararının dayandığı gerekçelerin doğru olmadığını görmemekle birlikte, yine de karar doğrudur.”

Bakın, değerli arkadaşlar, böyle komedi bir gerekçeyle verilmiş karar. Yani sanki bir zamanlar ifade edilen “Hiçbir şey olmasa bile bir şey oldu.” açıklamasına benzer bir gerekçeyle karşı karşıya kaldı bu dosya.

Bir avukat olarak bir kararı eleştirmek gibi bir alışkanlığımız meslek hayatımızda hiç olmadı ama yine de sormak isterim: Bu karar nasıl bir karardır, nasıl bir gerekçeye dayalı olarak karar verilmiştir ey hâkimler, ey bu kararı verenler? İşte, siyasetin gölgesinde nelerin yapıldığının açıkça ortada olan bir örneği. (CHP sıralarından alkışlar) Çünkü Kırçami meselesi, Kırçami planı CHP’li ilçe ve büyükşehir belediyesi tarafından çözülmesi, iktidarın baskısıyla, yargı eliyle engellenmiştir, yargı aracı yapılmıştır, işte, böylece yargı siyasete alet edilmiştir. Halk bunun hesabını sizden, iktidarınızdaki mutlaka soracaktır, Kırçami halkı, Antalya halkı bunun siyasi hesabını iktidarınızdaki sormak için bekliyor değerli arkadaşlar. Adalete güveni yeniden artıralım, siyasi müdahaleyi sonlandıralım. Yargıdaki siyasi kimlikleri ayıklayın, aksi hâlde adalet her geçen gün değer kaybediyor. Bu şartlarda, tarafsız ve bağımsız yargının sadece ismi olur ama gerçeği olmaz değerli arkadaşlar.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bildiğiniz gibi, Antalya orman yangınları yaşadı, burada önemli bir konuya değinmek istiyorum: Bu orman yangınları sürecinde, bilindiği üzere, Tarım ve Orman Bakanlığı maalesef, yangınları söndürmede başarısız oldu ve kaderine terk edilmiş bir yangın süreci yaşandı; gerekli uçak ve helikopterlerin kullanılmasında maalesef yeterli olunamadı. Yangınla mücadele yerine siyasi mücadele tercih edildi. Şimdi, böyle bir hâlde vatandaşlarımız şu an kaderine terk edilmiş durumda. Binlerce vatandaşımızın evi yandı, ahır yandı, hayvanları kaybedildi, şimdi burada ciddi bir mağduriyet var. Cumhurbaşkanı geldi “Evlerinizi yapacağız, yüzde 60’ı bizden, yüzde 40’ını siz ödeyeceksiniz.” dedi; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı geldi “Yüzde 50’sini devlet olarak biz ödeyeceğiz, yüzde 50’sini siz ödeyeceksiniz.” dedi, sonrasında ne oldu?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Devamla) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

CAVİT ARI (Devamla) – Vatandaşa açık sözleşmeler imzalatırdı. Vatandaş ne ödeyeceğini şu an bilmiyor ama bir taraftan evlerin yapımı ihaleye verildi. Bakın, bir tarafta müteahhitler şu an evlerin inşaatlarına başladı ancak vatandaş kaç para ödeyeceğini bilmiyor değerli arkadaşlar. Cumhurbaşkanı Yardımcısına “Bu evler kaç paraya yapılıyor, vatandaş kaç para ödeyecek?” diye sordum. Çünkü bu insanlar, 60 yaşında, 70 yaşında, 80 yaşında insanlar açık sözleşmelerle borçlandırıldı. Cumhurbaşkanı Yardımcısının verdiği cevabı size söylemek istiyorum: “Fiyatlar ve indirim oranları netleşmediği için vatandaşlara bildirim yapılmamıştır.” Bu nasıl bir rezalettir? İnşaat başlamış, müteahhit işi almış, vatandaşa boş sözleşme imzalatılmış ama vatandaş kaç para ödeyeceğini bilmiyor.

Değerli arkadaşlar, orman yangınında evi yanan vatandaşlardan para alınmasın; bu insanlar zaten mağdur edildi, mağduriyetleri önlensin diyorum.

Hepinize saygılar, sevgiler sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Adana Milletvekili Sayın Ayhan Barut’a ait.

Buyurun Sayın Barut. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

AKP iktidarı her alanda olduğu gibi tarımda da çıkmaz yol açmış, ülkemizin gıda güvenliği ise tehlikeye girmiştir. Sizin iktidarınız döneminde çiftçimizin anası ağladı, tarımı ve çiftçiyi yok ettiniz. Bunları boşuna konuşmuyoruz, havadan atmıyoruz. Şimdi size bunların nedenlerini örneklerle ve verilerle açıklayacağım: Tarım sektörünün 2002 yılında gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı 10,2 iken 2020 yılında bu oran yüzde 6,7'ye düştü. 2022 bütçesindeyse tarımsal desteklemelerin payı 2002 yılındaki payın bile altına düşerek yüzde 1,5 oranında gerçekleşti. Siz ithalata ve ranta aşık bir iktidarsınız. Bakın, çarpıcı bir veri daha var: 2003 ile 2021 döneminde 88 milyar dolar ihracatımız varken buna karşılık ithalatımız 122 milyar dolar olmuştur yani tarımda dış ticaret açığımız ise tam 34 milyar dolar olmuştur. Yine döneminizde, tohum, zirai ilaç, gübre ve yem ithalatına 133 milyar dolar ödenmiş olup mazot başta olmak üzere bu girdilere cumhuriyet tarihinde görülmemiş zamlar sizin iktidarınıza nasip oldu. Mazot geçen yıl 5 lira bile değilken bu yıl 10 liranın üzerine çıktı.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; bu elimde tuttuğum üre gübrede ise durum çok daha vahimdir. Yakında Bakanlığın vereceği bir ruhsatla belki de gramla satılacak; kuyumcularda satılırsa şaşırılmayalım, fiyatı altından daha değerli. (CHP sıralarından alkışlar) Nasıl öyle olmasın ki? Bakın, üre gübrenin geçen seneki, on yedi ay önceki ton fiyatı 1.800 lirayken şimdi tonu 14.500 lirayı buldu yani 8 kat artmış durumda. Onun için bu gübreyi buraya getirirken özenle, güvenle getirdik başına bir şey gelmesin diye. En acısı ise çiftçimizin cebinde çay içecek parası olmadığı için bir büyük bardak çayı 1,5 liraya içemezken 1 kilogram üreyi 10 bardak çay parasına almak zorunda kalıyor, yazıklar olsun diyorum. Böyle giderse çiftçilerimiz tüm ürünlerde gübre kullanamaz duruma gelecek ve bu da kalite ve verim kaybı demek. Özellikle de buğdayda gıda krizinin kapıda olduğunu söyleyebiliriz.

Buğday demişken... Sayın Bakan, bu buğdayı çiftçimizin elinden geçen yıl 2,25 liraya aldınız, şimdi ise yurt dışından bu buğdayın kilosunu 4,5-5 liraya ithal ediyorsunuz. Madem ithalata bu kadar para verecektiniz, elin yabancı çiftçilerine para kazandıracaktınız, bu parayı kendi çiftçimize verseydiniz ne olurdu, ölü müydünüz? Hani siz yerliydiniz, hani siz milliydiniz, yesinler sizin yerliliğinizi ve milliliğinizi. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Ayrıca, bu yüksek üretim maliyetleri nedeniyle, çiftçi buğdayını bu yıl üretebilse bile yeni sezonda 1 kilogram buğdayın maliyeti 5 lirayı bulacak. Bu çiftçi buğdayını kaçta satacak ki maliyetini kurtarsın.

Peki, tüketici ekmeği kaçta alabilecek, yurttaş nasıl ekmeği yiyecek? Tüketici ekmeği bile bulamayacak. Bu tablonun sorumlusu da sizsiniz. Allah esirgesin, geçen seneki gibi bir kuraklık da olursa vay gele başımıza, vay gele hâlimize.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; gördüğümüz limon, bu elimdeki limon, dalında, ağaçta 30 kuruş. Üretici, artık, limon ağaçlarını kesiyor. Üretici, devlete güvendi, sizlere güvendi, inandı bu ağaçları dikti ama şu anda kesiyorlar, yazıktır, günahıdır, limon üreticisinin derdine derman olun, devletin yardım elini uzatın.

Anayasa'mızın “Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler” başlıklı Üçüncü Bölüm'ün 45'inci maddesi der ki: “Devlet, bitkisel ve hayvansal ürünlerin değerlendirilmesi ve gerçek değerinin üreticinin eline geçmesi için gereken tedbirleri ve önlemleri alır.” diyor. Hani tedbir, nerede? Sizin tedbirden anladığınız herhâlde çiftçiyi bitirmek, tarımı yok etmektir. Ama bunu asla başaramayacaksınız.

Ayrıca, bunca zamandır tarımda atama bekleyen gençlerimizin sesini duyun artık Sayın Bakan. Ziraat, gıda, su ürünleri, balıkçılık teknolojisi mühendisleri, veteriner hekimler...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Barut.

AYHAN BARUT (Devamla) – ...tekniker ve teknisyenlerin atamasını yapın; somut bir takvim verin.

Ayrıca, sivil toplum kuruluşlarında geçen yılla aynı ücrette çalışan, hatta ve hatta asgari ücretin altında çalışan tarım danışmanlarımızı insanca yaşatmak için sorunlarını çözün, ücretlerini iyileştirin.

Sözlerime son verirken, Sayın Bakan, size burada bir kez daha açık çağrı yapıyoruz: Bu işi yapmadığınız ortada. Hemen Hükümetinizle birlikte erken seçim kararı alarak insanlarımıza bir iyilik yapın; sizden ve yanlış politikalarınızdan artık kurtulalım. Hiç değilse, iş bilmez Tarım Bakanı olarak o makamı meşgul etmeyin.

Bu bütçe halkın değil, iktidarın, rantçıların ve yandaşların bütçesidir. Bu bütçeye “hayır” diyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Antalya milletvekili Aydın Özer’e ait.

Buyurun Sayın Özer. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AYDIN ÖZER (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aylardır Türkiye’nin dört bir yanında çiftçilerimizle görüşüyoruz, sıkıntılarını, dertlerini dinliyoruz, her fırsatta onların sesine ses olmaya çalışıyoruz, bugün de yine çiftçiler adına buradayız.

Sayın Bakan, çiftçiler size bu yıla dair bir karne iletmemizi söylediler. Önce, sorumlu olduğunuz başlıklara bakalım: Sayın Bakan, 2021’in ilk sekiz ayında üretimi bırakan çiftçi sayısı 128.620, 2021’de kanunen çiftçiye verilmesi gereken destek miktarı 66,5 milyar, 2021’de hakkı olmasına karşın çiftçiye verilmeyen destek miktarı 43,5 milyar, 2021’de ihracat geliri 37,6 milyar, ithalata ödenen para ise 66,2 milyar yani 28,6 milyar eksideyiz, 2021’de çiftçinin toplam borç miktarı 200 milyarı geçti Sayın Bakan. 2021’de ilk sekiz ayda yanan ormanlık alan 178 bin hektar, 2018 yılında üretimden çıkan tarım alanı 3 milyon 440 bin hektar. Sayın Bakan, çiftçilerimizin görüşü şöyle: Dertlerimizi görmezden geliyor, umursamaz tavırlar gösteriyor, Bakanlık yapmaya uygun değil, kendisi istifa edemediğine göre görevden affının kabul edilmesi gerekiyor. (CHP sıralarından alkışlar) Bir de 100 üzerinden size not vermişler Sayın Bakan. Tarımdaki sorunları görememek 100 üzerinden 100, çiftçi maliyetlerini düşürememek 100 üzerinden 100, maliyetteki artışa önlem bulamamak yine 100 üzerinden 100, besiciye tam destek olamamak yine 100 üzerinden 100, tarımsal destekleme ve kanuna uymamak yine 100 üzerinden 100, 150 bin kişilik teşkilata sahip çıkamamak yine 100 üzerinden 100. Ayrıca, size olumlu bir not veren bir kesim var. Türk çiftçisi değil, elin gâvurunun çiftçisi, kendisini düşündüğünüz için size 100 üzerinde 100 veriyor Sayın Bakan. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Bakanım, başka bir konuya temas etmek istiyorum. Komisyonadaki bütçe görüşmesinde Bakanlığınız bürokratları tarafından sığır ithalatında 120 bin dolarlık rüşvet alındığı iddialarına dair “150 bin kişilik teşkilatın başındayım, herkese sahip çıkamam ama bir şey bulduğum zaman gereğini yaparım.” demiştiniz. Şimdi size bir dosya sunacağım.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Ne biliyorsan hemen git, savcılar orada. (CHP sıralarından gürültüler)

AYDIN ÖZER (Devamla) – Bitsin, bitsin Bakanım.

BAŞKAN – Bir dakika Sayın Bakan...

Devam edin.

AYDIN ÖZER (Devamla) – Ben size dosyayı vereyim. Vereceğim ben size dosyasını.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – İddianı ispat etmiyorsan şerefsizsin. (CHP sıralarından gürültüler)

AYDIN ÖZER (Devamla) – Bir süre önce, bakan, Ankara dışından bir vatandaş geldi.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Savcılar orada. (CHP sıralarından gürültüler)

AYDIN ÖZER (Devamla) – Arkadaşlar bir dakika lütfen. Arkadaşlar, siz cevap vermeyin, ben cevap vereceğim ona.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Niye bugüne kadar gitmedin?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bırakın bu işleri!

AYDIN ÖZER (Devamla) – Kendisi 40 yaşlarında, ilkokul mezunu ve 3 çocuk babası; bir bürokratınız ve onun adamları tarafından dolandırıldığını söyledi. Hikâye şu: Bu vatandaş, Ekim 2017’de bir sendika aracılığıyla iş başvurusunda bulunuyor, Haziran 2018’de işe başlatılması yazısı çıkıyor. Altında bölge müdürü, bölge müdür yardımcısı ve personel şube müdürünün imzaları var. Temmuz 2018’de işe başlatılması talimatı olmasına karşın onun yerine başka birisi alınır. Sonrası film gibi. Vatandaşa bir haber gelir: “Sizin bürokrat 100 bin TL’ye işi hâlledermiş.” Garantili iş hayali gerçek olsun diye vatandaş borç harç parayı topluyor. Bir arkadaşı, bürokratınızın gönderdiği bir adama elden 100 bin TL’yi teslim ediyor ama verilen vaat yine gerçek olmuyor. Vatandaş sonra Orman Genel Müdürlüğüne olayla ilgili şikâyetinde bulunuyor. Üstünkörü tahkikat yapılır, sonuç çıkmaz; vatandaş muhakkik için de şikâyetinde bulunur ve bu kez süreci teftiş kurulu ele alır. Vatandaş mağdur edilmiştir, “düzeltilmesine” diye karar çıkar ancak hiçbir şey düzeltilmez. Konu şimdi cumhuriyet başsavcılığında. Daha önce soruşturmada verilen takipsizlik kararının bozulması üzerine vatandaş 18 Ekim 2021’de tekrar ifade verdi. Elbette süreci takip edeceğiz.

Sayın Bakan, size bu dosyayı biraz sonra sunacağım. İçinde de vatandaşa verilen antetli kâğıtta resmî yazışma görünümlü sahte evraklar, savcılığa şikâyet etmesin diye bürokratınız tarafından vatandaşa gönderilen 15 bin liralık senet, teftiş kurulu kararı, savcılık ifadeleri falan var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

AYDIN ÖZER (Devamla) – Yani hiçbir şey bulamasanız bile mutlaka bir şeyler bulacağınıza inanıyorum.

Bu arada, konuyla ilgili tarafınıza 3 Kasım’da bir önerge sunmuştuk. Orman Genel Müdürlüğü bize resmî bir yanıt vereceğine, çıkan haberlere dair basına yanıt göndermiş, demiş ki: “Bu kişi yalan söylüyor.” Vatandaş mı yalan söylüyor bilemeyiz ama aile bütünlüğü bozulan kişi, çocukları bile kendisiyle dalga geçiyorsa bu işin peşini bırakmayacaktır.

Sayın Bakan, keşke bürokratlarınıza sahip çıksaydınız. Bizim arzumuz, mağdur vatandaş sayısının değil ahlaki bürokrat sayısının çok olmasıdır; çabamız bu yönde olacaktır.

Sayın Bakan, Türkiye’de gübre fiyatlarına son bir yılda yüzde 200 ila yüzde 400 arasında gelen zamdan sonra buğday ekicisi bugün gübre atamaz duruma gelmiştir yani geçen yıl kullandığı gübrenin yüzde 50’sini kullanmaktadır. Bu da 2022 yılında rekoltenin -tahmini yüzde 40- çok düşük olacağını gösterir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYDIN ÖZER (Devamla) – Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN – Evet, bitti, bitti; söz verdim size bir dakika.

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Bakan müdahale etti Başkanım.

AYDIN ÖZER (Devamla) – Öyle mi? Vallaha, Başkanım, ne bileyim, müdahale edilince belki onu eklemiştiniz diye düşünmüştüm.

BAŞKAN – Bir dakika verdim ama size.

AYDIN ÖZER (Devamla) – Tamam, sağlık olsun Başkanım, teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Edirne Milletvekilimiz Okan Gaytancıoğlu.

Vermeyin ya, sonra...

AYDIN ÖZER (Antalya) – Dosya vereceğim Başkanım, bir şey değil yani, kötü bir şey yok.

BAŞKAN – Sonra gönderirsin.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bir şey varsa Sayın Bakan da gereğini yapacaktır zaten.

BAŞKAN – Sayın Gaytancıoğlu, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri...

Bunların fiyatlarından bahsetmeyeceğim Sayın Bakan, Türkiye’yi ne hâle getirdiniz, Türkiye bir tarım ülkesiydi, kendine yeten bir ülkeydi, siz ne hâle getirdiniz; bundan bahsetmek istiyorum.

Bakın, Sayın Bakan, bu ekmeğin yarısından fazlasını ithal buğdayla yapıyoruz. Sayın Bakan, duyuyor musun? Sayın Bakan, bu ekmeğin yarısından fazlasını ithal buğdayla yapıyoruz. Türkiye bu yıl sonuna kadar 11-11,5 milyon ton ithal edecek. Bu ne demek biliyor musunuz? 4 milyar dolar para vereceğiz buna biz. Bu parayı nereden buluyoruz ya! Siz geldiğinizde çiftçinin tam 1 milyar borcu vardı, 210 milyara çıkarttınız, bu ne biçim iş!

Bunun fiyatından bahsetmek istemiyorum. Geçen sene 8 liraydı, 28 liraya ben dün sabah satın aldım. Eğer böyle devam ederse seneye bu 50 lira olur, seneye bu 50 lira olur. Bunun da yarısını, bu yağın yarısını biz Rusya ve Ukrayna’dan ithal ediyoruz. Nasıl bir tarım politikası uyguluyorsunuz bunu anlayamıyorum.

Bakın, bu süt. Bu sütü verebilmek için inekler... Gerçi, siz anlamazsınız bu işten. Neden? Tarımla bir ilginiz yok. Bu sütü inekler verebilsin diye yem veriyoruz. Bu sütün yüzde 70’i ithal yemle oluyor, farkında mısın Sayın Bakan? Ama hiçbir şeyin farkında değilsin.

Bunu da göstereyim. Yeni tarım aleti bu. 2022 yılında çiftçi yeni tarım aleti kullanacak, tuzluk. Tuzlukla gübre atacak, neden? (CHP sıralarından alkışlar) Geçen sene bir ton üre gübre 1.800 liraydı, sayenizde 14.500 lira oldu. Şimdi buraya çıkacak, diyecek ki: “Dünyada fiyatlar artıyor biz ne yapalım?” Dünyada fiyatlar artıyor ama Hindistan bile 600 milyon dolar para ayırdı Hint çiftçisine. Çinliler dünyaya amonyak satışını durdurdu, fosforik asit satışını durdurdu. Biz ne yaptık? O, biz karşı çıktığımızda özelleştirdiğiniz gübre fabrikalarının hiçbir tanesi devlette değil, anlaşılıyorlar her gün zam. Doğal gaza gelen zamlar aynen gübreye yansıtılıyor. Bütün dünya ülkeleri çiftçi tarlaya gitsin, gübre kullansın diye uğraşılıyor, bizim çiftçilerimiz ise şu anda hacizlerle, icralarla uğraşılıyor. Tarım Kredi Kooperatifleri çiftçilerinin borçları vardı, geçen sene buradan Sayın Bakanı uyarmıştım, Bakanın haberi bile yoktu, televizyonlardan gördü. Aynı durumlar gerçekleşmeye başladı, isim de verebilirim. İki gün önce Polatlı’ya gitti icra memurları, bir ahıra girdiler, ahırdaki inekleri saydılar. Dün Amasya’ya gittiler, bir traktörü saydılar. Şu an sayıyorlar. Ne zaman yapılandırma çıkaracaksınız belli değil, çıkarıp çıkarmayacağınız da belli değil. Borcunu ödeyen çiftçiye ekstra bir ödeme yok ama zor durumda olan 20 bin çiftçi haciz baskısı altında. Sizden de randevu istemişler, vermişsiniz,

on dakika kala iptal etmişsiniz. Her şeyden haberiniz oluyor. Arkadaşlar, kuraklık vurdu, bu sene de iyi gitmiyor, bu sene de sıkıntı var. Daha kuraklık paralarını yeni ödemeye başlıyorsunuz, altı ay geçti. Bizim bölgemize, İpsala'ya, Meriç'e dolu yağdı, "Geçmiş olsun." dediniz. Ya, bu ne biçim iş, nasıl Hükümetsiniz? Bu üreticiyi neden sevmiyorsunuz, neden başka ülkelerden hep medet umuyorsunuz? Sürekli gümrük vergilerini sıfırlıyorsunuz; nasıl şey bu ya? Niye çiftçiye destek vermiyorsunuz, niye bu kadar kaynakları başka yerlere, 5'li çeteye veriyorsunuz? Merak etmeyin, artık bu edebiyatı da yapmak istemiyorum. Neden? Çünkü siz gidicisiniz. Biz iktidara geleceğiz. (CHP sıralarından alkışlar) Gidiyor gitmekte olan, geliyor gelmekte olan diyorum.

Biz iktidara geldiğimizde yepyeni bir tarım politikası uygulayacağız. Bir kere çiftçinin borcunun faizini tamamen sileceğiz arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Devamla) – Sonra da üretim planlamasına dayalı yani bu ithal ettiğimiz bütün ürünleri, 14-15 milyar dolar verdiğimiz bütün ürünleri kendimiz üreteceğiz, dışarıdan ithalat yapmayacağız ve para kazanacağız, hazineye vereceğiz çünkü Türkiye'nin büyümeye ihtiyacı var, sağlıklı bir şekilde bölüşmeye ihtiyacı var.

Ondan sonra sulamaya çok önem vereceğiz. Ya, siz insanları kandırıyorsunuz. Bizim bölgemizde bir Çakmak Barajı var, 13 kere açıldı, 13 kere kurdeleler kesildi. Paralar veriliyor, hiçbir şey olmuyor. Müteahhit "Para vermiyorlar doğru dürüst." diyor. Verilen paralarla ancak birinci kısmın yüzde 20'si bitirildi. Biz tarıma ciddi kaynak vereceğiz, yılda 4 milyon dekar alanı sulayacağız.

Bizim her şeyimiz planlıdır çünkü biz bu ülkeyi kuran partiyiz. Bu ülkeyi de kurtaracağız. Planlı bir şekilde üreteceğiz ve hakça bölüşen bir ülke yaratacağız. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Mersin Milletvekili Sayın Cengiz Gökçel'e ait.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesini konuşuyoruz. Şu an ülkemizde tarım öyle durumdaki çiftçi tükenmiş, çiftçi bitmiş, çiftçi üretimden uzaklaşıyor. Tarım sektörü küçülüyor. Peki, bu bütçede çiftçinin üretime tekrar geçmesi için önlem var mı? Kaynak ayrılmış mı? Hayır. Bakın, çiftçi BAĞ-KUR'unu ödeyemiyor, gübre alamıyor, zirai ilaç alamıyor, yem, tohum, fide alamıyor. Göz taşı alamıyor, göz taşı. Şimdi hepiniz şaşıracağız, göz taşı ne? Değerli arkadaşlar, göz taşı bitkisel üretimde çok yıllık ağaçlarda çok gerekli olan bir madde. Ama çiftçilerimiz ne fiyatına ulaşabiliyor ne ürünü bulabiliyor. Çiftçi borçları AKP döneminde 70 kat arttı. Yani şu anda 200 milyar liranın üzerinde çiftçi borcu var. Bu borçlarla alakalı bu bütçede bir kaynak var mı? Üretimi artıracak bir stratejiniz var mı? Size soruyorum Sayın Bakan.

Bakın, sizin döneminizde mutsuz çiftçi yokmuş; Sayın Bakan öyle diyor. AKP iktidarında en az 3 milyon hektar arazi tarım dışına çıktı. Türkiyede tarımın geldiği nokta bu. Kimmiş mutlu olan? Ha, mutlu olanlar var elbet. Merak ediyorum Sayın Bakan, siz hangi ülkenin Tarım Bakanısınız? Mutlu çiftçi varsa sizin tarım ürünleri ithal ettiğiniz ülkelerin çiftçileri mutlu. Benim çiftçim 10,5 liraya mazot ve DAP, üre gübresini 14,5 liraya alıp, yemi 200 liraya alıp bir de üretimi nasıl yapacak? Hiç düşünüyor musunuz bunları? Bunlarla ilgili nasıl bir önlem alacaksınız? Size soruyorum arkadaşlar, içinde bu şartlarda üretim yapacak bir babayiğit var mı? Sayın Bakan, sen yapabilir misin bu şartlarda bu üretimi? (CHP sıralarından alkışlar) Çiftçimiz binlerce lira gelen elektrik faturasını ödeyemiyor, BAĞ-KUR borcunu ödeyemiyor, traktörüne mazot alamıyor. Mazot alamazsa arazisini nasıl sulayacak, nasıl sürecek, nasıl işleyecek, üretim nasıl artacak? (CHP sıralarından alkışlar) Ne mutlusu, çiftçi mutluymuş!

Eğer bu bütçede bunlar için bir kaynak olsaydı belki mutlu olurdu çiftçi ama yok. Bu, Türk çiftçisini bitirme bütçesi. Bakın, siz çiftçinin traktörünü haczettiniz, tarlalarını haczettiniz, ahurdaki hayvanlarını haczettiniz; yetmedi, borcundan dolayı çiftçiyi hapse attınız, hapse. Ziraat Bankasının internet siteleri icradan satılık tarla ilanlarıyla dolu arkadaşlar, tarla ilanlarıyla. İşte, bu Bakanın tarımı getirdiği durum bu. Çiftçi kazanıyorsa bu ilanlar neyin nesi Sayın Bakan? Siz Türk çiftçisini bitirdiniz. AKP döneminde tarımda 114 milyar dolar ithalat yapıldı, işte siz busunuz.

Değerli arkadaşlar, bu ülke tarımsal üretimin aslında cenneti ama insanlarımız un alamıyor, süt, peynir alamıyor, yumurta alamıyor, yağ alamıyor. Evine ekmeği 1 lira ucuza almak için saatlerce kuyrukta bekliyor vatandaşlarımız. Burada arkadaşlar, bazı arkadaşlar da diyor ki: “Siz üretimi artırmadığınız için kuyrukta bekliyor.” Değerli arkadaşlar, insanlar ertesi gün bayat emek alıyor yarı fiyatına diye. Ülkeden haberiniz olsun, haberiniz! (CHP sıralarından alkışlar)

Haberiniz var mı, simitçiler artık yarım simit satmaya başladı. Ben bir Türk vatandaşı olarak bundan utanıyorum, bilmem sizler utaniyor musunuz? Dün bir pazarcı pazarda “Çeyrek lahana sattım.” diye bas bas bağırdı. Değerli arkadaşlar, bir çiftçi olarak ben bağıriyorum “Yandım.” diye, vatandaş pazardan ürün alırken bağıriyor. Bu ülkeyi getirdiğiniz hâl ortada. Utanın artık, utanın. Bu işleri düzeltemezseniz bu işlerden vazgeçin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Cengiz Bey, tamamlayın.

CENGİZ GÖKÇEL (Devamla) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Buradan bütün Türk çiftçilerine sesleniyorum: Biz, iktidarımızda öncelikle çiftçi borçlarının faizini sileceğiz, tarımı programlayacağız, tarımsal üretim hamlesi başlatacağız. (CHP sıralarından alkışlar) Yeniden, tarım ürünlerinde ihracat yapan tarım ülkesi olacağız. Millî gelirin yüzde 1’i oranında çiftçimize destek vereceğiz, analarının ak sütü gibi helal bir para bu. Çiftçinin kullandığı mazottan ÖTV’yi kaldıracacağız. Tarımsal elektrikten vergileri arındıracacağız. İktidar bir yıldır atama yapmıyor; her köye ziraat mühendisi, veteriner, tekniker, teknisyen göndereceğiz. Gübreyi ucuzlatacağız, üretimi artıracacağız. Çiftçinin yeniden ihya olmasına, ihya edilmesine katkı yapacağız, birlikte üreteceğiz ve hakça bölüşeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CENGİZ GÖKÇEL (Devamla) – Geliyor gelmekte olan. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gülüşmeler)

Gülün arkadaşlar gülün, ağlanacak hâlinize gülün, yazıklar olsun; daha ne diyeyim size?

BAŞKAN – Söz sırası Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer’de.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde 50 ilde kuraklık yaşandı, ekilen tarlalarda ürün çıkmadı, hasat için biçerdöver tarlaya girmedi, bostanlar, bahçeler kurudu, üretici perişan oldu, kuraklık destekleri yeterli verilmedi; Bakan “Çiftçi mutlu.” dedi. Tohum, ilaç, mazot, sulama suyu, elektrik faturası katladı; soğan tarlada, limon dalda kaldı; çiftçi, besici, üretici ürettiğinden para kazanamadı, kredi borçlarını ödeyemedi, yüksek faizler belini büktü, “Silin faizleri.” dedik, AKP iktidarı duymadı, çiftçinin kapısına icra dayandı, malına mülküne el kondu; Bakan “Çiftçi mutlu.” dedi. Gübrede fiyatlar uçtu; CAN gübre bir yılda tonu 1.160 lira iken 9 bin liraya, DAP gübre tonu 2.400 lira iken 14.700 liraya, üre gübre tonu 1.800 lira iken 14.700 liraya çıktı, çiftçi tohumu toprağa gübresiz ya da yetersiz gübreyle ekti, verim ve rekolte kaybı yaşanacak, önlem alınmazsa gıda krizi kapıda; Bakan “Çiftçi mutlu.” dedi. Hayvancılık eziyete döndü, yem fiyatları aldı başını gitti, süt inekçiliği yapan 1 litre sütü satıp 700 gram yem alamaz duruma düştü, süt inekleri kesime gönderildi ve besici zararına hayvan sattı, ağıllar boşaldı; Bakan “Çiftçi mutlu.” dedi.

Sayın Bakan, çiftçimiz mutlu değil, mutlu olmasını istiyorsanız yem ve gübre fiyatlarını yarı yarıya indirin. (CHP sıralarından alkışlar) Çiftçimize arpa taban fiyatını 1.750 lira olarak verdiniz, yabancı ülke çiftçisinden tonu 4.550 liradan arpa ithal ettiniz. Ekmeklik buğday için çiftçimize taban fiyat 2.250 lira verdiniz, yabancı çiftçiden tonu 5 bin liradan buğday ithal ettiniz. Çiftçinin mutlu olmasını istiyorsanız yabancı çiftçiden ithal ettiğiniz buğday ile bize ödediğiniz taban fiyat arasındaki farkı hemen çiftçimize verin. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Bakan, hububatta, bakliyatda, pirinçte, bitkisel ham yağda, pamukta, soyada, yemde, gübrede ülkeyi ithalata mahkûm ettiniz, yabancı çiftçileri mutlu ettiniz doğru ama ülkemizin çiftçisini mutlu etmek bir yana canına okudunuz, yalnız ve çaresiz bıraktınız. Sizin bakışınız değişmeden tarımda sorunlar bitmez. Tarım alanları daralıyor, çiftçi sayısı azalıyor. Tarımda planlamanız yok, her yıl birden çok ürün çöp oluyor, tüketici pahalı ürüne mecbur bırakılıyor; çarşı, pazar, market yangın yeri. Tüketiciyi de korumuyorsunuz, aracıları, ithalatçıları zengin etmeye devam ediyorsunuz. Siz gıdadan da sorumlu Bakansınız. Piyasada dar gelirlinin, garibanın ucuz diye aldığı çoğu ürün taklit ve taşış, hileli ürünler aldı başını gidiyor. İçeriği belirsiz gıda ürünleri, sütsüz peynir, hileli bal, gıda kodeksine uymayan enerji içecekleri, hileli et ve süt ürünleri piyasada cirit atıyor. İşini doğru yapan üreticiyi de işletmeciyi de korumuyorsunuz.

Her gün raftaki ürüne gelen zamlar, kayıt dışı üretimi patlattı. Piyasada nişasta bazlı ya da sentetik tatlandırıcı ürünler cirit atıyor. Bir yıldır piyasada taklit ve taşış ürünlerle ilgili yaptığınız denetimlerin sonuçlarını da açıklamıyorsunuz. Vatandaş ne yediğini, ne içtiğini bilmiyor; içeriği nedir, kimse doğru dürüst farkında değil. Ne yapsın, yarattığınız ekonomik buhranla alım gücü daralan vatandaş, neyi bulursa onu alıp kendi gıdası olarak kullanmaya çalışıyor.

Bakın, Sayın Bakan, bu elimde gördüğünüz bir limonata bardağının etiketi. Bu etikette ne yazıyor? “Tatlandırıcı içerir, koruyucu var.” Peki, bu nerede satılıyor? Bakkallarda, düğün salonlarında. İçinde, bu etikette ayrıca ne yazıyor biliyor musunuz? “Çocukların aktivite ve dikkatleri üzerinde olumsuz etkisi bulunabilir.” Buna nasıl izin veriyorsunuz, vicdanınız nasıl el veriyor? Düğün salonlarında bu çocukların elinde, çocukların. Çocuklara zararlı olan bir ürüne nasıl izin veriyorsunuz? (CHP sıralarından alkışlar) Sentetik tatlandırıcı diye insan sağlığına zararlı bir ürünün Türkiye’ye 2015 yılından beri satılmasına izin vermeyi vicdanınız nasıl kabul ediyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) – Kanserojen içeriğinin dışında bu yediklerimizle sağlığımızla oynuyorsunuz.

Yirmi yılda AKP olarak tarımı bitirdiniz. Gıdada ülkeyi riskli bir duruma düşürdünüz. Çiftçiyi de tüketiciyi de korumuyorsunuz, insanların sağlığıyla oynuyorsunuz. Siz, davul zurnayla denetime çıkıyorsunuz yani “Önlem alın biz geliyoruz.” diyorsunuz. Bırakın bu denetim işlerini belediyeler yapsın, bizim de sağlığımızın gelecekte en azından korunacağı bir yapı oluşsun.

Sayın Bakan, biraz evvel arkadaşlarım söyledi, simit 3,5 lira, ekmek 3 lira, bu vatandaş simitçiden yarım simit alır duruma düşürdünüz. Vatandaşın sağlığını riske atma uygulamalarından vazgeçin.

Ayrıca, atanamayan ziraatçılar, gıda mühendisleri, veterinerler; bunları niye atamıyorsunuz? Her köyde hayvancılık varsa veteriner olsun, tarım varsa orada ziraat mühendisi olsun...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) - Bana bakacak yüzünüz yok mu? Bari bana bakın, anlattığımı dinleyin Sayın Bakan! On dakikadır sırtını dönmüş oraya bakıyorsun. (CHP sıralarından alkışlar)

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Mecbur muyum sana bakmaya?

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) – Yani bu kadar utanma... Ben senin istifanı istemiyorum, niye biliyor musun?

BAŞKAN – Evet, peki, Sayın Fethi Gürer...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Mecbur muyum sana bakmaya, mecbur muyum?

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) – Senin zihniyetin AKP'nin zihniyeti olmuş, şimdi istemiyorum.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Ne bağıırıyorsun! Ne bağıırıyorsun be!

BAŞKAN – Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere.

Buyurun Sayın Tutdere. (CHP sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) – Teşekkür ediyorum.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Geri zekâlı!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bana mı dedin geri zekâlı diye? Sensin geri zekâlı! Haddini bil!

(Bir grup CHP milletvekilinin Komisyon sırası önünde toplanması, gürültüler)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bana “Geri zekâlı!” diye bağıırıyor. Geri zekâlı sensin! Utanmaz!

BAŞKAN – Sayın Milletvekili...

Beyler...

Sayın milletvekilleri, şu anda kürsüde konuşmak üzere bulunan milletvekilimiz var...

Sayın Tutdere, buyurun.

(Uğultular)

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Başkanım, sükûneti sağlarsanız öyle konuşayım çünkü bayağı bir uğultu var.

BAŞKAN – Biraz bekle.

(Uğultular)

BAŞKAN – Arkadaşlar, sayın milletvekilleri...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ceza ver Başkan!

BAŞKAN – Konuşmacı var, konuşacak; Sayın Milletvekilini davet ettim ben.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Hakaret edemez. Ayıp ya!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, sözünü geri alsın, o sözü ona yediririm! Sözünü geri alsın!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Tutanağı da isteyelim, bakalım.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Milletın vekiline hakaret ediyor!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Devam edin Sayın Başkan... Sayın Başkan, devam edin.

BAŞKAN – Bir dakika, bir dakika...

Engin Bey, bir şey mi söylediniz?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Tutanağa bakalım, öyle bir şey varsa Sayın Bakan da düzeltir zaten.

BAŞKAN – Beyler, şimdi tutanağa bakacağım, böyle bir şey varsa Sayın Bakanla veya diğer arkadaşlarla ilgili, konuyu değerlendireceğim.

Buyurun Sayın Milletvekili.

CHP GRUBU ADINA ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamliyorum.

Değerli arkadaşlar, Adalet Bakanlığının bütçesini konuşuyoruz, hukuk devletinde hukukun omurgası olan Bakanlığın bütçesini konuşuyoruz.

Değerli milletvekilleri, bu bütçeyi bir fotoğrafla kısaca sizlere özetlemek istiyorum. Değerli milletvekilleri, bu gördüğünüz anne Emine Şenyaşar; 14 Haziran 2018 tarihinde Suruç Devlet Hastanesinde, devletin kurumunda kameraların önünde eşini ve 2 çocuğunu vahşi bir cinayete kurban veren gözü yaşlı bir anne. Sayın Bakan, bu anne, olayın üzerinden üç buçuk yıl geçmiş olmasına rağmen bu olayla ilgili dava açılmadığı için, adalet talebi gerçekleşmediği için tam iki yüz seksen yedi gündür Urfa Adliyesinin önünde adalet nöbeti bekliyor. Bu annenin adalet talebinin mutlaka karşılanması lazım.

Dün, Türkiye’de hak, hukuk ve adaletin yılmaz savunucusu Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Kemal Kılıçdaroğlu Emine anneyi ziyaret etti. (CHP sıralarından alkışlar) Sayın Bakan, Emine anne sizden adalet istiyor; Sayın Bakanlar, sizden adalet istiyor; sayın milletvekilleri, sizden adalet istiyor. Emine anne şunu söylüyor: “...”(x) “Beni bu yükten kurtarın.” diyor. Gözyaşlarını akıttığı için artık, gözlerinde yüzde 80 görme kaybı oluşmuş. Sayın Bakan, bu dosya Türkiye’nin ayıbıdır. Bu soruşturmanın bir an evvel açılması, faillerin, siyasi kimliklerine bakılmaksızın, siyasi nüfuzlarına bakılmaksızın adaletin önüne çıkarılıp hesap sorulması gerekiyor, millet sizden bunu bekliyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bir ülkede eğer bazı hâkimler Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını uygulamıyorsa, bazı dosyalara siyasetin kirli eli giriyorsa, yargıya açıkça talimat veriliyorsa, insanlar adaleti yargıçlardan, avukatlardan değil bir siyasi partinin il ve ilçe teşkilatlarından bekliyorlarsa, her gün kadınlar ve çocuklar cinayetlere kurban gidiyorsa, Kabinenin İçişleri Bakanı ulusal bir televizyonda “Her ay mafyadan 10 bin dolar rüşvet alan bir siyasetçi var.” diyorsa ve bu beyanlara dava açacak bir cumhuriyet savcısı yoksa, muhalefet liderlerine alenen edilen tehditler hakkında dava dahi açılmıyorsa, siyasetçiler ve gazeteciler tutuklanıyorsa, adalet arayan tüm annelerin ve mazlumların adalet özlemi giderilemiyorsa, Türkiye’de hak, hukuk ve adalet mücadelesinin, kardeşliğin, barışın mimarı Kemal Kılıçdaroğlu’na Çubuk’ta saldıranlar elini kolunu sallayarak geziyorsa bu Parlamentoda adaleti konuşmanın da bütçeyi konuşmanın da hiçbir faydası yok, konuşsak da zaten inanan kimse yok. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, tabii, Adalet Bakanlığında bir sürü sorun var, burada anlatmakla bitmez; avukatların sorunları var, hâkimlerin sorunları var. Değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım; özellikle, avukat meslektaşlarımızdan dosya incelemeye ilişkin çok ciddi talepler var. Bazı adliyelerde dosya incelemek için avukatlardan kimlik fotokopileri isteniyor, dilekçeler isteniyor. Bu, açıkça savunmaya müdahaledir, bunu kabul edemeyiz.

Bugün, yüksek yargıda ciddi sorunlar var. Sayın Bakan, özellikle kıdemsiz ve tecrübesiz tetkik hâkimleri nedeniyle Yargıtayda, yüksek yargıda dosyalar çıkmıyor. Bunun kıdemini siz her ne kadar iki yıl yaptıysanız da bu yeterli değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

(x) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Devamla) – Türkiye’de adaletin tam anlamıyla gerçekleşmesi için tetkik hâkimleri sorunu ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılıklarındaki eksiklerin mutlaka giderilmesi lazım.

Değerli Bakanım, değerli milletvekilleri; bir de dün Şanlıurfa’daydık... Sayın Bakanım, özellikle Eyyübiye’deki Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevinde mahkûmların uyuz salgınıyla karşı karşıya oldukları ve bu konuda tedbir alınmadığı söylendi. Sizleri bu konuda da duyarlı olmaya davet ediyoruz.

Türkiye’de hukukun çivisi çıkmış durumda. Değerli milletvekilleri, inşallah, en yakın seçimde milletten alacağımız yetkiyle, Allah’ın izniyle bu ülkeye adaleti biz getireceğiz. (CHP sıralarından alkışlar) Hep beraber, yol arkadaşlarımızla beraber Türkiye’de adalet özlemi duyan bütün yurttaşlarımızın bu talebini bizler karşılayacağız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi’de. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan ve kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Dünya İnsan Hakları Günü ve ben de cezaevi üzerine konuşma hazırladım. Cezaevinde 6 temel sorunla ilgili sizleri bilgilendirmek istiyorum. Bunlardan başlıcaları: Sağlık, beslenme, dilekçe hakkı, sevkler, eğitime ulaşma, kitap ve hepsiyle birlikte memurların özlük hakları. Kısaca açıklamak isterim: Öncelikle Adalet Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında imzalanan protokolün 5’inci maddesi gereğince cezaevlerinde personel ve mahkûm dâhil 1.000’in üzerinde kişi sayısına göre haftanın beş tam günü sadece 1 aile hekimi, 500 ile 1.000 arasında ise haftanın beş yarım günü 1 aile hekimi, 500’ün altında ise de haftanın iki günü yarım gün 1 aile hekimi bulunuyor. Mahkûm sayısı fazla, cezaevi koşulları kötü, bu sebeple bu sayının mutlaka ama mutlaka artırılması, bu protokolün de yenilenmesi gerekiyor; sayının en az 2 katı olması lazım.

Onun dışında, sağlığa erişimde başka bir engel daha var, kelepçeli muayene. Şimdi, yine, protokolün 38’inci maddesinde kelepçeli muayene düzenlenmiş. Mahkûm hastaneye gidiyor ama orada kelepçesinin açılması için doktordan yazılı kâğıt isteniyor. Doktor niye bu yazılı kâğıdı versin, niye bu yük doktorun üstünde kalsın? Bu sorumluluğu almıyor. Öncelikle muhafazalı mahkûm muayene odaları yapılmalı, kesinlikle ama kesinlikle mahkûm kelepçesiz muayene edilmelidir. Anayasa’nın 17’nci maddesinde düzenlenen insan haysiyetine aykırı bir uygulamadır ve son bulmalıdır.

Onun dışında, mahkûmlar beslenemiyor yani sağlıklı beslenemiyor demiyorum, mahkûmlar artık beslenemiyor. Şöyle ki: Mahkûmların günlük iyeş bedeli ne kadar biliyor musunuz arkadaşlar? 11,5 lira ya, 11,5 lira. Şimdi, bugün enflasyon yüzde 60 olmuş, siz kabul edin, etmeyin; TÜİK yüzde 21 demiş ama artık buna hiç kimse inanmıyor. Bugün Ankara’da ekmek 2,25, İstanbul’da 2,5 lira olmuş. Peynir, zeytine yaklaşılmıyor, vatandaş zaten eti unutmuş, siz bugün mahkûma 11,5 lira iyeş bedeli olarak ödeme yaparsanız, bu demektir ki: Mahkûm acıdan ölsün.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – 1 dolar bile değil.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – Az önce bir vekilimiz söyledi “Yemekler yenmiyor, çöpe dökülüyor.” Yani infaz koruma memurları bu yemeklerin çöpe döküldüğünü görmüyor mu? Çünkü kaliteli yemek çıkartacak bütçeyi vermiyorsunuz. O yüzden yemeklerin tamamı da israf oluyor. Mahkûmlar açlığa terk edilmiş durumda bu iyeş bedeliyle.

Onun dışında, başka bir sıkıntı dilekçe hakkı. Ya, dilekçe hakkı Anayasa’nın 74’üncü maddesinde belirtilmiş temel anayasal bir hak. Ancak mahkûm dilekçeyi veriyor, akıbetinden haberdar olamıyor, kendisine dönüşler yapılmıyor. Şimdi, şöyle bir hususu yaşadık: Ben üç yıl önce İnsan Hakları

Komisyonu üyeliğine başladım, üç yıl sonra tarafıma bir Anayasa Mahkemesi kararı ve bir dilekçe örneği geldi. Cezaevindeki bir mahkûm, Komisyon üyesi AKP'li milletvekiline aynı mektubu yazmış, ona ulaşmış ama bana ulaşmamış, cezaevi yönetimi engellemiş. Gerekçe de, cezaevini kötülüyor. Ya, cezaevindeki bir durumu bana aktarması hak değil ama AKP'li vekile aktarması hak. Bunu ne zaman öğrendim? Tam üç yıl sonra Anayasa Mahkemesi kararıyla beraber dilekçe geldi, ben bunu öğrendim. Bu keyfiyetin de mutlaka ama mutlaka önüne geçilmeli.

Bir diğer sorun, büyük sorun sevkler. Tamam, biz kabul ederiz şunu: Yani mahkûm istediği cezaevini seçemez ama mahkûmun ailesine yakın bir cezaevinde hapsedilmesi gerekir. Devletin aile birliğini ve bütünlüğünü koruyucu önlemler alması gerekir; bu, devletin sorumluluğunda. Tam da bu sebeple, mahkûm mutlaka ama mutlaka ailesine yakın bir yerde tutulmalı; aksi hâlde, mahkûm daha uzak bir yere sürüldüğünde, gönderildiğinde bu, hem mahkûma hem ailesine eziyettir. Mesela, en son, Komisyonla beraber Afyon Cezaevindeydik. Ya, bir mahkûm bana “Ben ailemden çok uzakta kalıyorum; annem yaşlı ve beş yıldır onu görmüyorum, beş yıldır gelemiyor.” dedi. Bunların tamamı insan haklarına aykırı uygulamalardır ve bunlara son verilmeli, mahkûm sevklerinin önü tamamen açılmalı, bir engel konulmamalıdır.

Son olarak, bu sorunların hepsini ilgilendiren başka bir sorun var: Personelin özlük hakları sorunu. Şimdi, 384 cezaevi, 70 bin personel, 266 bin de kapasite var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – Şimdi, bu kapasite karşısında infaz koruma memurları 657'ye tabi devlet memuru ama genel idare hizmetleri sınıfında. Ya, polisten, askerden daha zor iş yapıyor, emniyet hizmetleri sınıfında olması lazım ama genel idare hizmetleri sınıfında. Ayrıca, sözleşmeli ile kadrolu arasında farklar var, arasında uçurum var; eşit işe eşit ücret verilmeli. Başka bir husus da 3600 ek gösterge hakları verilmeli, ayrıca sözleşmeliye de memuriyette yükselme hakları mutlaka tanınmalı. Neden önemli bu biliyor musunuz? Cezaevindeki huzurun sağlanması açısından bu hakların infaz koruma memurlarına verilmesi önemli.

Şimdi, bu söylediklerimiz hem eleştiri hem öneri bugünün iktidarına. Yaparlar, yapmazlar; bilmeyiz ama bizim sözümüzdür. Millet İttifakı'nın iktidarında bu sözlerimizi biz tutmaya hazırız diyorum ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Antalya Milletvekili Rafet Zeybek'te.

Buyurun Sayın Zeybek. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA RAFET ZEYBEK (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, hepimiz biliyoruz, ülkemiz çok ağır bir ekonomik sorunla karşı karşıya. Millet şaşkınlık içinde, ne yapacağını bilmiyor. Bir günlük fiyat artışlarına alışırken bir saatlik fiyat artışları gelmeye başladı ama bu ekonomik sorunun yanında ülkemizin yine çok ağır 2 tane temel sorunu vardır. Bunlardan biri demokrasi sorunudur, biri de hukuk sorunudur. Değerli arkadaşlarım, biz eğer demokrasinin ve hukukun çok ağır sorunlarını çözemezsek ekonomiyi asla düzliğe çıkaramayız. Bunun için öncelikle ve hemen -artık bu ülkenin beklemeye tahammülü kalmadı- demokrasinin eksikliklerini, hukukun yanlışlıklarını derhâl gidermek zorundayız. Değerli arkadaşlarım, eğer bu ülkede ağır ekonomik sorunları, demokrasinin sorunlarını, hukukun sorunlarını görmezsek gaflet, dalalet ve hatta hıyanet içinde oluruz. (CHP sıralarından alkışlar) Buna hiçbirimizin hakkı yok. Bu gerçekleri göreceğiz, bu gerçekler ışığında ancak bu ülkenin sorunlarını çözebiliriz.

Değerli arkadaşlarım, demokratik devletin temeli nedir? Kuvvetler ayrılığıdır. Yasama, yürütme, yargı; bunların ayrı ayrı güçlendirilmesi gerekirken biz birleştirip tek güçte topluyoruz. Böyle bir ülkede demokrasiyi, hukuku, ekonomiyi ayakta tutmak mümkün mü? Değerli arkadaşlarım, bakınız, eğer yasama, yürütmenin iradesi dışında hiçbir işlem yapamıyorsa ve sadece el kaldırıp indiriyorsa o Meclis vesayet altındadır. (CHP sıralarından alkışlar)

MELİHA AKYOL (Yalova) – Sandalyenizi çoğaltın...

RAFET ZEYBEK (Devamla) – Vesayet altında bir Meclis bu ülkenin sorunlarını çözemez. Bu nedenle, biz, tekrar kuvvetler ayrılığını güçlendirerek birbirini denetleyebilen ama birbirinin işine karışmayan bir sistem getirmedığımız sürece bu ülkenin sorunlarının hiçbirini çözemeyiz.

Değerli arkadaşlarım, bakın, ağır bir hukuk sorunu vardır. Evet, hukuk devletin temeli, Sayın Bakanım çok iyi bilir, bağımsız yargıdır. Evet, bir ülkede eğer bağımsız yargı yoksa o ülkede adalet yoktur. Bakın, Türkiye'nin yargısı maalesef büyük sıkıntılar içerisinde, büyük sorunlar içerisinde ama bugüne kadar maalesef çözülmedi. Sayın Bakan, hep söylüyorum iyi niyetle birtakım yargı paketleri getiriyor, beş tanesi geldi, çıktı; şimdi altıncısı gelecek deniliyor ama bunun hiçbir yargının sorunlarını çözmediği değerli arkadaşlarım. Belki ihtiyaçtır, gereklidir, bizim de desteklediklerimiz oluyor ama adalet dağıtma noktasına geldiğinde o bağımsız yargı maalesef ülkede kalmadı. Bu nedenle eğer devletin temeli adaletse, adaletin temeli de bağımsız yargı ve bu bağımsız yargının en önemli ayağı hiç şüphesiz ki Hâkimler ve Savcılar Kuruludur. Eğer Hâkimler ve Savcılar Kurulu herhangi bir yerden -nereden olursa olsun- talimat alıyorsa, o talimata göre soruşturma göre yapıyorsa, o talimata göre karar veriyorsa orada yargı bağımsız falan değildir arkadaşlar, kimse kendini kandırmasın, yapmayın. (CHP sıralarından alkışlar) Yani bu ülke çökertiliyor, yapmayın. Hâkimler ve Savcılar Kurulu bakın, Cumhurbaşkanlığı Hukuk Politikaları Kurulunun tamamen vesayeti altındadır. Ciddi olan, daha doğrusu önemli kararların hepsi oradan alınmaktadır. Evet, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararı olarak çıkıyor ama o kararı veren başka iradedir. Eğer, biz, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun üzerinden Cumhurbaşkanlığı Hukuk Politikaları Kurulunu çıkaramazsak Hâkimler ve Savcılar Kuruluna asla “bağımsız” diyemeyiz. Bu nedenle ben, Sayın Bakandan, Sayın Cumhurbaşkanıyla görüşüp ya, bu Kurulu bırakın, biz Hâkimler ve Savcılar Kurulu olarak kendi işimizi yapalım demesini istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

RAFET ZEYBEK (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlarım, bakın, geçen komisyonda da söyledim, eğer bir ülkede Anayasa Mahkemesini tanımayan mahkemeler varsa o ülkede kimse bana adaletten, bağımsız yargıdan, hukuktan bahsetmesin. Bir ülkede Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını tanımayan bir mahkeme varsa o ülkede yargı bağımsız olmaz. Bir sorun, o sorunun gerçekleri görülmeden çözülmez; onu göreceksiniz, o teşhisi koyacaksınız. Hâlâ “bağımsız ve tarafsız yargı” diyorsunuz. Hangi bağımsız ve tarafsız yargı?

Değerli arkadaşlarım, mutlaka adliyelik sorunları olan tanıdıklarınız, vatandaşlar vardır. Konuşmuyor musunuz? Ben çok konuşuyorum. Ya, güvenmiyor, güvenmiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAFET ZEYBEK (Devamla) – Eğer bir ülkede yargıya güvenilmiyorsa o ülkede nasıl adalet dağıtacaksınız?

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Çorum Milletvekili Tufan Köse'de.

Buyurun Sayın Köse. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA TUFAN KÖSE (Çorum) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Pençe-Yıldırım Harekâtı’nda şehit olan askerlerimizi rahmetle anıyorum. Kederli ailelerine başsağlığı diliyorum.

Bugün 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü. İnsan Hakları Günü’nü de kutluyorum.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin her yıl açıkladığı istatistiklere göre insan haklarını en çok ihlal eden ülkelerin başında maalesef ülkemiz de gelmekte, haksız ve usulsüz uzun tutuklamalarla ilgili olaylarda en fazla ihlal kararında da Türkiye itham edilmekte ve Türkiye’de tutuklamaların sistematik ve yaygın bir hâlde hatalı olduğu, kronik ve sistematik bir hâl aldığı söylenmekte.

Değerli arkadaşlarım, tabii, yirmi yıla yaklaşan bir AKP iktidarında ülkemizde adaletin geldiği nokta, yaşanan adaletsizlikler, Sayın Adalet Bakanının iyi niyetli çabalarıyla çözülebileceği aşamaları çoktan aştı ve bu sorun öyle bir hâlde geldi ki artık kronik bir sorun hâline geldi, yapısal bir sorun hâline geldi, artık böyle palyatif tedbirlerle, adı “reform” olan bir kısım kanun değişiklikleriyle çözülecek aşamaları çoktan aştı. Yirmi yıllık AKP iktidarında adaletin uğradığı zulmü ya da adalet olmadığı için 84 milyon insanımızın uğradığı zulmü anlatmak için de elbette beş dakika sürenin yetmesi mümkün değil.

Değerli arkadaşlarım, gelen arkadaşlarımız hep söyledi, adaletin önündeki en büyük engel bağımsız yargı. Bağımsız yargının önündeki en büyük engel de maalesef Sayın Cumhurbaşkanının, iktidarın tek erki olan Cumhurbaşkanının adaleti kendi ayaklarına vurulmuş bir pranga olarak gören zihniyetidir. Biz böyle diyorduk yıllardır. “Cumhurbaşkanının bu zihniyeti ve söylemleri, yargı bağımsızlığının önündeki en büyük engel.” derken bir de küçük ortak Milliyetçi Hareket Partisinin Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli’nin söylemleri çıktı. Sayın Devlet Bahçeli’nin söylemleri de adaletin önündeki, bağımsız yargının önündeki en büyük engellerden biridir. Ağızlarını açtıklarında “Anayasa Mahkemesi kapansın.” ağızlarını açtıklarında “Tanımıyoruz, saygı da duymuyoruz.” diyorlar.

Şimdi, zaman zaman komisyonlarda konuştuğumuzda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesini, “Aa, uymayabiliriz.” diyorlar. Niye uymuyoruz? İşte “Başka ülkelere de baksınlar.” filan. Tamam, baksınlar; uymayalım, tamam, hadi öyle diyelim. Öyle bir ihtimal yok yani uluslararası hukuk açısından ama; ya, bir de bakıyorsunuz, Anayasa Mahkemesinin hak ihlali kararına uymayan hâkimler var memleketimizde -örnek olsun- Akın Gürlek gibi. Onlar da HSK’nin ilke kararlarına rağmen, Bakanlığın ilke kararlarına rağmen inanılmaz hızla, jet hızlarla yükseltiyorlar. Yani yargının, tamam, birçok sorunu var, bağımsızlık sorunu en önemli sorun ama bir de yargıda, hakikaten de birilerinin gözünün içine bakıp ona göre karar veren, özellikle de Sayın Cumhurbaşkanının gözünün içine bakıp karar veren hâkimlerin de çok hızlıca terfi ettirildiğini görüyoruz.

Ben aslında buraya gelirken biraz Danıştaydan bahsedeyim diyordum. Küçük, şöyle bir inceledim, baktım Danıştaya. Arkadaşlar, özellikle Milliyetçi Hareket Partili arkadaşlara söylüyorum: Sürekli yargıya, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine kızılıyorsunuz ama devlet nişan ve madalyalarında Atatürk kabartmasını kaldıran hâkimler Danıştaya başkan oluyor ya da kaldıran Danıştayın başkanı hızlıca yükseliyor. YSK’de İstanbul seçimleriyle ilgili iptal kararı veren, 2017’deki referandumda mühürsüz oy pusulalarını geçerli kılan hâkimler hızlıca yükselmişler, yüksek mahkemelere başkan olmuşlar.

Yine, İrfan Fidan olayı... Bakın, aslında bu utanç verici bir olay. Ya, bir dosya kapağı kaldırmamış bir adamı Yargıtay üyeleri nasıl tanımış bilmişler de Anayasa Mahkemesine layık görmüşler? Yani, bunu anlamak mümkün değil Sayın Bakanım, bunu anlamak mümkün değil.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çay toplamıştır Tufan Bey, çay, çay!

TUFAN KÖSE (Devamla) – Yani, bir yerlerden bir ışık yanmadan, bir yerlerden bir işaret gelmeden bu karar verilemez, demek ki bir yerlerden bu ışık gelmiş, bu karar verilmiş. Yani, İrfan Fidan böyle, Zeki Yiğit böyle, Akın Gürlek böyle. Geliyor buraya arkadaşlarımız “Tamam sorun çok ama asıl sorun da bu kararları uygulayacak, bu yasaları uygulayacak hâkimler.” deniyor. Ya, hâkimler de böyle, böyle karar verirseniz yükselebiliyorsunuz ancak. Yani, adalet tuz görevi görüyor; et koktu, tuz lazım. Tuz ne? Tuz adalet.

Değerli arkadaşlarım, tabii ülkemizin birçok noktasında adaletsizlik var, birçok noktasında. Eğitimde adalet yok, gelir dağılımında adalet yok, vergi tahsilatında adalet yok, emeklilikte adalet yok, inançları yaşamada adalet ve eşitlik yok ama bunların hepsini çözebiliriz, bunların hepsini çözebiliriz. Yeter ki ülkemizin bekasını çözecek... Adalet bağımsız olsun ki beka sorunu olmaktan çıksın diyoruz. Eğer adalet bağımsız olursa bu sorunların tamamını rahatlıkla çözebiliriz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

TUFAN KÖSE (Devamla) – Şimdi arkadaşlarım, sürekli bahsediyoruz, komisyonlarda da konuşuyoruz zaman zaman, yargıda partili hâkim ve savcı sorunu var. Önceden FETÖ’cü hâkim ve savcı sorunu vardı. Yani, memlekette, dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş bir şekilde, 4 binden fazla, hatta 5 binden fazla hâkim bir terör örgütü üyesi olma hasebiyle, sebebiyle yargı mensubu olmaktan çıkartıldı, bir kısmı cezaevine girdi. Geldiğimiz bu noktada da Adalet ve Kalkınma Partisinin il, ilçe teşkilatlarında görev yapmış avukatların hâkim olarak çok küçük mülakatlarla, çok kısa mülakatlarla işe alındığını görüyoruz. Bu biçimde devam ettiğimiz sürece ne Türkiye’de bağımsız bir yargıya kavuşabiliriz ne ülkemizin teminatı olan yargımızı güçlendirebiliriz ne de 84 milyon insanımızın yargıya güvenini temin edebiliriz reform adı altında bu Meclisimize ne kadar kanun sunulsa bile.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan’a ait.

Buyurun Sayın Aydoğan. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Barolar Birliği 5 Aralık günü bir seçim yaptı. O kadar hoş oldu ki alından öpüyorum, yüreğinden öpüyorum meslektaşlarımızın; hukuk dersi verdiler, hukuk dersi. (CHP sıralarından alkışlar) Aylarca burada anlatmaya çalıştığımız “Bölmeyin baroları, 2010 yılında FETÖ projesi olarak getirilen kanunla oynayarak baroların üzerine çullanmayın, Türk yargı dünyası size ders verir.” dememize rağmen dinlemediniz; bu da size ders olsun, olur mu, ders olsun ama sözümüz olsun, geldiğimizde bu Meclise çoğunluk olarak o yasayı yırtıp atacağız; adaletli, hukuk dünyasına yaraşır, avukatların nefes alacağı bir yasayı yapacağız, bunu da unutmayın.

10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü. Kaderin cilvesine bak, Dünya İnsan Hakları Günü’nde hukuksuzluğun, haksızlığın konuşmacısı olarak buraya çıktım. Her 2 gençten 1’inin işsiz olduğu bir ülkede, 14 milyon insanın asgari ücretle çalıştığı bir ülkede, asgari ücretin yoksulluk sınırının altında olduğu bir ülkede, 7,5 milyon insanın asgari ücretin üçte 1’iyle geçinmek zorunda olduğu bir ülkede ve 10 milyondan fazla işsiz olduğu bir ülkede adalet ve insan hakkı konuşmaya geldik. Kimlerle? Adaletsizliği yaratanlarla. İroniye bakın, adaletsizliği yaratanlar adalet dağıtıcısı gibi duruyorlar karşımızda.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Sana göre.

TURAN AYDOĞAN (Devamla) - Adaletsizliğin temel nedeni, bugün bize yaşattığımız ekonomik politikalar. Adaletsizliğin temel nedeni, ekonomik altyapıdır, yoksulluktur, işsizliktir, istihdam sorunudur. Yarattığınız dünyayla daha fazla adaletsizliğe sebep olacaksınız Sayın Bakanlar ama diyeceksiniz ki: “E, kardeşim, bunu biz yaratmadık.” Kim yarattı? Sizin yerinize dış güçler mi geldi yarattı? Sığınabilirsiniz buna bakın. Buna sığınabilirsiniz, bir şey söylemeyeceğim ama Sayın Bakanlar, zannetmeyin ki sadece Adalet Bakanının sorunu olan bir şeyden bahsediyorum, tüm yönetenlerin sorunundan bahsediyorum. Bu Anayasa’nın 106’ncı maddesi diyor ki: Bakanlar ve Cumhurbaşkanı yardımcılarını Cumhurbaşkanı karşı sorumludur. Halka karşı değil ha, Meclise karşı değil ha, Cumhurbaşkanı karşı. Ama sizler sorumluluğu biat etmek olarak algılıyorsunuz; hâlbuki sorumluluk, aynı zamanda, meşveret, uyarmak, doğruya çekmektir.

Bu ülkenin Cumhurbaşkanı, Avrupa Konseyiyle alakalı olan bir kuruma, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Avrupa Birliğinin kurumu gibi davranıyor, diyor ki: “Avrupa Birliğinin kararları bizi bağlamaz.” Anladık, Avrupa Birliğini bir ara çok seviyordunuz, şimdi, kötü giden işlere bir nefret abidesi yaratmanız lazım ama Sayın Cumhurbaşkanı söyleyin Sayın Bakanım, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Avrupa Konseyiyle alakalı bir mahkemedir, Avrupa Birliğiyle bir alakası yoktur ve kurucu üyesi olduğumuz bir yerdir. Yapmadığınız, etmediğiniz işlerden dolayı da kimseye sorumluluk çıkarmaya kalkmayın.

Sayın Bakanlar, siz de yoksulluğun, işsizliğin, adaletsizliğin temel nedenisiniz.

Sayın Tarım Bakanı, yurt dışından ithal ettiğiniz hububatla beraber, ayçiçeğiyle beraber bu ülkenin tarım dünyasına darbe vururken “yerli ve millî” diye orada oturuyorsunuz, öyle mi? Siziniz yoksulluğun temeli, siziniz adaletsizliğin temeli.

Sayın Savunma Bakanı, askerî okul öğrencilerine içeride zulmedilirken, boş yere yatırılırken, komutanlarının emriyle sokağa çıkan çocuklara otuz yıl ceza verilirken siz de zulmün nedenisiniz. Size başka bir şey daha soracağım Tank Paletle alakalı. Yasal durumunu sormayacağım, oraları çoktan geçtik. 2018 yılında ALTAY tankını yapıp getirecektiniz, nerede? Dört yıldır bu ülkenin kaynakları nerede tüketiliyor Sayın Bakan? Hiç değilse maketini alın da burada bir görüntünüzü alalım.

Böyle bir dünyada, Urfa’da Şenyaşar ailesine yaşatılan da KHK’lilere yaşatılanlar da Türkiye’nin her yerindeki hukuksuzluk... Mesela, Ali Haydar Hakverdi Vekilimizle beraber Kocaeli’de eski bir parlamenti ziyaret ettik; demans hastası, alzaymır, kendini idare edemiyor ve hâlâ içeride yatıyor Aysel Tuğluk.

“Bir kavme duymuş olduğunuz kin, sizi zulme neden olan o hâle getirsin.” diyor Maide suremiz. Ya, bu nasıl bir şeydir ya, bu nasıl bir şeydir? Siz bugüne kadar yaşlı, şu bu, birçok insanın hukuk ihlaliyle kendinize göre ilgilendiniz de orayı mı görmezden geliyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

TURAN AYDOĞAN (Devamla) – Evet, hukuksuzluğun had safhada olduğu bir ülkede adaletten bahsetmeyi kendime yediremiyorum artık. Sadece şunu söyleyeceğim: Zulmün temelindediniz, sizi göndereceğiz, bu millet nefes alacak. Başka çaresi yok, size anlatacağımız fazla bir şey yok. Size sadece şunu söyleyeceğim, rahmetli Cemil Meriç’in çok güzel bir lafı var; AKP sıraları, size söylüyorum: “Zulmün olduğu yerde tarafsız kalmak namussuzluktur.” diyor rahmetli Cemil Meriç. Ben bunu kendime referans olarak alıyorum, herkese tavsiye ederim. Hiç kimse zulmü sineye çekmesin çünkü vicdan mahkemesi çok geniştir, yeri geldiğinde herkes o mahkemenin önünde başı dik durmak zorundadır.

Külliyedeki arkadaşlar, siz de başınızı dik tutmaya çalışın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURAN AYDOĞAN (Devamla) – Her lafınıza “Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatıyla” başlamak yerine “birlikte aldığımız karar” demeyi bir deneyin lütfen.

Hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası İstanbul Milletvekili Zeynel Emre’de.

Buyurun Sayın Emre. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, ülkede hırsızlık, yolsuzluk, usulsüzlük, ihaleye fesat karıştırma almış başını gidiyor. Bunlarla kim mücadele edecek? Yargı mücadele edecek, değil mi? Sayıştayın Adalet Bakanlığı raporlarına bakıyoruz; Adalet Bakanlığı kendi faaliyetlerinde usulsüzlük yapıyor, usulüne uygun mali tabloları tutmamış, yaptığı işlerde ihale açması gereken yerde açmamış. Peki, hâl böyleyken biz, kimi kime şikâyet edeceğiz? Adalet Bakanlığı böyle davranırsa diğer bakanlıklar, diğer kurumlar nasıl davranır bu ülkede?

Değerli arkadaşlar, Adalet Bakanı geçtiğimiz ay, İstanbul Üniversitesinde bir panelde şöyle bir söz söylüyor, diyor ki: “Gençler, aklınızı kiraya vermeyin.” Güzel söz değil mi? Ben Sayın Bakana tavsiye ediyorum, bu sözü Kabinede de söylesin, milletvekili grubunda da söylesin, yargıçlarla yapılan toplantıda da söylesin. Türkiye’de FETÖ gitti -ben direkt isim vereyim- Menzilciler var, Hakyolcular var. Bunların WhatsApp grupları var, haberleşiyorlar seçimlerde; Yargıtay seçimleri oluyor, irtibat hâлиндeler yani FETÖ gitti, başka tarikatlar geldi. Dolayısıyla, bunların hepsinin de bütün büyüyen tarikatların da yabancı istihbarat servislerinin etkisine açık olduğunu buradan bir kez daha söyleyelim.

Bir diğer konu; şimdi, yine Sayın Bakanın adalet anlayışına soruyorum: Acaba, Sayın Ruhsar Pekcan’ın yapmış olduğu işlem İhale Kanunu kapsamında suç mudur, değil midir? Kamu İhale Kanunu’na göre bir bakanın, kendi yönettiği bakanlıkta, eşi ihale alır mı? Bu, ihaleye fesat karıştırma suçunu oluşturur mu? Bununla ilgili herhangi bir işlem yapıldı mı?

İki: Şu Antalya Serik’te aleni verilen 500 bin TL rüşvetle ilgili suç duyurularında bulunuldu; ne gibi bir işlemde bulundunuz? Kabinenizin bakanları, milletvekilleri, belediye başkanları huzurunda itiraf var.

Üç: Bugün Bakanlığınıza Fethullah Gülen’le resim çektiren herhangi birini memur olarak alır mısınız? Bence almazsınız. Peki, Kabineye niye Bakan yaptınız? Buna itiraz eden kimse yok mu? Demek ki ikisinden biri yanlış, değil mi arkadaşlar?

Dördüncü sorumuz: Şu anda -Adalet Bakanlığının yine kendi verilerinden söylüyorum, istatistiklerinden söylüyorum- cumhuriyet savcılarında toplam 8 milyon 995 bin soruşturma var, açılan soruşturma var. Bunların yüzde 47’si faili meçhul, cumhuriyet tarihinde bu kadar yüksek bir oran hiç olmadı yani yarısı faili meçhul. Vatandaş hırsızlığa uğruyor, yargıya gidiyor, faili meçhul; haksızlığa uğruyor, faili meçhul. Kim bunu takip edecek? Burada bunun üstüne yürüyecek bakanlık Adalet Bakanlığı, kolluk da İçişleri Bakanlığında. Bunun üstüne yürüyen bir İçişleri Bakanı var mı? Burada milletvekillerinin üstüne yürüyor, asıl yürümesi gereken mesele bu.

Şimdi, hep konuşuldu ya “FETÖ borsası, FETÖ borsası” diye; “Hayal, hayal.” dediniz demin buradan konuşurken bir şeye “Hayal.” dediğiniz gibi. En son, İzmir Cumhuriyet Savcılığı tarafından dava açıldı FETÖ borsasına. Bakın, adı “FETÖ borsası” ve FETÖ borsası cinayeti var. İsim vererek gideceğim: AKP’nin önceki İzmir İl Başkan Yardımcısı öldürüldü, neden öldürüldüğünü de anlatacağım. Emniyet Müdürü Kudret Dikmen, İstihbarat Daire Başkan Yardımcısı oldu, polis müfettişi oldu, birinci sınıf Emniyet müdürü oldu; organize suç örgütü lideri Serkan Kurtuluş... Bunlar ne yapıyor biliyor

musunuz arkadaşlar? 2016'dan itibaren -dosyada var dosyada, cumhuriyet savcılığının dosyasında var- hakkında FETÖ'den işlem yapılacakların listesini istihbaratçı olan alıyor, AKP İl Başkan Yardımcısına veriyor, o da tanıdığı mafya örgütüne, o adama havale ediyor. Adam gidiyor, bütün o işlem görenlerden, kiminden 100 bin dolar alıyor, kiminden Volvo araba alıyor, kiminden... Üstüne bir de çıplak görüntülerini çekiyorlar. Dünyanın parasını alıyor, para verirken kurtuluyorsun, vermezsen gözaltına aldırıyorlar. Bakın, hepsi delilli, ispatlı. Arkadaşlar, yetmiyor, sonra bir şekilde çorap söküğü gibi gelmeye başlayıp hakkında soruşturma açılınca organize suç örgütü lideri olan yurt dışına kaçıyor -moda tabii- kanunen izin veriyorlar, git...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ZEYNEL EMRE (Devamla) – Öteki, AKP'nin İl Başkan Yardımcısı “Konuşurum.” imasında bulunuyor -tıpkı Süleyman Soylu'nun SBK'yle ilgili meselede söylediği gibi- Erzurum'dan gelen bir katil berber adamı öldürüyor, maktul oluyor, öldürüyor konuşmasın diye.

Şimdi, değerli arkadaşlar, hani “Delil, delil...” diyorsunuz, daha nasıl delil sunulur? Dosyada var, itirafçılar var, örtüşen beyanlar var. Böyle bir ülkede yargıyı, adaleti sağlayabilir misiniz? Bu çürümüş sistem düzelmediği sürece, balık baştan kokuyor değerli arkadaşlar, hiçbir şeyi düzeltemeyiz.

Hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'da.

Buyurun Sayın Bayraktutan. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün önemli bir gün. 10 Aralık 2016'da Beşiktaş'ta terör saldırısında kaybettiğimiz tüm şehitlerimizi, yine ayrıca dünkü terör saldırısında kaybettiğimiz şehitlerimizi rahmetle anıyorum, Türk ulusunun başı sağ olsun diyorum.

Değerli milletvekilleri, öncelikle Millî Savunma Bakanlığıyla alakalı konuşma yapacaktım, zaten konum da o ama Tarım Bakanına bir iki şey söylemem gerekiyor.

Bugün bu Parlamentoda, bu Parlamentonun en çalışkan milletvekillerinden birisi olan Ömer Fethi Güner, çok beyefendidir... Bir eleştiri mekanizmasını kabul edeceksiniz Sayın Bakan, size eleştiri yapıldığı zaman hakaret etmeyeceksiniz. Bakın, yanınızda Bakanlar da var, Adalet Bakanı da var; sabahdan beri eleştiriler oldu, en ağır eleştiriler oldu ama hakaret olmadığı sürece gayet saygıyla dinlediler. Sizin neler söylediğiniz biraz sonra tutanaklardan görülecek. Bir Bakanlığın çıtasını aşağıya indirmeyin, Bakanlığın çıtasını bu Parlamentoda aşağı indirmeyin. (CHP sıralarından alkışlar) Bakın, bir İdare Amiri boksör gibi yumruk atıyorsa, bir İçişleri Bakanını tutuyorlarsa, saldırıyla alakalı böyle şeyler yapıyorlarsa... Her zaman diyorum, burası Mustafa Kemal'in Parlamentosu. (CHP sıralarından alkışlar) Sizler de Bakanlığın ağırlığını bilin, eleştirileri saygıyla karşılayın. Eğer sınırlarınıza hâkim olamıyorsanız bu Parlamentaoya gelmeyin arkadaşlar. Önce onu ifade edeyim. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bugün konuşmamın temeli şu: Tank Palet. Tank Paletle alakalı bir sorun var, bunu konuşmak zorundayız. Tank Palet Fabrikası dünyanın en önemli 5 tesisinden bir tanesi, 20 milyar dolarlık bir tesis, Avrupa'nın en önemli 5 tesisinden bir tanesi, muhteşem bir tesis yani savunma sanayimizin en önemli gurur tablolarından bir tanesi. Daha 1967'de başlayan, 1974 yılında Kıbrıs Barış Harekâtı'yla beraber devam eden; Amerikan ambargosundan etkilenen Türk toplumunun kenara

koymuş olduğu paralarla imar ettikleri, emeklerini koymuş oldukları bir tesis. Tank Paletle alakalı bir problem var, nedir değerli arkadaşlarım? Bir kişi nasıl zengin edilir, bunu beş dakikada kısa bir hikâyeyle anlatmak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, Ethem Sancak'ı biliyorsunuz. Ethem Sancak, eczacılıkla işigal eden bir iş adamı, başarılı bir iş adamı, başarılı bir müteşebbis.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Eski solcudur, eski solcu!

UĞUR BAYRAKTUTAN (Devamla) – “Ben savunma sanayisiyle alakalı bir alana girmek istiyorum.” diye Erdoğan'ın yanına gidiyor. Erdoğan da “Tamam olur.” diyor ve bununla alakalı “BMC'yi al.” diyorlar. Biliyorsunuz, BMC, TMSF tarafından Çukurova Grubundan el konulmuş ve geliyorlar, yarı fiyatına -1,5 milyara değil, yarı fiyatına- BMC'yi alıyorlar; 751 milyon TL'ye. 751 milyon TL o dönemin parasıyla -AK PARTİ'deki milletvekili arkadaşlarım dikkatle dinlesinler- 360 milyon dolar değerli arkadaşlar; muhteşem bir pazarlık, muhteşem bir ticaret var işin içerisinde. Sonra ne yapıyor bu Ethem Sancak, bu başarılı iş adamı? Diyor ki: “Bunu değiştirmemiz lazım, ben burada başarılı olamam, yanıma zengin bir ortak almam lazım.” Neredeyse kan bağımız olduğu Katarlılar aklına geliyor ve Katarlılarla bağlantı kuruyorlar, “Sana Katarlı bir ortak verelim.” diyorlar ve Katar ordusunu BMC'ye, Ethem Sancak'a ortak ediyorlar değerli arkadaşlarım. Aynı Ethem Sancak 360 milyon dolara almış olduğu Tank Paletle alakalı bu hisselerin yarısını Katar ordusuna 300 milyon dolara satıyor. Bakın, aradan bir ay geçtikten sonra 120 milyon dolar inanılmaz bir kâr ediyor değerli arkadaşlarım; müthiş bir pazarlık, müthiş bir öngörü, müthiş bir zekâ. Aradan bir zaman geçtikten sonra, kendi hisselerinin yarısını da yine Sayın Erdoğan'ın hemşehrisi olan Rizeli Salim Öztürk'e satıyor. Aradan bir zaman daha geçiyor, “Benim başka işler yapmam lazım, tank üretmem lazım.” diyor. Nasıl yapacak tank üretimini? Tank üretiminin prototipiyle alakalı yedi yıldır çalışan, yüzde 100 yerli olan bir firmanın varlığına rağmen ve bu firma, buna ilişkin AR-GE çalışmalarında o prototipi üretmek için 1 milyar dolara yakın para harcamış olmasına rağmen bir anlamda onları kenara itiyorlar ve “Sana verdik ihaleyi.” diyorlar. Kime veriyorlar? Ethem Sancak'a değerli arkadaşlarım. Ethem Sancak bunu aldıktan sonra ne yapıyor? Bakıyor ki işler yolunda gidiyor -bu, ne yapıyor- hisseler artıyor, bir yandan da tank üretimiyle alakalı “Ben on sekiz ay içerisinde tankı teslim edeceğim –nihayet- Türk Silahlı Kuvvetlerine teslim edeceğim.” diyor. Bir bakıyoruz ki aradan zaman geçiyor, tank teslimi yok, herhangi bir şey yapılmamış. Bu arada da Ethem Sancak'ın yapmış olduğu, hani ilk başta bir 120 milyon dolar kazanmıştı ya... Daha sonra, buradaki hisselerin fiyatları daha da artıyor, Ethem Sancak otuz altı ay geçmiş olmasına rağmen -ki bugün 10 Aralık- herhangi bir tank teslimi yapmıyor ve bir başka firmaya devrediyor değerli arkadaşlarım. Burada söylemek istediğimiz şu: Aradan geçen zaman süresi içerisinde hisse fiyatları artıyor, Ethem Sancak 400 milyon doların üzerinde para kazanıyor değerli arkadaşlarım. Sonra, Ethem Sancak ne diyor biliyor musunuz? Çok ilginç, burada ilginç sözleri var. Bu sözleri çok fazla zamanım olmadığı için...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR BAYRAKTUTAN (Devamla) – Sayın Başkanım, toparlıyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Devamla) – Diyor ki: “Sayın Erdoğan'a karşı bir ilahi aşk duyuyorum.” Muhteşem, muhteşem, değerli arkadaşlarım. Hangi faniye bu kadar kısa süre içerisinde 400 milyon dolar kazandırırsanız bir başka faniye aşk duymaz değerli arkadaşlarım? Bu nasıl bir vurgun? Bu nasıl bir vurgun değerli arkadaşlarım? (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Bakan, bütün dış ülkelerde, bütün yabancı ülkelerde, dünyanın her ülkesinde savunma sanayisi bir ülkenin namusudur, bir ülkenin namusudur. Bir ülkenin namusu bir başka ülkenin ordusuna peşkeş çekilemez, bir başka ülkenin ordusuna peşkeş çekilemez. (CHP sıralarından alkışlar) O nedenle, diyoruz ki: Tank Palet vatandır, satılamaz.

İnşallah, önümüzdeki dönemde bu siyasal iktidar ve bu rüzgâr değiştiği zaman bu ülkeyi umudun ve özgürlüğün ülkesi, hepimizin Türkiye'si yapacağız ve Tank Paletle el koyacağız, Tank Paleti halkımıza iade edeceğiz diyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası, Çanakkale Milletvekili Sayın Özgür Ceylan'a ait.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bu vesileyle, dün toprağa verdiğimiz şehitlerimize Allah'tan rahmet, acılı ailelerine ve milletimize de başsağlığı diliyorum.

Sözlerime Tank Palet Fabrikası konusunda yaşanan trajikomik olaylara değinerek başlamak istiyorum. Tank Palet Fabrikası -bedelsiz- Katar'ın büyük ortağı olduğu BMC'ye peşkeş çekileli üç yıl oldu. Yaşananlar bana bir film repliğini anımsatıyor. Vizontele'nin unutulmaz repliklerinden birini hatırlarsınız. Oğlan babasına arabanın başından sesleniyor: “Baba, akü yok.” “Şarjı mı bitmiş la?” “Yok baba, akü komple yok.” Acı ama Tank Palette de bizim düştüğümüz durum tam olarak böyle. Sayın Bakan, motor yok, şanzıman yok; “Çalınmış olmasın?” diye sormayın, tank komple yok. Şaka gibi! (CHP sıralarından alkışlar) Yetti mi? Hayır. Bildiğiniz gibi, fabrika 50 milyon dolar yatırım için özelleştirilmişti. Sıkı durun; Eylül 2019'dan itibaren fabrikaya devletin ödediği tutar ne kadar biliyor musunuz? 40 milyon dolar. Evet, yanlış duymadınız; 50 milyon dolar için peşkeş çekilen fabrikaya mal ve hizmet alımı için ödediğimiz para 40 milyon dolar. Ne âlâ memleket! Ethem Sancak'ın ticari zekâsına şapka çıkarmamak elde değil. Yazık, ülkeyi ne hâle getirdiler, yazık!

Trajikomik olaylar bu kadarla bitmiyor, film gibi. Bir gün, Meclis Başkanı “Kaldırılması teknik olarak mümkün.” diyerek Montrö Sözleşmesi'ni tartışmaya açıyor. Bir gece yarısı, harp okulları ve astsubay yüksek okulları giriş şartlarından “irticai faaliyetlere karışmamış olma” ibaresi çıkarılıyor. Bir cübbeli amiral peydah oluyor aynı vakitlerde, basında boy boy fotoğrafları çıkıyor. Bu gelişmelerden rahatsız olan bir grup emekli amiral açıklama yapıyor, “Bu işler yanlış işler.” diyor. Vay, sen misin konuşan; şahsım hükümeti ve Millî Savunma Bakanlığı davayı yapıştırıyor. Suçlama: Darbeye teşebbüs. Adamların hepsi emekli, nasıl darbe yapacaklar; hayli ilginç. Tıpkı Balyoz ve Ergenekon'da olduğu gibi, bu iddianamenin de içi boş. Türkiye Emekli Subaylar Derneği “Amiralleri kınamadık.” diyerek Bakanlığa yalanlıyor. Vay, sen misin konuşan; Derneğe kayyum atanıyor. Gerçekten şaka gibi; acı, demokrasiye, özgürlüklere tahammülü olmayan kötü bir şaka gibi. Ha, cübbeli amirali de unutmayalım, ceza durumunu Bakanlığa sordum, “YAŞ kararıyla emekli ettik.” cevabını verdi. Sizce bu ceza mı, ödül mü? Bence ödül.

Gelelim, yılan hikâyesine dönen F-35 ve S-400 meselesine. Şahsım hükümeti bir gün ABD'ye kızıyor; gidiyor, Rusya'dan S-400 alıyor, nispet yapıyor ama o da ne; ABD bizi F-35 projesinden çıkarıveriyor. Milyar dolarlık zararı gören şahsım hükümeti hemen çark ediyor, lobi firmaları falan tutuyor; nafile. “Bari parayı verin.” diyor; yok. “Bari yerine F-16'ları modernize edelim.” diyor; o da yok. Bir umut parayı veya uçakları kurtarırız diye S-400'ün fişini dahi takamıyoruz, öylece bekliyor. Zarar yaklaşık 4 milyar dolar ama olsun, dış güçlere paçayı kaptırmıyoruz, önemli olan bu. (CHP sıralarından alkışlar)

Bütün bunlar yaşanırken âdeta paralel bir ordu gibi kurulan SADAT'ın kurucusundan açıklama geliyor “2020 yılı sonuna kadar Harp Okulu mülakatlarında üç yıl görev yaptım.” diyor. Gözler Bakanda, soruyoruz “SADAT’la ilişkimiz yok.” diyor, yine kötü bir şaka gibi.

Sayın Bakan, sizin SADAT’la ilişkiniz olmayabilir ama görüldüğü kadarıyla SADAT ordumuzla ciddi bir şekilde ilgileniyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Şahsım hükûmeti de bu süreçte boş durmuyor tabii ki her şeye zam yağıyor; 1 litre süt 15 lirayı, mazot 10 lirayı geçiyor, mutfaklarda tencere kaynamıyor. Şahsım hükûmetinin pula çevirdiği Türk lirası üstünden ülke yağmalanıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR CEYLAN (Devamla) – Bir dakika daha rica ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR CEYLAN (Devamla) – Halk bizi görünce soruyor: “1453’te at sırtında, kılıçla fethettiğimiz İstanbul’u deve sırtında, çantasında dolarlarla gelenler mi alıyor?” (CHP sıralarından alkışlar) Halk belli ki ekonominin kitabını okumamış, olayları anlamıyor(!)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; güleriz ağlanacak hâlimize. Dışişleri Bakanımızı Katar’da gördük, şahsım hükûmetini Suudi Arabistan’da. Aman diyeyim; sakın, göz bebeğimiz ASELSAN, TAİ, HAVELSAN, ROKETSAN satılmasın, oradan ortak alınmasın; aman diyeyim! İktidarımızda, tüm bu firmalara sahip çıkacağız; ordumuzun, her zaman olduğu gibi milletin ordusu olmasını sağlayacak; tarikatların, cemaatlerin cirit attığı yer olmaktan kurtaracağız; Mustafa Kemal Atatürk’ün gösterdiği yolda ilerleyerek tüm yurdumuzu kalkındıracağız.

Hiç merak etme sevgili halkım, az kaldı; gidiyor Erdoğan, geliyor gelmekte olan. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Kırıkkale Milletvekili Sayın Ahmet Önal.

Buyurun Sayın Önal. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AHMET ÖNAL (Kırıkkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığının 2022 yılı bütçesi hakkında parti grubum adına söz almış bulunuyorum. Öncelikle, yüce heyetinizi ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken Bahar Kalkanı Harekâtı bölgesinde şehit olan hemşehrimiz Piyade Uzman Çavuş Emre Ceylan kardeşimizi ve tüm şehitlerimizi rahmetle anıyorum; ailelerine sabırlar, milletimize başsağlığı diliyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye’imiz, içerisinde bulunduğu coğrafya, sahip olduğu yer altı ve yer üstü zenginlikleri, dünyanın en önemli petrol rezervlerine olan yakınlığı, 3 kıtayı birbirine bağlayan konumu sebebiyle belki de dünyanın en önemli stratejik konumuna sahip ülkesidir. Bu konumunun yanı sıra, ülkemiz, komşularının içerisinde bulunduğu siyasi kriz ve kargaşalardan da etkilenmekte, sık sık göç dalgalarının merkezi hâline gelmektedir. Tüm bu sebeplerle millî güvenliğimiz, hem ülkemiz hem de içinde bulunduğumuz coğrafya açısından son derece önemlidir. Bu kapsamda, yurt güvenliğimizin teminatı olan millî kurumların kamuya ait olma özelliğinin korunması da aynı zamanda bir zorunluluktur. Ancak ordumuzun göz bebeği olan Tank Palet Fabrikasına yapılanlar; ardından, millî savunma sanayimizin kurucu unsurlarından olan Makine Kimya fabrikalarının yapı ve statüsünün tüm itirazlarımıza rağmen değiştirilmesi, aslında ne kadar yerli ve millî olduğunuzu açıklar gibiydi.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bakın, size MKE hakkında bir konu anlatmak istiyorum: Kurumun verdiği 300 kişilik personel alım ilanına müracaat edenlerin sayısı toplam 80 bin.

Sayın Bakan, Komisyon toplantısında sorduğum ancak cevap vermediğiniz soruları burada, halkımızın huzurunda tekrar sormak istiyorum:

Kurum tarafından yapılan yazılı sınava hangi neden ve gerekçeyle sadece birkaç bin kişi çağırıldı? Sordum, açıklamadınız. Yazılı sınav sonuçları neden hâlâ açıklanmadı? Sınav sonuçları açıklanmamışken kimler mülakata çağırıldı, hangi kriterlere göre işbaşı yaptırıldı? Sordum, cevap vermediniz.

İktidar partisi ve ortakları tarafından, kurumun Kırıkkale fabrikalarına yapılacak yeni işçi alımlarında Kırıkkale’de ikamet etme şartı aranacağı sözü verilmesine rağmen bu söz tutulmadı; sordum, cevap vermediniz. Bu yaptıklarınızla, Kırıkkale’de binlerce gencimiz iş beklerken onların derdine derman olamadınız, gençlerimizin umutlarını tükettiniz.

Kurumda çalışan 1.400’e yakın taşeron işçinin sözleşmesi aralık ayının sonunda bitiyor. Yılbaşından itibaren MKE’de çalışan taşeron işçilerin durumları ne olacak? Sayın Bakanım, sordum, cevap vermediniz.

Bitmek tükenmek bilmeyen hırslarınız yüzünden, Kırıkkale’de Makine Kimya fabrikalarında çalışan binlerce insan aileleriyle birlikte şehri terk etti; yerine yeni işçi alımı dahi becerilemeyip şaibe karıştırıldı. İşe girmeyi bekleyen binlerce Kırıkkaleliye “Önce AK PARTİ’ye üye ol; sonra gel, müracaat et.” diyerek bu insanların umutlarıyla oynadınız. Giden personel yerine bir tek Kırıkkale’de ikamet edenler işe başlayamadı; sordum, sebebini açıklamadınız. Israrla 278 bin Kırıkkaleli adına sormaya devam edeceğim Sayın Bakanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bizim gündemimiz vatandaşımız. Bakın, vatandaşımız ne diyor? Geçen yıl tonu 3 bin lira olan gübre bugün 14 bin lira, mazot 10 lira, yemin torba fiyatı 70 liradan 250 liraya çıkmış. Çiftçi, besici “Perişanım.” diyor, duyan yok. Geçen yıl söz verilen kuraklık destekleri hâlen ödenmedi. İlk defa bu yıl Kırıkkale’de çiftçimiz gübresiz tohum ekti. Borçların erteleneceği sözü yine tutulmadı; bir tarafta Ziraat Bankası diğer tarafta Tarım Kredi Kooperatifleri; çiftçinin faiz borcu çığ gibi büyüyor, çiftçi feryat ediyor, duyan yok. Memlekette herkes perişan, bir tek siz mutlusunuz.

Bakın, son birkaç ayda Kırıkkale’de ekmeğe 50 kuruş zam geldi. Elektrik, doğal gaz, ayçiçek yağı, un, şeker, yumurta fiyatları almış başını gitmiş. Vatandaşımız geçinemiyor, Kırıkkale küçülüyor; ilçeler, köyler boşalıyor; “Önlem alın.” diyoruz, duymuyorsunuz. Tüm bunlara rağmen, tüm bunlara çözüm üretmesi gerekenler vatandaşımıza “Porsiyonunuzu küçültün, doğal gazınızı kısın.” diyor. Milletin aklıyla alay ediliyor.

Gerçek tablo bu kadar karanlık olsa da birazdan iktidar partisinin temsilcileri kürsüye çıkacak; ülkemizin nasıl büyüdüğünü, Almanya’nın bizi kışkırdığını, uzay teknolojisinde Amerika’nın bizi geçtiğini, Ay’a yapacağımız yolculuğu; çiftçinin, emekliliğin, asgari ücretlinin de hâleden memnun olduğunu anlatacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

AHMET ÖNAL (Devamla) - Sanki ülkeyi yirmi yıldır muhalefet partileri yönetiyormuş gibi bizleri suçlayacak. Tüm bunları yaparken Tank Palet Fabrikasını, Makine Kimya fabrikalarını yok edenler kendilerine “millî” bize “gayrimillî” diyecek ama ne yaparsanız yapın artık inandıramıyorsunuz. Size tavsiyem, bir an önce seçim kararı alın, ülkeyi seçime götürün ve bu ülkenin evlatlarına daha fazla zarar vermeyin. Siz de çok iyi biliyorsunuz kaybedeceğinizi ama siz kaybederken bizimle beraber işsiz gençlerimiz, çiftçimiz, emeklimiz, esnafımız, asgari ücretlimiz, kısacası 84 milyon yurttaşımız kazanacak diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Akbaşoğlu, buyurun, bir satışmaya meydan vermeyelim.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

7.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, devletin hiçbir kurumunu itibarsızlaştırma yaklaşımını kabul edemeyeceklerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Şunu ifade etmek isterim Sayın Başkan, değerli milletvekilleri: CHP Grubunun konuşmalarını dinledik. Türkiye’de yasama, yürütme ve yargı erkleri kuvvetler ayrılığına göre işlev görmektedir ve 2017’de yapılan referandumla da yeni hükümet sistemi benimsenmiştir; bu, millî iradenin tecellisidir. Sonuçta, zaten, tarımla ilgili, savunmayla ilgili, adaletle ilgili meselelere Bakanlarımız da cevap verecekler; bundan sonraki süreçte, inşallah, arkadaşlarımız grubumuz adına konuşmalarını ortaya koyacaklar ancak şunu söyleyeyim: Devletimizin hiçbir kurumunu itibarsızlaştırma yaklaşımını kabul edemeyiz. Hiçbir şekilde ne yargımıza ne adalet...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Buna katılıyoruz.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bitiriyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Altay, buyurun.

8.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Bizim gözümüz gibi sakındığımız devleti itibarsızlaştırmamız şöyle dursun, biz devletin şan ve şerefine yücelmesi için buralarda görev yapıyoruz ancak kimi bakanların, kimi iktidar yetkililerinin yaptıkları yanlışları yüzlerine vurduğumuzda bunun adı “devleti itibarsızlaştırmak” oluyorsa vah ki vah! Evvelsi gün Sayın Soylu’ya, “Mafyadan 10 bin dolar harçlık alan siyasetçinin adını açıkla.” diyoruz, Sayın Soylu “Devleti itibarsızlaştırmayın.” diyor. Sayın Akbaşıoğlu da bugün aynı mealde konuşuyor; söylediklerimizin doğru anlaşılmasında, dikkatli dinlenilmesinde fayda olacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Grup Başkan Vekilleri sizi davet ediyorum.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.31

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 17.44****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Abdurrahman TUTDERE (Adıyaman), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32’nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)*A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 281) (Devam)

2.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller (Gider ve Gelir Cetvelleri), 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2020 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 194 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2020 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2020 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1690) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 282) (Devam)

A) TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI (Devam)

1) Tarım ve Orman Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tarım ve Orman Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Orman Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Orman Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Türkiye Su Enstitüsü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Su Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) ADALET BAKANLIĞI (Devam)

1) Adalet Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Adalet Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) YARGITAY (Devam)

1) Yargıtay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Yargıtay 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) DANIŞTAY (Devam)

1) Danıştay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Danıştay 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURLARI KURUMU (Devam)

1) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurları Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurları Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ (Devam)

1) Türkiye Adalet Akademisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Adalet Akademisi 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU (Devam)

1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU (Devam)

1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU (Devam)

1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI (Devam)

1) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Millî Savunma Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Komisyon yerinde.

Buyurun Sayın Bakan.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

9.- Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin, zaman zaman Meclisin tansiyonuyla beraber, karşılıklı olarak maksadı aşan kelimeler olabildiğine, bununla alakalı Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'le görüşmelerini yapıp karşılıklı olarak helalleştiklerine ilişkin açıklaması

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Değerli Başkanım, çok kıymetli milletvekillerimiz; az önce hep birlikte içeride Ömer Fethi Milletvekilimizle beraber olduk. Zaman zaman, Meclisin tansiyonuyla beraber, karşılıklı olarak maksadı aşan kelimeler olabiliyor. Bununla alakalı, kendisiyle de içeride görüşmemizi yaptık, karşılıklı olarak helalleştik.

Yüce Meclisimizin bilgisine sunuyoruz. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun.

10.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Hep söylerim, siyaset nezaket ve vicdan işidir lakin siyaset aynı zamanda münakaşa ve müzakere işidir. Burada müzakereleri yaparken bazen münakaşanın dozu kaçabiliyor, istem dışı sözler karşılıklı olarak ortaya sürülebilir. Sayın Bakanın da belirttiği gibi, Sayın Bakan kendisi de devletin, Hükümetin Bakanı sıfatıyla Parlamentoda hiçbir milletvekiline bilinçli olarak bir hakaret, saygısızlık yapmayacağı konusunda iradesini ortaya koymuştur. Tabii, bu, karşılıklıdır yani bir kötü söz bir yerden başlayınca hemen karşından aynı misliyle mukabele meselesi buraları geriyor.

Tekrar ediyorum, bunlar olabiliyor, ben bundan sonra olmamasını temenni ediyorum ve bu tartışmaları yaparken de elbette muhalefet, Hükümeti, iktidar partisini eleştirecektir. Burada özellikle iktidar partisine, Şeyh Edebalı'nın meşhur nasihatlerini biraz daha, sık sık okumasını da tavsiye ediyorum.

Ben de Sayın Bakana teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu...

11.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli ile İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, evet, Meclis İctüzüğü hep beraber, hepimizi bağlayan kuralları ortaya koyuyor gerek milletvekillerimizi gerek bakanlarımızı. Hep beraber, anayasal olarak görev yapıyoruz. Bu manada her türlü müzakereye “evet” tabii ki bunun dışında her türlü kötü söze ve yanlış yaklaşıma hep beraber, karşılıklı olarak “hayır” diyoruz. Bu mealde karşılıklı olarak helalleşilmesi de gayet güzel bir yaklaşımdır. Bu mealde Şeyh Edebalı'nın sözleri hepimiz için, her zaman başucu kitabı olmalıdır, başucu vasiyeti olmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Canım, Şeyh Edebalı iktidara söylemiş, muhalefete söylese biz hiç unutmuyoruz.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Hep beraber.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – İktidara söylemiş.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Hep beraber.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – İktidar olunca biz her gün okuyacağız.

BAŞKAN – Evet, ben de Sayın Bakanımıza, Sayın Gürer'e teşekkür ediyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 281) (Devam)

2.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller (Gider ve Gelir Cetvelleri), 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2020 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 194 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2020 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2020 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1690) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 282) (Devam)

A) TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI (Devam)

- 1) Tarım ve Orman Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Tarım ve Orman Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

- 1) Orman Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Orman Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

- 1) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ (Devam)

- 1) Türkiye Su Enstitüsü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Su Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) ADALET BAKANLIĞI (Devam)

- 1) Adalet Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Adalet Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) YARGITAY (Devam)

- 1) Yargıtay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Yargıtay 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) DANIŞTAY (Devam)

- 1) Danıştay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Danıştay 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURLARI KURUMU (Devam)

- 1) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ (Devam)

- 1) Türkiye Adalet Akademisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Adalet Akademisi 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU (Devam)

- 1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU (Devam)

- 1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU (Devam)

- 1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI (Devam)

- 1) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Millî Savunma Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Şimdi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına yapılacak konuşmalara başlıyoruz.

Adana Milletvekili Abdullah Doğru, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ABDULLAH DOĞRU (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Tarım ve Orman Bakanlığı 2022 yılı bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu, yüce heyetinizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; pandemi ve pandeminin getirdiği problemler dünyada yeni bir düzenin kapısını aralamış, göz ardı edilen tehditleri gündeme getirmiş, ancak insanlığın geleceğini daha sağlıklı ve adil bir şekilde inşa etmek adına çeşitli fırsatları da karşımıza çıkarmıştır. Türkiye, yaptığı yatırımlar sayesinde bu zorlu süreci en az zararla atlatan ülkeler arasında yer almaktadır. Bu başarının kaynağı her alanda olduğu gibi, üretim alanında da bilinçli şekilde atılan adımlar, büyük bir emek ve vizyonun eseri olan projelerdir.

Türkiye, kalkınmanın temeli olan üretim alanında tam anlamıyla tarih yazmaktadır. Dünyada birçok ülkenin kapılarını kapattığı, tarımsal üretimin durma noktasına geldiği, tedarik zincirlerinin derinden sarsıldığı pandemi döneminde, son on dokuz yılda tarım ve orman sektöründe oluşturduğumuz güçlü altyapı ve son üç buçuk yıldaki projelerimiz sayesinde gıda arzıyla ilgili bir sorun yaşamadık.

Dünyada yaşanan ham madde sorunundan ülkemiz içerisinde yaşanan doğal afetlere kadar mücadele ettiğimiz alanlar çeşitli olsa da parolamız asla değişmemiştir. Güçlü Türkiye’yi inşa yolunun üretimden ve üretimi desteklemekten geçtiğini her fırsatta dile getirdik ve bu doğrultuda adımlar atmaya devam ettik.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dünyada yaşanan problemler elbette bizi de etkilemektedir. Ancak devletimizin öngörü kabiliyeti ve güçlü duruşu sayesinde yaşanan sorunların başarılı bir şekilde üstesinden gelinmektedir.

Yükselen başarı grafiğimize şöyle bir göz atarsak hem fikirlerimizi daha sağlam temeller üzerine oturtmuş hem de milletimize gerçeği daha net bir şekilde aktarmış olacağız.

Üreticilerimize son on dokuz yılda 261 milyar bitkisel üretim desteği sağladık. 2017 yılında 12,9 milyar olan tarımsal desteği, 2022 yılında yüzde 100 artışla 25,8 milyara çıkardık. Sertifikalı tohum üretiminde son on dokuz yılda toplam 4,5 milyar destek ödedik. Şu anda 86 ülkeye tohum ihraç ediyoruz. Kuraklığa dayanıklı çeşitlerin yaygınlaştırılması ve üretimin artırılması adına yüzde 75 tohum hibesiyle 400 projeyi hayata geçirdik. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

2018 yılında 3,7 milyar olan toplam hayvancılık desteğini 2020 yılında yüzde 109 artışla 7,9 milyara çıkardık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Ağaçlandırma çalışmalarında Avrupa’da 1’inci, dünyada 4’üncü durumdayız.

Tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölge sayımızı son üç yılda 27’den 50’ye çıkardık ve 450 milyon altyapı kredisi sağladık.

“Kırsal Kalkınmada Uzman Eller Projesi”yle toplam 326 bin projeye 24 milyar lira destek vererek 465 bin kişiye istihdam sağladık. Son üç yılda, 44 bin proje için 6,5 milyar destek sağlayarak 127 bin vatandaşımıza iş imkânı sağladık.

Markalaşma konusunda yine büyük bir başarı söz konusu. 2018-2021 yılları arasında 511 tarım ve gıda ürünümüz coğrafi olarak işaretlendi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Lisanslı depoculuk alanında 2018’den bu yana 156 milyon lira destek ödemesi yaptık ve bu sayede 4,5 kat kapasite artışı sağladık.

Yine, Türkiye’de tarım ve orman sektörü son on iki çeyrekte kesintisiz büyüdü. Türkiye, son üç yılda 60 milyar dolarlık ihracat yaparak 15 milyar dolar dış ticaret fazlası vermiştir. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Akdeniz meyve sineği mücadelesinde verim ve kalite kayıplarının önlenmesi, güvenilir ve kontrollü ürün yetiştirilmesi, sektörde ve üreticilerde farkındalık oluşturulması, sürdürülebilir üretimin sağlanması amacıyla 2020-2022 yılları arasında üç yıllık Akdeniz Meyve Sineği Mücadelesi Ulusal Eylem Planı’mız doğrultusunda turuncuğil üretiminin yoğun olduğu seçim bölgem Adana ve çevre illerimizde çalışmalar yürütülmektedir. Ayrıca, Akdeniz meyve sineğinin izlenebilirliğinin sağlanması amacıyla 45 ilimizde Akdeniz Meyve Sineği İzleme Projesi yürütülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüldüğü üzere, attığımız adımlar, hayata geçirdiğimiz projeler ve milletimizle buluşturduğumuz hizmetlerin amacı günü kurtarmak değildir; aksine, her hizmet ve her proje aydınlık geleceğimizi adım adım planlayarak inşa etme hedefimizin birer parçasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ABDULLAH DOĞRU (Devamla) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

ABDULLAH DOĞRU (Devamla) – Türkiye’yi millet ve hizmet odaklı siyasetle tanıştıran, vatandaşlarıyla omuz omuza veren, attığı her adımın başarısını vatandaşın memnuniyeti derecesiyle belirleyen AK PARTİ hükümetleri bundan sonra da aynı bilinçle yola devam edecektir. Türkiye’nin yükselişinin mimarı, milletin ve ülkesinin üzerine titreyerek, ülkemizi başarıdan başarıya taşıyarak geleceğe güvenle bakmamızı sağlayan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’a şükranlarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

2022 yılı merkezî yönetim bütçemizin vatanımız ve milletimiz adına hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Çankırı Milletvekili Salim Çivitcioğlu’nda.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA SALİM ÇİVİTCİOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Tarım ve Orman Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesi hakkında grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, 2020 yılından itibaren yaşanan küresel pandemi ve buna bağlı ekonomik dalgalanmalar tüm ülkelerin gıda politikalarını tekrar gözden geçirmelerine neden olmuştur. Bitkisel ve hayvansal üretim için girdi maliyetlerinin dünya genelinde yükseliyor olması gıda üretimini önemli ölçüde etkilemeye başlamıştır. Küresel ısınma ve iklim değişikliği nedeniyle yaşanan kuraklığı geçici olarak düşünmemiz gerektiği için hazırlık ve tedbirlerimizi illerimizdeki kuraklık komisyonları vasıtasıyla erken dönemde daha etkin tedbirler alacak şekilde aktif hâle getiriyoruz. Bazı bölgelerde orman yangınlarına, bazı bölgelerde aşırı yağışlara, sellere ve kuraklıklara şahit oluyoruz. Yaşanan doğal afetler, bu afetlerin sürdürülebilir yönetiminin önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Toprak ve su kaynaklarının tarımsal kaynaklı kirliliğe karşı korunmasına yönelik arazi yönetimi, gübreleme yönetimi, hayvansal gübre yönetimi ve sulama yönetimi konularında alınacak tedbirleri çiftçilerimizle paylaşıyoruz. Bu yıl yaşadığımız kuraklıktan etkilenen çiftçilerimizin mağduriyetlerine meydan vermemek için birçok tedbir aldık. Bu tedbirlerden birkaçını söyleyecek olursak üreticilerimizin verim kaybına yönelik dekara 30 lira ile 100 lira arası destek için ve bu kapsamda kuraklıktan etkilenen çiftçilerimiz için 2,6 milyar lira bütçe ayırdık. Kuraklık desteği aralık ayının ikinci haftasından itibaren çiftçilerimizin hesabına yatırılacaktır; hayırlı ve uğurlu olsun diyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Besicimize, süt reticimize, un ve yem sanayisi maliyetlerini azaltmak için TMO aracılığıyla uygun fiyatlarla arpa ve buğday satışlarını başlattık. Bitkisel retimi geliştirme projeleriyle yüzde 75 hibeli tohum ve fidan teminini gerçekleştirdik.

Dış kaynaklı projelerimizden biri olan Kırsal Dezavantajlı Alanlar Kalkınma Projesi'ni 2019 yılında uygulamaya başladık. Bu projeyle 2 aşamalı olarak yaptığımız işlemlerde Doğu Akdeniz Kırsal Kalkınma Bölgesi ve Batı Karadeniz Kırsal Kalkınma Bölgesi hizmet almaktadır.

Ülkemizdeki bitkisel üretimi arttırmak, verim ve kaliteyi yükseltmek, üretim maliyetlerinin karşılanmasına katkıda bulunmak, sürdürülebilirliği sağlamak, artan girdi maliyetleri kapsamında çiftçimizi koruyacak ve kollayacak her türlü tedbiri uygulamak için elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz. 2017 yılında 12,9 milyar lira olan tarımsal destek miktarını 2 kat arttırarak 2022 yılında 25,8 milyar liraya çıkartıyoruz. Hububat grubunda 2020 yılında dekara 16 lira olan gübre desteğini, 2021 yılında 20 liraya, 2022 üretim sezonu için de 32 liraya çıkartıyoruz. Yine, diğer ürünlerde 2020 yılında dekara 4 lira olan gübre desteğini, 2021 yılında 8 liraya, 2022 üretim sezonu için de 16 liraya çıkartıyoruz. Hububat grubunda sertifikalı tohum desteklerini ise -2020 yılında- dekara 16 liradan, 2022 üretim sezonu için dekara 24 liraya çıkartıyoruz. Kırsal kalkınmayı dört bir koldan desteklemeye devam ediyoruz.

Hayvancılık sektörüne yönelik sıfır faiz uygulamalarımızla 1,7 milyon yetiştiricimize toplamda 42 milyar lira faizsiz kredi kolaylığı sağladık.

Su, bu yüzyılın en stratejik ve en değerli kaynağı hâline gelmiştir. Son on dokuz yılda su alanında günümüz rakamlarıyla toplam 284 milyar liralık yatırımlar yaparak 8.865 tesisi ülkemize kazandırdık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Su rnleri konusunda hem yetiştiricilerimizle hem de avcılıkta önemli kararlar aldık ve olumlu sonuçlarını da görmeye başladık. Su rnleri avcılığındaki temel yaklaşımımız, koruma ve kullanma dengesini gözeterek doğal kaynaklarımızı geleceğe bırakabileceğimiz bir miras olarak yönetebilmektir. Bunun yanında, yine 1,6 milyon hektar arazinin toplulaştırılmasını sağladık.

Ülkemiz, ormancılık faaliyetlerinde yaptığı başarılı çalışmalarla dünyaya örnek bir ülke olmuştur. Son on dokuz yılda orman alanımızı 2,1 milyon hektar arttırarak 22,9 milyon hektara çıkardık.

Tüm bu çalışmalarımızın yanında, orman yangınlarına mdahalemizi de kırk dakikadan on iki dakikaya indirdik. Son on dokuz yıldır tarımsal üretime yönelik yürüttüğümüz politikalar, üreticilerimiz için verdiğimiz destekler, ürün alım politikalarımız, sulamaya yönelik yatırımlar, toplulaştırma çalışmaları, modern sulama desteklerimiz ve bitkisel üretimde önemli bir yol katettik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

SALİM İVİTCİOğLU (Devamla) – Gündelik yaşamda fahiş fiyat artışları hususunda, girdi maliyetlerindeki ve kurdaki yükselişe izah edilemeyecek fiyat artışı yapan, fırsatçılık yapan, rafları boşaltarak gıda depolayan işletmelere gerekli yaptırımları yapmak üzere de tedbirlerimizi alıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime burada son verirken Tarım ve Orman Bakanlığımızın 2022 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi'yle bütçesi bir önceki yıla göre yüzde 25,5 artarak 64,6 milyar liraya çıkarılmıştır. Bütçemiz, lkemizin çiftçisinin, üreticisinin alın terinin ve emeğinin bütçesidir diyorum ve geliyor gelmekte olan, onun adı Recep Tayyip Erdoğan diyerek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Antalya Milletvekili İbrahim Aydın'da.

Buyurun Sayın Aydın. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Orman Genel Müdürlüğü bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Şahsımın da otuz yıl hizmet ettiği ve mensubu olmaktan şeref duyduğum Orman Genel Müdürlüğü, ülkemizin orman kaynaklarının sürdürülebilir yönetimini sağlayarak kaynakların milletimizin menfaatine sunulmasından sorumlu, yüz seksen iki yıllık köklü bir teşkilattır.

Bugün, dünyada orman varlığını artıran nadir ülkelerden biriyiz. FAO raporuna göre, dünya orman varlığını artıran ülkeler sıralamasında 2015 yılında 46’ncı sırada olan ülkemiz, 2020 yılında 27’nci sıraya yükseldi. Son on dokuz yılda 6 milyon hektar alanda 5 milyardan fazla fidan toprakla buluşturulmuştur. Bu sayede, FAO raporunda ifade edildiği gibi, en çok ağaçlandırma yapan ülkeler sıralamasında Avrupa’da 1’inci, dünyada 6’ncı sıradayız. Hedefimiz, 2023 yılı sonunda dünya nüfusu kadar fidan dikerek orman varlığımızı ülke topraklarımızın yüzde 30’u olan 23 milyon 400 bin hektara çıkarmaktır. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Erozyonla mücadelede dünya lideriyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ağaca ve doğal çevreye değer veren anlayışımızla, 11 Kasım Millî Ağaçlandırma Günü, 2021 yılında, geçmiş yıllarda olduğu gibi, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın katılımlarıyla, 69 ülkeden 1 başbakan, 17 bakan ve 50 büyükelçiyle kutlanmıştır. 81 ilimizde yaklaşık 700 bin civarında vatandaşımız iştirak etmiş, 50 milyon 100 bin fidan bir gün içerisinde toprakla buluşturulmuştur. “Geleceğe Nefes, Dünyaya Nefes” ağaçlandırma projesi kapsamında, her bir vatandaşımız adına 3 adet olmak üzere, öncelikle yanan orman alanlarından başlanarak 252 milyon adet fidan yıl sonuna kadar toprakla buluşturulmuş olacak.

Değerli milletvekilleri, ormanları kırsal kalkınmanın lokomotifini yaptık. Kırsalda yaşayan nüfusun geçim kaynakları çeşitlendirilerek millî ekonomimize fayda sağlanması gayesiyle ceviz, badem, harnup, dut ve benzeri gelir getirici türler ile yabancı zeytin rehabilitasyonu başta olmak üzere birbirinden farklı türlerde 38 ayrı eylem planı uygulamaya geçirilmiştir. Orman köylülerimizin doğduğu yerde doymasını, müreffeh bir şekilde yaşamasını ve kalkınmasını sağlamak ve de göçleri önlemek için 5 Bin Köye 5 Bin Orman Eylem Planı kapsamında şimdiye kadar 5.420 köyde gelir getirici tür ağaçlandırması yapılmıştır. Arıcılığa verdiğimiz desteklerle dünyada 6’ncı sıradan 2’nci sıraya yükseldik.

Değerli milletvekilleri “Keçin var, suçun var.” anlayışından vazgeçerek, ormanlarımızda otlama planları yapılarak hayvancılığımıza büyük destek verilmektedir. Orman köylülerimize ORKÖY kredileri verilmeye devam edilecektir.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de her geçen gün daha da büyük önem arz eden konulardan biri de hiç şüphesiz, tıbbi ve aromatik bitkilerdir. Bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisinde Başkanlığını yaptığım araştırma komisyonu kurulmuş ve çalışmalarını tamamlayarak raporunu sunmuştur. Son düzenlemelerde, tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği ve işlenmesi amacıyla orman alanlarında tesis kurulmasına izin verilecektir. Tıbbi ve aromatik bitkilerden 2021 yılında ülke ekonomisine 7 milyar lira kazandırılırken orman köylüsüne ise 1 milyar liradan fazla katkı sağlanmıştır. Şu anda 1 milyar dolar civarında olan ihracatımızı 5 milyar dolar seviyesine çıkararak dünyada ilk 10 ülke arasına girmeyi hedefliyoruz.

Devlet ormancılığından millet ormancılığına geçmek için ormanlar ve mesire yerleri vatandaşlarımızın hizmetine sunulmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2022 yılı sonu itibarıyla orman kadastro keskinleşen alanların tescilleri sağlanacak, 2023 yılı sonunda da 2/B programları tamamlanacaktır. Teknik ve hukuki problemleri azalmış, yargıya intikal eden davalarda ciddi düşüşler gerçekleştirilmiş olup orman köylümüzle hasım değil hisim olunmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; orman yangınlarıyla mücadele çalışmaları kapsamında, Orman Yangını Yönetim Sistemi'yle insan gücünü, kara ve hava araçlarını tek merkezden yöneterek Türkiye'yi, orman yangınlarıyla mücadelede çevre ülkelere de her an yardım edebilecek güçlü bir yapıya kavuşturduk. Orman yangınlarıyla mücadelede bölgemizde lider ülke olduk. Ayrıca, kurduğumuz erken uyarı sistemiyle müdahale süresini kırk dakikadan on iki dakikaya kadar çekmeyi başardık. Orman yangınlarında ilk kez İHA kullanılmaya başlanılmıştır. Sizlerin de bildiği gibi, küresel ısınma ve iklim değişikliği her geçen gün olumsuz etkilerini daha da güçlü bir şekilde hissettirmektedir. Bazı yerlerde aşırı yağışlar şeklinde, bazı yerlerde aşırı kuraklık ve sıcak gibi ekstrem iklim verileriyle karşımıza çıkan küresel iklim değişikliği, maalesef 2021 yılında ülkemizde de bazı afetlerin yaşanmasına sebebiyet verdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, devam edin.

İBRAHİM AYDIN (Devamla) – Akdeniz ve Ege kıyılarında yüzlerce kilometrelik geniş bir coğrafya boyunca meydana gelen binlerce orman ve kırsal alan yangını büyümeden söndürülerek destansı bir başarı sağlanmıştır. Maalesef, bazı yangınlar, yüz kırk yılın en yüksek -aşırı- hava sıcaklığı, düşük nem ve kuvvetli rüzgârların etkisiyle büyümüştür. Yangın söndürme çalışmalarına katıldığım doğduğum yer Manavgat'ta ve görev yaptığım Muğla'da cumhuriyet tarihinin en büyük orman yangınları felaketi olmuştur. Başta Orman Genel Müdürlüğümüzün yangınla mücadelede işçisinden memuruna, mühendisinden Genel Müdürüne olmak üzere, milletimizle birlikte, tüm kurum ve kuruluşların imkânları seferber edilmek suretiyle, kahramanca mücadelelerle, canlarını ortaya koyarak daha büyük alanlara yayılması önlenmiştir. Vatan savunması bilinciyle, büyük bir azim ve gayretle orman yangınlarını söndürürken canlarını feda eden 133 şehidimize Yüce Allah'tan rahmet diliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM AYDIN (Devamla) – Orman yangınlarında canlar yanmasın diye gözünü kırpmadan dev alevlerin üzerine korkusuzca giden, cansıparane bir şekilde mücadele eden kahramanlarımıza da sonsuz teşekkür ediyor, her birini canıgönülden alkışlıyor, siz değerli milletvekillerimizi ve aziz milletimizi de orman kahramanlarını alkışlamaya davet ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

2022 yılı bütçesinin yeşil vatanımıza ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Karaman Milletvekili Selman Oğuzhan Eser'in. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA SELMAN OĞUZHAN ESER (Karaman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, ülkemizdeki su kaynaklarının yönetilmesinde ve işletilmesinde öncü kuruluş olan DSİ Genel Müdürlüğü, su ve toprak kaynaklarımızın çevre duyarlılığı ve sürdürülebilirlik esasları dâhilinde geliştirilmesini sağlayıp, taşkın koruma, hidroelektrik enerji üretme, sulu ziraatı yaygınlaştırma ve belediyelere içme suyu temini amacıyla çalışmalar yapıp barajlar inşa eden köklü ve etkin bir kuruluş olmuştur. Kurumun özellikle son on dokuz yılda çalışmalarıyla ülkemizde baraj sayısı 927'ye, bent sayısı 3.313'e, içme suyu ve atık su tesisi 390'a, taşkın koruma tesisi ise 10.246'ya ulaşmıştır. Yatırımların toplam maliyeti 284 milyar TL'nin üzerine çıkmıştır.

Değerli milletvekilleri, son on dokuz yılda memleketim Karaman’da DSİ tarafından 8 baraj, 8 gölet, 10 sulama tesisi, şehrin içme suyu arıtma tesisi ve isale hattı hizmete alınmıştır. İnşaat safhasında 1 baraj, 2 gölet, 7 sulama tesisi bulunmaktadır. Bunların yanında 5 baraj, 3 gölet, 4 yer altı depolama, 10 adet sulama tesisi proje ve planlama safhasındadır. Yapılan ve yapımı devam eden dere ıslah ve arazi toplulaştırma çalışmalarını, hidroelektrik santrallerini burada sadece söyleyerek geçiyorum. Saymakla basit gibi görünse de büyüklüğünün anlaşılması açısından yapıldığı günün değeriyle her şeyin en iyisini hak eden şehrim 7 milyar TL’nin üzerinde sadece DSİ yatırımı yapıldığını ifade etmeliyim.

Değerli milletvekilleri “Mavi Tünel ne oldu?” denilerek üç kelimeyle basitçe sorulan, bölgemi de yakından ilgilendiren büyük bir projeden bahsetmek istiyorum. Mavi Tünel, tünel mi, kanal mı, yoksa baraj mı? Torosların vadilerinde 3 tane baraj düşünün. Tabii, bunları düşünmek için önce yapmak gerekir; yapmak için buralara ulaşmak gerekir; ulaşmak için yollar, köprüler, viyadükler, tüneller gerekir. Tüm bunları düşünemeyenler bize “Yol karın doyumuyor; ihalecisiniz.” derler. Bunları yapmak için yola çıktığımızda bu memlekette yol yoktu maalesef. Evet, Mavi Tünel, yapımı milyarlarca lira olan 3 baraj, bu barajları birbirine bağlamak için yapılan 18 kilometre uzunluğunda 4,5 metre çapında su tünelleri, mavi regülatöründen 125 kilometre uzunluğunda Karaman ve Konya Ovası’na su taşıyan AHİ Kanalı ve kanaldan gelen sular ile sel ve taşkın sularını biriktirecek olan Hotamış Depolaması. Proje üzerinde tamamlanmış kapalı devre tarımsal sulama sistemleri düşünün, Karaman ve Konya sınırlarında yapımı ve projeleri devam ederek sürekli genişleyen kapalı sulama sistemleri düşünün ve bunların ülke ekonomisine katkısını. Bir hayal, bir rüyayken şimdi gerçekleşmesi an meselesi olan, İç Anadolu’nun en büyük ovasının su ihtiyacını karşılayacak bir yatırım düşünün. Siyasi engellemelere, PKK’nın saldırdığı şantiyelere, yakılan iş makinelerine rağmen bunun gibi yüzlerce yatırımı gerçekleştirecek inanca ve ufka sahip, ufkun da ötesini gören bir lider düşünün.

Değerli milletvekilleri, işin içinde olmayanlar, memleket için derdi, kaygısı olmayanlar bu işlere başlarken önce “Ne gereği vardı? İsraf.” derler, sonra herkesten çok istermiş gibi “Hani, ne oldu? Siz yapamadınız, biz yapacağız.” derler, iş bitince de “Kendi cebinizden mi yaptınız? Peşkeş çektiniz; rantçılar, ihaleciler, yolsuzluk yaptınız.” derler. Varsın desinler. Tüm bunlar biz yapana kadar bunca yıl yokluktan mı yapılmadı? Vardıysa peki, niye yapılmadı? (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Memleketin hayırına yapılmak istenen her şey AK PARTİ öncesinde bu zihniyetle nasıl engellenmişse bugün aynı zihniyetin söylemiyle artık engellenemeyen millete hizmetin, ülkenin millî menfaatlerini fiilen savunmanın adı “rantçılık” “yolsuzluk” olacaksa varsın olsun.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

SELMAN OĞUZHAN ESER (Devamla) - Değerli milletvekilleri, nükleer santral, hidroelektrik, termik santraller ve barajlar yapılırken, ülkenin enerji ihtiyacından kaynaklı milyarlarca lira dış ticaret açığı verildiğini bile bile, sözde çevrecilik yaparak, yaşanan doğal afetleri bile yaptığımız yatırımlara bağlayarak tüm bunların karşısında duranlarla mı Türkiye güçlenecek? Tek derdi Recep Tayyip Erdoğan olan, kaptansız tayfalarla mı bu gemi bu fırtınada yürüyecek?

Böyle sığ anlayışla, bu gerici zihniyetle “Geliyoruz.” diyenleri milletimiz elbette görecektir diyor, bütçenin hayırlar getirmesini diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Gümüşhane Milletvekili Cihan Pektaş’ta.

Buyurun Cihan Bey. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Su Enstitüsü kurumu bütçesi üzerine grubum adına söz almış bulunuyorum. Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Canlı hayatının varlığını sürdürmesi suyla mümkündür, su varsa hayat vardır. Son iki yüz yıllık süreçte insan etkisiyle meydana gelen küresel iklim değişikliği sebebiyle su kaynakları azalmaya başlamış, dolayısıyla, suyun önemi daha da artmıştır. Türkiye olarak coğrafi konumumuz gereği, su zengini değil, su stresi altında olan bir ülkemiz. Yeryüzü şekilleri ve deniz etkisiyle yağış rejimimiz mevsimlere ve bölgelere göre farklılık göstermektedir. Yağışlı mevsimlerde oluşan suları kurak dönemlerde kullanmak üzere depolama yapma mecburiyetimiz vardır. Su kaynaklarımızdan azami derecede istifade etmek maksadıyla baraj yapımlarına hız verilmiş, özellikle son yıllarda yeni baraj tiplerinin en güzel örnekleri ülkemizde inşa edilmiştir. Su yapıları inşası konusundaki teknik kapasitemiz, başta Büyük Barajlar Konseyi olmak üzere suyla alakalı uluslararası platformlarda dikkatle izlenmeye başlanmıştır.

Her üç yılda bir düzenlenen Su Forumu'nun 5'incisi 2009 yılında İstanbul'da gerçekleşti, 192 ülkeden 30 binden fazla uzman katıldı. Forumun çok başarılı geçmesi ve ülkemizdeki çalışmaların katılımcılar tarafından yerinde görülmesi başta dost ve kardeş ülkeler olmak üzere bütün dünya tarafından takdirle karşılandı. Çok sayıda ülkeden, su projeleri konusunda, sadece teknik ve bilgi düzeyinde değil, müşavirlik ve müteahhitlik hizmetleri konusunda da talepler gelmeye başladı. Bugün, dünyanın birçok ülkesindeki büyük su projelerinde Türk mühendislerinin ve müteahhitlerinin imzası bulunmaktadır. Geline noktada, ülkemizin tecrübe ve vizyonunu hayata geçirmek üzere uluslararası bir düşünce kuruluşu olarak Türkiye Su Enstitüsü, kısa adıyla "SUEN" teşkil edildi. SUEN, küresel su meselelerinin çözümüne katkı sağlamak, ülkemizin sürdürülebilir su politikalarının oluşturulmasına yeni fikirler ve bilimsel modellemelerle katkıda bulunmak, ulusal ve uluslararası toplantılar ve eğitim programları düzenlemek ve ülkemizi uluslararası platformlarda temsil etmek gayesiyle faaliyet göstermek üzere 2 Kasım 2011 tarihinde kuruldu.

Değerli milletvekilleri, küreselleşen dünyamızda su meseleleri sınırları aşmaktadır. Bu sebeple dünyadaki gelişmelere kayıtsız kalmak mümkün değildir. Türkiye, su alanında gerçekleştirdiği büyük projeler, yetişmiş insan kaynağı ve engin bilgi birikimi sayesinde bölgesinde su konusunda lider konuma gelmiş durumdadır. Türkiye Su Enstitüsü, uzman kadrosuyla, ülkemizde ve dünyada suyla ilgili çalışmaları yakından takip etmekte, su meselelerine ilişkin stratejik planlamalara katkı sağlamakta, modelleme çalışmaları ve geleceğe yönelik senaryolarla karar vericilere danışmanlık yapmaktadır. Bir enstitünün önemli vazifelerinden biri de şüphesiz, eğitim faaliyetleridir. SUEN, kurulduğundan bu yana, sadece ülkemizden değil, 3 kıtadan, 30'u aşkın ülkeden gelen 1.500'den fazla su ve atık su uzmanına muhtelif konularda eğitim ve kapasite geliştirme programları düzenlemiştir. Bunlar arasında ülkemizin büyük önem verdiği coğrafyalardan olan Afrika'ya verilen eğitim programları da yer almaktadır. Geçmişte ülkemiz su alanındaki toplantılarda sadece gözlemci statüsünde kalmaktayken bugün uluslararası toplantılara aktif şekilde iştirak eden, söz sahibi bir ülke konumuna gelmiştir.

SUEN, ülkemizi temsilen su alanındaki pek çok uluslararası etkinlikte yer almak suretiyle, yönetsel görevler üstlenerek su diplomasisi faaliyetleri yürütmektedir. Başta Birleşmiş Milletler ve İslam İşbirliği Teşkilatı olmak üzere birçok uluslararası kuruluşla su yönetimi ve teknoloji konusunda ortak çalışmalar yapmaktadır. Örneğin, İslam İşbirliği Teşkilatı bünyesinde İslam coğrafyasındaki su meselelerinin çözümü için kurulan Su Konseyinin ve suyun bir barış aracı olması gayesiyle teşekkül ettirilen Ortadoğu'da Mavi Barış Girişiminin koordinasyon görevleri SUEN tarafından yerine getirilmektedir.

SUEN'in faaliyetleri sadece uluslararası arenadaki çalışmalarla sınırlı değildir; su kaynaklarımızla alakalı bilimsel yayınlar yapmakta ve üniversitelerle birlikte yer altı ve yer üstü su kaynakları modelleme çalışmaları yürütülmektedir. Bunun yanında, ülkemizin dört bir yanındaki su ve atık su, kanalizasyon idarelerine gerekli teknik müşavirlik desteği sağlanmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

CİHAN PEKTAŞ (Devamla) - Ülkemizin su politika ve stratejilerinin geliştirilmesi konularında dünyada lider bir ülke konumuna gelmesinin yolunu açacak olan Türkiye Su Enstitüsü kurumu bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Ali Özkaya.

Buyurun Sayın Özkaya. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri ve aziz milletimiz; AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi ve milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, şehitlerimize Allah'tan rahmet dileyerek sözlerime başlıyorum.

Ben, son iki yılda yapmış olduğumuz 5 yargı paketiyle ilgili konuşmak üzere söz almıştım. Ancak CHP Grubu milletvekili arkadaşlarımızın çok ağır ithamları karşısında teknik olarak hazırladığım bu metni bir tarafa bırakıyorum ve birkaç cevap vermeyi arzu ediyorum.

Aziz milletvekillerimiz ve aziz milletim; eski Sasani Pers Hükümdarı Erdeşir'e atfedilen bir söz var: “Devletler ve yönetim, askerle ayakta durur; asker, mal ve ekonomiyle ayakta durur; mal ve ekonomi, ülkelerin refahı ve imarıyla oluşur; refah ve imar, adaletle oluşur.” Adalet, ekmek kadar, su kadar, hava kadar hepimiz için zorunludur ve ülkelerin yaşamasının en temel kuralıdır. Ancak bu adalet de her hâl ve şartta, her tarafta savunduğunuzda kıymetlidir; iktidardayken -savunurken- farklı, muhalefette olduğunuzda farklı farklı söylerseniz o zaman itibarınız ve güvenilirliğiniz zedelenir.

Ben 1992 yılında Ankara Barosunda staja başladım, o tarihten milletvekili seçildiğim süreye kadar çok uzun ve çok değişik davaların içinde bulunduk. 1993 yılında açıklanan hâkimlik-savcılık sınavında 81 puanla Türkiye 1'incisi olan arkadaşımız hâkimliğe alınmamıştı ama bizim sınıf arkadaşımız 37 puanla -o zaman klasik usuldü- itiraz etti, 70'e tamamlandı ve o, hâkim oldu. Sonraki Resmî Gazetelere bakabilirsiniz, o zaman CHP'nin ilçe başkanları, ilçe yöneticilerinin birçoğu mülakatsız olarak sınava alındı. Türkiye 1'incisi olanlar, Ankara Hukuku 1'incilikle bitirenler, o zaman hâkimlik bursu vardı, hâkimlik bursuyla okuyanlar sırf imam-hatip mezunu olduğu için hâkim yapılmadılar. Onlar sınavları kaybetti, ben onların adına davalarını açtım. Danıştay ne dedi biliyor musunuz? “Mülakat sınavları yargı denetimine tabi değildir.” dedi. Aynı Danıştay AK PARTİ iktidara gelince “Mülakat sınavları yargı denetimine tabidir. Bu yetmez, bir de kamera koymanız gerekir.” dedi.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Kamera, kamera.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – “Kamera da koyun.” dedi. İşte bu çifte standartları hep biz yaşadık, bunların hepsi oldu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sonra rahmetli Menderes'i Yassıada'da asan -adı yüksek olup kendisinin ne olduğu belli olmayan- mahkemenin üyeleri 44 sayılı Kanun'la gelip Anayasa Mahkemesi üyesi oldular, 4'ü Başkan oldu. CHP'nin Genel Merkezi avukatı, yıllarca CHP'de bulunan kişiler Anayasa Mahkemesine üye olup Anayasa Mahkemesi Başkanlığı yaptı; siz bunları çok seversiniz.

Barolar Birliğinin tarafsızlığından bahsedersiniz, baroların başkanlarının CHP Genel Merkezinde seçilenlerini seversiniz. Ve onları; savcımızı şehit eden, Adalet Bakanımızı şehit eden, komutanlarımızı şehit eden, DHKP-C'nin marşını söyleyenleri seversiniz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ne alakası var ya?

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Ankara Barosunun son otuz kırk yılındaki bütün başkanları CHP'den milletvekili olmuştur, belediye başkanı olmuştur, ilçe başkanı olmuştur, il başkanı olmuştur; siz onları seversiniz, bunları çok çok iyi seversiniz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ne alakası var ya! FETÖ'yle yönettiniz bu ülkenin yargısını, olsa hâlâ devam edersiniz.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Ya, sus, bir dinle ya.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Bakın, ben FETÖ'nün... Yeni daha, Yargıtay 16. Ceza Dairesi Ergenekon ve Balyoz davasının hâkimleriyle ilgili kararını verdi. O hâkimlerin sicil numaralarına bakın, bu hâkimlerin çok büyük kısmını sizin bakanlarınız aldı, bunları sicilleriyle birlikte açıkladım.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – 5 bin kişiyi attınız ya hâkim, savcı.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Sorun Sayın Adalet Bakanımıza, hangileri Seyfi Oktay ve Mehmet Moğultay döneminde alındı?

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – 5 bin kişiyi attınız.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kaç bin FETÖ'cü hâkimi... Ayıptır ya!

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Bunu çok iyi bilirsiniz. Mehmet Moğultay değil miydi “Refaha mı, MHP'ye mi vereyim; örgüte verdim 7 bin kişiyi.” diyen? Siz bunları seversiniz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hadi oradan!

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Sizin kimleri sevdiğinizi biz gayet gayet iyi biliriz. AİHM'nin kararlarının uygulanmasını istersiniz, Batı Trakya'daki Müslüman azınlık kararıyla ilgili tek söz söylemezsiniz.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Ya, bir gecede 5 bin hâkim savcıyı attınız ya!

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kırk yıl öncesinden bahsediyorsun ya! FETÖ'cü hâkimlerin hesabını ver, onun hesabını ver sen! Yargıtay üyelerinin hesabını ver! Utanmıyorsunuz değil mi?

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Yargı kararına uymak herkesin görevidir, yargının kararına uyacağız. Uydu sonradan mahkemeler, iki gün sonra uydu.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Müfterisiniz! Tamamınız müfteri!

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Evet, Turan Bey, sen de çok göreceksin. Biz bunların hepsini yaşayarak geldik.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Tamamınız müfteri! 1 tane CHP'li hâkim DHKP-C'li bul, bulamazsan müfterisin, müfterisin!

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Bağırma! DHKP-C'nin marşını söyleyenleri, onları siz savunuyorsunuz, bunları biz çok çok iyi biliyoruz. Mesleğin sorunlarını değil, CHP'nin sorunlarını savunanları çok seviyorsunuz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İçişleri Bakanınız da aynısını yaptı.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Arkadaşlar, adalet hepimiz için kıymetli. Lütfen, suç olduğunda savcılığa şikâyet edin, savcılığı faaliyete geçirin ama siyaset yapıyoruz diye yargıyı suçlamayın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – “557 terörist İBB’de.” Bakanımız bulacak!

ARZU AYDIN (Bolu) – Ayıptır, ayıp!

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Bakın, biz en son çıkarttığımız kanunda, geçici dönemdeki hariç, hâkimlik sınavında 70 puanı getirdik. Hâkimlik, savcılık ve avukatlık mesleğine girişlerde sınav getirdik.

Türkiye’nin de dünyanın da temel sorunu mesleki kalitedir. Hâkimimizi, savcımızı Mecelle’de belirtildiği gibi hâkim, mekîn, fehim, metin oluşturursak bu memlekete, bu millete daha çok katkı sağlarız. Sayın Bakanımız da ve Adalet teşkilatımız da buna son derece gayret sarf ediyor.

İnşallah yeni bütçemizin hayırlı olmasını ve ülkemize gerçekten adalet dağıtacak hâkimlerimizi yetiştirmeye devam etmemizi diliyorum.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Tokat Milletvekili Mustafa Arslan’da.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hepsi bitince değil mi yani AK PARTİ grup konuşmaları bitince mi sataşmadan söz isteyeceğiz? Peki.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – 5 bin hâkim, savcı bir gecede atıldı ya; CHP mi aldı 5 bin hâkim, savcıyı? 5 bin hâkim, savcı bir gecede atıldı, bir gecede 5 bin kişi. CHP mi aldı 5 bin kişiyi?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – O iddiaların hesabını isteyeceğiz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Evet, CHP aldı, Mehmet Moğultay söyledi, iki yılda, iki yılda.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – 5 bin kişiyi?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – 2 bin hâkim, 5 bin memur.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – O sicil numaralarını ben de iyi biliyorum, tek tek var bende. O gece buradaydım ben, o gece, 15 Temmuz gecesi. Yazık!

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İçişleri Bakanı 557 teröristi bulacak.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şu anda bir milletvekilim var, konuşamıyor arkadaşlar.

Buyurun Sayın Milletvekili.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, müfteriliği bu Meclis korumaz. DHKP-C’li CHP’liyi bulacak arkadaş; isim verecekler, isim.

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adalet Bakanlığı bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Genel Kurulu, Sayın Bakanlarımızı ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sözlerime başlarken Pençe-Yıldırım Harekâtı bölgesinde hain terör örgütünün saldırısında şehit olan 3 kahramanımız Ali Sarı, Doğanay Çelik, İdris Aksöz’e Allah’tan rahmet; ailelerine ve sevenlerine sabır diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun.

Bundan beş yıl önce, 10 Aralık 2016 tarihinde yani İnsan Hakları Günü'nde hain terör örgütü PKK tarafından Beşiktaş'ta yapılan bombalı saldırıda şehit olan 40'ı Emniyet mensubu 45 vatandaşımızı rahmetle anıyorum. İnsan Hakları Günü'nde insanımızın canına kasteden hain saldırıyı ve bunu gerçekleştiren bölücü terör örgütünü bir kez daha lanetliyorum.

Değerli milletvekilleri, 10 Aralık 1948'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi kabul edilmiş ve bu gün İnsan Hakları Günü olarak kutlanmaya başlanmıştır. Bildirgeyle, tüm insanların, hiçbir ayırım gözetmeksizin, yalnızca insan oluşundan ötürü eşit, özgür ve onurlu yaşama hakkına sahip olduğu açıkça ifade edilmiştir. İnsan haklarının temelini bin dört yüz yıl önce Veda Hutbesi'nde ortaya koyan bir medeniyetin evlatları olarak tarih boyunca insan haklarına verdiğimiz değer ortadadır.

Anayasa'mızda teminat altına alınan hak ve özgürlüklerin korunması demokrasimiz için vazgeçilmez önemdedir. Devleti adalet üzerine inşa eden ve yaşatan bir anlayışla on dokuz yılda insan hakları temelinde, hukuk devleti zemininde birçok reform gerçekleştirdik. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru imkânı, çocuk haklarının ilk defa anayasal koruma altına alınması, bilgi edinme hakkının anayasal güvenceye kavuşturulması, kişisel verilerin korunmasının anayasal bir hak olarak ilk defa düzenlenmesi, sivilin askerî mahkemelerde yargılanmasına son verilmesi, ceza mevzuatımızda "Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz." düzenlemesiyle ifade özgürlüğünün tahkim edilmesi, Kamu Denetçiliği Kurumu ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, tutuklama tedbirine başvurulmasını zorlaştıracak düzenlemeler yapılması, hem yerel hem de genel seçimlerde Türkçenin yanı sıra farklı dil ve lehçelerde propaganda yapılmasına imkân sağlanması gibi düzenlemelerle insan hakları alanında mevzuat altyapısında ve uygulamada önemli bir dönüşümü gerçekleştirdik.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından kamuoyuyla paylaşılan Yargı Reformu Strateji Belgesi ve İnsan Hakları Eylem Planı referans alınarak hazırladığımız 5 yargı paketiyle adalet sistemimizde gerçekleştirdiğimiz reformlara 27'nci Dönemde de devam ettik. Meclisimiz tarafından kanunlaştırılan ilk yargı paketinde, hak ve özgürlükleri koruyan, güçlendiren bir yaklaşımla ceza yargılamasında ciddi değişiklikler yaptık; hukuk sistemimize seri yargılama ve basit yargılama usullerini kazandırdık. İkinci paketle infaz sistemine ilişkin düzenlemeler yaparken üçüncü paketle özel hukuk alanında sadeleştirici ve hızlandırıcı yenilikleri hayata geçirdik. Dördüncü yargı paketiyle mağdur odaklı adalet anlayışımızı ortaya koyan yenilikler ve suçsuzluk karinesine ilişkin düzenlemeleri hukuk sistemimize kazandırdık. Geçtiğimiz günlerde kanunlaştırdığımız beşinci yargı paketiyle de icra ve iflas sistemimize ve çocuk teslimine yönelik köklü değişiklikleri hayata geçirdik.

Meclisimizde kanunlaştırdığımız yargı paketleriyle 52 kanun ve 258 maddede değişiklik yaptık. Böylece, Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde açıklanan hedeflerin yüzde 62'sini, İnsan Hakları Eylem Planı'nda hedeflenen değişikliklerin yüzde 35'ini gerçekleştirmiş olduk.

Yargılama sürelerinin azaltılması, uyuşmazlıkların bir an önce çözüme kavuşturulması için yapılan düzenlemeler olumlu sonuçlar vermiştir. Kurulan ve yeni kurulacak ihtisas mahkemeleriyle yargılama süreleri makul hâle getirilecektir. Yine, uzlaşma ve ara buluculuk müesseseleriyle mahkemelerin üzerindeki yük azaltılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; on dokuz yıldır olduğu gibi, bundan sonra da hak ve özgürlükleri koruyan, yargıda etkinliği ve adalet hizmetlerindeki kaliteyi artıracak yargı paketleri ve idare tarafından düzenlemelerle reformlarımızı sürdürmeye devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

MUSTAFA ARSLAN (Devamla) – Bu düşüncelerle Adalet Bakanlığımız ve tüm kurumlarımızın 2022 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Söz sırası Giresun Milletvekili Sayın Sabri Öztürk'e ait.

Buyurun Sayın Öztürk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yargıtay bütçesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü'nü kutluyorum. Dileğimiz tüm insanların huzur ve barış içerisinde yaşaması, tüm dünyada insan hakları ihlallerinin, savaşların, zulümlerin son bulması.

Günümüzde hukuk devletinin en temel görevi insan haklarını korumak, adaleti sağlamaktır; adalet de hak aramanın en hızlı, en adil şekilde yapıldığı, en iyi şekilde işleyen, bağımsız ve tarafsız yargı sistemiyle sağlanır.

Hükümetimiz ve Meclisimiz daha sağlam bir hukuk sistemi, daha güçlü bir demokrasi, daha geniş özgürlükler için birçok reformlar yapmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımızın 2019'da kamuoyuna duyurduğu Yargı Reformu Strateji Belgesi'yle birçok alanda yenilikler getirilmiştir.

Şu ana kadar 5 yargı paketi kanunlaşmıştır -az evvel değerli milletvekillerimiz de ifade etti- bu paketlerde özetle hak ve özgürlükleri koruyan, güçlendiren bir yaklaşımla ceza muhakemesinde ciddi değişiklikler, infaz sistemine ilişkin kapsamlı çalışmalar yapılmıştır; özel hukuk alanında da sadeleştirici ve hızlandırıcı yenilikler getirilmiştir. Yine, son olarak, icra hukukunda elektronik satış ile çocuğun teslimine yönelik köklü değişiklikler yapılmıştır.

CMK'de yapılan son değişikliklerle lekeleneme hakkını güçlendiren imkânlar getirilmiştir. Düzenlemeden bugüne kadar yaklaşık 472 bini aşkın vatandaşımız hakkında iddia edilen konular araştırılmış, soruşturmaya yer olmadığı kararı verilmiştir. Böylece asılsız iddialar karşısında 472 bini aşkın vatandaşımızın onuru korunmuştur. Bunun yanında ceza adalet sistemine getirilen seri muhakeme ve basit yargılama usulleriyle kovuşturmaların çok hızlı şekilde sonuçlandırıldığı görülmektedir. Böylece ortalama klasik yargılamada bir davanın kesinleşmesi bir yıl yedi ay sürerken seri muhakemenin uygulandığı dosyalarda ortalama iki haftada dosyalar kesinleşmiştir.

Yine, ceza muhakemesine getirilen uzlaşma kurumuyla, müzakere edilen dosyaların yüzde 84,5'u uzlaşmayla sonuçlanmıştır. Kısa adı UYAP olan Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'nin kabulüyle ülkemizde yargıda süreçler hızlanmış, işlem güvenliği artmış ve adalete erişim kolaylaşmıştır. UYAP, sağladığı kolaylıklarla kullanıcı sayısı, yazılım kapsamı ve kapasite bakımından dünya çapında örnek bir e-adalet sistemi olmuş; bu konuda gerçekten güzel ödülleri almıştır.

Yine, UYAP gibi Celse programı, E-Duruşma Sistemi de avukatlarımız tarafından başarıyla uygulanan düzenlemelerdir. Tüm adliyelerde 2021 yılı sonuna kadar E-Duruşma Sistemi'nin yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Bu konuda özel gayretler gösteren çok Değerli Bakanımıza ve bütün heyetine de ayrıca şükranlarımızı sunuyoruz.

Dijital dönüşüm çerçevesinde yürütülen bir diğer çalışma da E-Tebligat'tır. Özellikle kasım ayı itibarıyla saniiyeler içerisinde alıcıya ulaştırılan bu uygulamayla yaklaşık 85 milyon e-tebligat gönderimi yapılmış, böylece 1 milyar 135 milyon lirayı aşan tasarruf sağlanmıştır, 50 binden fazla da ağaç kesilmekten kurtarılmıştır.

Yine, ilk defa AK PARTİ iktidarımız döneminde hayata geçirilen bir başka başarılı uygulama da ara buluculuk kurumudur. Kasım 2021 tarihi itibarıyla 2 milyon 392 bin 342 uyuşmazlığın 1 milyon 647 bin 282'si anlaşmayla sonuçlanmıştır. Örneğin, iş mahkemelerinde bir dosya, ortalama iki yılda karara bağlanmakta iken ara bulucuların önüne getirilen iş uyuşmazlığı ortalama yedi günde sonuçlandırılmıştır. Geç gelen adalet, adalet değildir. Adaletin hızlı tecellisi için yargıda hedef süre uygulaması da bu düşüncelerle hayata geçirilmiştir.

Kısaca, on dokuz yıllık AK PARTİ iktidarımız döneminde, vatandaşlarımızın layık olduğu biçimde adaletin gelişmesi için reformlar yaptık, yapmaya devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, Yargıtayın görüşülmekte olan 2022 yılı bütçesi 485 milyon 217 bin lira olarak teklif edilmiştir. Yargı kurumlarımızın kendisine yakışan fiziki ortamlarda çalışması da son derece önemlidir. Birçok ilimizde, ilçelerimizde çok güzel adliye binalarının yanında Yargıtayımız da 1 Eylül itibarıyla yeni binamıza kavuşmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SABRİ ÖZTÜRK (Devamla) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

SABRİ ÖZTÜRK (Devamla) – Yargıtayımızın yeni binası gerçekten hem yargı camiamıza hem ülkemize yakışan bir bina olmuştur, hayırlı olsun diyorum. Bu arada seçim bölgem olan Giresun Adliye Sarayının projesi de tamamlanmıştır. İnşallah, 2022 yılı Yatırım Programı'na alınarak yapımına başlanmasını temenni ediyorum.

2022 yılı bütçemizin devletimize, milletimize ve tüm yargı camiamıza hayırlı olmasını diliyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası, Balıkesir Milletvekili Adil Çelik'te.

Buyurun Adil Bey. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ADİL ÇELİK (Balıkesir) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; 2022 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi kapsamında Danıştay Başkanlığı bütçesi üzerine ve AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Genel Kurulumuzu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, konuşmamın hemen başında, Pençe-Yıldırım Harekâtı kapsamında bugün 3 kahramanımız şehit oldu; ruhları şad olsun, milletimizin başı sağ olsun diyorum.

Yine, bugün, konuşmamızın konusuyla da ilintili olarak 10 Aralık İnsan Hakları Günü, bunu da ayrıca kutluyorum.

Tabii, insan hakları, demokrasi, hukuk, özgürlük; bunlar, hepsi birbirleriyle ilişkili ve etkileşim içindeki kavramlar. Demokratik sistemlerin en önemli unsurları da hukukun üstünlüğü ve insan hakları, özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi. Bu bağta, Yargı Reformu Stratejisi -benden önceki konuşmacıların da belirttiği üzere- 2019 yılında, İnsan Hakları Eylem Planı da 2021 yılında Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından deklare edilmiş bulunmaktadır. Her iki politika belgesi de daha demokratik bir Türkiye ve daha özgür birey perspektifiyle hazırlanmıştır. Yüce Meclisimizin katılımıyla bu kapsamda 5 yargı paketi yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Otuz yıldan fazla meslek hayatı bulunan bir hukukçu olarak insanı ön plana alan -ayrıntıları burada hep beraber gördük, değerlendirdik, birçoğuna zaten muhalefet de “evet” verdi, katılım sağladı- reform mahiyetindeki tüm bu düzenlemeler için başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere Sayın Adalet Bakanımıza, Mecliste katkı sağlayan milletvekillerimize, Bakanlık çalışanlarına ve ilgili kuruluşlara teşekkürü bir borç bilirim.

Bütçesi hakkında konuşacağım Danıştay, kurum olarak 1868 yılında “Şûra-yı Devlet” adıyla Sultan Abdülaziz zamanında kurulmuş, ilk olarak 1924 Anayasası’nda yer almış, 61 ve 82 Anayasalarında da yüksek yargı organları arasındaki yerini muhafaza etmiştir. Bu çerçevede Danıştay, yönetimin yargı yoluyla denetlenmesi, ayrıca yürütme erkine yardımcı bir inceleme, danışma ve karar mercisidir; adı üstünde Danıştay. Bu anlamda, kuvvetler ayrılığı ilkesinin ve tabii ki demokrasinin önemli bir teminatıdır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Maalesef, ağır iş yükü nedeniyle gerçek fonksiyonlarını yerine getirmekte zorlanan yüksek yargı sisteminin işlerliğini yeniden kazanması adına, biliyorsunuz, 2016 yılında köklü bir değişiklik yaparak istinaf sistemini getirdik. Geri dönüp baktığımızda, acaba istinaf sistemi idari yargıda ve Danıştayda nasıl bir tablo ortaya koymuş? 2016 yılında Danıştaya gelen dosya sayısı 209 bin, yıllar içinde azalmış ve 2020 yılında 75 bine kadar düşmüş değerli arkadaşlar. Bu sene, 6 Aralık 2021 tarihindeyse bu rakam 80.898. Yine, derdest dosya sayısı da 2016’da 267 binken 2020 yılında 134 bine kadar düşmüş bulunuyor arkadaşlar, iş yükünde ciddi bir azalma olduğunu müşahade ediyoruz. 6 Aralık 2021 tarihi itibarıyla bu sayı 138 bin. Son iki yılda, tabii, salgın denilen bu illetle mücadele ederken kamu kurumlarında uygulanan idari izin, esnek çalışma koşulları yargılama faaliyetlerini de elbette olumsuz etkiledi ve bu nedenle geçen seneye göre sınırlı bir artış olduğunu söyleyebiliriz.

Tabloya baktığımızda ise idari yargıda istinaf reformunun amacına ulaştığını söylemek mümkün. Zamanla, Danıştayın üzerindeki ağır iş yükünden kurtularak hem yargılamayı makul sürede gerçekleştirme hedefine ulaşacağını hem de asıl işlevi olan içtihat mahkemesi olarak çalışacağını söylemek artık mümkün olacaktır. Hâlen Danıştay Başkanlığında hâkim, savcı, tetkik hâkimi olarak 609 yargı mensubu, 926 idari personel çalışmakta; kadroların üçte 2’si dolu, üçte 1’i boş diyebiliriz kaba bir hespla.

2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi’yle Danıştay Başkanlığına toplam 324 milyon 369 bin TL ödenek tahsisi istenmektedir. Bu rakam, geçen yıla göre yaklaşık yüzde 37’lik bir artış getiriyor. Bunun kaynağındaysa özellikle, yeni alınacak personel ve SGK prim ödemelerindeki artışlar gözükmemekte. Sermaye giderleri ödeneğinde meydana gelen artış da Danıştay Başkanlığı eğitim tesisi inşaatına ayrılan ödenekten kaynaklanıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

ADİL ÇELİK (Devamla) – Yine, doğal gaz, akaryakıt, hizmet alımları, emekli ve aile fertlerinin sağlık giderlerinden kaynaklanan cüzi bir artış var. Kısaca, Danıştay bütçesinin yüzde 86’sı personel ve Sosyal Güvenlik Kurumu ödemeleri diyebiliriz.

Danıştay, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nda belirtilen mali saydamlık, hesap verilebilirlik ilkeleriyle kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması amaçları doğrultusunda bütçesini yönetmekte ve faaliyet amacı dışında israf olarak değerlendirilebilecek herhangi bir harcama yapmamaktadır; bu durum, Sayıştay raporuyla da sabittir.

Bu vesileyle, gerçekten sağlam ve rasyonel verileri haiz Danıştay bütçesinin Meclisimiz tarafından da onaylanacağına yürekten inanıyor, Danıştay üyelerine, çalışanlarına, aziz milletimize hayırlı olmasını diliyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven’de.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adalet Bakanlığı bütçesi içerisinde yer alan Ceza İnfaz Kurumları ile Tutuklevleri İşyurtları Kurumu 2022 bütçesi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizleri seyreden ve bize 20'nci kez bütçe yapma yetkisi veren aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün 10 Aralık İnsan Hakları Günü. Bu vesileyle de Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonu üyesi olarak, tüm dünya mazlum milletlerinin kurtuluşa ermesini, birlik, beraberlik ve kardeşliğin tüm dünyaya hâkim olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

Adalet Bakanlığımıza bağlı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü taşra teşkilatına bağlı kurumlarda görev yapan personelin 42.313'ü kadrolu, 28.960'ı sözleşmeli, 204'ü sürekli işçi olmak üzere toplam 71.477 personel görev yapmaktadır. 2021 Aralık ayı itibarıyla ülkemizde 385 infaz kurumunda 295.490 hükümlü ve tutuklu barındırılmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2002 yılından bu yana kadar 261 adet Avrupa Birliği normlarına uygun yeni ceza infaz kurumu inşaatı tamamlanarak hizmete alınmıştır. Aynı zamanda, infaz rejimine uygun olmayan, çok eski yapılardan oluşan ve fiziki kapasitesi yetersiz bulunan 372 adet ceza infaz kurumu da kapatılmıştır. Mevcut ceza infaz kurumlarımızın elektrik, su, doğal gaz, sıhhi tesisat, çatı ve genel tadilatları kapsamında büyük ve küçük onarımlar yaptırılarak kurumlarımızın fiziki şartları iyileştirilmiştir. Yine, herkesin malumudur ki infazlara ve mahkûm isyanlarına tanıklık eden, darbe yıllarının acılarının yaşandığı cezaevleri de AK PARTİ dönemlerinde müze hâline dönüştürülmüştür. Buradan, 2002 öncesindeki cezaevlerimizi görmek ve tanımak isterseniz Ulucanlar Cezaevi Müzesine tüm milletvekillerimizi ve tüm halkımızı ziyaret etmeye davet ediyorum.

Hükümlü ve tutukluların iaşeleri Sağlık Bakanlığının belirlediği kalori ihtiyacına göre hazırlanmaktadır. Bütçe imkânları ölçüsünde, 2021 Mart ayından itibaren geçerli olmak üzere hükümlü ve tutuklular ile görev başında bulunan personel için yüzde 15, ceza infaz kurumunda barındırılan hükümlü, tutuklu ve kurumda annesiyle birlikte kalan çocuklar ile süt emziren hükümlü ve tutuklu anneler için ve hamile tutuklu anneler için yüzde 28 oranında artış yaptırılmıştır. Çocuk kapalı ceza infaz kurumu olarak faaliyet gösteren kurumlarda ise çocuk hükümlü ve tutukluların aile bağlarının kopmaması ve ruhsal yönden kendilerini rahat hissedebilmeleri amacıyla aile görüşme odaları oluşturulmuş ve kullanıma hazır hâle getirilmiştir. Pandemi öncesi on dakika olarak kullanılan telefon görüşmeleri bu dönemde yirmi dakikaya çıkarılmıştır. Sağlık alanında yapılan iyileştirmelerle, hükümlü ve tutukluların tedavileri sırasında ihtiyaç duyulan her türlü ilaç, muayene, tetkik, tahlil ve tıbbi malzemeler Bakanlığımız tarafından karşılanmaktadır. Ayrıca, hükümlü ve tutuklulardan maddi imkânı yetersiz olanların hijyen malzemeleri de Bakanlık tarafından karşılanmaktadır.

Sonuç itibarıyla, kurumlarda olası Covid-19 pozitif vakaların önüne geçilebilmesi için dinamik bir çalışma modeli oluşturulmuş, pozitif vaka belirtisine rastlanması veya pozitif vakanın tespit edilmesi hâlinde izlenecek yöntemlere dair etkin, süratli ve eş güdüm içinde bir çalışma yürütülmesi sağlanmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; işkenceye karşı sıfır tolerans politikası çerçevesinde insan hakkı ihlallerine hiç müsamaha göstermeyen Bakanlığımız, kötü muamelenin yaşanmaması ve bu yöndeki iddiaların ortadan kaldırılması için tüm yasal değişiklikleri yapmış olup buna ilişkin tüm adli, idari denetim ve sivil izleme mekanizmalarını da oluşturmuştur.

Meclisimizde bulunan ve bütün siyasi parti milletvekillerimizden oluşan, Başkanı bulunduğum, Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonuyla bugüne kadar 14 cezaevini birlikte gezdik. Bu incelemelerimizde -özellikle üstünü vurgulayarak söylemek istiyorum ki- sistematik bir şiddete rastlanmamıştır, bununla ilgili bir şikâyet gelmemiştir. Ayrıca, terör iltisaklı suçluların cezaevleriyle ilgili dezenformasyonuna da bizzat orada şahit oldum.

AK PARTİ olarak, iktidara geldiğimiz günden bugüne kadar, ceza infaz sisteminde köklü değişiklikler ve önemli reformlar da gerçekleştirdik. Bugün gelinen noktada, sağlanan değişim ve gelişim sürecine ivme kazandıran tamamlayıcı unsurlardan biri de kuşkusuz projelerdir. Bu amaçla kurum, Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu yani ACEP, Biyometrik İmza Yöntemi ile Takip Sistemi yani BIOSİS ve Cezaevlerinde Yenilenebilir Enerji ve Tasarruf Projelerini uygulamaya almıştır ve çalışmaları da devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; infaz sisteminin amacı, yalnızca suçluların özgürlüğünü kısıtlamak değil, aynı zamanda topluma kazandırmaktır. İşyurtları Kurumu müdürlüğü, hükümlü ve tutukluların meslek ve sanatlarının korunup geliştirilmesi veya bir meslek ve sanat öğrenmeleri amacıyla 1997 yılında kurulmuş özel bütçeli, Adalet Bakanlığına bağlı bir kuruluştur. Bu bağlamda, hükümlü ve tutukluların mesleki eğitimlerinin sağlanması yanında, ayrıca Adalet Bakanlığının merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı kuruluşlarının yatırım ve cari ihtiyaçlarını da karşılamaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Devamla) – Şu ana kadar 336 iş yurdu müdürlüğünde gıdadan tekstile, tarım ve hayvancılıktan mobilyaya, gümüş işlemeciliğinden inşaat koluna kadar 180’den fazla iş kolunda 2021 Kasım ayı itibarıyla 27.978 hükümlü ve tutukluya mesleki eğitim verilmiştir. Salgınla mücadelenin başlangıcından günümüze kadar, 32 iş yurdu müdürlüğünde yaklaşık 67 milyon adet maske, 18 iş yurdu müdürlüğünde 5 milyon 500 bin adet tulum ve tek kullanımlık hastane ürünleri, 3 iş yurdu müdürlüğünde 16 milyon adet spanç katlama üretimi ve 1 iş yurdu müdürlüğünde 1 milyon 500 bin adet gözlük montajı gerçekleştirilmiştir. İşyurtları olarak 2020 yılında 437 milyon 131 bin TL bilanço kârı elde edilmiş, bununla da 5 adliye binası, 14 infaz kurumu, 6 iş yurdu üretim tesisi de bitirilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2022 bütçemizin tüm ülkemize hayırlı olmasını, hayırlı hizmetlere vesile olmasını diliyorum; bu konuda başta Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere, Sayın Adalet Bakanımız Abdulhamit Gül Bey’e ve tüm Adalet Bakanlarımıza ve bütçede emeği geçen tüm milletvekillerimize, Adalet Bakanlığı personelimize ve özellikle infaz koruma memuru olan kardeşlerimize çok teşekkür ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Bursa Milletvekili Vildan Yılmaz Gürel’de.

Buyurun efendim.

AK PARTİ GRUBU ADINA VİLDAN YILMAZ GÜREL (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekran başındaki aziz milletimiz; grubum adına hepinizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

Evvela, ilahi adaleti tecelli ettiren Allah’a hamdediyorum. Sonra, inancım nedeniyle 28 Şubat sürecinde eğitim hakkından mahrum bırakıldığım garabet sistemden, bugün inandığım gibi yaşayabildiğim hukuk düzenine geçmemize sebep, üstelik hukukun temsilcisi, milletin vekili olabilmemize kararlı ve ilkel duruşuyla vesile olan AK PARTİ Genel Başkanımız, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’a şükranlarımı arz ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

16’ncı yüzyıl âlimi Kınalızade Ali, adalet dairesini şöyle anlatır: “Birlikte yaşarken devlet olmazsa olmazdır; devlet olması içinse mülk lazımdır; mülk için asker ve asker beslemek için reaya lazımdır; reyanın birlikte yaşayabilmesi için de adalet lazımdır.” Adalet mülkün temelidir. Dolayısıyla, adaletli, adil bir devlette mülk devam edebilir ve mülk devam ettikçe adalet gereklidir. Adalet kurumlarımızda

tesis etmeye çalıştığımız temel kaidelerimizin özünde geçmişimizden referans aldığımız Türk İslam örfünün etkisi mevcuttur. Bu şiarla, insanlar arasında eşit, hakkı ve hakkaniyetli olmayı vasat sayan, toplumun refah ve düzenini, asayiş ve birlikte yaşama olgusunu güçlendiren bir sistemi kurmak için yüzlerce çalışma yaptık. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP), Yargı Reformu Stratejisi ve İnsan Hakları Eylem Planı kapsamında 5 yargı paketi; alternatif çözüm yöntemleri uzlaştırma ve arabuluculuk, SEGBİS, e-duruşma, e-tebligat önemli kazanımlarımızdan sadece bazıları. Sağ olsun milletimiz çalışmaların farkında ki on dokuz yıldır adalet ve kalkınma hamlelerimize güveniyor ve teveccüh ediyor.

Değerli arkadaşlar, ahlaken lazım olan iffet, hukuken lazım olan adaletin zeminini oluşturmaktadır. İffet ve izzet sahibi insanlar adaleti yollarda, dağlarda aramazlar. “İffet ve izzet sahibi insanlar adaleti dağlarda aramazlar.”ı tekrar ediyorum. “Adalet arıyoruz. Adalet sokaklarda.” deyip taş taş üstünde bırakmayanlar, şehit Mehmet Selim Kiraz’ın ardından timsah gözyaşı döküp baro seçimlerinde faillerin ve müebbipilerin marşlarıyla kutlama yapanlar, “Adalet yürüyüşü yapıyorum.” deyip hukuku ayaklar altına alanlar, fosilleşmiş adalet fikirbazlarının suffeleriyle Anayasa Mahkemesi kapısına koşanlar, “Adalet dağda.” deyip mahkeme kuranlar, “Hâkimiyet kayıtsız şartsız PKK’nın.” deme cüretinde bulunanlar bu necip millete reva gördüğünüz adalet anlayışı bu mu? (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yazık, gerçekten yazık. Bunların adaletten anladığı hâlen Yassıada mahkemeleridir ama artık müsaade yok.

2002’de “Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak.” dedik, haksızlığa, adaletsizliğe, vesayet rejiminin her türlü hukuksuzluğuna karşı adaleti yücelttik. Bir taraftan, hak ve özgürlüklerin korunması, geliştirilmesi üzerine yasal reformlar yaptık; bir taraftan, 15 Temmuz sonrası adalet nizamını ele geçiren ve sahte delillerle masum insanların hayatlarını karartan habis karakterleri bertaraf ettik. Terör faaliyetlerinden hüküm giyenlerin ağızlarına parmakla bal çalıp “KHK’yle işten çıkarılanları iade alacağız.” söylemleriyle bilindik, popülist siyaset yapmadık, zira adalet anlayışımız Hazreti Ömer adaletidir. Bu anlayışla, hizmetlerin adil, güvenilir, etkili ve makul bir sürede verilebilmesi için hukuk ve adalet uygulayıcısı tüm yargı mensuplarının mesleki yetkinliklerine önem verdik. Bu saikle, Anayasa, kanun ve hukuka uygun hak ve nefaset kurallarına göre herkese hak ettiğini vererek adaletli hüküm kuran; mesleki etik kurallarına uyan; tarafsız, bağımsız, toplumun millî ve manevî değerlerini bilen; devletine ve milletine bağlı hâkim ve savcı yetiştiren Türkiye Adalet Akademisi, kurduğumuz güzide kurumlarımızdandır. Hâkim ve savcılara meslek içi, noter ve avukatlar başta tüm hukuk profesyonellerine de hizmet içi eğitim veren; sertifika programları, kurs, seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinliklere imza atan; yabancı dil dâhil bilimsel ve kültürel alanda yayınları, zengin kütüphanesiyle dikkat çeken Akademimiz yurt içinde ve Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği gibi yurt dışı kurum ve kuruluşlarla da iş birliği yapmaktadır.

Değerli arkadaşlar, bugün dünya genelinde en fazla adalet ihtiyacı duyulmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

VİLDAN YILMAZ GÜREL (Devamla) – Bu itibarla değinmeden edemeyeceğim; merhametin yittiği bu çağda medeniyetimizin bize yüklediği misyon gereği vicdanların sesi, adaletin temsilcisi olma sorumluluğumuz var. “Daha adil bir dünya mümkün.” ısrarıyla küresel adaleti, barışı ve istikrarı tesis edecek yeni bir anlayışı benimseyerek dünyayı bu 5 ülkenin hırs, çıkar ve kaprislerine teslim etmemeliyiz. “Küresel adaletsizlik, mülteci krizi, uluslararası terörizm ve İslam karşıtlığı” başlıklarında küresel siyasetin açmazlarına bir “Dur!” dememiz gerekir. Filistin, Suriye, Irak, Ukrayna ve birçok hadise karşısında sergilenen kayıtsızlık, mevcut yapının adaletle çözüm üretmediğini göstermektedir. Oysa adalet, huzur, güven tüm insanların hakkıdır. Kirli siyasi hesaplar uğruna kan akmaya devam ettikçe insanlığın vicdanı huzur bulamaz.

Son olarak, daha adil bir dünya için, umut ve güven veren küresel bir düzene ihtiyaç vardır diyorum. Yüce Meclisi selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sıra, Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya'da.

Buyurun Sayın Kaya. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2022 yılı bütçesi üzerinde AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi Gazi Meclisimizin kürsüsünden saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bölünmesin diye millet, baki kalsın diye devlet, Pençe-Yıldırım Harekâtı'nda şehit olan kahramanlarımızı rahmetle, minnetle, şükranla anıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Hâkimler ve Savcılar Kurulu, adil, bağımsız, tarafsız, güvenilir ve etkin yargının teminatıdır. Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 4 üyesi milletimizin yüzde 50'den fazla çoğunluğuyla seçtiği Cumhurbaşkanımız tarafından, 7 üyesi de milletin iradesinin tecelligâhi olan Gazi Meclisimiz tarafından seçilmektedir. Böylelikle, Hâkimler ve Savcılar Kurulunda millet iradesi tam anlamıyla temsil edilmekte, bağımsız mahkemeler aziz millet adına yargılama yapıp karar verirken HSK de millet iradesinin tam temsiliyle adil yargıyı tesis etmek üzere, hâkimler ve savcılarla ilgili işlemleri; hukukun üstünlüğü, mahkemelerin bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile hâkimlik ve savcılık teminatı esaslarına göre yerine getirmektedir.

HSK, hukukun üstünlüğünü, mahkemelerin bağımsızlığını ve tarafsızlığını sağlamak için 11 Mart 2019 tarihinde Türk Yargı Etiği Bildirgesi'ni kamuoyuna ilan etmiştir. Türk Yargı Etiği Bildirgesi kapsamında sosyal medya kullanımlarına dair rehberi hazırlamıştır.

Ayrıca HSK, yargılama sürecinde ihtisaslaşmaya çok büyük önem vermekte, ihtisas mahkemelerinin kurulmasını sağlamaktadır. Bu kapsamda, finans, sendika, imar, kamulaştırma, elektronik para ve kuruluşları ile vergi ve bilişim suçları bakımından ihtisas mahkemeleri belirlenmiştir. 22/5/1930 tarihli 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nda düzenlenen suçlar ile terörizmin finansmanına ilişkin davaların uzmanlık gerektirmesi sebebiyle ihtisas mahkemeleri belirlenmiştir. Aile içi şiddetle etkin mücadele kapsamında ihtisaslaşmayı sağlamak üzere tedbir mahkemeleri kurulmuş, cumhuriyet başsavcılıklarında aile içi şiddet büroları yaygınlaştırılmıştır.

Ayrıca HSK, hâkim ve savcılarının terfilerinde de yeni düzenlemelere ve kriterlere gitmiştir. Hâkim ve savcılarının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesince yapılan incelemelerde ihlal kararlarına sebebiyet verip vermedikleri, neden oldukları ihlalin niteliği ve ağırlığı ile ilgililerin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Anayasa'yla teminat altına alınan hakların korunması konusundaki gayretleri terfi kriteri olarak eklenmiştir. Hâkim ve savcılarının terfi ve denetimlerinde hedef süreye uyum, yeterli gerekçe ve karar isabet oranı gibi objektif performans kriterleri getirilmiştir. HSK bünyesinde, hedef sürelerle uyum oranının UYAP üzerinden takip ve analizi görevlerini yürüten yargının etkinliği bürosu kurulmuştur. Kişisel verilerin korunması kaydıyla Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2. Dairesinin hâkim ve savcılar hakkında verdiği disiplin kararlarının bazıları 2012 yılından bu tarafa internet sitesi üzerinden yayımlanmaktadır. Ayrıca, güncel olarak yayımlanmasında fayda görülen kararlar da burada yayımlanmaktadır.

Diğer yandan, millet adına yargılama yapan mahkemelerin yargılama genel görünümü şöyledir: 2002 yılı itibarıyla 9.349 olan hâkim ve savcı sayısı yüzde 144 oranında artırılarak 22.823 olmuştur. 15 Temmuzdan bu yana meslekten çıkarılan hâkim, savcı sayısı 3.979'dur. 2002 yılında 1.847 olan kadın hâkim ve cumhuriyet savcısı sayısı yüzde 350 artırılarak 8.308 olmuştur, aynı dönemde erkek hâkim, savcılarının sayısında da yüzde 94'lük bir artış olmuş; hâlihazırda, Türkiye'de hâkim ve savcılar arasında kadınların oranı yüzde 46'ya gelmiştir.

2002 yılında adli yargıda 3.581 olan mahkeme sayısı bugün itibarıyla 6.836; idari yargıda 146 olan mahkeme sayısı da 207'ye çıkarılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

OĞUZHAN KAYA (Devamla) – Son on dokuz yılda mahkeme sayılarındaki artış yüzde 89'dur. Bölge adliye mahkemeleri sayısı 15'e ulaşmıştır, bölge idare mahkemelerinin sayısı da 9'a ulaşmıştır. Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2021 yılı bütçesi 103 milyon 209 bin TL iken yüzde 31 oranında artış yapılarak bu yıl 135 milyon 980 bin liraya yükselmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2022 yılı mali bütçesinin ülkemize, milletimize, devletimize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, yüce heyetinizi tekrardan saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Kahramanmaraş Milletvekili Habibe Öçal'ın.

Buyurun Sayın Öçal. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun bütçe görüşmeleri hakkında söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ayrıca, Bakanlıklarımızın bütçelerinin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Üç yıldır bu aziz çatı altında siyaset yapıyorum. Bugün üzülerek, hicap ederek ve utanarak sesleneceğim: Gerek milletvekili gerek grup başkan vekili gerekse genel başkan düzeyinde, kadın-erkek, parti fark etmeksizin kim olursa olsun gittikçe dozu artan, akıl ve ahlak yitiği hakaret, küfür, ima ve beden dilinin Meclisin çatısı altında veya dışarıda kullanılmasını şiddetle reddediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Edepli, temiz ve nezih bir dil kullanılması insani bir meseledir. Omuz omuza, yüz yüze siyaset yaptığımız arkadaşlarımızın hepsinin elinden ve dilinden emin olmak zorundayız. Kadın haklarından dem vurup sonra da edebe mugayir tutum ve davranışlar karşısında sessiz kalmak, kılıf bulmak, çarpıtarak normalleştirmek de bir o kadar çirkindir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli Divan, kıymetli milletvekilleri; bugün 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü. Ülkemiz demokratikleşme sürecini çok sancılı bir şekilde geçirdi. İnsan haklarının korunması, geliştirilmesi konusunda iktidara geldiğimizden bu yana önemli reformlar gerçekleştirirdik. İnsan Hakları Kurumunun yetkilerini ayrımcılıkla mücadeleyi de kapsayacak şekilde genişleterek Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu olarak yeniden yapılandırdık. Temel hak ve özgürlüklerin daha iyi korunması amacıyla, 2019-2023 yıllarını kapsayan Stratejik Plan ile 2 Mart 2021 tarihinde paylaşılan İnsan Hakları Eylem Planı, Kurumun faaliyetlerinin temel yol haritasıdır.

Değerli milletvekilleri, ayrı siyasi düşüncelerde, ayrı inançlarda olabiliriz ama insan hakları ve eşitlik konusunda hepimiz aynı gemideyiz. Değersizlikten başka bir şey üretmeyen modern acımasızlık, en öldürücü araçlarla, asker, sivil, yaşlı ve çocuk demeden şehirlerin altını üstüne getirmekte; kültür ve medeniyet varlıklarını, umutları, özlemleri, aşkları ve beklentileri, bütün bir insanlığı katletmekte. Bugün sadece Suriye'de kimyasal varil bombalarıyla, füzelerle katledilen insan sayısı milyonu geçti. Kim yaptı bunları? Bu katliam kimin eseri? Sözde medeni dünyanın öncüsü olan devletlerin politikaları katliama zemin hazırlamaktan başka hiçbir şey yapmadı. Bu devletler mazlumları oyalamak, zalimleri cesaretlendirmekten başka ne yaptılar? Dünya vicdanı daha ne kadar susacak? İnsan hakları üzerine iri iri cümle kuranların körlükten, sağırlıktan kurtulmaları için kaç milyon insanın, Müslüman'ın ölmesi, evsiz yurtsuz kalması gerekiyor? Afganistan'da, Irak'ta, Mısır'da, Doğu Türkistan'da, Yemen'de, Filistin'de, Gazze'de, Belarus'ta aynı şeyler yaşanmakta. Ağzında emziğiyle, elinde şekeriyle öldürülen, cesedi kıyılara vuran çocukların suçu günahı nedir? Hangi insan haklarından bahsediliyor? Bu insanların ve çocukların ölümünden, üstelik feci ölümünden başka hiçbir hakkı yok mu?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Size sormalı.

HABİBE ÖÇAL (Devamla) - Siz onu çok iyi biliyorsunuz, çocuk öldürmeyi... Bedirhan bebeklerin anasının kucağında nasıl öldürüldüğünü çok iyi biliyoruz. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) Munzur Çayı'na attığımız Necmettin öğretmenin bedenini bu millet unutmadı. Doğru ölümü bile bu millete layık görmediniz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Eşitliği ve özgürlüğü sadece sözleşmelerde ve kâğıt üzerinde savunan Batı sınıfta kalmıştır.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Kendi grubuna bakarak konuş lütfen.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Nereye bakacağına sen mi karar vereceksin ya! Nereye bakacağına karar veremezsin yani.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Siz mi karar veriyorsunuz?

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Nereye bakacağına siz karar veremezsiniz.

HABİBE ÖÇAL (Devamla) - Dünyada hâl böyleyken millî varlığımızın, irademizin ayaklar altına alındığı, yok sayıldığı bir durumda hiçbir değer ve ideolojinin sahici anlamı olmaz. Her fırsatta bize akıl veren, parmak sallayan, yoklama çeken ülkeler, kuruluşlar, örgütler millî birlikle duruşumuz karşısında hüsrana uğradılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

HABİBE ÖÇAL (Devamla) – Ülkemizdeki yerli iş birlikçiler, maşalar, manda zihniyetliler, demokrasi dilenciliği yapanlar, dahası terörizmi hak ve özgürlük söylemleriyle perdeleyenler, efendilerinin beklentilerini ve hesaplarını karşılayamamış, yetersiz bakiye vermişlerdir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Hak arama adına sorumlu olduğu halka yalan söyleyenlerin hak aramaya da hakkı bulmaya da niyetleri de kudretleri de yoktur.

Son söz olarak, liderimiz Cumhurbaşkanımızın dediği gibi “Merhametini yitirmiş bir çağda bizlere adaletin temsileisi, vicdanların sesi olma sorumluluğu düşmüştür.”

Bu vesileyle 2022 yılı bütçesinin hayırlı olmasını temenni ediyorum. İnsan doğana, insan olana, insan kalana selam olsun diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Trabzon Milletvekili Salih Cora... (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adalet Bakanlığı ile Kişisel Verileri Koruma Kurumu bütçesi üzerinde söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle ekranları başında bizleri izleyen ve bizlere kesintisiz 20 kez bütçe yapma imkânı veren aziz milletimize medyunuşükranlarımı sunuyorum, saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, bizim için bütçe demek, adaletle toplanan her bir vergiyi hakkaniyetle dağıtmak; her bir kuruluşunu, ülkemizin gelişmesi ve kalkınması, milletimizin huzur ve barışı için harcamak demektir. Nitekim, böyle olduğu için, girmiş olduğumuz her bir seçimde bütçelerimiz milletimiz tarafından da ibra edilmekte, sandıktan alınımız ak, başımız dik çıkmaktayız.

Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri; AK PARTİ, kurulduğu günden bu yana Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde “en”leri ve “ilk”leri başarmış, dev eserler inşa etmiş, büyük reformlara imza atarak birçok sorunu kökünden çözmüştür. Dünün konuşulan birçok sorunu bugün artık unutulmuş durumdadır. Ülkemizin huzuru ve milletimizin refahı için “Durmak yok, yola devam.” diyerek daha nice yatırımlara ve yeniliklere imza atmaya devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Milletimizin de zaten bizden beklentisi bu yöndedir.

Değerli milletvekilleri, bugün hukuk alanında da adliye hizmetlerinde de çok önemli mesafeler katettiğimiz yadsınamaz bir gerçektir. Geldiğimiz noktada ulaştığımız sonuç memnuniyet vericidir, geçmişle kıyaslanamayacak kadar özgündür, geleceğe yönelik umut ve güven vermektedir. Türkiye artık darbeci vesayet sisteminin oluşturduğu baskı ve kaotik ortamdaki kurtulmuş, insan haklarına saygılı, hukukun üstünlüğüne dayalı bir sistemi hakiki manada tesis etmiştir. İnsan hak ve özgürlüklerini reformlarımızın odağı hâline getirdik. Biz, bugün, bu bütçede, bodrum katına sıkışmış adliyeleri yeni adliye binalarına taşımamızın gururunu paylaşmayacağız; biz, bugün, hayata geçirdiğimiz reformlar ve büyük dönüşüm sayesinde adliye hizmetlerinde ulaştığımız memnuniyet verici sonuçları konuşacağız. Hatırlarsanız, bu ülkede faili meçhul cinayetler vardı, töre cinayetleri vardı. Hatırlarsanız, cinsel saldırı suçlarında mağduru faille evlenmeye zorlayan yasalar vardı. Çökertilemeyen çeteler vardı. Mevzuatımızda bu manada köklü değişiklikler yaparak yasalarımızı çağın koşullarına uygun güncelledik. Adalet sisteminin her aşamasında getirdiğimiz yeniliklerle etkin, hızlı ve güven veren bir yargı sistemini kurduk.

Değerli milletvekilleri, özellikle ifade etmek isterim ki geçmişte hantal bir yargı sistemi vardı. “Mahkeme duvarı” diye tabir edilen, vatandaşı canından bezdiren, umudunu tükettiren uygulamalar vardı. Bitmek tükenmek bilmeyen tebligatlar ve yazışmalarla sürekli uzayan davalar şimdi hedef süre uygulamasıyla sona ermiştir. UYAP’la, e-duruşmayla adliye koridorlarında oluşan yoğunluk ortadan kalkmıştır. “Geç gelen adalet, adalet değildir.” şiarıyla her zaman hareket ettik. Davadan yeni bir dava doğuran yargı sistemi yerine şimdi seri yargılama usulü, basit yargılama usulü, uzlaşma müessesesi, ara buluculuk modeliyle beraber ihtilafları kısa sürede çözen dostane çözüm modelleri oluşturduk, hem de bu vesileyle yargının iş yükünü hafiflettik.

Bakın, sadece ara buluculuk uygulamasıyla 1 milyon 675 bin uyuşmazlık çözülmüştür, 1 milyon 100 bini aşkın dosya da uzlaşmayla, barışçıl yöntemlerle çözüme kavuşmuştur. Maalesef, yıllarca icra ve polis marifetiyle yapılan çocuk teslimi gibi ilkel bir uygulamayı sona erdirdik. Değerli arkadaşlar, bunlar reform değil de nedir? Kaçırdığı bir adli süre nedeniyle gece yarısı evinde, kaldığı otelde, seyahat hâlindeyken terminal binasında vatandaşımızı alıkoyan zorla getirme işlemlerinde de düzenlemeler yaptık. Havalimanında adliye kurulması modeli de bu minvalde oluşan zorlukları kolaylaştırmak içindi.

Masumiyet karinesini, lekelenmeme hakkıyla daha güvenceli bir korumaya aldık. Bu uygulamayla, aslı astarı olmayan iftira ve ithamlar yüzünden 482 bin kişinin haksız yere savcının huzuruna çıkmasını bu aşamaya kadar engelledik.

Değerli arkadaşlar, bunlar hep insan odaklı bir yaklaşımdır. Biz biliyoruz ki insan kutsaldır, insan hakkı da kutsaldır, insana hizmet ise siyasetin vazifesidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

SALİH CORA (Devamla) – Değerli arkadaşlar, hayatın her alanının verilerle, bilgilerle koordine edildiği, kontrol edildiği, hatta yönetildiği bu hızlı dijital dönüşüm sürecinde, vatandaşın kişisel verilerini kullanmasından kaygı duymasını bertaraf edecek bir kurum olan Kişisel Verileri Koruma Kurumunu da biz kurduk ve bu Kurum önemli faaliyetlere imza atmaktadır, kurumsal kapasitesini artıracak çalıştaylar yapmaktadır, uluslararası sisteme entegre olacak girişimlerde bulunmaktadır.

Ben, bu vesileyle, bu Kurumun başında olan Değerli Hocam Faruk Bilir’e bir öğrencisi olarak teşekkürlerimi sunuyor, bütçesiyle ilgili konuşma yaptıktan dolayı memnuniyetimi ifade ediyorum.

Bu duyularla, bugün görüşülmekte olan Tarım ve Orman Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı bütçelerinin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Bursa Milletvekili Refik Özen’de.

Buyurun Sayın Özen. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA REFİK ÖZEN (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle aziz milletimizi ve Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, daha dün bu vatan, bayrak ve millet uğruna şehadete yükselen kahraman Mehmetçiklerimizi rahmetle anıyor, aziz milletimize başsağlığı diliyorum ve bu saldırıları gerçekleştiren hain terör örgütü PKK’yı, uzantılarını ve iş birlikçilerini de huzurlarınızda lanetliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyeti’nin bekasını ve güvenliğini sağlamak üzere, millî savunma stratejisi doğrultusunda, millî niteliğini koruyarak hızlı gelişen bilgi ve teknoloji çağına uyum sağlayan ve güvenlik ortamında meydana gelen değişimlere bağlı olarak ortaya çıkan risk ve tehditlerle mücadele edebilecek misyonu üstlenmektedir.

Malumları üzere, dünyada güvenlik ortamı yeniden şekillenmekte; güç dengeleri, aktörler ve roller sürekli değişmektedir. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde egemenlik, bağımsızlık ve güvenliğimiz için yurt içi ve sınır ötesinde terörle mücadeleye, mavi vatanımız ve semalarımızdaki hak, alaka ve menfaatlerimizi korumak ve dünya barışına katkı sağlamak için her türlü fedakârlığı gösteren Mehmetçik’imizi de bu üstün gayretlerinden dolayı yürekte kutluyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk Silahlı Kuvvetlerimiz, Kore Harbi ve Kıbrıs Barış Harekâtı’ndan sonra en kapsamlı ve yoğun mücadeleyi verdiği bu son dönemlerde, Millî Savunma Bakanlığımızın himayelerinde tüm birlik ve kurumlarıyla, başta FETÖ, PKK, YPG, DEAŞ gibi terör örgütleri olmak üzere, her türlü tehdit ve tehlikeye karşı; asil milletimizin sevgisi, güveni ve duasından aldığı ilhamla “Ölürsem şehit, kalırsam gazi.” anlayışı içerisinde, terör örgütlerine karşı Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı, Bahar Kalkanı ve Pençe Harekâtlarını başarıyla icra etmiştir.

Hepimizin bildiği gibi, Azerbaycan, otuz yıldır işgal altındaki topraklarını Karabağ’ı Tek Vatan Harekâtı’yla Ermenistan işgalinden kurtarmıştır. Bu sürede, Türkiye, dost, kardeş Azerbaycanlı kardeşlerimizin haklı davalarının yanında yer almıştır.

Türkiye, millî bekasını korumak için bütün millî güç unsurlarını seferber etmiş ve de etmektedir. Terörle mücadele, son terörist etkisiz hâle getirilinceye kadar devam edecektir. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Bu kapsamda, Türk Silahlı Kuvvetlerinin etkin, caydırıcı, saygın niteliklerini artırmak için personel temininden eğitime, yeni askerlik sisteminden teşkilat ve lojistik yapısına kadar reform niteliğindeki birçok yenilik ve uygulama hayata geçirilmiş, böylece Türk Silahlı Kuvvetlerimiz nitelik ve nicelik olarak sürekli gelişim kaydetmiştir.

Yine, Millî Savunma Bakanlığımıza bağlı Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu, yıllardır arzu edilen daha dinamik, etkin, güçlü ve rekabetçi bir yapıya kavuşturulması için yüce Meclisimizin iradesiyle anonim şirket hâline dönüştürülmüştür. MKE AŞ, bugün Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacı olan birçok kritik projeyi başarıyla sürdürmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde savunma sanayisinde büyük atılımlar gerçekleştirilmiş, Türk savunma sanayisinin dışa bağımlılığını azaltmak amacıyla – hamdolsun- bugün çok iyi bir noktaya gelmiş bulunmaktayız. Ülkemiz, küresel tedarikçilerin çıkardığı zorlukları veya maruz kaldığı gizli, açık ambargoları aşmak için savunma sanayisi yatırımlarına büyük önem vermiştir. Terörle mücadelenin en kritik anlarında yalnız bırakılan, sınırlarımız tehdit altındayken ihtiyaç duyduğu ürünlere sözde müttefik ülkeler tarafından ambargo uygulanan ülkemiz,

kendi ihtiyaçlarımızı süratle karşılayacak çok ciddi adımlar atmaya başlamıştır. Tam da bu noktada, bizden önce konuşmaya çıkan CHP’li milletvekili arkadaşlarımızın, dünyanın imrenerek ve takdirle karşıladığı savunma sanayimizdeki kazanımlarımızla ilgili bir tek cümle sarf etmemiş olmaları, Sayın Engin Altay’ın “Bu Hükümet dünyanın en doğru işini bile yapsa bizim bu Hükümeti alkışlayacak hâlimiz yok.” sözünün en güzel örneğini bize göstermiş olması açısından önemlidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın, buyurun.

REFİK ÖZEN (Devamla) - Ama inşallah, bizler nasıl İHA, SİHA, TİHA, ATAK helikopterlerini, GÖKBAY helikopterlerini, HÜRJET, HÜRKUŞ’u yaptıysak, Allah’ın izniyle ALTAY tankını da uçak gemimizi de Millî Muharip Uçağımızı da bu milletin pırl pırl genç mühendisleriyle kazandıracamız ve bu onuru hep birlikte yaşayacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk Silahlı Kuvvetlerimiz, kendisini bu topraklara, bu ülkeye ait hisseden, ay yıldızlı bayrağın gölgesinde bulunmaktan huzur ve onur duyan herkesin ortak paydasıdır. Bu sebeple, Türk Silahlı Kuvvetlerimizi güçlendirecek her türlü yapıcı ve değer katan görüşlere ihtiyacımız olduğu gibi, yine Türk Silahlı Kuvvetlerimizi yıpratıcı, demoralize edecek, polemik hâline getirecek söz, tutum, her türlü davranıştan uzak olmamız gerektiğini de bu vesileyle paylaşmak istiyorum.

Bu vesileyle, ebediyete irtihal eden aziz şehitlerimizi, kahraman gazilerimizi rahmet ve minnetle yâd ediyorum.

Savunma Bakanlığı bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum. Saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Niğde Milletvekili Yavuz Ergun’da.

Buyurun Yavuz Bey. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA YAVUZ ERGUN (Niğde) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum.

Başta, dün verdiğimiz şehitlerimiz olmak üzere, geçmişten bugüne dinüdevlet, mülkümillet için toprağa düşmüş tüm şehitlerimize Allah’tan rahmet, gazilerimize şifa ve hayırlı uzun ömürler diliyorum.

Mazlumları güldürmek için serdengeçen, konu vatan olunca gerisini teferruat sayan Mehmetçik’imize ve tüm askerî personelimize selam ediyor, görevlerinde kolaylıklar diliyorum. Rabb’im yâr ve yardımcıları olsun.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Cumhurbaşkanımız her fırsatta “Dünya 5’ten büyük.” derken mazlum milletlerin hakkını savunuyordu. Bugün dünya devletleri güvenlik politikalarına geri dönmüş durumdadır. Kurucumuz Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün “Yurtta sulh, cihanda sulh” ilkesi gereği dünyanın ihtiyacı olan sulhu yine biz getireceğiz. Bugün dış politikada yaşanan olay ve oynanan oyunları görünce bizim üzerimizdeki sorumluluk sadece sınırlarımızla sınırlı değildir. Suriye’de PKK terör örgütü için oluşturulmaya çalışılan koridorun engellenmesi için Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı Harekâtlarının ne kadar önemli olduğunu, mavi vatanın ne kadar önemli olduğunu kavramak gerekir. Yapılan operasyonlar bizlere bir kere daha göstermiştir ki Kurtuluş Savaşı’ndaki düşman sıralaması hiçbir zaman değişmedi ve değişmeyecek. Bugün bize “Ülkeyi yalnızlaştırdınız.” diyen muhalefete bir kez daha söylüyoruz: Yeni ve güçlü Türkiye her türlü oyunu bozmaya muktedirdir. Yerli ve millî hâle getirdiğimiz savunma sanayimizi tüm dünya gıpta izler ve kıskanır hâle gelmiştir.

Bizler göreve geldiğimizde savunma sanayimizin yerli üretim oranı yüzde 20 civarındaydı, hamdolsun, bugün yüzde 80’ler seviyesindeyiz; inşallah en kısa zamanda bunu daha da üst seviyelere çıkaracağız. 2002 yılında sadece 66 savunma sanayisi projesi varken geldiğimiz noktada 750’nin üzerinde proje gerçekleştiriyoruz. Millî savunma projeleri için ayırdığımız kaynak 5,5 milyar dolardan bugün 60 milyar doların üzerine çıkmıştır. Bugün, biz, kendi göbeğimizi kendimiz kesiyoruz; İHA, SİHA, TİHA, ATAK helikopteri ve FIRTINA obüsleri gibi sistemlerin önde gelen üreticilerinden biriyiz. Dün neredeyse sıfır yerli savunma sistemi üretimine sahip Türkiye’den, bugün ihracat yapan bir ülke konumuna geldik.

Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri; uzun yıllar denizlere de hâkim olan bir milletin evlatları olarak donanmamızı da son hızla güçlendirmeye devam ediyoruz. Mavi vatandaki haklarımızı savunmamız ve deniz güvenliğimiz için projelerimiz bir bir tamamlanıyor. İnşa ve modernize edilen deniz araçlarımızın silah, radar, muharebe ve elektronik sistemleri yerli ve millî üretim ürünleriyle donatılıyor. Bunun en güzel örneklerinden biri, geçtiğimiz günlerde Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın müjdesini verdiği Deniz Topu Projesi de tamamlanmış durumda ve bu alanda da inşallah dışa bağımlılığımızı tamamen ortadan kaldırdık. Tamamen yerli ve millî olarak devam eden birçok projemiz bulunmaktadır: Sungur Silah Sistemleri, Türkiye’nin ilk millî ağır sınıf torpidosu AKYA, Akıncı TİHA sistemleri, ATMACA silah sistemleri, HÜRKUŞ, ATAK helikopteri, amfibi hücum gemisi, millî piyade tüfeği, ALTAY tankı, zırhlı araçlar, tanksavar silah sistemleri ve Türkiye’yi en üst lige çıkaracak olan millî muharip savaş uçağımız; yaklaşık bin mühendisin çalıştığı ve 5’inci yeni nesil savaş uçağı olacak olan bu uçağımızı inşallah 2023 yılında da Türkiye semalarında göreceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tam bağımsız Türkiye için askerî alanda millîleşmemiz ve güçlü olmamız şart. Neden şart biliyor musunuz? PKK’ya, PYD’ye verilen tırlar dolusu silahları gördüğümüz için şart. Yunanistan, yanı başımızdaki adalara asker ve mühimmat yığıldığı için şart. Afganistan’ın ne hâlde olduğunu, Suriye’nin geldiği durumu, Irak’ın nasıl yağmalandığını gördüğümüz için şart. Akdeniz’de ülkemiz için hayati önem taşıyan enerji çalışmalarımızın nasıl engellenmek istendiğini gördüğümüz için şart. Savaşta kazandığımızı masada kaybetme dönemi bitti artık. Her alanda güçlü bir Türkiye var. Biz de hem sahada hem de masada olmak için yerli ve millî kaynaklarımızla güçlü bir askerî altyapı oluşturuyoruz. Bu durumu hazmedemeyen PKK destekçileri ve tezkereye “hayır” diyen muhalefetin kafasını İHA’larımız ve SİHA’larımız o kadar karıştırmış ki tüm dünyanın gıptaıyla baktığı yatırımlarımızı bilerek görmezden gelerek ve aziz milletimizin tüm değerleriyle ters düşerek terör örgütlerinin sözcüleri hâline gelmişlerdir. Ne yaparsanız yapın, kimin “tweet”leriyle nerede toplanırsanız toplanın milletimizin mahşerî vicdanından kendinizi asla kurtaramayacaksınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

YAVUZ ERGUN (Devamla) – Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Sayın Bakanımızın ve ekibinin bir an bile durmadan çalıştıklarının farkındayız. Bu gayretlerinden dolayı da Sayın Bakanımıza, Millî Savunma Bakanlığımızın değerli bürokratlarına, yurt içinde ve yurt dışında vazifesi başında olan tüm Mehmetçik’imize şükranlarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bu duygu ve düşüncelerle, Millî Savunma Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum, hepimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birleşime yarım saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.25

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 20.10****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Sevda ERDAN KILIÇ (İzmir), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32’nci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi, İYİ Parti Grubu adına yapılacak konuşmalara başlıyoruz.

Erzurum Milletvekili Sayın Muhammet Naci Cinisli, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanlar; sizleri ve aziz milletimizi saygıyla selamlarım. Tarım ve Orman Bakanlığı ve Türk tarımı hakkında İYİ Parti olarak görüşlerimizi paylaşmak, sorunlara çözümlerimizi açıklamak üzere söz aldım.

Özellikle belirtmek isterim, Türk tarımı keşke çok daha iyi bir hâlde olsa, olumlu ve refah seviyemizi yükselten hâlini konuşabilesek. Fakat maalesef durum hiç de öyle değil. Lütfen emin olun ki Türk tarımının içine düşürüldüğü durumdan bahsetmek beni ziyadesiyle üzüyor. Tarımın son on yılda gayrisafi millî hasıladaki ağırlığı yüzde 18,3 azalarak yüzde 6 seviyesine düştü. İYİ Parti olarak tarımı içinde düşürüldüğü çaresizlikten çıkarıp üretimle yeniden bereket getirmek için hazırız, biz çözeriz.

Bugün değerli milletvekillerimizin çok doğru, güzel fikirlerini dinliyoruz, bu fikirlerin Sayın Bakan tarafından da ciddiye alınmasını arzu ederim. Pandemi öncesinde İYİ Parti olarak tarımın önemini hep savunduk; pandemi, millî tarımın önemini anlamayanlar için sert bir uyarı oldu. Tarımın yaşamımızda kapladığı alanın ne kadar hayati olduğunun artık bilincine varılmalı.

Takdir edersiniz ki gıda güvencemizi mümkün kılmak için tarımsal üretimin devam etmesini sağlamak gerekiyor. Millî ve sürdürülebilir tarım politikalarına işte tam da bu nedenle ihtiyaç duyuyoruz. Maalesef, tarımsal üretime yönelik ciddi bir programın hâlâ bulunmaması, konunun vahametinin, kendini yerli ve millî olarak tanımlayan AK PARTİ iktidarınca kavranılmamış olduğunu gösteriyor bizlere. Her şeye rağmen üretimde kalmaya çalışan çok kıymetli çiftçilerimiz var ancak AK PARTİ iktidarının hatayı aşıp kasta varan gayrimillî politikalarıyla toprağını ekemeyecek, hayvanını besleyemeyecek duruma getirildiler. AK PARTİ iktidarında ithalat sevdasıyla oluşturulan üretim boşluğu ve dışa bağımlılık Türk tarımına tehdit oluşturdu. Bu millî güvenlik sorununu oluşturan unsur, ithalatla Türk çiftçisinin en büyük rakibi hâline gelen fırsatçı AK PARTİ iktidarındır. Gıdada dışa bağımlılık egemenlik tehdididir. Parti anlayışımız olarak Sayın Genel Başkanımız Meral Akşener Hanımefendi’nin her fırsatta ifade ettikleri gibi tarım bir millî güvenlik meselesidir. Tarımın savunma sanayisinden daha az öneme sahip olmadığını, stratejik bir sektör olarak değerlendirdiğimizi devamlı ifade ediyoruz. Üzülerek söylemeliyim ki bütün uyarılarımıza rağmen çiftçimizi görmezden gelen, kasıt taşıdığını düşündüren AK PARTİ’nin zararlı tarım politikaları tartışılması gereken bir millî güvenlik sorunu hâline gelmiştir.

Dünyanın en güzel coğrafyasındayız, dünyanın en bereketli topraklarında yaşıyoruz çok şükür ancak son on altı yılda 4,2 milyon hektar tarım arazimiz tarım dışına çıktı. Son on yılda tarımın istihdamdaki payı yüzde 23'ten yüzde 17'ye geriledi. Tarımdaki kadın istihdamı dörtte 1 oranında azaldı. Bu azalma aslında Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun göç vermesinin ana sebeplerinden biridir. Doğudaki ailelerde, o ailenin kadını istemezse kimsenin onları toprağından edemeyeceğini bir Erzurum milletvekili olarak çok iyi bilirim. Yine, son on yılda tarımın millî gelire katkısı 70 milyar dolardan 40 milyar dolara düştü. Litresi 1,1 lira olan mazot 9 katına, tonu 237 lira olan üre gübresi 39 katına, besi yeminin kilosu 7 katına çıktı. Fiyatlar artık günlük artıyor. AK PARTİ iktidarı artan fiyatları döviz artışına bağlıyor. Hatırlatmalıyım ki döviz artmıyor, millî paramız eriyor. Bunun da sebebi iktidar olarak sizlersiniz. Bugün Türk lirasının tasarruf değeri kalmadığı gibi, bir fiyat ölçüsü değeri de kalmamıştır. Yüzde 63'lük banka döviz mevduat oranına da bakarsak korkarım ki bir sonraki adımda millî paramızın -Allah esirgesin- tedavül değeri bile kalmayabilir. TL'deki fahiş değer kaybı olmadan önce de Türkiye'nin dört bir yanındaki çiftçilerin ortak noktası zarar etmektir. Çiftçi artık boş bahane duymak istemiyor. AK PARTİ'nin gözünde çiftçinin, üreticinin hiçbir değeri yok. Tarımı bir stratejik sektör ve millî güvenlik meselesi olarak gören, demokrat, milliyetçi, kalkınmacı bir partinin ve siyasi geleneğin temsilcisi olarak ifade etmeyelim ki: Tarımı önemsemeyen zihniyet kendine "millî ve yerli" demesin. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

2007-2020 yılları arasında toplam gayrisafi millî hasıla tutarının yüzde 1'i olan 320 milyar liralık destekleme ödemesi yapılması gerekirken ödenen tutar 141 milyar lira yani çiftçimiz 2020 itibarıyla AK PARTİ'den 180 milyar lira alacaklı. Tarımsal desteklemelere ayrılan ödeneğin 28 milyar 200 milyon lira artırılması amacıyla İYİ Parti olarak verdiğimiz teklif bile Komisyonunda reddedildi. Milleti yokluğa mahkûm eden, iktidara yolsuzluk kapılarını ardına kadar açan bir yokluk ve yolsuzluk bütçesinden de başka bir şey beklenmezdi zaten. Ayrıca, destekleme ödemeleri, bazı ürünlerde ekilişlerinden yaklaşık on beş ay sonra veriliyor. Örneğin, hayvancılıkta buzağı desteklemeleri on iki ay sonra ödeniyor Sayın Bakan. Sayın Bakanın dün yaptığı açıklamada, 2020 yılı buzağı desteklemelerini 2021 desteklemeleri gibi yansıtması bilgisizlik mi, aldatma mı bilemedim. Çiftçi feryat ederken Muhterem Bakan "Zarar eden hiç çiftçimiz yok." diyebiliyor. Mayıs ayında, Tarım Bakanlığı buğday alım fiyatını ton başına 2.250 lira olarak açıklamıştı, Sayın Bakan da "Çok iyi fiyat açıkladık." diye müjde verdi. Geçtiğimiz ay ise Bakanlığa bağlı TİGEM, ürettiği 13 bin ton buğdayı ton başına 5.320 liradan satabildi. Müjdecî Bakan Bey'i ciddiyete davet ediyoruz.

Bazı başka bakanlar gibi Sayın Pakdemirli'nin de bugün sergilediği kaba ve vurdumduymaz tavrından dolayı kendisine Meclis adabını, devlet ciddiyetini ve vakarını hatırlatmak isteriz. Bunlara bile uyamazken kendisine, devletin sahibi pozları takınmaktan da uzak durmasını tavsiye ederiz.

Sayın milletvekilleri, güneyde muz ve narenciye üreticileri perişan, kuzeyde dünyada lider olduğumuz fındıkta açıklanan 26,5 liralık fiyat maliyetin bile altında. Üstelik AK PARTİ iktidarı, ekonomik krizdeki sorumluluğu sözde dış güçlerin üzerine atarken, yabancı bir firmanın fındıkta fiyatı 25 liraya çekmesine tepki veremedi, "Çiftçinin rakibi AK PARTİ'dir." diye boşuna söylemiyoruz. Dış güç kim bilmem ama ülkeye her alanda, özellikle tarımda dışarıyı aratmayan tanıdık bir iç güç fena kastediyor. Buğday, arpa, mercimek ve nohut üreten çiftçilerimiz için de aynı senaryolar geçerli ancak onlar için bulunan bahane kuraklık. Kuraklık primleri iş işten geçtikten sonra, iki gün önce daha yeni açıklandı. Sayın Tarım Bakanı ve ekibi temmuz-ağustos aylarında kuraklığa karşı planlamaları, hesaplamaları beceremediler. Üç yıl içerisinde sayısız ve devamlı üst düzey liyakatsiz eş dost atamasıyla Bakanlığın genetiğiyle bu kadar oynanırsa elbette farklı bir netice beklenemez. Buğday üreticisinin de rakibi olan AK PARTİ, hesapsızlıktan ve mecburiyetten uluslararası piyasalarda temmuz ayında 260 dolara düşen buğdayı 353 dolardan, 240 dolara düşen arpayı da 330 dolardan ithal etti. Bu kürsüden, ilki

16 Aralık 2019 tarihinde olmak üzere defalarca “Allah milletimizi kıtlıkla imtihan etmesin; elinizdeki dolara güvenerek tarımda dışa bağımlı hâle gelmeyin.” diye uyarılarda bulundum. Pahalı ithal buğday -bir de kur farkıyla- un fiyatlarını uçurdu. Memleketim Erzurum’da fırıncı esnafımız ekmeğe üretemez hâle geldi. Bugün, pandemi şartlarının üzerine dolarımız da satılmışken büyük bir sorun yaşıyoruz. Geldiğimiz noktada zorlama usullerle fırıncılara ekmeğe ürettiriliyor. Fırıncılarımız da vatandaşlarımızın haklı ucuz ekmeğe isteklerine yanıt veremiyorlar, ekmeğe kuyrukları oluşuyor. Sorumlu ve vicdanlı bir Bakanlığın ve iktidarın bu durumdan utanması lazım.

Değerli milletvekilleri, tarımda sulama hâlâ konvansiyonel yöntemlerle yapılıyor, teknolojik uyum sağlanmış değil. İhtiyaçtan fazla su kullanılıyor, suyun bir kısmı da buharlaşıyor. Sulama yöntemlerinde değişiklik yapılması bekleniyor. İklim şartlarına göre ülke genelinde, bölgesel ve havza bazında üretim desenlerinin oluşturulması şart. İktidarımızda biz bunları yapacağız inşallah.

Şeker pancarı ülkemiz için stratejik öneme sahip başka bir ürünüdür. Ancak 2015 yılından itibaren şekerde bile ithalatçı olduk. Şeker fiyatlarını kontrol edemezken şeker fabrikalarının eşinize dostunuza peşkeş çekilmesine neden karşı çıktığımızı şimdi anlayabildiniz mi? Şeker fabrikalarının kapatılmasının sadece ziraata değil, hayvancılığa da büyük darbe olduğunu kavrayabilmeniz için daha ne yapmamız lazımdı?

Sayın Bakan, çiftçiler adına sormak zorundayım, kusura bakmayın: Siz Türk çiftçisinin mi, ithalat lobisinin mi Bakan ve Bakanlığınız? Kendi düşündüğümü buradan açıkça söyleyeyim, tartışmaya katkıda bulunayım: Siyasette şahsı direkt hedef almak âdetim olmamasına rağmen, düşüncem odur ki Sayın Pakdemirli, siz ithalat lobisinin Bakanısınız. Fakat sizin ne olduğunuz beni çok ilgilendirmiyor, İYİ Parti olarak bizim derdimiz ülkemiz, milletimiz ve devletimizin geleceği. Asıl sorumlu sizi ve misyonunuzu bu makama getiren zihniyet ve kurumdur. Gayrimillî politikalarımız o zihniyetin ve kurumun yani AK PARTİ’nin turnusol kâğıdı.

Değerli milletvekilleri, kuru üzümde, kuru incirde, çeltikte, yer fıstığında da sorunlar bitmiyor. Hâlbuki kuru üzüm ve kuru incirde ihracat ülkesiyiz. Ancak destekleme fiyatlarımız geçen yıllarla aynı. Yani, sözüm ona yerli ve millî AK PARTİ iktidarı, dünyada lider olduğumuz ürünlerde üretim yapanları bıkırtmak için çabalıyor. Ülkemiz, gıda enflasyonunda OECD ülkeleri arasında en yüksek, gelişmekte olan ülkeler arasında ise 2’nci en yüksek enflasyona sahip ülke.

İYİ Parti iktidarında ekonominin en büyük destekçisi yüksek katma değerli tarım sektörü olacak. Gıda fiyatlarını kalıcı olarak aşağı çekecek bir tarım politikası uygulayacağız. Tarım sektöründe Türk çiftçisini esas aktör yapıp prestij kazandıracğız. Tarımsal üretimi artırıp zayı oranlarını azaltacağız. Bitkisel ve hayvansal üretimde girdi maliyetlerini aşağı çekeceğiz. Erzurum, Kars, Ardahan, Bayburt, Gümüşhane ve Muş’u içine alan tarım organize bölgesini kuracağız. Bölgede esas unsur hayvancılık ve tarım sanayisi olacak. Üretici örgütlerini, depolama ve lojistik faaliyetlerini yaygınlaştırarak küçük ve orta ölçekli üreticinin pazara ulaşmasını kolaylaştıracak, üretim sonrası haksız kazançları ortadan kaldıracğız. Üretimdeki ve gıdadaki vergi yükünü azaltacağız. Çiftçimizin devlet bankalarına ve tefeci anlayışlı Tarım Kredi Kooperatifine birikmiş borç faizlerini silip batırmaya değil, üretime dönük bir borç yapılandırmasına gideceğiz.

Sayın milletvekilleri, ebet müddet yaşayacak Türkiye Cumhuriyeti devletimiz kurulurken başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere o günün siyasetçilerinin, bürokratlarının verdikleri olağanüstü mücadeleyle kurulan kadim kurumlarımızı İYİ Parti olarak çağdaş seviyelere çıkarmak zorundayız. Bu bakımdan, Atatürk Orman Çiftliğini şanına ve amacına yaraşır şekilde “Atatürk Orman Çiftliği Tarım Bilimleri Akademisi” hâline getirip bir model oluşturacağız. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Akademiye mevcut tarımsal araştırma enstitülerini ekleyip teknoparkla da bağlantısını sağlayarak

bölge coğrafyasının en üst düzey tarımsal araştırma, bilgi ve bilişim merkezini kuracağız. Akademiyi bir millî güvenlik unsuru olarak göreceğiz. İlgili çalışmaları beş yıl içinde tamamlayarak gelecekteki gıda güvenliğimizi güvence altına alacağız. Verisizlikten, kumar oynatır gibi üretim yaptırılan çiftçimiz için elzem olan veri altyapısını oluşturacağız. “Tarım Bilimleri Akademisi”nde “Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Biyoçeşitlilik Merkezi” de yer alacak; ülkemiz 14 bin civarında biyoçeşitliliğe sahip.

Dünyadaki yıllık tohum ticareti 50 milyar doların üzerindeyken ülkemizin sadece 162 milyon dolar pay alması kabul edilebilir değil. İktidara geldiğimizde en büyük mücadele alanlarımızdan biri gen kaynaklarımızın korunması, geriye dönüşlerinin sağlanması olacak.

Ülkemizde tarımda yapay zekâ kullanımı, TARIM 4.0’a geçen işletme sayısı neredeyse yok denilecek kadar az. Tarım işletmelerini yüksek tarım teknolojileriyle buluşturacağız. Bu nedenle, akademi içinde bilişim merkezi kurulacak. Çiftçi çocuklarına pozitif ayrımcılık yaparak tarım meslek liselerinde okumaları için ek kontenjan ve ek puanlar vereceğiz.

Sözlerimin sonunda, orman yangınlarının söndürülmesinde mücadele ederken vefat eden şehitlerimizi rahmetle anıyorum.

Ülkemizde yüz binlerce hektarlık ormanımızın yanmasına şahit olurken kahrolduk. Bunlar kuraklık sebebiyle çıkmış doğal yangınlar olabilirler ancak söndürülemede doğal olmayan sebepler zinciri olduğundan kuvvetle şüphe ediyoruz. Orman yangınlarında tartışma konusu olan söndürme uçakları ve helikopterleri için düzenlenecek yeni ihale Tarım ve Orman Bakanlığı yerine Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığınca yapılacak ancak Türk Hava Kurumunun envanterindeki uçakları devre dışı bırakan en az 5 tonluk su tankı şartı, ihale şartnamesindeki yerini nedense ısrarla koruyor. Uçabilir durumda bulunan Türk Hava Kurumu uçakları 4,9 ton kapasiteli olduğu için ihaleye yine katılmıyorlar. Yangın ve sonrası süreçte kötü kokular alıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Millî servetin ısrarla kullanılmak istenmemesinin, hektarlarca orman arazisinin göz göre göre yanmasına müsaade edilmesinin ve hayli puslu ihale sürecinin izaha muhtaç olduğunu düşünüyoruz. İsimleri belli yabancı bir şirket ile aracı yerli bir şirkete verilmeye çalışılan bu ihale sürecinde üst düzey yetkililerin azami özeni ciddiyetle göstermelerini bekleriz. En erken tarihte yapılacak seçimde Cenab-ı Allah’ın izniyle yetki aldığımızda, çiftçimizi küstüğü toprağına kavuşturacağımıza, tarım sanayisini geliştireceğimize, tükettiğinden fazlasını üretecek bir Türkiye’yi çiftçimizle birlikte zenginleştireceğimize yüce milletimizin huzurunda söz veriyoruz.

Bütçenin hayırlı olmasını, doğru ve iyi niyetle kullanılmasını diler, Genel Kurulumuzu saygıyla selamlarım. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Konya Milletvekili Fahrettin Yokuş’un. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi İYİ Parti Grubu adına saygıyla selamlıyorum.

Tatlı su kaynaklarımız iyi yönetilemiyor. Vaşşi sulama ve yer altı su kaynaklarının aşırı tüketimi toprak ve su varlığımıza tafafisi güç zararlar vermiştir. Türkiye, son altmış yılda göl ve sulak alanlarının yarısından fazlasını kaybetmiştir. Buna rağmen halk istiyor diye gölleri besleyen ırmakların önlerine göletler yapıyor. Ülkemiz su stresi çekerken, temiz su kaynaklarımız azalırken her yerde olur olmaz gölet yapımları tüm hızıyla sürüyor. İktidar 2011 yılından beri su kanunu teklifini bir türlü Meclise getiremiyor. On dokuz yıllık AK PARTİ iktidarında su kaynaklarının kolayca yağmalanmasına

zemin hazırlanıyor. 2006 yılından bu yana HES'ler ve barajlar için enerji şirketleriyle su kullanım hakkı anlaşmaları yaptınız, bunun sonucunda su kaynaklarımızın nasıl tahribata uğradığını gördük. Bu zamana kadar HES projelerinde 25 su havzasında büyük tahribatlar oldu, çoğu bölgede içilebilir su kaynakları şantiye alanına döndü. 2011'de Türkiye Su Enstitüsü kuruldu. Buradan soruyorum: Bu kurumun amacı neydi? Bugüne kadar ne yaptı? Niye kuruldu, küresel ısınmayla birlikte su stresine karşı bir çözüm üretti mi? Vaşsi sulamayla ilgili hangi tedbirleri aldı? Bilen, duyan var mı? Zaten bu kuruma ayırdığımız bütçeyle ne kadar samimiyetsiz olduğunuzu bir kez daha ortaya koydunuz.

Değerli milletvekilleri, size bir yılın hikâyesi ya da yalan hikâyesi anlatacağım. Meşhur Melen Barajı, İstanbul'a su götürecektir ve İstanbul'un su sorununu çözecek. Bu öyle bir baraj ki dönemin Bakanı ne yapıyor, 6 Mart 2014 tarihinde diyor ki: "Temeli atıyoruz. Saat tutun, tarih veriyorum, 7 Aralık 2016, saat 13.59." Yani 7 Aralık 2016 saat 13.59'da açılışı yapılacak. Aradan yıllar yıllar geçiyor ve işin acısı ne biliyor musunuz? Şu anda bu kanal su toplayamıyor. Niye? Aceleleri var ya, şov yapacaklar ya, artistlik yapacaklar ya -aradan geçen beş yıl- hani su niye olmadı? Çünkü baraj su tutmuyor, proje yanlış, projenin yeri uygun değil, aceleleri var. Sonuç, uzatmayacağım: 465 milyon liraya iki yıl önce tekrar ihaleye verildi tamir için, belki en az 1 milyara mal olacak. Ey tarih verenler, neredesiniz? Yazık değil mi bu milletin parasına puluna? Yazık değil mi? (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Verdikleri firma da iki yıl oldu hâlâ çivi çakmadı. Niye acaba? Herhâlde İstanbul'u susuz bırakmaya kararlı bunlar, daha bir beş yıl bekleriz.

Değerli milletvekilleri, başka bir ızdırap, başka bir acı: Şimdi bunlar dev projeler diyorlar ya, aynı dev projeyi Konya'da da yaptılar. Maliyeti 541 milyon liraya kanal yaptılar 125 kilometre uzunluğunda. Kanalımız AHİ Kanalı. Ne olmuştu? 2017'de açılacaktı, su verdik patladı, su verdik patladı 2018, 2019. Ama sonunda ne yaptık biliyor musunuz? Vallahi Sayın Bakanım, sizi tebrik ederim, 3 Temmuz 2020'de susuz kanalı açtık.

Sayın Bakanımın resmi, susuz kanalı açtı. Bir buçuk yıl oldu, su yok. Şimdi, Sayın Bakan açtı da Konya'mızın sayın üst düzey bürokratları, sayın vekillerimiz de ne güzel açılışa iştirak ettiler. İyi de şimdi, Konyalı soruyor: "Sayın Bakan, suyumuz nerede?" Yahu nerede? 125 kilometre yaptığımız açık kanalın suyu nerede? O da bir yalan hikâyesi, yılın hikâyesine döndü. Bakana soruyorum, diyorum ki: "Ne oldu, ne zaman açacaksın suyu? Ne zaman vereceksin?" Diyor ki: "Tekrar ihaleye verdim." 2022'de inşaallah, maşallah... (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Tekrar mı 450 milyon lira bu milletin sırtına yük getiriyorsun?

Ama değerli kardeşlerim, utanılacak bir durum var. Şimdi, bu Melen Barajı'nın projesi yapıldığında yani DSİ Genel Müdürü olan kişi Bakan Yardımcısı; daire başkanı, Barajlardan Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı yapıldı. Yani devleti milyarlarca lira zarara uğratanlar terfi ettirildi. Yahu, böyle bir devlet yönetimi var mı? Evet, var.

Başka bir şey daha var: TİGEM; Sayıştay raporlarına göre milyonlarca lira zarar etti, battı ya! Batıranı terfi ettirdik, Bakan Yardımcısı yaptık. Yahu, dünyada böyle bir şey var mı acaba ya? Allah aşkına soruyorum, var mı? "Var." diyen bir Allah'ın kulu varsa ben burayı terk edeceğim. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, bakın, şimdi, Sayın Bakan, kuruttuğun ormanlar: Karapınar; kuruttuğun ormanlar, kuruttuğunuz ormanlar ve bu Karapınar bir de bizim Çevre Bakanımızın memleketi. Yahu, kendi memleketine bakmayan Bakandan Türkiye Cumhuriyeti'ne Çevre Bakanı mı olur Allah aşkına? Hadi oradan! Hadi, hadi; o da olmaz, o da olmaz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ne bağıryorsun ya!

FAHRETTİN YOKUŞ (Devamla) – Sıkıntımız çok, derdimiz çok da ondan bağıyorum. Bu benim derdim değil, milletin derdi. Zorunuza mı gidiyor?

Şimdi, Konya’da ağaçlar kuruyor ama sizin her yerde seyrettiğiniz var. Zamanım dar, anlatmaya devam edeyim. Sayın Pakdemirli, üç yılda 48 genel müdür ve daire başkanı değiştirdi. Sayın Bakana bürokrat dayanmıyor, gerçi, aslında bunlara da ihtiyacı yok çünkü Bakanlık resmî ve gayiresmî 50’nin üzerinde danışmanla yönetiliyor. Bu hususta sorduğum sorulara vallahi cevap alamıyorum. Canın sağ olsun Sayın Bakan, sormaya devam ederiz.

Sayın Bakanın, dikkat buyurun, eşinin, kardeşlerinin yakınları Bakanlıkta ya danışman ya da Yüksek Komiserler Kurulu üyesi. Bakan Bey’in Özel Kaleminden, Özel Kalem Müdür Yardımcısından şoförüne kadar, danışmanlarına kadar onlarca kişi Yüksek Komiserler Kurulu üyesi yani çift maaşlı mübarekler, çiftler çiftler... Biz hep saraydakileri zannederdik çiftler çiftler, Bakanlıklardakiler de çiftler çiftler götürüyormuş, haberiniz var mı? Ey Türk milleti, haberiniz var mı, siz sürünün, ağaların keyfi yerinde, çiftler çiftler götürüyorlar.

Şimdi, başka, Bakanlığın gözdesi bir şirket var. Bakanlığın gözdesi olur mu? Adı “Desibel Ajans”, abi her taşın altından bu çıkıyor; ihalelerin altından bu çıkıyor, Bakanlığın bütün işlerini bu görüyor. Bana bilgiler geliyor, diyorlar ki: “Ya, bunun ortağı kim acaba? Bakanlıkta birileri mi ortak?” Vallahi bilmiyorum, Bakana sormak lazım.

Şimdi, değerli milletvekilleri, iki yıla yakın bir süredir Bakanlığa ziraat mühendisi, orman mühendisi, gıda mühendisi ve veteriner hekim alınmıyor. Binlerce gencimiz işsiz. Bakan Bey’in umurunda değil, ne de olsa Bakanlığı kendi çiftliği gibi yönetiyor, öyle bir derdi yok; onun için böyle bir derdi yok.

Şu anda binlerce çiftçi borç batağında; icraya düşmüş, evine, tarlasına, traktörüne el konulmuş ama bunlara derman olacak bir Bakan var mı? O da yok, bulamıyoruz zaten. Besiciler sahipsizlikten feryat figan ediyor, sesini duyan var mı? Onu da bulmak zor. Süt inekleri kesime gönderiliyor, süt besicilerinin derdini dinleyen var mı? E, o da yok. Tarım girdileri füze hızıyla yükseliyor. Gübre, yem, mazot fiyatları uçmuş. Yem ve elektrik fiyatlarındaki artışlar rekor kırıyor. Vatandaşlar durdurulamayan yüksek gıda artışlarıyla perişan. Bu da yetmezmiş gibi merdiven altı üretim arttıkça artıyor. Halkın sağlığı tehlikede, Bakan Bey’in umurunda mı? Ha, bu konuda hakkını yemeyelim, vallahi tebrik ediyorum, açıklama yapıyor Sayın Bakan “Ey ticaret erbabı, şu tarihten beş gün sonra denetimlere başlıyoruz ha.” diyor, ilan ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FAHRETTİN YOKUŞ (Devamla) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

FAHRETTİN YOKUŞ (Devamla) – Yahu, vallahi kırk yıla yakın devlette çalıştım, devleti iyi kötü bilirim, nasıl yönetildiğini bilirim. Yani şaşkınlığımı bağışlayın yani böyle bir şey olabilir mi? “Denetlemeye geliyoruz, tedbirinizi alın.” 2 kere yaptı bunu, 2 kere. Şimdi, ben bu ucube sistemin ucube uygulamalarını burada söylemezsem bu millete karşı görevimi yapmamış olurum. Aslında söyleyecek o kadar çok şey var da Sayın Bakanım, sen onları biliyorsun, sen onları biliyorsun ama vallahi buradan samimiyetle bir şey söylüyorum, buna AK PARTİ’li kardeşlerim kızacaklardır ama lütfen kızmayın, bağışlayın. Sayın Bakanım, aman bu görevde dur, vallahi seni almasınlar. Eskiden “Git.” diyordum, sakın gitme, sayende Türk çiftçisi, Türk köylüsü, besicisi vallahi AK PARTİ’yi senin sayende gönderecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FAHRETTİN YOKUŞ (Devamla) – Bundan emin olun çünkü kırsal gönderecek.

Haydi hoşça kalın. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Antalya Milletvekili Sayın Hasan Subaşı’nda.

Buyurun Sayın Subaşı. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HASAN SUBAŞI (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Şehitlerimizi rahmetle anarak başlamak istiyorum. Onlara minnetlerimizi sunuyorum.

Görüşmeler sırasında insan haklarıyla ilgili çokça konuşma oldu, hatta İnsan Hakları Sözleşmesi’ne, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine olumsuz görüşler de serdedildi. Ben de 10 Aralık tarihi itibarıyla İnsan Hakları Günü’nü kutluyorum. Konuşmamda da sıkça insan haklarından bahsedeceğim ama benim kendi görüşlerimden ziyade AK PARTİ Hükûmetinin en ustalık dönemi olan 2018’den bu yana reform, hukuk reformu, adalet ve insan hakları sözlerine yer vereceğim. İkinci olarak da AK PARTİ Hükûmetinin 2002 acemilik döneminde, parlamenter sistemle idare edildiği acemilik döneminde “insan hakları” ve “hukuk reformu” sözlerinin mukayesesini yapmaya çalışacağım.

Sayın Başkan, Adalet Bakanlığının 2022 yılı bütçesi üzerine partim adına söz almış bulunuyorum.

Sayın Bakanım, Komisyonunda, bütçe konuşmanızın ilk bölümünde, en başta 3 konuyu vurgulamıştınız. Birincisi, hukuk devleti ve yargı bağımsızlığına; ikincisi, yargı reformlarını yapma irade kararlılığına; üçüncü olarak da yeni ve sivil bir anayasa gerekliliğine vurgu yapmıştınız. Birinci bölüm konuşmanız özetle şu cümlelerle başlamıştı: “Günümüz hukuk düzenlerinin görevi, insan haklarına dayanan bir kurallar sistemi oluşturmaktır. Hak ve özgürlükler lütufla doğmadığı gibi, bir lütufl olarak da korunamaz. İnsan olmak nedeniyle sahip olunan haklar, hukuk devletinin varlık sebebidir. Yargının yegâne ideolojisi vardır, o da adalettir; emir alacağı tek yer vardır, anayasadır, hukuktur, kanundur. Bu konu bizim için bütün meselelerin üzerindedir, temel hassasiyetimizdir. Bu hassasiyetle yargının bağımsızlığına ve tarafsızlığına büyük önem veriyoruz çünkü ancak bağımsız ve tarafsız bir yargı millet adına karar verebilir. Yargı ele geçirilebilecek bir mevzi değil, asla el değmeyecek bir mercidir.” Gerçekten öyle mi Sayın Bakan? Sizin iyi niyetinize inanıyoruz ama “Hukuk ardından gelsin.” diyen İçişleri Bakanı inanıyor mu? Yargıya ayar vermekten hiç vazgeçmeyen Cumhurbaşkanı inanıyor mu?

Sayın Bakan, reform çalışmalarını, ilk defa, 26 Aralık 2018 tarihinde Adalet Komisyonu üyeleriyle yapılan toplantıda duyurmuştunuz. “Yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığının güçlendirilmesi gerektiğini, ayrıca İnsan Hakları Mahkemesiyle uyumda sorunlar yaşandığını, yargıya güvenin azaldığını...” söylemiş ve birçok konuyu elen alan bir reform paketi hazırlığı hakkında Komisyon üyelerine bilgi vermişsiniz. Ardından Cumhurbaşkanının 2019 yılının Mayıs ayında Yargı Reformu Strateji Belgesi ve 2021 Mart ayında da İnsan Hakları Eylem Planı’yla yargı reformları süreci başlamış oldu. Bugüne kadar 5 yargı reform paketi çıkarıldı ve hiçbirinin reform niteliğinde olmadığı da pekâlâ bilinmektedir, sadece günün ihtiyaçlarına göre özensizce düzenlenmiş revizyonlardır. Yargıdaki yıpranma süreci fazlasıyla sürmektedir.

Basın ve ifade özgürlüğü için çıkarılan birinci reform paketinden hemen sonra birçok gazetecinin topluca tutuklandığı hatırlardadır. Gazeteci Müyesser Yıldız’ın neden savunma yapamaya gerek duymadığına ilişkin sözleri de unutulmamıştır. İkinci yargı reformu paketi çıkarıldıktan sonra çoklu baro düzenlemesine karşı çıkan baro başkanlarının toplantı ve gösteri hakkı engellenerek yürüyüşlerine engel olunmuştu. Üçüncü ve dördüncü yargı reformu paketlerinden sonra Türkiye’de ilk defa mahkemelerin “AYM ve AİHM kararlarını tanımıyorum.” dediklerine şahit olunmuştu. Bunlar hukuk devletini terk etmenin işaretleriydi.

Yine, o tarihlerde “Kadına şiddete sıfır tolerans.” denirken, Cumhurbaşkanınca Meclis kararı yok sayılarak tek başına, iradesiyle İstanbul Sözleşmesi’nden çıkmıştı.

Yine, Cumhurbaşkanı tarafından Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını tanımayan hâkim ve savcılar terfi ettirilmişti. Beşinci yargı reformu paketi ise borçlu ve yoksullaşan toplumun icra ve iflas dairelerinde 30 milyonu aşan icra ve iflas dosyaları nedeniyle çalışamaz hâle gelen icra ve iflas dairelerini çoğaltmak ve yeniden düzenlemek ihtiyacından gerçekleştirilmiştir. O da reform değil, özensizce hazırlanmış bir revizyondan ibarettir.

Cumhurbaşkanlığı başkanlık sisteminin başladığı tarihten bu yana sürekli Avrupa İnsan Hakları Mahkemesiyle ilgili uyum sağlamak adına yapılan reformlar ve insan hakları, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının en çok tekrarlandığı bu sürecin sonunda geldiğimiz noktada Avrupa Konseyi Türkiye’yi Konseyden çıkarma sürecini başlatmış oldu.

Sayın Bakanım, sunumunuzun üçüncü bölümünde yeni ve sivil anayasa ihtiyacını vurgulayarak şöyle seslendiniz: “Bütün reform adımlarımızın ufkunda daha demokratik bir Türkiye vardır. Bu yüzdendir ki mevcut Anayasa reform irademize dar gelmektedir. Sadece reform irademiz değil, demokrasi tecrübemiz, Meclisimizin tarihi ve milletimizin iradesi de bu Anayasa’ya sığmamaktadır.” Devam ediyorsunuz: “Yeni anayasa tüm demokratik kazanımlarımızın sökülmez mührü olacaktır.” Acaba sizin döneminizde 12 kez değişiklikle 177 maddesinin 134 hükmünü değiştirdiğiniz Anayasa’ya gerçekten özgürlükleri sığdıramıyor muyuz; dar mı geliyor, yoksa çok mu bol geliyor? İktidarın eylemlerine bakarsak anayasal hak ve özgürlüklerin kullanılmasından büyük rahatsızlık duyulduğu göze çarpıyor. En çok cezaevlerine yatırım yapan ve buna rağmen Avrupa’da doluluk oranı yüzde 100’ün üzerinde olan tek ülkeyiz. Belli ki yeni anayasa, bu rejimin kökleşmesi için sökülmez mührü olsun diye Cumhurbaşkanınca isteniyor. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde hukuk adına neler söylendi, neler yapıldı ve nereye geldik; bir hatırlatmak istemiştiniz.

Şimdi de iktidarınızın ilk yıllarını yani “acemilik dönemi” diye adlandırdığımız, parlamenter sistemi yaşadığınız yılları hatırlatmak istiyorum. 2002-2007 yılları arasındaki dönemde size Batı dünyası, komşu ülkeler ve sermaye, büyük oranda güven duymuştu. Güçlü bir kadro ve ortak akla saygılı bir görüntü sergilediniz. Sistemin adı “eksikleri olan parlamenter sistem”di.

İktidarınızın 2002 yılı seçim beyannamesini unutmuş olabilirsiniz, hatırlatmak isterim. Şöyle diyorsunuz: “Ülkeyi düze çıkaracak bir siyasi iradeye ihtiyaç vardır, AK PARTİ işte bu iradeyi temsil etmektedir. AK PARTİ demoklattır, AK PARTİ muhafazakârdır, AK PARTİ yenilikçi ve çağdaştır. Partimiz, ülkemizin Avrupa Birliğine tam üyeliğini, modernleşme sürecimizin doğal sonucu olarak görmektedir. AB kriterlerinin ekonomik ve siyasi hükümlerinin hayata geçirilmesi, devlet ve toplum olarak birlikte çağdaşlaşmamız yönünde atılacak önemli bir adımdır. Demokratik rejimlerde siyasi iktidarların ve bürokratik yapıların temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasına müdahale edemeyeceğini, uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerin eksiksiz olarak hayata geçirilmesini savunan partimiz, temel hak ve özgürlükleri, ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde, özellikle Kopenhag Kriterlerinde belirtilen seviyeye yükseltmek için Anayasa ve yasalarda gerekli değişikliği yapacaktır.” Yaptınız da ama bugün uluslararası sözleşmelerin uygulanmasını öngören Anayasa’ya kendi koyduğunuz hükme uymuyorsunuz. Devam ediyorsunuz “Partimiz hukuk devleti ilkelerini hayata geçirecek, bireyleri devlete ve örgütlü güçlere karşı koruyacak, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin getirdiği ilke ve standartlarda temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınmasını sağlayacaktır.” diyorsunuz. Evet, AK PARTİ’nin bu beyanı, kadrosu ve güven veren hukuk söylemleri, yaklaşımları, hukuka saygılı görüntüsü başta Batı olmak üzere, dünyayı ve global sermayeyi etkilemişti.

2002-2004 yılları arasında AB'ye uyum kapsamında 8 uyum paketi, 2001 ve 2004 yıllarında da 2 Anayasa paketi TBMM'de kabul edilmişti. 17 Aralık 2004 tarihli Brüksel Zirve'sinde Türkiye-AB ilişkilerinde bir dönüm noktası daha yaşanmış ve zirvede Türkiye'nin siyasi kriterleri yeterli ölçüde karşıladığı belirtilerek 3 Ekim 2005'te tam üyelik müzakerelerine başlanması kararı alınmıştı. 2006-2010 yılları arasında 13 fasıl müzakereye açılmıştı. Bu yıllarda Türkiye'ye duyulan güven 71,5 milyar dolar yatırımın Türkiye'ye gelmesini sağlamış, ciddi ve olumlu ekonomik gelişmeler yaşanmıştı.

2010 kalfalık yıllarımızda ilişkiler duraklamış, ustalık dönemiyle gerilemiş, 2018 Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle de hem Batı dünyası hem komşularla ilişkiler neredeyse kopma noktasına gelmiştir. Dünya bunun nedenini pekâlâ bilmektedir çünkü hukuk ve adalet rafa kalktı, yargı bağımsızlığı, tarafsızlığı büyük ölçüde yara aldı. Hükümet kurulduğunda ekonominin başına Cumhurbaşkanının en yakınının gelmesiyle, dünya bunu, haklı olarak, tek adama bağlı, denetlenmek istemeyen bir ekonomik model olarak algıladı. Bu güvensizlik TL'de değer kaybı ve enflasyona neden olmuş, sermaye kaçmıştı.

Son günlerde Cumhurbaşkanının bizzat kendisini kitabını yazacak derecede ekonomide yetkin ilan etmesi ise bardağı taşıran son damlaydı. Merkez Bankasının bağımsızlığını tanımaması, her alanda kendisini tek sorumlu ve yetkili görmesi her alanda çöküşün başlangıcı oldu. Yargı, yasama, hatta yürütme ve devlet bürokrasisi de tümüyle etkisiz ve işlevsiz kaldı; çok büyük tahribat da ekonomide ve Türk parasında yaşandı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Subaşı.

HASAN SUBAŞI (Devamla) – Neredeyse devletle iş tutan yandaş KÖİ müteahhitleri ve belli bir azınlık dışında toplumun her kesimi büyük ölçüde etkilendi, toplumun yarından fazlası yoksulluk ve açlık sınırının altında yaşamını sürdürüyor. Sanıyorum, en ustalık döneminiz olan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle acemilik döneminizi vaktim yettiğince mukayeseli ortaya koymaya çalıştım.

Sözlerime son verirken bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Genel Başkanımız Meral Akşener'in çağrısını yinelemek ve “erken seçim” diyerek sözlerimi sonlandırmak istiyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Antalya Milletvekili Feridun Bahşi'de.

Sayın Feridun Bahşi, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA FERİDUN BAHŞİ (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurumu ve Hâkimler ve Savcılar Kurulu bütçeleri üzerine İYİ Partinin görüş ve düşüncelerini açıklamak üzere söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu vesileyle, değerli hâkim ve savcıların, adliye çalışanlarının, ceza infaz kurumu çalışanlarının ve adalet sisteminin olmazsa olmazı avukatların yargıya daha iyi hizmet edebilecek imkânlarla kavuşmasını dileyerek sözlerime başlamak istiyorum.

Bugün size ülkemizin özlem duyduğu, on dokuz yıldır unuttuğu ama çok yakın bir gelecekte yani İYİ Parti iktidarında mutlaka kavuşacağı bir hukuk devletinden söz edeceğim.

Değerli arkadaşlar, hukukun üstün olduğu ve egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu, demokratik, laik ve sosyal hukuk devletinde bugün hâkim olan güçlerin haklılığı sistemi ortadan kaldırılacak, haklıların hukuku egemen olacaktır. Anayasa ve yasalar raflardan indirilecek, iktidarın

talimatına göre hareket etme ortadan kaldırılıp hak, hukuk ve adalet ülkede hâkim kılınacak. Devletin şekli, işleyişi ve organları Anayasa’da ve yasalarda belirtildiği şekilde uygulanacak. Güçler ayrılığı ilkesine uygun olarak kurumlar yetki ve sorumluluklarına uygun davranacak. İdarenin her türlü işlem ve eylemine karşı bağımsız yargının verdiği tüm idari yargı kararları bekletilmeden hemen uygulanacak. Yandaş müteahhit, 5-10 maaş alan danışman, ayrıcalıklı kişi ve kurum olmayacak. Hak kaybına sebep olan kamu görevlileri, bu eylem ve işlemlerinden sorumlu tutulacak. Yargı bağımsızlığı tavizsiz uygulanacak. 1961 Anayasası’yla düzenlenen ancak sonradan uygulamadan kaldırılan coğrafi teminat yeniden getirilecek. Hâkimlerin verdikleri kararlar sadece yargısal denetime tabi tutulacak, kararları sebebiyle açıkça yasalarda suç olarak belirtilenler dışında haklarında soruşturma açılmayacak.

Anayasa Mahkemesi hukuk devletini şöyle tarif eder: “Hukuk devleti, tüm faaliyet, işlem ve eylemleri hukuk kurallarına ve anayasaya uyan, bu kurullarla bağlı olan devlet anlamına gelmektedir.” “Hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren ve bu hakları koruyucu, adil bir hukuk düzeni kuran ve bunu devam ettirmeye kendisini zorunlu sayan ve faaliyetlerinde hukuka ve anayasaya uyan devlettir.” der. İYİ Parti iktidarında, bu tarife uygun hukuk devleti mutlaka tesis edilecektir.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ iktidarı her konuda hep yandaş yarattı. İşe yandaş sermayeyle başladılar; yandaş basın yarattılar; kifayetsiz, ehliyetsiz, liyakatsiz, yandaş bürokratlar eliyle yandaş bürokrasi yarattılar; hatta yandaş HSK yarattılar. Tüm bunların sonucunda hâkimler korkutuldu, Yargıtay üyeleri korkutuldu, savcılar korkutuldu; kısaca, yargının her kademesine korku hâkim oldu. Bu korkuda, iktidarın emir ve talimatına göre iş yapan yargı mensupları öne çıktı. Yandaş yargı mensupları, ülkede her türlü suça bulaşmış mafya liderlerini, uyuşturucu kaçakçıları, uçaklarında bakanlar taşıyan şüphelileri akladılar, malları üzerindeki tedbirleri kaldırıp yurt dışına kaçmasını sağladılar. Bu yargı mensupları çeşitli şekilde terfi ettirildi, ödüllendirildi; hatta, birisi HSK’ye verilen talimatla önce Yargıtaya seçildi, Yargıtayda tek bir dosya incelemeyen, tek bir karara imza atmadan, tek adam talimatıyla Anayasa Mahkemesi üyesi yapıldı. Hâlbuki Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilme teamülü on yıl Yargıtay üyeliği yapmayı.

Değerli milletvekilleri, şimdi de kamu avukatlarının taleplerinden bahsedeceğim. Bilindiği gibi, kamu avukatları Devlet Memurları Kanunu’na göre avukatlık hizmetleri sınıfında çalışmaktadır. Kamu avukatları da tıpkı cumhuriyet savcılarını gibi devleti savunmakta, idarenin iş ve eylemlerinin hukuka uygun tecellisini sağlamaya gayret etmektedirler. Her biri tıpkı hâkimler, savcılar, noterler gibi hukuk fakültesi mezunudur ancak üstlendikleri görev ve eğitim düzeyiyle mütenasip, adaletli bir ücret talepleri yıllardır karşılanmamıştır. Bu sebeple de kamu avukatlığından hızla kaçış yaşamakta, sayıları günden güne azalmaktadır. Kamu avukatlığı kariyer meslek sınıfı olarak kabul edilmelidir. Anayasa’nın 55’inci maddesi gereği, “eşit işe eşit ücret” ilkesi gereği 4800 ek gösterge, 2000 makam tazminatı ve emsale uygun temsil tazminatı, yüzde 200 özel hizmet tazminatı verilmek suretiyle avukatlık mesleğinin onuruna yaraşır bir ücrete kavuşturulmalıdır. Hâkim ve savcılar gibi, mesleğe 8’inci dereceden başlamalıdır. Çalıştığı idareler tarafından zorunlu mesleki sorumluluk mesuliyet sigortası yapılmalı ve primleri idarece karşılanmalıdır. Özlük hakları bakımından 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamından çıkarılmalı, kamu avukatları yasası çıkarılıp hak ve yetkileri yeniden düzenlenmelidir. Bu çerçevede özlük, statü, disiplin, atama gibi hak, görev ve yetkilerini düzenlemek üzere, kamu kurumlarını kapsar şekilde, mali ve idari anlamda özerk bir kamu avukatları kurulu oluşturulmalıdır. Kamu avukatsiz kalmasın, kurum hafızası yok olmasın isteniyor ise bir an önce Adalet Bakanlığının Yargı Reformu Stratejisi Belgesi kapsamında kamu avukatlarının çalışma esaslarına ve özlük haklarına yönelik iyileştirme yapılacağı taahhüdü yerine getirilmelidir. Bu konuyla ilgili kanun teklifimizi Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunduk ve kamu avukatları adına takipçisi olacağız.

Değerli milletvekilleri, önemli gördüğümüz diğer bir husus ise adliye çalışanlarının hizmet sınıfının değiştirilmesi. Adliye çalışanları, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olarak hizmet vermektedirler ama ülkemizde hizmet veren emniyet hizmetleri, jandarma hizmetleri, din hizmetleri, eğitim ve öğretim hizmetleri sınıfındaki memurlar gibi kendi alanına özgü olarak değil, genel idari hizmetler sınıfında sayılmalarından dolayı özlük haklarında önemli bir eksiklik ve sorun yaşanmaktadır. Toplumun genelinde adliye personelinin mesleğinin zorlukları bilinmekteyken Adalet personelinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36'ncı maddesi içinde sayılan genel idari hizmetler sınıfı kapsamına sığmadığı da ortadadır. Ayrıca, adliye çalışanlarının büro memurları gibi genel idare hizmetleri sınıfında yer alması Anayasa'mızın temel ilkelerinden olan ölçülülük ilkesine de aykırıdır. Bu çerçevede, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36'ncı maddesine Adalet teşkilatında görev yapmakta olan Adalet personelinin kapsayan "adalet hizmetleri sınıfı" da eklenmelidir. Yine, ceza infaz kurumu memurlarının emniyet hizmetleri sınıfına alınması talepleri vardır. Bu konuda kanun teklifimiz vardı, bu talep de karşılanmalıdır.

Değerli milletvekilleri, bugün 10 Aralık İnsan Hakları Günü. 10 Aralık 1948 tarihinde Birleşmiş Milletler, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ni kabul ve ilan etmiştir. Birleşmiş Milletler üyesi olup bu bildiriye de imza atan Kızıl Çin Yönetimi, 1949 yılında işgal ettiği Doğu Türkistan'da insanlık dışı uygulamalarla soykırımına devam etmektedir. Soykırıma maruz kalan soydaşlarımız, Doğu Türkistanlı bir avuç Uygur Türkü aydın ise bu insanlık dışı uygulamayı dünyaya duyurmaya çalışmaktadır. Dünyanın birçok ülkesi bu zulme karşı çıkan açıklamalar yaparken Türkiye bu konudaki sessizliğini korumaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun toparlayın.

FERİDUN BAŞŞİ (Devamla) – Hatta, ülkemize gelen Dünya Uygur Kongresi Başkanı Dolkun İsa'yı bile Türkiye'ye almayıp Esenboğa Havaalanı'ndan geri çevirebilmektedir. Türkiye'de yaşayan Uygur Türklerine uygulanan gözaltı, tutuklama ve baskılara girmiyorum bile.

Gazi Meclisimizin bu kürsüsünden, bu anlamlı günde, Doğu Türkistan Türkünün çığlığına ses veriyor, Türk devletinin yapamadığını yapıyor, Kızıl Çin Hükümetini kınıyor ve protesto ediyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Acıları acımız, sevdaları sevdamız, mücadeleleri mücadelemizdir.

“Yoksulluk ve yolsuzluk bütçesi” olarak nitelediğimiz, görüşmeleri süren bu bütçeye gelince; bu bütçeye ret oyu vereceğimizi ifade ediyor, Gazi Meclisi ve büyük Türk milletini saygıyla sevgiyle selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Aksaray Milletvekili Ayhan Erel'in.

Buyurun Sayın Erel. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AYHAN EREL (Aksaray) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, yüce Türk milleti ve Sayın Bakanlar; Adalet Bakanlığı bütçesi üzerine partim İYİ Parti adına söz almış bulunmaktayım, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ömürlerinin baharlarında gök ekinler gibi biçilerek bu topraklar için toprağa düşmüş şehitlerimizi rahmetle, şükranla, minnetle anıyorum.

Görüşmekte olduğumuz Adalet Bakanlığı bütçesi olmasına karşın, adaleti sadece hukuk düzeni, yargılama, savunma olarak dar bir çerçeveye sıkıştırmanın doğru olmadığını düşünüyorum. Adalet; eşit ve adil paylaşımı, uzlaşmayı, hakkaniyeti, refah düzeyini mümkün olan en üst düzeye çıkarmak; adil yargılama hakkı, bağımsız ve tarafsız bir yargı, özgür savunmayı, mağdurlara ve faillere eşit davranma, herkesin yasalar önünde eşit sayılması; kısaca, yönetenlerin adil olanı sağlama borcunu

yerine getirmesi olarak anlatılabilir. 40 milyona yakın vatandaşımızın temel ihtiyaç maddelerini dahi karşılayamadığı günümüzde adil bir paylaşımın, eşitlikten bahsetmek mümkün müdür? İşsizlerin, işçilerin, emeklilerin, çiftçilerin, esnafın derdine derman olmayan bu bütçe yokluk bütçesidir. Zengini daha zengin yapan, vatandaşın geçmediği, yerini görmediği, adını bilmediği otoyollara, köprülere, tünellere, havaalanlarına, şehir hastanelerine döviz bazında, maliyetinin 3 katından fazla yapılan garanti ödemeleri nedeniyle de yolsuzluk bütçesidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iktidar eğer ülkemizin sorunlarını gerçekten çözüme kavuşturmak istiyorsa hukukun üstünlüğü kuralını kabul edip evrensel hukuk kurallarına uyarak yargının tarafsız ve bağımsız olmasını bir an önce sağlamalıdır. Mayıs 2019’da hâkim ve savcılara coğrafi teminat uygulamasına geçileceği açıklandı. Böylece, hâkimlerimizin tepesinde Demokles’in kılıcı gibi duran HSK’nin elindeki tayin ve nakil silahı kaldırılarak tarafsız, bağımsız ve korkusuz kararlar alması sağlanacaktı; yargı teminatı güçlenecek, kararlar daha hızlı ve adil hâle gelecekti. Peki “AK PARTİ’nin bu vaadine ne oldu?” dersiniz, diğer vaatleri gibi hayal oldu. İktidar, hepsinde olduğu gibi, iki yılı geçen sürede maalesef bu sözünü de unuttu. Bugün yargı, siyasetin baskısı altındadır. Oysa coğrafi teminat yargı kararlarına güven sağlayabilirdi. Bunu gerçekleştirmek inşallah İYİ Partiye nasip olacaktır. Türkiye’de hâlâ yargıya güvenmeyenlerin oranı yüzde 75’lerin üzerindedir. Sayın Adalet Bakanımız geçen yıl “Benim için en büyük endeks kalbimdir.” demişti. Sizin liyakate, adil yargılamaya, yasalar önünde herkesin eşit olduğuna, bağımsız yargıya, özgür savunmaya ve özellikle hukuk devletine olan inancımızın ne denli güçlü olduğunu söylemlerinizden biliyorum ancak uygulamada, yargı kararlarının uygulanmaması da dâhil olmak üzere, hukuk devletinin niteliklerine uyulmadığını, bundan en çok da sizin rahatsızlık duyduğunuzu biliyorum. Sayın Bakanın adalet güvenin sağlanması yönündeki samimiyetine milletimiz inanıyor, kendisine güveniyor lakin sisteme ve yargıya güvenmiyor; bu yaman çelişkinin araştırılmasında fayda var.

Yabancı ülkeler de maalesef Türkiye düzenine güvenmiyor; dünya Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde son sıralardayız, güvenilmez ülkeler arasındayız. Elbette ki bizde de doğru düzgün hâkimler var ama hâkim teminatı yok. Bir kez daha ifade etmek istiyorum: Hâkimlerimiz, hâkim teminatı olmadığından, yargının önemli bir bölümü siyasi iradeyi kızdırıp karda kışta aile bütünlüğü dikkate alınmaksızın oraya buraya sürülmekten endişe ettiği için bağımsız, tarafsız ve korkusuz karar verememektedir. Ülkemizin esenliğini, refahını, ekonomik yatırımların gelmesini sağlamak, yargıya olan güveni en üst düzeye çıkarmak için ilk yapılacak iş, hâkim güvencesini getirmek olmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2018 yılında dünyanın bakış açısını değiştiren uygulamalarla hukukta ve demokraside güven verilmemesi üzerine iktidar tarafından bir kısım önlemlere ihtiyaç duyulmuştur. Adalet Bakanlığı tarafından üst üste reform paketleri hazırlanmıştır ancak reform paketleri ne yazık ki piyasaya güven vermemiştir çünkü açıklanan paketlerin içeriği zaten Anayasa’mızın ve kanunlarımızın güvence altına almış olduğu konulardır.

Türkiye’deki sorunların büyük kısmı uygulama hatalarından kaynaklanmaktadır. Uygulama hatalarının sebebi ise siyasi baskılar sonucunda hâkim ve savcılarının huzurlu ve rahat karar verememeleridir, görev yapamamalarıdır. İçişleri Bakanının dile getirdiği “Sen gece yık, mahkeme kararı bizim arkamızdan gelsin.” söylemine karşın Adalet Bakanının “Bizim rehberimiz hukuktur, bizim rotamız hukuktur, bizim kılavuzumuz hukuktur. ‘Biz yapalım, hukuk arkadan gelsin.’ değil; hukuk önden yürüsün, biz ona göre kendimizi ayarlayalım.” açıklaması hukuk devleti anlayışıdır. Hukuk devleti açısından değerli bir tepki olmuştur ancak hukuksuz uygulamalar, bu söylemlere rağmen, son bulmamıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti iktidarında hâkimlik ve savcılık meslekleri birbirinden ayrılacak, HSK “Hâkimler Kurulu” ve “Savcılar Kurulu” olarak ikiye bölünecektir. Mesleğe kabul kesinlikle liyakat esasına göre yapılacaktır. Hâkim ve savcı sınavlarında kayırma ve torpil algısı yaratan mülakat sistemine mutlaka son verilecektir. Adli kolluk mutlaka kurulacak, kolluk amirliği sınavlarında hukuk fakültesi mezunlarına öncelik tanınacaktır.

Bağımsız yargının olmazsa olmazı olan, yargının kurucu unsuru avukatların sosyal ve ekonomik durumu içler acısıdır. Bilinçsizce açılan hukuk fakülteleri sonucunda, ihtiyacın çok üzerinde mezun veren hukuk fakültelerinden mezun olanların yapacağı tek iş avukatlık olarak görülmesi sonucu iş hanlarının ön cepheleri avukat tabelalarıyla kaplanırken, ekonomik sıkıntılarını bir nebze olsun karşılamak isteyen genç avukatlar başka avukat bürolarında asgari ücret altında çalışmaya mecbur bırakılarak mesleğin onuru ayaklar altına alınmış olup bu tür çalışmalar emeğin ve itibarının sömürülmesinden başka tanımlamaya uygun görülmez. Avukatların ekonomik düzeyini iyileştirecek, çalışma şartlarını düzenleyecek yeni bir avukatlık yasası çıkarılacak, avukatlar arasında sosyal barışı ve dayanışmayı ortadan kaldıran çoklu baro sistemine son verilecektir. CMK ücret tarifesi, avukatlık ücret tarifesiyle eşitlenecektir. Serbest avukatların emekli maaşları 2 bin TL civarındadır. Bu miktar aylık sınırının altındadır. Avukatlık mesleğine yakışır emekli maaşı düzenlemesi yapılacaktır. Kamuda çalışan avukatlarımızın özlük haklarıyla ilgili talepleri karşılanacak 4800 ek gösterge, makam tazminatı, özel hizmet tazminatı düzenlemesi yapılacaktır. Fedakârca görev yapan koruma infaz memurları güvenlik sınıfına geçirilecek, adliye çalışanlarının özlük haklarında ayırım yapmadan düzenleme yapılacaktır.

Sayın Başkan, Sayın Bakanlar, değerli milletvekilleri; AK PARTİ, göreve geldiği 2002 yılında, Avrupa Birliği çalışmaları içinde Kopenhag Kriterlerini benimsemiştir. Görüşleri, düşünceleri ve hukuk devletine saygılı görünümüyle bütün devletler tarafından desteklenmiş ve de sonucunda ülkemize sermaye akışı sağlanmıştır. Büyük çapta gelen sermaye akışıyla ülkemiz yatırım yapılabilir ve güvenilir bir ülke olarak kabul edilmiş ve bunun devamında da kalkınma yaşanmıştır. Bu kalkınmanın temelinde hukuk ve güven yer almıştır yani o dönemdeki Anayasa ve kanunlarımızla Hükümetin uygulamaları sonucunda ülkemize ekonomi ve hukuk alanlarında güven duyulması sağlanmıştır ancak 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle dünyaya verilen mesaj, tek adam yönetiminin ülkemizde uygulanacağı olmuştur. Türkiye’de kurulan sistemin, hukuk ve Anayasa’nın dışında, demokrasiye saygılı olmayan bir yönetim olacağı sinyalleri görülmüştür. Bu sebeple ekonomik dengeler altüst olmuştur. Nitekim, uygulamalarda öngörü doğrulanmıştır ve yapılan yanı sıra ısrar edilmektedir. Sayın Cumhurbaşkanı ekonominin kitabını yazdığını ve ekonomiyi kendisinin yönettiğini beyan etmiştir. Bu durum, bağımsız Merkez Bankası başkanlarının Cumhurbaşkanı tarafından dilediğince değiştirilmesiyle uygulanmaktadır. Bu uygulamayla, ülkemizde hukuk ve yatırım güvencesinin kalmadığı tüm dünya tarafından görülmüştür.

Sonuç olarak, ülkemiz yatırım yapılabilir ülkeler arasından çıkarılmıştır. Açıklanan reform paketlerine iç kamuoyunda birtakım sempati doğmuş olabilir ancak yabancı yatırımcılar için ülkemizde hukuka ve dolayısıyla ekonomiye olan güven yenilenememektedir. Dış güçler ve yabancı yatırımcılar, iktidar tarafından yapılan reformların göstermelik olduğunu görmektedir. Bu sebeple sermaye muslukları kesilmiş, ekonomik kırılmalar, dengesizlikler ve çöküntüler başlamıştır. Ülkemizin hukukta gerilemesiyle gerçekleşen ekonomik başarısızlık iktidar tarafından “ekonomik kurtuluş savaşı” olarak nitelendirilmiş, başarısızlığı eleştirenlerse “mandacı” olarak tanımlanmıştır. Belirtmek gerekir ki Kurtuluş Savaşı canla, kanla, şanla, şerefle yüzyıl önce tarihe nakşedilmiştir. Bugün yaşanan başarısızlığı Kurtuluş Savaşı’yla kıyaslamak son derece yanlış ve yersizdir, eleştirenler için “mandacı” yaftalaması yapılması da doğru değildir. İktidarın bu yaklaşımı, uygulanan başarısızlıklarda ısrar edileceğinin göstergesidir ancak çözüm için ortak aklın tesis edilmesinden başka yol kalmamıştır.

Ortak akıl için ise öncelikle bu terimle çelişen Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin değiştirilerek iyileştirilmiş ve güçlendirilmiş parlamenter sisteme geçilmesi gerekmektedir. Dünya sermayesi, parasını değerlendireceği bir yer aramaktadır; hukuku, güveni, adaleti, demokrasiyi sağlayan her ülkeye gitmeye hazırdır. Bugün, dünyada muazzam para birikimi vardır ancak Türkiye bu güveni sağlamadığı için bu para Türkiye'ye gelmemektedir. İYİ Parti iktidarında hukukun üstünlüğü, adalete güven ve demokrasi tesis edilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adalet, toplumun bir arada, güvenli, huzurlu, barış içinde yaşamayı için temel şarttır. Bir ülkede yaşayan bireylerin birbirine karşı adil davranışlar sergilemelerinin yanında, devletin tüm yöneticileri ve kurumları da aynı şekilde adaletten ayrılmadan görevlerini yerine getirmek zorundadır. Bu nedenle, adaletin nihai sağlayıcısı ve koruyucusu devlet ve devleti yönetenlerdir. Peki, günümüzde devlet ve devleti yönetenler adaleti mükemmel şekilde sağlayabilmekte midir? Sayın Genel Başkanımız Meral Akşener Hanımefendi'nin de belirttiği gibi "Biz geldiğimizde bizden öncekiler gibi olamayız, olmayacağız. Kimse merak etmesin, Hazreti Ömer'in 'Dicle'nin kenarında bir koyunu kurt aşırsa adliilahi benden sorar diye çok korkuyorum.' hitabına siyaseten değil, ahlaken bağlı kalacak, Ömer'in adaletini hep hatırlamamızda tutacağız ve söz olsun, İYİ Parti iktidarında Ömer'in yolundan asla ayrılmayacağız..."

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – "Ömer" değil "Hazreti Ömer."

AYHAN EREL (Devamla) – "Mahkemelerde ısmarlama davalara izin vermeyeceğiz. Hukuk sistemini demokrasi ve eşitlik ilkelerine uygun şekilde yeniden ele alacağız. Fikri hür, vicdanı hür, siyasetin üstünde bir adalet sistemiyle vatandaşlarımızın kendilerini her anlamda güvende hissedecekleri adil bir Türkiye için çalışacağız. 'Aksi ispatlanana kadar herkes masumdur.' ve 'Suç şahsidir.' temel ilkelerini kirletmeyeceğiz. Kur'an-ı Kerim'de buyrulan 'Bir topluluğa olan kininiz sizi adaletsizliğe sevk etmesin.' adliilahi hitabımı da manevi dünyamızda hep canlı tutacak, rövanş hissine kapılmayacağız. Toplumumuzun her kesiminin, her insanımızın avukatı, kendimizin ise savcısı olacağız. Önce 'biz' sonra 'ben' diyeceğiz ve hep birlikte mutlulukla göreceğiz ki adaleti tesis edince, hak yerine gelince, herkes kendini güvende hissedince her şey düzelmeye başlayacak ve Türkiye iyileşecek."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Ayhan Bey.

AYHAN EREL (Devamla) – Danıştay ve Yargıtaya bir çift sözüm var, yanlış anlayacaksınız hiç anlamayın: Yargıtay ve Danıştay sanki Yemen çölleri gibi, giden dosya geri gelmiyor. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Bütçemizin milletimize, devletimize, Adalet Bakanlığımıza hayırlı uğurlu olmasını diliyor, saygılar sunuyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Kayseri Milletvekili Sayın Dursun Ataş'ta.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA DURSUN ATAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığının 2022 yılı bütçesi hakkında İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce Türk milletini, kahraman ordumuzu ve Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları başta olmak üzere, vatan savunması ve terörle mücadelede şehit olan kahraman askerlerimize Allah'tan rahmet diliyor, gazilerimizi şükranla anıyorum.

Değerli milletvekilleri; cumhuriyetimizin kurucusu, ebedî Başkomutanımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün dediği gibi “Türk ordusunun zaferleri ve mazisi insanlık tarihiyle başlamaktadır.” Ata yurdumuzun kutsal başkenti Ötügen'den yarım asır Türk'e başkentlik yapan aziz İstanbul'a, kıyamete kadar başkentimiz kalacak Mavi Gözlü Bozkurt'un emaneti Ankara'ya, destanlar yazdığımız Ergenekon'dan Anadolu'yu yurt edindiğimiz Malazgirt'e, çağ kapatıp çağ açtığımız İstanbul'a, “Türk esir olmaz.” diye haykırdığımız Çanakkale'den “Ya istiklal ya ölüm!” sözünün dalga dalga yankılandığı Anadolu'ya; Türk milletinin zaferlerinde, varlık yokluk savaşlarında, istiklal ve istikbalimizin güvencesi Türk ordusu hep başrol üstlenmiş, Türk milletini ayağa kaldırmıştır. Bu nedenle İYİ Parti olarak millî savunmaya ilişkin konularda hep hassas davrandık. Konuyu siyasetüstü gördük ve Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Millî İstihbarat Teşkilatı bütçelerine “evet” oyu kullandık. Bu tutumumuzu bugün de devam ettireceğiz ancak ülkemiz ve milletimizin çıkarları doğrultusunda yapıcı eleştirilerimizi de dile getireceğiz.

Değerli milletvekilleri, Millî Savunma Bakanlığının 2021 yılı bütçesi 61,4 milyar lirayken yaklaşık yüzde 30 artışla 80,4 milyar liraya çıkarılmıştır. Yaklaşık 19 milyarlık bu artış yıllık resmî enflasyon oranı üzerinde olsa da bu yıl TL'nin dolar karşısında değer kaybı dikkate alındığında da gerçek enflasyona göre de aslında artış değil, azalış söz konusudur. Millî Savunma Bakanlığının 2021 yılı bütçesi o zamanki kurla 8,2 milyar dolarken 2022 yılı bütçesi bugünkü kurla 5,8 milyar dolara düşmüştür yani 2,5 milyar dolarlık düşüş söz konusudur. Sonuç olarak Millî Savunma Bakanlığı bütçesi artırılmış gibi görünse de gerçekte ortada bir artış yoktur.

Millî Savunma Bakanlığı bütçesi yıllara sari olarak da istikrarlı bir düşüş göstermektedir. Buna göre, Bakanlık bütçesinin genel bütçeye oranı 2003 yılında yüzde 6,9'ken 2012'de 5,2'ye, 2019 ve 2020 yıllarında 4,9'a, 2021 yılında 4,5'e gerilemiş, 2022 yılı yokluk ve yolsuzluk bütçesi içerisindeki payı ise yaklaşık yüzde 4,6 olarak hesap edilmiştir.

Türk ordusu, dünyanın en güçlü 9'uncu, NATO'nun 4'üncü ordusu olmasına rağmen, savunma harcamalarında dünyada 15'inci sırada yer almaktadır. NATO, üye ülkelerin savunma harcamalarına gayrisafi yurt hasılasından en az yüzde 2 pay ayırmaları yönünde karar almış olsa da ülkemizde bu oran henüz yakalanamamıştır. Bu zorlu coğrafyada kalmaya devam etmek istiyorsak Türk ordusunu her yönüyle, her zaman hazır tutmalı, savunmaya ayrılan bütçenin artırılması gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, “güçlü ordu, güçlü Türkiye” hayalimizi, millî savunmaya daha fazla bütçe ayırarak, sanayimizdeki yerli ve millî yatırımları artırarak gerçekleştirebiliriz. Bu yüzden savunma sanayimizi güçlendirmeli, dışa bağımlılığı en aza indirmeliyiz. Bu yapılmadığında olanları hep birlikte gördük; S-400 aldık, kullanamıyoruz, depo da çürüyor; F-35 projesinden çıkartıldık, ödediğimiz parayı bile geri vermiyorlar. F-35 ve S-400 projelerinin ülkemize toplam maliyeti 3,8 milyar dolardır. Millî Savunma Bakanlığının 2022 yılı toplam bütçesi 5,8 milyar dolardır. Yani 2 projenin boşa giden maliyeti, tek başına Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin yüzde 65'i yapmaktadır. Millettin bu kadar parasını hatalı politikalarla çöpe atmaya kimsenin hakkı yoktur, yazıktır günahtır.

Diğer taraftan, depoda çürümeye bırakılan S-400'ler yüzünden CAATSA kapsamında ülkemize yaptırım uygulanıyor, ABD'li Türk düşmanı bir senatör “Türk F-35'leri Yunanistan'a verelim.” tasarısı sunuyor. Türkiye Cumhuriyeti'nin itibarının düştüğü durum içler acısı, kaybettiğimiz milyarlarca dolar da cabası. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, görüldüğü gibi, millî savunma meselelerini ekonomik gelişmelerden ve dış siyasi ilişkilerden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Dış politikadaki hatalar ve başarısızlıklar millî güvenliğimize zarar verecek boyutlardadır. Çok değil, daha birkaç ay öncesine kadar Suriye, Akdeniz, Libya ve Katar gibi sorunlarda farklı cephelerde yer aldığımız, 15 Temmuz hain darbe

girişiminin finansörü olduğu iktidar tarafından belirtilen Birleşik Arap Emirlikleri bugün dostumuz oldu; şimdi de Birleşik Arap Emirlikleri'nin ASELSAN'a ortak olacağı yazılıp çiziliyor. 10 milyar dolar yatırım yapacağını söylediği için FETÖ'yle birlikte darbe yapmakla suçladığımız Birleşik Arap Emirlikleri Veliht Prensini resmî törenle karşıladınız. Tank Paletin Katar'a satılmasından sonra, şimdi de ASELSAN'ı Birleşik Arap Emirlikleri'ne mi satacaksınız? Millî Savunma Bakanımız, Birleşik Arap Emirlikleri'nin Suriye'de, Irak'ta bazı terör gruplarını, PKK'yı, DEAŞ'ı, YPG'yi desteklediklerini söylemişti. Şimdi, millî güvenliğimiz hiçe sayılarak Mısır'da darbeci Sisi dostunuz olduğu gibi Birleşik Arap Emirlikleri de mi dostunuz oldu? Coğrafyamızdaki devletlerle dostluklarınıza bir şey demiyoruz ama bir gün "millî güvenlik meselesi, dış güçler" deyip ertesi gün "dostum" dersiniz size biz nasıl inanalım, nasıl güvenelim? Tıpkı "kardeşim Esad"ın "katil Esad"e dönüşme sürecinde Suriye'de olduğu gibi sizin yanlış politikalarınızın sonucunu temizlemek her zaman olduğu gibi kahraman ordumuza düşmektedir.

Değerli milletvekilleri, AKP "Savunma sanayisinin yüzde 80'i yerli." demektedir. Keşke bu oran gerçek olsa; biz buna sevinir ve tebrik etmesini de biliriz tıpkı SİHA'larda olduğu gibi. Ancak burada gerçekten uzak, tamamen algı oluşturmak için verilmiş bir oran söz konusudur. Yerli bir uçak var mı? Yok. Savunma sanayisi için kritik öneme sahip yerli motor ortada yok, yerli bir denizaltı yok, yerli bir tank yok. Katar'a satılan Tank Palet Fabrikasında tank üretilecekti, hatta otuz altı ay önce Cumhurbaşkanı kesin tarih vermiş "On sekiz ay sonra Tank Palet Fabrikasında tank üretilecek." demişti, otuz altı ay geçti; gören, duyan var mı? Yok. Zırhlı araçlar bile yüzde 100 yerli değil. Durum böyleyken hangi veriler esas alınıp yüzde 80 yerlilikten bahsediliyor? Sanırım bu yüzde 80 oranını TÜİK hesapladı.

Değerli milletvekilleri, Türk ordusunun tarihî bir süreklilik içinde temayülleri olan bir yapısı vardır. Ancak AKP döneminde ordunun teamülleri hiçe sayılmış, Ergenekon'la başlayıp 15 Temmuz'la devam eden süreçte, düşünülmeden yapılan düzenlemelerle ordumuzun temelini âdeta dinamit konmuştur. Ordumuz içinde bir grup hainin gerçekleştirdiği darbe girişimi ordunun tümüne mal edilmeye çalışılarak kahraman Türk ordusu âdeta cezalandırılmıştır. Genelkurmay ve kuvvet komutanlıkları arasındaki sıkı emir ve komuta zinciri kopartılmıştır. Genelkurmay ve kuvvet komutanlıklarının birçok yetkisi elinden alınarak Bakanlığa verilmiştir. Kuvvet komutanlıklarının subay ve astsubayları tayin etme yetkisi dahi ellerinden alınarak bu yetki, Millî Savunma Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğüne verilmiştir. Tayin isteyen subay ve astsubaylar siyasi parti yetkililerinden torpil aramaya çoktan başlamıştır bile. Diğer yandan, harp okullarının, kendisine subay yetiştirdiği Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarıyla hiyerarşik bağlantısı kopartılarak sivil bir profesörün rektörlüğünü yaptığı Millî Savunma Üniversitesine bağlanmıştır. Ordunun kurmay subaylarını, general ve amirallerini yetiştiren kuvvet harp akademileri, başlarına sivil müdürler verilerek enstitüye dönüştürülmüştür. Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı İçişleri Bakanlığına bağlanmıştır. Cumhurbaşkanına istediği herhangi bir subayı veya generali ordudan çıkartma yetkisi verilmiştir. Ordu elindeki silah ve teçhizatın Bakan onayıyla Emniyet Genel Müdürlüğüne ve MİT Başkanlığına transfer edilebilmesine olanak sağlanmıştır. Diyanet İşleri Başkanı bile protokolde Genelkurmay Başkanının önüne geçmiştir. Bu uzun listeyi daha da uzatmak mümkündür.

Değerli milletvekilleri, TSK'yle ilgili olarak yapılan ve yapılacak olan her türlü düzenlemede ordumuzun tarihî geçmişi, saygınlığı, disiplini, millî yapısı ve bütünlüğü bir an için dahi göz ardı edilecek olursa bunun faturası çok ama çok ağır olacaktır. Genelkurmay, kuvvet komutanlıkları ve ordu komutanlıkları arasına başkaca konulacak sivil kişi veya kurumların bu yapılar arasındaki bütünlüğe zarar vereceği ortadadır. Temayül, prensip, liyakat ve ehliyet değil de başkaca sair amaçlarla yapılacak atama, terfi, disiplin ve adli işlemlerin sonuçları 15 Temmuzda başımıza yağın bombalarla sabittir.

Sayın Bakana da buradan seslenmek isterim: Sayın Bakanım, bir harbiyeli olarak, bu kahraman ordunun Genelkurmay Başkanlığını yapmış kurmay bir subay olarak ordumuzun içinde yapılandığı söylenen yeni cemaat ve tarikatlarla etkin mücadele etmelisiniz. Tayinleri, terfileri ve sınavları bu yapılara ve siyasete bırakmamalısınız; vebali altında kalırsınız.

TSK, her türlü siyasi tartışmanın ve siyasi hesapların dışında ve üstünde tutulmalıdır. Ordu içerisinde siyaset, mezhep, tarikat ve cemaat yapılanmalarına asla müsaade edilmemeli, liyakat ve ehliyetle tam olarak uyulmalıdır. YAŞ ve MGK konusunda Anayasa'ya uygun hareket edilmelidir. Ayrıca, 1845 yılında kurulan şanlı yuva Kuleli, Maltepe ve Işıklar gibi askerî liselerimiz, harp okulları, harp akademileri, astsubay hazırlama okulları, ordumuzun beyni ve belkemiği olup derhâl geri açılmalıdır. Dünyada böyle büyük bir orduya sahip olup da askerî hastanesi olmayan bizden başka bir devlet yoktur. Bu yüzden Türkiye'ye modern tıbbi getiren askerî tıp akademisi ve askerî hastanelerin tekrar açılması gerekmektedir. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Ordudan ayrılan eğitim, sağlık, Jandarma, Sahil Güvenlik ve diğer tüm parçalar tekrar asil gövdeye eklenmelidir.

Değerli milletvekilleri, Türk Silahlı Kuvvetleri subayı, astsubayı, uzman jandarması, uzman çavuşları, uzman er, erbaşları ve Mehmetçik'le birlikte Türk milletinin en önemli güç kaynağıdır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin her kademesinde omuz omuza görev yapan askerî personelimizin hepsinin çözülmeyi bekleyen birbirinden farklı sorunları bulunmaktadır. Bu nedenle subayından sivil memuruna kadar sorunları tamamen çözecek bir personel kanuna ihtiyaç vardır. Getirilecek düzenlemeyle binbaşılardan maaş ve makam tazminatı sorunundan astsubayların derece, makam ve görev tazminatı sorununa, sözleşmeli personelin gelecek kaygısından uzman erbaşın özlük haklarındaki sıkıntılara kalıcı olarak çözüm getirilmelidir.

Eğer bu sorunları siz çözmezseniz İYİ Parti olarak biz çözeceğiz. Bizim parti programımıza göre Genelkurmay Başkanlığı Millî Savunma Bakanlığına, kuvvet komutanlıkları da Genelkurmay Başkanlığına bağlanacaktır. Başkomutanlık, Türkiye Büyük Millet Meclisinin uhdesinde olacaktır. Genelkurmay Başkanı ve kuvvet komutanlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine bizzat bilgi vermesine ilişkin kesin düzenlemeler yapılacaktır. TSK'nin genelkurmay, kuvvet, ordu, kolordu düzeni yeniden yapılandırılacaktır. Türk ordusunun bünyesinden ayrılan askerî hastaneler, askerî fabrikalar ve tersaneler yeniden ordunun bünyesine alınacaktır. GATA merkezli askerî sağlık sistemi yeniden kurulacaktır. Orduyu besleyen nitelikli kadrolar yetiştiren asırlık kurumlarımız askerî okullar tekrar açılacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN ATAŞ (Devamla) – Başkanım, toparlıyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

DURSUN ATAŞ (Devamla) – Ayrıca, askerî yargı tekrar tesis edilirken Yargıtay ve Danıştay içinde askerî alanda uzman daireler oluşturulacaktır, personelin sorunları tamamen çözülecektir. Tüm bunlar İYİ Parti olarak kahraman ordumuza borcumuz, yüce Türk milletimize sözümüzdür.

Değerli milletvekilleri, ilk seçimde kurulacak İYİ Parti iktidarında, Sayın Genel Başkanımız Meral Akşener'in dediği gibi millî, itibarlı, tutarlı, barış odaklı ve gerçekçi politika anlayışıyla dünyada ve bölgemizde barışı hedefleyen, bölgede istikrarı sağlayan, milletimizin ve devletimizin çıkarları doğrultusunda etkin bir rol oynayan “sahada güçlü ordu, masada güçlü devlet” anlayışını benimseyen bir politikayla Türkiye'yi AKP'nin içine düşürdüğü yalnızlıktan kurtaracağız. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN ATAŞ (Devamla) – Başkanım, bir dakika daha istiyorum sizden.

BAŞKAN – Buyurun.

DURSUN ATAŞ (Devamla) – Son olarak eklemek isterim ki kahraman Türk ordusu öyle bir ordudur ki en mukaddes saydığı vatanını istilaya gelen “Kimi Hindu, kimi yamyam, kimi bilmem ne bela” olan düşmanını sırf yaralı diye sırtında taşıyıp tedavi eden bir ordudur. Türk ordusu, arkasında insan hakları ihlalleri, işkenceler asla bırakmamıştır; bu durum dün de bugün de hep böyle olmuştur, yarın da böyle olacaktır. Türk ordusu hep beklenen vefalı Türk olmuştur; bu yüzden, Türk ordusuna çamur atmak kimsenin hakkı da haddi de değildir. (İYİ Parti sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Bu vesileyle Millî Savunma Bakanlığının 2022 yılı bütçesinin ordumuza hayırlı olmasını diliyor, kahraman Türk ordusunu, yüce Türk milletini ve Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahıslar adına ilk söz, lehinde İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Şehitlerimizi anarak konuşmama başlamak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, şu ana kadar kavga, gürültü izlettik vatandaşa. Neyi kaybettik biliyor musunuz? Makuliyetimizi. Türkiye “ne olursa olsun iktidarda kalmak” isteyenler ile “ne olursa olsun iktidara gelmek” isteyenler arasında sıkışmış durumda. Bu, yönetemeyenler ile umut olamayanların bir hikâyesi.

Değerli milletvekilleri, gruplara birer çift sözüm var. Önce iktidara sesleniyorum: Üretmiyoruz, zaten artık üretmeyen para kazanıyor. “Ben ekonomistim.” dediniz, tek adam yönetimiyle liyakat, planlama ve ortak aklı devre dışı bıraktınız. “Merkez Bankası Başkanım.” dediniz, güvenilir kurum bırakmadınız. “AYM’nin kararına saygı duymuyorum.” dediniz, hukuk güvenliğini rafa kaldırdınız. “Dünya 5’ten büyüktür.” dediniz, Türkiye’yi 5 müteahhide ve 5 toptancıya mahkûm ettiniz. Doksan yıllık cumhuriyet kazanımlarını babalar gibi satıp bugün ekonomik kurtuluş savaşı veremezsiniz. “Faize savaş benim için nas.” diyorsunuz, “Çiftçi borcundaki, öğrenci kredi borcundaki, esnaf borcundaki faizleri silelim.” dediğimizde “nas” değil, “pas” diyorsunuz.

Tarımda ithalat rekorları kırdınız Sayın Bakan; Hasan’ı değil, Hans’ı beslediniz. Çiğ süt alımı düşük, mezbahalarda şu an kana süt karışıyor. Hayvancılık entübe durumda, yüzde 20 yani ithalatımızdan fazla buzağı, oğlak ve kuzu ölümü var. Tarım işini yapan son kuşaktayız ve bu bir millî güvenlik sorunudur.

Türkiye’de artık, ölümler dirilere bakıyor, insanlar anasının atasının mirasıyla ayakta kalmaya çalışıyor; icra dosyaları 22 milyona ulaşmış, vatandaşın psikolojisi bozuk, 10 kişiden 5’i kendi kendine konuşuyor; gençler umutsuz, KPSS’den 90 alanlar dayıları olmadığı için işe giremiyor; hasta, yolcu, araç geçiş garantileriyle gelecek nesiller borçlu doğuyor; kamuda yozlaşmaya yoksullaşma eşlik ediyor, Türkiye yönetilemiyor.

CHP yönetimine seslenmek istiyorum, bunu yürekte yapmak istiyorum: Cumhuriyet Halk Partisi emperyalizmle mücadele ederek doğdu. Sadece iktidara gelmek uğruna Kocatepe’yi, Duatepe’yi, Metristepe’yi terk etmeyin diyorum. Bugün emperyalizm karargâhını Kandil’e kurdu, hedefi şaşırılmayın. Oy tabanı olmayan 10 Aralıkçı, bölücü, ayrılıkçı zihniyete, Atatürk’le sorunu olan bu değnekçilere asla geçit vermeyin çünkü kurucu değerlerden ödün vererek yaptığınız aritmetik hesaplar tutmayacak ve maalesef kaybeden Türkiye olacaktır.

Şunu iyi bilin ki biz “Mevzubahis vatansa gerisi teferruatır.” anlayışıyla hareket ediyoruz. Bize partisi, derneği, gazetesi değil, cumhuriyetin ve Atatürk’ün kendisi lazım; önce ilkeler lazım, önce duruş lazım. Helalleşmeye ihtiyacı var mı? Var.

Sokağa çıkın, kimse siyasetçilere şu an güvenmiyor. Gelin “Egemenlik milletindi, biz 5 kişiye teslim ettik; özür diliyoruz bu milletten.” diyelim, gelin “Türkiye 5’ten büyüktür.” diyelim; partilerdeki tek adam diktatörlüklerini yıkalım, Türkiye’imizin önünü açalım. İşte, kanun teklifi burada, Genel Başkanı üyeler seçsin, Genel Başkanın görev süresi -1’inci parti yapamazsa- 2 dönem olsun.

Yalandan “kadına kota” işlerini bırakalım; 1 kadın, 1 erkek sıralamayla fermuar sistemi yapalım, kadınlarımızın önünü açalım diyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Biz zaten öyleyiz.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Biz tüzükle hepsini uyguluyoruz ve sizden de bunu talep ediyoruz.

HDP yönetimine sesleniyorum: Bakın, “bebek katili Öcalan” ile “barış” kelimesini yan yana getirince kaybediyorsunuz; Atatürk’e “Katliamcı.” Türk milletine “Soykırımçı.” dediğinizde kaybediyorsunuz; vatan içinde vatan aradığımızda kaybediyorsunuz; tezkereye “hayır” oyu verip emperyalizmin ekmeğine yağ sürdüğünüzde kaybediyorsunuz; terörist ile Mehmetçik’i denk gördüğünüzde kaybediyorsunuz; emperyalizmin gönderdiği 40 bin tır silaha “Hayır.” demediğinizde kaybediyorsunuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bravo! Bravo!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Demokrasiye, millî çıkarlara yaklaştığımız yerde biz oluruz ama teröre yaklaştığımız yerde size milyonlarca ışık yılı mesafesinde oluruz. Biz Türkiye’nin en demokratik partisi olarak, Memleket Partisi olarak Millî Mücadele’nin, millî egemenliğin, Atatürk cumhuriyetinin çocuklarıyız; tek adam yönetimlerine karşıyız; partisinde demokrasiyi uygulamayanların ülkeye demokrasi getirmeyeceğine inanıyoruz; ana vatan, yavru vatan, mavi vatan, gök vatan bir bütündür, parçalanamaz diyorum. Türk milletine mensubuz, Türk milletinin bir parçası olmak kimsenin Türklüğüne, Kürtlüğüne, Çerkezliğine, Hristiyanlığına, Aleviliğine zarar vermez diyorum. Milliyiz, Mehmetçik’in yanındayız, kuşatmayı görüyoruz; millî konularda devletimizin, milletimizin yanındayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun toparlayın.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Son söz olarak, Memleket Partisi olarak biz bu ilkelerden vazgeçmeyeceğiz; tek duracağız, gerekirse dik duracağız diyorum; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, şimdi yürütme adına Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli.

Buyurun Sayın Pakdemirli. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Sayın Başkan, Gazi Meclisimizin çok değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesini görüşmek üzere huzurlarınızdayım. Yüce heyetinizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçemizin ülkemiz ve milletimiz adına hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Değerli milletvekilleri, bu yüzyılın artık ortak gündemi iklim değişikliğinin etkileri, kuraklık, doğal afet, göçtür ve bunlara da son birkaç senedir eklenen pandemi ve bunun kısa ve uzun vadeli etkileri ortak gündemimiz hâline gelmiştir. Hep tarımı konuşuyoruz: “Tarım, siyasetüstü -burada Savunma Bakanımız da var- en az savunma sanayisi kadar önemli, stratejik bir sektör, millî güvenlik meselesi, aynen ordumuza nasıl yaklaşıyorsak, önemli meselelere nasıl yaklaşıyorsak tarıma da bu şekilde yaklaşmamız lazım diye düşünüyorum.

Yani burada özellikle şunu söylemek istiyorum: Bütün ülkelerdeki çiftçilerin yaşı artıyor, bizde de 55, Japonya'da 67 mesela. Ee, bizim yeni paydaşları bu alana çekiyor olmamız lazım mı? Lazım. Ama bize oy veren kadar bir de oy vermeyen kitle olduğunu düşünün, oy vermeyen kitlenin de mutlaka bu işi siyasetüstü olarak görüp mutlaka girmesi ve bu işin içerisinde olması lazım. O yüzden, burada tüm partiler, tüm muhalefet, iktidar ve toplumun tüm kesimleri, sivil toplum, herkes bu işte bir paydaştır. İktidarın sorumluluğu kadar diğer alanlarda da diğer STK'lerin ve muhalefetin de bir sorumluluğu vardır, bunu hatırlatmak istiyorum.

20'nci yüzyılda yer altı kaynaklarıyla ilgili mücadele yaşadığımız bir yüzyıl geçirdik. 21'inci yüzyılda da tarım alanları, gıda ve suyla ilgili mücadele edeceğimiz bir alanı hep birlikte görüyoruz, müşahede ediyoruz. 2020'de pandemiyi yaşadık; tüm dünyada ve tüm ülkelerde bir ekonomik dalgalanmayı yaşadık ve tüm dünya ve tüm ülkeler -Türkiye de dâhil olmak üzere- büyük bir sınav verdi, hâlâ da bu sınavı vermeye devam ediyoruz. Ve çoğu ülkede üretim, lojistik ve erişim problemleri yaşandı yani marketler boşaldı, raflar boşaldı, insanlar marketlere gittiler ve evlerine alacakları gıda malzemesiyle ilgili dahi eksiklikleri gördüler ve bu, günler, aylar ve hatta bazı durumlarda da yıllardır süregelen bir durum. Bugün İngiltere'de problem var, Amerika'da problem yaşandı, Çin'de problem yaşandı, İtalya'da problem yaşandı, birçok Avrupa ülkesinde de yaşanmaya devam ediyor.

Türkiye ve dünya, maalesef, 2021 iklim değişikliğini de tüm yılların daha ötesinde yaşamak durumunda kalmıştır. En çok etkilenen alanlar da tarım, orman ve su. Yani burada -pandemiyi bir kenara koysanız- iklim değişikliğiyle ilgili alanların en önemlisi işte, sel varsa sel geliyor, bir yandan hava olaylarından dolayı orman yangınlarını yaşadık, bir yandan kuraklığı yaşadık. Kuraklıkla ilgili de elden geldiğince çiftçimize destek olma gayretiyle 651 bin çiftçimiz için bir tedbir paketi hazırladık, bu da 2,6 milyar lira. Bu 2,6 milyar lirayı da aralığın ikinci yarısından itibaren ödemeye başlıyoruz.

Kuraklıkla alakalı en önemli meselelerden bir tanesi sudur. Basınçlı sulamalarla ilgili bu sene 300 milyon ayırmıştık, seneye de bunun daha fevkinde bir rakam ayırıyor olacağız. Bütün bu risklerin getirdiği sıkıntıların üstesinden gelmek için dün olduğu gibi, bugün olduğu gibi 2022'de de çalışmaya devam ediyor olacağız.

Son on dokuz yılda ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sağladığı çalışma rahatlığıyla beraber, iyi bir stratejik planlama ve bunun sonucunda da verimli ve sürdürülebilir bir kaynak kullanımı ortaya çıkardık; güçlü bir tarımsal üretim altyapısı meydana getirdik; tarladan sofraya gıdamızın güvenilirliğini sağladık.

Türkiye hakikaten çok avantajlı bir coğrafyada, kıtaların kesiştiği bir coğrafyadayız; dört saatlik uçuş mesafesinde dünyanın yüzde 60'ına ulaşabiliyoruz. Bu, hakikaten son derece önemli bir şey ve bölgemizde lider, dünyada da söz sahibi konumdayız.

Şimdi, sayın milletvekilleri, tabii ki sabahtan beri ben buradaki hatiplerin konuşmalarını dinledim. Elbette, çok da faydalandık ama özellikle hatiplerin konuşmalarının daha analitik, daha sonuca yönelik veya eksiklikler varsa, eksiklikleri de çözüm önerileriyle beraber ortaya koyacak bazı çözümler bekledik, bekledim işin açıkçası ama genel itibarıyla maalesef bunu da göremedim. Galiba İYİ Partiden bir hatip bazı konularda önerilerde bulundu...

ÜMİT BEYAZ (İstanbul) – Naci Bey...

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – ...ama onun dışında fazla önerisi olan bir arkadaşımız olmadı.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Duymamışsın o zaman, CHP'nin milletvekillerini dinlememişsin o zaman.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) - Şimdi, değerli milletvekilleri, ülkeler tarımı nasıl desteliyorlar? Ülkelerin genelde destekleme politikası iki yönlüdür; ya müdahale alımı yapar, destek vermez veya destek yapar, müdahale alımı yapmaz. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle beraber, artan desteklerle beraber biz doğru bir müdahale alım politikası başlattık. Ama bütün bunların yanında, etkili müdahale alım politikamızın yanında “beşi bir yerde” dediğimiz bir sistem ortaya koyduk ve getirdik.

Şimdi, tarımsal destekler... On dokuz yılda 396 milyar lira reel tarımsal destek ödedik. Desteklerimiz 2017'den bu yana tam 2 misli arttı ve 12,9 milyardan 26 milyara geldi. Şimdi, bazı hatipler şunu söylediler: “Destekler neden bir yıl geriden geliyor?” Biz üretime destek verdiğimiz için, desteklerin bir yıl geriden gelmesinin çok tabii olduğunu da burada hatiplerimize hatırlatmak istiyorum.

Şimdi, 2006'dan bu yana 465 bin istihdam gerek bizim ORKÖY destekleri gerek KKYDP gerekse TKDK destekleriyle 465 bin ek istihdam çiftçimize, köylümüze sağlandı ve 24 milyar lirayı bulan bir destek ödendi. Bu, millî gelirin yüzde 1'i meselesi sürekli olarak konuşulur, konuşulması beni şahsen çok rahatsız da etmiyor. Ama şimdi, OECD rakamlarına baktığımız zaman -herkes bakabilir burada- OECD diyor ki: “Yüzde 1,61'le gayrisafi millî hasılasının payını tarıma ayıran OECD ülkeleri arasındaki 1'inci ülkedir.” (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Hep aynı numarayı yapıyorsun, hep aynı. Her sene OECD'yi söylüyorsun; hep yanlış o, hep yanlış.

NECİP NASIR (İzmir) – Dinle, dinle de öğren!

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kaldır, kaldır; söndürme uçaklarını görelim; kaç taneymiş, 20 tane mi?

NECİP NASIR (İzmir) – Dinle, öğren; anlatıyor, dinle.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Evet, şimdi...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – OECD piyasa fiyatlarını dikkate alır, gerçek destekleme...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Burada bize gövde gösterisi yapıyor. Her yer yanarken neredeydin, nerede?

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Sayın Başkan, böyle bir usul olmaması lazım.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bize anlatın, devam edin.

İSMET YILMAZ (Sivas) – Bakanım, siz bize anlatın, siz bize anlatın. Millet de dinliyor, biz de dinliyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Bakan...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Evet, şimdi, bakın, birincisi tarımsal destekler, bunu söyledik.

Müdahale alımları... Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde çok iyi bir müdahale alım politikasıyla biz çiftçimizi memnun ettik, üretici dostu politikalarla, hasat öncesi açıklanan fiyatlarımızla...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Millet malını döküyor, malını.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Alın teri ve emeğe sahip çıktık, memnun ettik.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Millet malını döküyor, malını.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Şimdi, hatipler burada sabahtan beri şunu söylüyor: Efendim, mayıs ayında siz bir fiyat açıkladınız...

BAŞKAN – Sayın Bakan, bir dakika, bir dakika...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Millet mallarını döküyor.

BAŞKAN – Ya, Sayın Milletvekili, oradan bağıırken partine faydası yok, sana faydası yok, niye bağıyorsun ya? Bağırma, dur ya. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Bunu sadece sizin için söylemiyorum, bağırın bütün milletvekillerine söylüyorum. Zaman zaman iktidar partisinden, zaman zaman...

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Başkanım, süreyi durdurun, süreyi.

BAŞKAN – Yapmayın, etmeyin, bunun size bir faydası yok.

Buyurun Sayın Bakan.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Evet, şimdi, hatipler dedi ki “Mayıs ayında bir fiyat açıkladın, kasım ayında fiyat bu oldu.” Şimdi, mayıs ayında açıkladığımız zaman, açıkladığımız fiyat dünya fiyatlarının üzerinde. Mayıs ayındaki dövizin durumu, mayıs ayındaki emtia fiyatının durumuyla bugünkü bir değil, o yüzden çiftçi elinde tuttuysa zaten yüksek fiyata sattı. Bizim orada açıkladığımız rakam çiftçimizi mağdur etmeyecek ve maliyetlerini karşılayacak bir rakamdı ve dünya fiyatlarının üzerinde bir rakam açıkladık.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Badem fiyatını niye açıklamadınız Sayın Bakan?

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Biz çiftçimizin alın terine, emeğine sahip çıktık ve memnun ettik.

Şimdi, ben size birkaç tane buradan örnek göstermek istiyorum. “Seçilmiş ürünlerde fiyat durumu.” Bakın, bu hasat dönemi için buğdayı 1,71’e çiftçimiz mal etti, ortalama 2,5 liradan sattı. Arpayı 1,85’e mal etti, 2,36’dan sattı. Mısırı 1,48’den mal etti, ortalama 2,60’dan sattı.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Bu rakamları da TÜİK’ten mi aldınız Sayın Bakan?

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Bu devletin kurumları herkese lazım arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Gelemezsiniz iktidara ama yarın bir gün iktidara gelirsiniz TÜİK de lazım, Orman da lazım, diğerleri de lazım.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Çiftçi öyle demiyor ama.

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – Orman bıraktınız mı, orman?

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) - Ormanı yakanlara soracaksınız.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Bakın, nohutta maliyet 5,19; satış 6. Mercimeğin maliyeti 6,23; satış 7,80. Ayçiçeekte maliyet 3 lira, satış 5 lira.

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – Fındığa gel, fındığa. Fındık 27 lira.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Fındığa da geleceğim, fındığa da geleceğim. Bakın, fındığın maliyeti 17 lira, 26,50 lira satış. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Bakan, yan tutun, ses gelmiyor.

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – Hayır, maliyeti 27 lira, yalan konuşuyorsun.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Urfa’daki fındıktan mı bahsediyorsunuz?

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – Fındığın maliyeti 27 lira, kesinlikle yanlış bilgi veriyorsun.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Şöyle bakın, fındık da burada, görüyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – Fındığın maliyeti 27 lira.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Arkadaşlar, bir müsaade edin.

Şimdi, çiftçimizin geleceğe yönelik endişeleri var mı? Elbette var. Maliyetler arttı mı, girdi fiyatları arttı mı? Arttı. Tüm dünyada arttı mı? Arttı. Ama bizde artışlar tüm dünyanın gerisinde oldu arkadaşlar.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Mercimeği Kanada'dan getiriyoruz Sayın Bakan.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Yani çok ciddi bir mücadeleyle müdahale kurumlarından gerektiğinde sübvans ederek gerektiğinde dış ticaret rejimiyle de rakamları indirerek veya kaldırarak biz çok ciddi bir mücadele verdik ve Türk çiftçisini ve Türk tüketicisini bu işlerden en az etkilenecek hâle getirdik. Elbette üreticimizin sıkıntısı var, elbette endişesi var geleceğe yönelik ama bu endişeleri hep beraber ortadan kaldırmamız lazım değil mi? (CHP sıralarından gürültüler)

Bizim görüşümüz şu, eğer dinlerseniz geleceğe yönelik de bazı şeyler söyleyeceğim: Emtia fiyatları... Dünyada neler oldu da bu emtia fiyatları bu kadar yükseldi? Dünyada aslında çok bir şey olmadı ama ellerinde çok büyük parası olan dünyadaki fonlar bu emtialara girdikleri için bu emtia fiyatları arttı. Çiftçi için geleceğe yönelik risklerden bir tanesi emtia fiyatlarının geriye doğru gelmesidir ama 2022 hasat dönemi için bu gözüküyor çünkü her hâlükârda gübre, mazot ve diğer maliyetler dünyada da arttığı için maliyetler yüksek oluşacak ve bu yüksek maliyetlerle üreten çiftçimiz malını zarar etmeden satıyor olacak. Önümüzdeki birkaç senede çiftçimizin bir zarar etme ihtimalini görmüyorum. O gün maliyet 5'se 5, 10'sa 10, ona göre uygun fiyatlar piyasada oluşacak. Biz her zaman olduğu gibi üretici dostu fiyatlarımızı açıklayacağız ve bunun devamını getireceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Şimdi, bakın, ben matematik konuşuyorum: Sübvansiyonlu tarımsal krediler... Bu krediler hep şey olur...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – İki kere iki dört etmez Sayın Bakan; bazen on beş eder, bazen eksi otuz eder.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – “Çiftçilerimiz işte, şöyle bitti, şöyle şeye girdi.” falan filan... “2002'den bu yana borcu misli misli arttı.” Doğru, borç 2002'den bu yana misli misli artmıştır ama 2002'de çiftçimiz tefecinin elindeydi arkadaşlar, tefecinin elindeydi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Biz onları tefeciden kurtardık ve bakın, 2017'de tarımsal gayrisafi yurt içi hasıla 189, geçen yıl 337. Ne kadar artmış? Hasıla yüzde 78 artmış. 2017'de tarımsal krediler ne kadar? 97 milyar. Peki, 2020'de ne kadar? 141 milyar. Ne kadar artmış? 45,4. Bunun anlamı şu: Çiftçimiz artık para kazanmaya başlamış ve verimli bir şekilde ödemelerini yapıyor, borçluluğunu azaltıyor. Toplam kredilerin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2017'de yüzde 51'den 2020 itibarıyla yüzde 42'ye gerilemiş. Yani anlatıldığı gibi, sizin çizdiğiniz gibi bir resim burada yok.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Bakan, çiftçi söylüyor bunları.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Sayın Bakan, biraz da girdilerden bahset ya.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Şimdi, Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifli kredilerinde geri dönüş... 2002'de alınan kredinin sadece yüzde 55'i geri dönerken 2020'de yüzde 94'ü geri dönmüş. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Şimdi, neyi saydık? Birincisi, destekler; ikincisi, müdahale alımları; üçüncüsü, sübvansiyonlu tarımsal krediler; dördüncüsü de gelir koruma sigortası. Bu, hakikaten, Meclisimiz için de yeni bir şey, tüm arkadaşlarımız için de yeni bir şey. Amerika'da tarım sigortalılarının yüzde 85'e yakını gelir

koruma sigortası. Bunun anlamı ne? Bir sigorta poliçesi alıyor çiftçimiz, bunun bir kısmının bedelini devlet ödüyor ve devlet diyor ki: “Senin gelirin bunun altında olursa aradaki farkı ben sana vereceğim.” Bu, hakikaten, gelişmiş ülkelerde olan bir şey, var. Diğer enstrümanların yanına bunu da ekledik. Pilot çalışmaları tamamlandı, Konya’da uygulamaya başladık. 2023 itibarıyla hem ürün sayısını hem de coğrafyanın sayısını artırarak bunu ülke geneline yaymaya başlayacağız.

Bir konu daha var. Ben isterdim ki buradan, tüm milletvekillerimizden, gruplardan sözleşmeli üretimle ilgili bazı sorular gelsin. Burada bizim bir yasal düzenlememiz var. Bu yasal düzenlemede bazı eksikliklerimiz var. Bu eksikliklerin tamamlanmasında ve sözleşmeli üretimin de çiftçinin finansmanı açısından, fiyat istikrarı açısından, verim kayıplarının önlenmesi açısından yapılmasında fayda var yine. Gönüllü bir sistemdir bu. Amerika’da bitkisel üretimde yüzde 85’e varan, ciddi bir sözleşmeli üretim var.

Geçen yıl itibarıyla, geçen yıl ve bu sene ciddi bir kuraklık yaşadık. Bu sene geçen yıldan daha az bir üretimimiz olacak, doğrudur ama geçen yıl itibarıyla da kuraklık yaşamamıza rağmen 126 milyon ton bitkisel üretim yaparak cumhuriyet tarihinin bitkisel üretim rekorunu -geçen yıl itibarıyla-kırdık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu başarı tarihe düşülecek bir nottur, çiftçimizin emek ve gayretini göstermektedir, iyi bir planlamanın sonucundadır.

Tohumculuk hep konuşulur, hep de eleştirilen bir konudur ama son on dokuz yılda 4,5 milyar destek verdiğimiz bir konu. Tohum üretimimiz 8,5 misli artmış, tohum ihracatımız 9,5 misli artmış; 1,2 milyon ton üretim yapıyoruz ve 86 ülkeye 162 milyon dolar tohum ihracatı yapıyoruz. Bunu çiftçimiz başardı, sektörümüz başardı.

Hayvancılıkta da on dokuz yılda 92 milyar lira destek ödedik, son üç yılda da 26 milyar lira destek ödeyerek büyükbaşta yüzde 85 artışla toplamda 18,3 milyona geldik, küçükbaşta da yüzde 80 artışla 57,4 milyona geldik. Küçükbaşta Avrupa’da 1’inci, büyükbaşta da Avrupa’da 2’nciyiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu başarı bizim için nihai bir varış noktası değil; milletimizin refahı için, yarınları için bitmeyen bir yolculuk.

En basitinden bir de şunu söyleyeyim: Balık yetiştiriciliğini 61 bin tonla aldık 2002’de, 2021’de 470 bin ton. 2017’de de 270 bin tondur. Sadece 2017’den bugüne neredeyse 2 misli bir büyüme var; rakamları konuşarak gidiyoruz.

Gıda kontrolüyle ilgili 2020’de 1,4 milyon denetim yaptık. Gazi Meclisimize teşekkür ediyorum, taklit ve tağşişle ilgili güzel bir yasa çıkardık. Burada, hatipler haberli denetimle ilgili bir eleştiri ortaya koyuyorlar ama bizim denetimlerimizin çok az bir kısmı haberli denetim, onlar gazetede gözüktüğü için. Biz haberli denetimlerde de çapraz kontrollerle yani bir ilin personelini diğer bir ile alarak farklı bir denetim sistemiyle gidiyoruz. Denetimlerimizin hepsi böyle değildir; bu anlamda gıda kontrolü çalışmalarını da arkadaşlarımız başarıyla sürdürüyorlar.

AR-GE, inovasyon önemli. 60 enstitü, 2.100 araştırmacı, 2.000 proje/yıl üreten bir kurumuz. Bu işte 1 milyar lira bütçe harcıyoruz. 92 milyon dekar alanı, tarım arazilerini, tarımsal ovayı korunması için sit alanı hâline getirdik. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin başında, 2017 ve 2018’de Meclisimizin çıkardığı kanunla 203 ova sit alanı ilan edilmişti, 226 ovayı da biz ilan etik üç yıl içerisinde, toplam 429 ovamız sit alanı ilan edilmiştir ve hedefimiz de burada 500’dür.

Ve tarım dışına çıkartılan araziler... Hep azalan bazı rakamları veriyoruz ya, tarım dışına çıkartılan araziler -yani bize başvuran, tarım dışına çıktı imzamızın alan araziler- devlette 2002 öncesinde senelik 145 bin hektar iken 2003-2018 yılları arasında çıkan bir kanunla bu ortalama 60 bin hektara düşmüş, 2017’de çıkan kanun ve Bakanlıkta bizim doğru bir duruş göstermemizle birlikte son üç yılda tam 10 misli azalarak senelik 14 bin hektara düşmüştür. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Türkiye’de ormancılık konularına da biraz girmek istiyorum. Ağaçlandırma konularında Türkiye, Avrupa’da 1’inci dünyada 4’üncü sırada; FAO verisi. Yine FAO verisi: Orman varlığı sıralamasında 46’ncı sıradan 27’nci sıraya geldik. 11 Kasım Millî Ağaçlandırma Günü’nde 80 ülkeden bakan ve temsilcilerle beraber 252 milyon ağaç dikme sözümüzü, fidan dikme sözümüzü tutmak gayretiyle bir araya geldik, sene sonuna kadar da 252 milyon fidanı bitirmiş olacağız.

Yangınlarla mücadelelerimiz, her yıl artarak giden, etkin bir mücadele. Mesela, 2020’de 27 helikopterimiz varken 2021’e 39 helikopterle girdik. Mesela, hiç, bunlar eleştirilirken bu helikopter sayısını kimse göze almıyor. 3 amfibik uçak ve 4 İHA’yla girdik ama bu akut dönemde Türkiye, ciddi bir şekilde uçak sayısını, başta Sayın Cumhurbaşkanımızın itibarı, devletimizin itibarı sayesinde, hızlı bir şekilde 18 uçağa çıkarmış durumdadır. 162 gözetleme kulesinden 324 kamera kullanarak, ilk defa askerî amaçlar dışında da İHA’ları kullanarak son teknolojik bir şekilde yangınlara müdahale ediyoruz. İlk müdahale süremiz kırk dakikadan on iki dakikaya inmiştir.

Hepinizin bildiği gibi, 2021’de tüm dünya orman yangınlarıyla sarsıldı. On beş günde Türkiye’de 16 büyük yangın çıktı, 554 tane de yangınla mücadele etmek zorunda kaldık. Bu süreçte filomuzu 70 helikopter, 18 uçağa çıkardık. Biz diğer ülkelere nasıl yardım ettiysek diğer ülkelerden de yardım istedik ve yardım geldi.

Hava araçları üzerinden maalesef çeşitli tezviralara maruz kaldık, müdahale yeterliydi veya değildi konusu. Kapasite planlaması neye göre yapılır? 544 tane yangına, hangi kapasite planlamasını yaparsanız yapın, eksik kalabilirsiniz. Gerçekte durum böyle miydi? Normal istatistiksel bir beklentinin dışında bir yangınlar silsilesiyle, bir felaketler zinciriyle karşılaştık. Ben buna “büyük felaket” diyorum. Belki 15 Temmuz yaşadık o yangınların arasında.

CAVİT ARI (Antalya) – Belki de büyük beceriksizlik Sayın Bakan.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Şimdi, bu yeterli mi, değil mi? İspanya ne? İspanya’da 73 tane araç var ama armudu elmayla karşılaştırmamak lazım. Bir defalık su atma kapasiteleri 202 ton. 28 milyon hektar orman alanları var, bizim 22 civarı. Bizim de 42 aracımız var, su atma kapasitemiz 154 ton. Yüzde 3-5 normal bir kapasitenin gerisinde gözüküyor ama bizim çok büyük bir kara gücümüz var. Buradaki kara gücü, her şeyden daha önemlidir. Hava aracı üzerinden orman yangınlarını değerlendirmek son derece yanlış. Amerika ve Rusya dünyanın en güçlü filosuna sahip mi? Sahip. California 13 Temmuzda başlayan yangını yüz üç gün sonra söndürebildi, 390 bin hektar alan yandı. Kanada’da 6.525 orman yangını oldu, 3 milyon hektar alan gitti. Sibirya’da 2,4 milyon hektar alan gitti, Yunanistan’da etkilenen alan miktarı son on yılın ortalamasının 11 misli. Avustralya’da -bu sene değil- geçen sene iki yüz kırk gün süren yangınları hep beraber müşahade ettik. Maalesef, kamuoyunda ateşe... Yani bir yandan yangını söndürmeye çalışırken bir yandan da ateşe benzin dökülenlerle mücadele etmek zorunda kaldık.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Bakan, ormanlar cayır cayır yanarken seyrettiniz, seyrettiniz ya!

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Orman teşkilatımızın moralini yüksek tutmaya çalıştık.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Azıcık vicdan ya, azıcık vicdan yahu!

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) –Başarımızın en önemli unsuru orman kahramanlarımızdır. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; CHP sıralarından gürültüler)

CAVİT ARI (Antalya) – Orman kahramanlarını biz de kutluyoruz Sayın Bakan. O emekçilerin sayesinde söndü yangın; siz söndüremediniz, emekçilerin sayesinde söndü.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Zamanında müdahale etseydiniz sönecekti o yangınlar, zamanında müdahale etmediniz.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) –Şehitlerimize tekrar rahmet diliyorum buradan, şehitlerimize rahmet diliyorum. Yangınları biz çıkarmadık ama biz söndürdük. Kahramanlarımıza rahmet diliyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

(Mikrofon Başkan tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakika, bir dakika...

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Türkiye'nin en büyük yangını, en büyük! Nerede söndürdünüz!

CEMAL BEKLE (İzmir) – Ayıp ya!

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Seyrettiniz Sayın Bakan! Yapmayın ya, seyrettiniz!

CEMAL BEKLE (İzmir) – Hepimiz gördük o mücadeleyi, ayıp bu yaptıkları! Hepimiz oradaydık! Ayıp bu yaptığın ya!

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Biz de oradaydık, biz de oradaydık!

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ormanlar yanarken siz seyrettiniz, seyrettiniz!

CAVİT ARI (Antalya) – O emekçiler olmasaydı daha da yanacaktı! Onların sırtından siyaset yapmayın.

CEMAL BEKLE (İzmir) – Orman teşkilatının da mücadelesini gördük! Ayıp bu!

RAFET ZEYBEK (Antalya) – “Yangını kontrol altına aldık.” dediğiniz 2'nci gün 10 tane mahalle yandı! Yapma!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

CEMAL BEKLE (İzmir) – Yazıklar olsun!

CAVİT ARI (Antalya) – 2'nci gün “Kontrol altına aldık.” dediniz, on iki gün sürdü! Sırf yalan!

CEMAL BEKLE (İzmir) – Asıl terbiyesizlik, sizin yaptığınızdır!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) –Yangınları biz çıkarmadık, söndürmek için can verdik, can! Söndürmek için can verdik, bir Fatiha okumayı öğrenin önce, önce bir Fatiha okuyun da ondan sonra konuşalım. (AK PARTİ ve CHP sıralarından gürültüler)

CAVİT ARI (Antalya) – Siz öğrenin, siz! 2'nci gün “Yangını kontrol altına aldık.” dediniz, on gün sürdü, on gün!

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Önce bir Fatiha okuyun da ondan sonra... Hiçbirinin o cenazelerde yoktur! Hiçbirinin o cenazelerde yoktur! Hiçbirinin yoktur!

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

CEMAL BEKLE (İzmir) – Bakanlarımızın hepsi oradaydı!

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Orman teşkilatımız hepimize lazımdır; dünyada saygın bir teşkilattır, 17 ülkeye eğitim veren bir teşkilattır. Siyaseti başka alanlarda yapın.

Orman Yangınları Çalıştayı'mızı yaptık; öncesi, süreci ve sonrasıyla ilgili tüm eylem planlarını hazırladık.

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

CEMAL BEKLE (İzmir) – Gece gündüz oradaydık! Terbiyesizlik bu yaptığımız!

BAŞKAN – Bir dakika, bir dakika... Ya, sayın milletvekilleri, bir dakika...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Siz yoktunuz orada!

CEMAL BEKLE (İzmir) – Biz oradaydık!

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Utanın! Yoktunuz!

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Ne bağıryorsun!

BAŞKAN - Ya, ne yapıyorsunuz siz ya! Bir dakika, bir dakika...

CEMAL BEKLE (İzmir) – Orman personeline ayıp be! Orada mücadele veren personele ayıp! Hiç teşekkür etmek yok!

CAVİT ARI (Antalya) – Sana ne kardeşim!

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Biz de oradaydık, görmedik! Siz orada değildiniz, görmedik!

CEMAL BEKLE (İzmir) – Biz oradaydık, biz! (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Şimdi, ben rica ediyorum...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Hareket çekme! Hareket çekme!

CEMAL BEKLE (İzmir) – Kime hareket yapıyorsun sen!

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, bir dakika ya!

CEMAL BEKLE (İzmir) – Sen kime hareket yapıyorsun! Senin karşında çocuk mu var ya!

BAŞKAN - Ya, ne bağıryorsun kardeşim, bir dakika dur ya!

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ayıp, ayıp!

CEMAL BEKLE (İzmir) – Bir kere teşekkür edin be! Oradaydık ya!

BAŞKAN - Bu bağıran milletvekillerini...

CEMAL BEKLE (İzmir) – Ayıp bu yaptığın! Sen kime şov yapıyorsun!

BAŞKAN - Cemal Bey, Cemal Bekle, bir dakika arkadaş...

Şimdi, bu bağıran milletvekillerine... Bir kere, çok değerli Grup Başkan Vekilleri süreci takip ediyorlar. Cumhuriyet Halk Partimizin değerli Grup Başkan Vekili not alıyor, diğer Grup Başkan Vekilleri not alıyor. Şu bağıran milletvekillerimiz kulise gitseler bağırmayacaklar.

Gidin, kendi aranızda konuşun, bağıracaksanız bağırnın. Meclisi bağırarak meşgul etmeyin. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) Ne size faydası var ne partiye faydası var, sadece zamana zararlı tavırlarımız.

Ayrıca bir şey söyleyeyim: Bir milletvekiline “Niye bağıryorsun? Bağırma!” demekten utanıyorum ben ya, yapmayın arkadaşlar. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Mahmut Tanal, otur, değerlendireceğiz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Soracağım soru şu...

BAŞKAN - Ya, ne istiyorsun? Bak, Grup Başkan Vekilin var. Tanal, seni severim, otur diyorum bak. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Bakan dedi ki: “Fatiha okuyun.” Ülkeyi Fatiha okuyacak hâle getirdiniz.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Devam, devam...

Efendim, konuşmacı devam edecek, hatip devam edecek.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkan, Bakan kürsüdeyken bu yapılır mı ya? Böyle bir şey olur mu ya? (AK PARTİ ve CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Ya siz niye müdahale ediyorsunuz arkadaş? Neden müdahale ediyorsunuz?

Ben “Oturun.” diyorum, size de “Susun.” diyorum. Oturun! Herkes sussun.

Bakınız, ben şu anda utanıyorum size “Susun.” derken, yapmayın ya.

SALİH CORA (Trabzon) – Bakan kürsüdeyken söz talep ediyor.

BAŞKAN - Sayın Cora, geldin, çok güzel konuşma yaptın ya, yapmayın etmeyin.

Sayın Bakan rakamlar veriyor, Grup Başkan Vekilleri notlarını alıyor. Bağırarak neyi elde edeceksiniz ya? Kalite düşüyor.

Bakınız, çok samimi söylüyorum, sabahleyin çok değerli bir milletvekili, bir hanımefendi geldi “Oğlum ‘Kavgaya oluncu oradan kaç.’ dedi.” dedi ya. Bundan daha büyük uyarı olur mu? Bağırıyorsunuz, araya adamlar girecek, kavga da edemeyeceksiniz. Edeceksiniz çıkın, dışarıda zemin müsait ya! (AK PARTİ, HDP, MHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Sayın Bakan, buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Tabii, burada rakamlar verirken, bir şeyler söylerken değerli hatiplerin, milletvekillerimizin dinlememesi beni üzmüştür. Çünkü belki bir şey söyleyeceğim, belki de ikna olacaksınız.

Yani burada hakikaten elden gelen yapılmıştır. Orman teşkilatımız iyi bir teşkilattır, bu teşkilat hepimize lazım. Ben isterdim ki aynı sağlıkta başımıza gelen büyük felaketteki gibi, ışıklarımızı orman kahramanlarımız için açalım kapatalım. Belki bizim de iletişiminde eksiklerimiz olmuş olabilir.

FUAT KÖKTAŞ (Samsun) – Bunları alkışlayalım Başkanım.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Ama o akut dönemde tüm teşkilatım hakikaten canla başla çalıştı ve buradan şunu da ifade etmek istiyorum: Orman Genel Müdürüm Antalya’da bir kanyona -benim emrim olmasına rağmen- 140-150 kişiyle girdi ve o kanyondan sağ çıkma ihtimalleri azdı. Gerçekten bu kahramanlarımız bu kadar iyi çalıştılar. Bu işi siyasetten biraz uzakta tutmamız lazım. Bu ağaçlar hepimize lazım; A partisine, B partisine, C partisine değil, hepimize lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın Sayın Bakan.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) - Bir üç dört dakika daha alabilirsem Başkanım.

BAŞKAN - Siz bir dakikada toparlayın Sayın Bakan.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Bir üç dakika daha alabilirsem... Teşekkür ederim.

2022 yılına hazırlığımız şu: 10 adedi 5 ton üzeri su atma kapasitesine sahip olmak üzere 20 uçak ve 55 helikopterle mücadele etmek üzere çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Su ve sulama yatırımları alanında bugüne kadar 613 baraj, 271 içme suyu, 1.475 sulama tesisi ve 5 bin küsur taşkın koruma tesisiyle 8.800 tesisi hizmete aldık. Birçok marka projeleri yaptık.

Söylenenin aksine, Türkiye 2020 yılında yüzde 5,9 büyümüştür; son üç yılda Türkiye, Avrupa'nın 27 ülkesinden 38 misli, Almanya'dan 5 misli, Fransa'dan 7,6 misli, Hollanda'dan da 12,7 misli büyümüştür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın Sayın Bakan.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Yine, tarımsal istihdam azalıyor değil artıyor. 2008'de kayıtlı istihdamda 4 milyon 621 bin kişi varken şu an 5 milyon 21 bin kişidir. Kayıtlı işletme adedi de 2018'de 2 milyon 152 binen 2022'de 2 milyon 186 bin adettir. Yine, tarımsal hasıladan kaynaklarımız 31'inci sırada olmasına rağmen dünyada, Avrupa'da 1'inci, dünyada 10'uncuyuz; bu hepimizin gurur duyması, 84 milyonun gurur duyması gereken bir konudur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Ben, daha anlatacağım çok şey vardı ama toparlamak anlamında... Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesi önceki yıla göre yüzde 25,5 artarak 64,6 milyar lira olup yüzde 40'ı tarımsal desteklemelere, diğer bir yüzde 37'si de yatırımlara -yani bu da ağırlıklı su yatırımlarına, neredeyse yüzde 75'inden fazlası- gidecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlıyorsunuz, değil mi Sayın Bakan?

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Toparlıyorum, bitiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ (Devamla) – Bu, çiftçinin, üreticinin; toprağın, suyun ve ormanın bütçesidir. Ben, tarımda ve ormanda yeni bir yüzyıl anlayışıyla hazırladığımız, çalıştığımız bu bütçenin paydaşlarına -çiftçilerimize ve sektörümüzün tüm paydaşlarına- teşekkür ediyorum. Başta Sayın Cumhurbaşkanımıza, ilgili bakanlarımıza, parti grubumuza, Cumhurbaştifi'na, siz değerli milletvekillerine teşekkür ediyorum.

2022 bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum. Allah'a emanet olun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şimdi söz sırası Adalet Bakanı Sayın Abdulhamit Gül'de.

Buyurun Sayın Bakan. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesini arz etmek üzere huzurlarınızdayım. Bu vesileyle, öncelikle, aziz milletimizi, Gazi Meclisimizi, tüm milletvekillerimizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Bugün aynı zamanda Dünya İnsan Hakları Günü. "Daha adil bir dünya mümkün." şiarıyla bu anlamlı günün, bütün dünyada, ırkçılık, zulüm ve ayrımcılık noktasında bir farkındalığa ve yeni bir anlayışa vesile olmasını temenni ediyorum.

Sözlerimin başında, dün Pençe-Yıldırım Operasyonu bölgesinde teröristlerin hain saldırıları sonucu şehit olan kahraman askerlerimize Allah'tan rahmet dileyerek, ailelerine ve Türk Silahlı Kuvvetlerine başsağlığı dileyerek başlıyorum; ruhları şad olsun.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adalet en yüksek erdemdir, yeri ve göğü ayakta tutan en yüce değerdir. Biz büyük bir medeniyetin mirasçıları olarak adalete her zaman ayrı ve özel bir önem verdik. Bizim adalet anlayışımız, Dicle'nin kenarında bir kurt kuzuyu kapsa bundan kendini mesul gören bir

adalet anlayışıdır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Mazlumun gözyaşını silmek, hak edene hak ettiğini vermek, vicdanları adaletle teskin etmek çok değerli bir vazifedir. Bu yönüyle, adaletin, insanoğlunun insan kalmasının vazgeçilmez şartı ve devletin bekasının da en güçlü temeli olduğuna inanıyoruz. Üstat Necip Fazıl'ın dediği gibi "Adalet hakkı yerine koymaktır ve sade mahkemelerde değil, hayat ve muamelelerin her şubesinde aranması gerekli başlıca şarttır." Bu açıdan adil davranma yükümlülüğü her kurum, her fert için, hepimiz için hayatın her alanında geçerli bir yükümlülüktür.

Yargısal adalet ise hakkın yerini bulacağı son çare, mağdurun sığınacağı son limandır. Hiç şüphesiz, yargının kullanım yetkisi münhasıran yargıya aittir; kimse bu yetkiye ortak olamayacağı gibi, yargı da bu yetkiyi kimseyle paylaşamaz, devredemez; hiçbir kurumla, grupla paylaşması mümkün değildir. Bu gerçeklerin ayaklar altına alındığı dönemlerde yargının nasıl bir araca döndüğünü, zulüm aracına dönüştüğünü hepimiz yakından yaşadık. 27 Mayıs'ta yaşadık, 12 Eylül'de yaşadık, 28 Şubat'ta çok acı örneklerle tecrübe ettik.

Yine, FETÖ'nün aklını kiraya vermiş militanlarının, milletin adalet duygusunda açtığı yaralar hâlâ tazedir. Merhum Aliya'nın meşhur sözünü hepimiz biliriz: "Unutulan soykırım tekrar eder." Bize göre unutulmuş zulüm de tekrar eder. Biz geçmişte yaşadığımız zulümleri; yargının, vesayetçilerin emrinde, milletin ensesinde boza pişirdiği günleri asla ama asla unutmuyacağız ve o örneklerin de bir daha yaşanmaması için her türlü tedbiri alacağız; çalışmalarımızı bu inançla, kararlılıkla sürdüreceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

2019 Mayıs'ında Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından kamuoyuyla paylaşılan ve bu yıl Mart ayında da yine kamuoyuyla paylaşılan İnsan Hakları Eylem Planı ve Yargı Reformu Strateji Belgesi bizim bu anlamda yol haritamızdır. Bu belgeleri, farklı görüş ve düşüncelerden, katılımcı bir anlayışla, her kesimi dinleyerek hazırladık. Dolayısıyla, ortak akılla, ortak hedefle ve istişareyle bu yol haritasını belirledik. Ne yaptığımızı ve ne yapacağımızı gayet iyi biliyoruz. Binlerce vatandaşımızla birebir görüştük; akademisyenlerle, barolarla, gazetecilerle, sivil toplum kuruluşlarıyla görüştük; siyasi düşüncesi ne olursa olsun "Benim de bu konuda görüşüm var." diyen kim varsa kulak kesildik ve nasıl bir reform istiyorsunuz, nasıl bir yargı olmalı diyerek bunu hep beraber, ortak akılla yaptık. Ve yaptığımız çalışmalarda gördüğümüz şudur, milletimiz yargıdan temel olarak şunu bekliyor: Ben bu ülkenin eşit, onurlu, özgür bir vatandaşı olarak bir haksızlığa uğradığımda hakkım gecikmeden, adalet gecikmeden ve beni yormadan tecelli etsin ve yerini bulsun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Tüm bu tespitlerden hareketle, hukukun kolaylaştırıcı ve hızlı bir şekilde insanımızın yanında olması için çalışmalarımızı kararlı bir şekilde sürdürmeye devam ettik.

Sayın Başkan, değerli milletvekillerim; geride bıraktığımız birçok süreçte yüce Meclisimizin çok değerli üyeleri tarafından bu hedeflere önemli bir şekilde ulaşma imkânına kavuştuk. Bu vesileyle, Cumhurbaşkanlığıyla birlikte bu süreci, bu kanunları geçirdik ve yine yüce Meclisimizin çok değerli üyelerinin destekleriyle olgunlaştı. Ben Gazi Meclisimize bu katkıları için hassaten teşekkür ediyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Malumlarımız olduğu üzere, bugüne kadar 5 yargı paketi hayata geçti ve bundan sonra da yine devamları gelecektir. Elbette, bu düzenlemeler bir sihirli değnek değildir, bir anda her şeyi düzeltecek bir sonucu hiç kimse beklemiyor; böyle bir şey mümkün değil ama reform bir süreçtir, bu konuda aslolan sürekliliktir ve bizim de bu konuda reform irademiz diridir, tazedir ve bu konuda kararlılığımızı sürdürüyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Âdeta bisikletin pedalını çevirir gibi bu çalışmalarımızı yapıyoruz.

Şüphesiz, iyi kanun iyi uygulamayla ancak hayat bulur ve bu anlamda en iyi reform, esas itibarıyla en iyi uygulamadır. İyi ve doğru uygulamanın en değerli örneklerini insanımızın onurunu, haysiyetini, itibarını koruma anlamında da çok önemli düzenlemelerle görmekteyiz. Mesela, 2017 yılında CMK’de yaptığımız lekelenmeme hakkına ilişkin düzenleme ve değişiklik, insan onurunun el üstünde tutulmasına yönelik çok önemli bir düzenlemedir. Düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar, çok değerli milletvekillerim, 482 bin ihbar hiç işleme konmamıştır ve bundan vatandaşlarımızın haberi dahi olmamıştır yani 482 bin vatandaşımızın hakkında ihbar olduğundan haberi dahi olmamıştır, bilgi verilmemiştir, haberdar olmamıştır. Yani 482 bin vatandaşımızın iş yerine, konutuna, eğer işçiye fabrikasına, memursa dairesine bir polis gitmemiş ve gereksiz yere savcının huzuruna da çıkartılmamıştır. Bu düzenlemeyi getirmeseydik binlerce vatandaşımız haksız ve mesnetsiz isnatlar yüzünden, ya kişisel ya da diğerk husumetler sebebiyle bu anlamda mağdur olacaktı.

İnsan, haklarıyla yaşar. Dili, inancı, yaşam tarzı, siyasi görüşü ne olursa olsun 84 milyon vatandaşımızın şerefi, itibarı devlete emanettir ve hukuk devletinin de temel amacı, görevi insanın doğuştan getirdiği bu hakları korumaktır ve yaşatmaktır, geliştirmektir; tüm çabamızı buna yönelik sürdürüyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Son, temmuz ayında kanunlaşan dördüncü yargı paketinde de bu anlamda bu yaklaşımı ortaya koyduk. Esasen, bu konu hepimizin ortak meselesidir. Geçmişte FETÖ’cülerin delil tezgâhlarıyla, üretilmiş delillerle, “tape”lerle, kasetlerle, şantajlarla itibar suikastlığına, haysiyet cellatlığına nasıl soyunduklarını; bu amaçla hukuku nasıl kullandıklarını hepimiz çok iyi biliyoruz. Biz bu zihniyete bir daha asla mahal vermeyecek şekilde hukuk sistemimizi bir güvence altına almak için çalışıyoruz. Örneğin, iddianamelerde özel hayat konularına girilmesine ilişkin iddia konusu olaydan başka... Kişi ailesiyle görüşüyor; konudan başka, anlamsız şeyleri de iddianameye koyarak o kişiyi lekeliyorsunuz. Bakın, bu temmuz ayında, bu Gazi Meclis bunu çıkardı. Çünkü insanın onuru dediğimizde, itibarı dediğimizde; A parti, B parti yok; insan insandır, nerede doğduysa insandır, nerede yaşarsa insandır; yaşam tarzı ona olan bakışı değiştirmez; bu anlayışla bu kanun çıkmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İçişleri Bakanı biliyor mu bunu?

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Soylu yaptı, Soylu. Süleyman Soylu geçen hafta yaptı.

OYA ERSOY (İstanbul) – İçişleri Bakanlığı biliyor mu?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Ve yine, “tape”lerin bu anlamdaki takipsizlik kararı üzerine iletişim kayıtları iptal ediliyordu, beraat kararları için de iptal edilmesine yönelik düzenleme getirdik.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Gizli tanıklar nasıl bir delil? Uyduruk ifadelerle alınan gizli tank ifadeleri nasıl bir delil olabiliyor?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – “Vatandaşımıza güven esastır.” ilkesi gereğince taahhülle serbest kalma imkânı da vatandaşımızın itibarına yönelik önemli düzenlemelerden biriydi. Bu kapsamda, sırf ifade almak amacıyla -ifade vermeye gitmemiş-havalimanında, otelde, yol aramasında bir vatandaşımızın gözaltına alınması uygulamasına da son verdik. Düzenlemenin yürürlüğe girmesiyle -yeni bir uygulama, birkaç aylık uygulama, daha beş ay oldu- 11.067 vatandaşımız taahhüt vererek serbest kalmıştır. Bu kişi, çoluk çocuğuyla İstanbul Havalimanı’nda Almanya’ya giderken çocuklarının gözü önünde “Kusura bakma, sen ifade vermek zorundasın.” diye ayrılmak zorunda kalıyordu, uçağını kaçıyordu ve çocuklarının yanında şüpheli muamelesi yapıyordu; otelde gecenin ikisinde alınmak zorundaydı; biz bunlara son verdik çünkü biz insanı önceleyen siyaset anlayışımızla, insan odaklı siyaset anlayışımızla yolumuza devam ediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine, bu çerçevede, bildiğiniz gibi İstanbul Havalimanı'na bir adliye kurduk ve buradaki amacımız da yine vatandaşlarımızın kolaylaştırıcı hukuktan istifade etmesiydi. Bugüne kadar 14.200 vatandaşımız bu kolaylıktan yararlandı. Önümüzdeki yıl Sabiha Gökçen Havalimanı'nda inşallah yine bir adliyeyi kuracağız ve diğer havalimanlarını da ayrıca çalışıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ceza adaleti, hukuk sistemimizin demokrasi ve insan hakları karnesinin en belirleyici kısmıdır. Dolayısıyla hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi bizim değişmeyen önceliğimizdir. Bu kapsamda kritik yeniliklerimizden biri, sulh ceza hâkimliklerinin vermiş olduğu tutuklama kararlarına karşı dikey itiraz yolunun getirilmesidir. 1 Ocak 2022 tarihinden itibaren, sulh cezaların verdiği tutuklama kararlarına itiraz bir üst mahkeme olan asliye ceza hâkimleri tarafından karara bağlanacaktır.

Bilindiği gibi tutuklama, bir cezalandırma aracı değil, bir tedbirdir ve bu anlayışla, 2019 yılında birinci yargı paketinde tutukluluğa azami süre getirdik ve bu yargı paketiyle, eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarının suç oluşturmayacağı yönündeki ilkeyi güçlendirdik. Çünkü biz, ifade hürriyetinin, eleştirinin, düşünce açıklamanın demokratik hukuk devletinin temel unsuru olduğuna inanıyoruz ve bu çerçevede, bu anlayışla, internete erişimin engellenmesi kararlarında internet sitesinin tamamının değil, ilgili içeriğin iptaliyle, engellenmesiyle ilgili bu hükmü, düzenlemeyi getirdik.

Yine, ifade özgürlüğünü ilgilendiren mahkeme kararlarının, istinaf mahkemelerinden sonra bir kez de Yargıtay incelemesinden geçmesi yönünde düzenleme yaptık. Bu anlamda, özellikle yaklaşık 35 bin vatandaşımız bu düzenlemeden yararlandı ve dosyalar istinafta kesinleşmişken bu dosyalar Yargıtaya gitti, hukuk güvenliği anlamında bu çalışmalar yapıldı. Ve yine, dördüncü yargı paketinde adli kontrol tedbirine ilişkin önemli düzenlemeler yapıldı. Yurt dışı çıkış yasağı, adli kontrol tedbirlerinden biridir. Vatandaş havalimanına gidiyor, "Seninle ilgili, mahkemede bir yurt dışı çıkış yasağı var." deniliyor, o esnada öğreniyor ya da bir yıl, iki yıl, üç yıl gibi bu düzenlemeler oluyordu.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Mahkeme kararı olmadan da yapılabilir.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Mahkeme kararı olmadan yasak var Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Mahkeme kararları davalar sürdüğü için üç yıl, beş yıl, altı yıl, yedi yıl gibi sürebiliyordu.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Gizlilik kararı olan belgeyi nasıl açıkladı burada İçişleri Bakanı?

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Mahkeme kararı olmadan pasaportumuza el koydunuz.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Ama burada getirdiğimiz düzenlemeyle en geç dört aylık aralıklarla mahkeme...

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Hakkında gizlilik kararı olan belgeyi İçişleri Bakanı nasıl açıkladı burada?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – "Arkadaş, sen bir vatandaş hakkında yurt dışına çıkış yasağı mı koydun, o zaman -kusura bakma- dört ayda bir bu dosyaya bakacaksın, bu vatandaşın haksız yere erişim, seyahat hakkını engellemeyeceksin..."

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Yargı kararı yok, yargı kararı yok.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – ...ciddi ise dört ayda bir bakacaksın." diye bir düzenleme getirdik. Bu da bu anlamda önemli bir düzenlemedir.

NURAN İMİR (Şırnak) – Yurt dışında oturan bir kadın, 72 yaşında ama hâlâ dosyası bile açılmamış. Bu sizin ayıbınızdır!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Türkiye, Türkiye... Türkiye’den bahsedin biraz, Türkiye’den bahsedin Sayın Bakan.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Mahkeme kararı olmadan nasıl pasaportuna el konuluyor?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; uzun yıllar boyunca ceza muhakemesinde hep sanık odaklı arayışlar değerlendirildi. Elbette bu değerlidir ve bu anlamda savunma hakkı temel bir haktır ama bir o kadar da önemli olan bir hak, mağdur hakkıdır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Türkiye cezaevlerinden bahsedin, Türkiye cezaevlerinden!

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Ve bu düşünceyle mağduru yaralarını sarmak anlamında çalışmaları yoğunlaştırdık. “Mağdur odaklı adalet” olarak kavramlaştırdığımız bu çalışmalarda vizyonumuz “Adliyenin kapısı adaletin kapısıdır.” şeklinde olmuştur ve bu kapı herkese açıktır. Herkesin bu kapıdan memnuniyetle ayrılması en temel amacımızdır. Biz vatandaşımıza diyoruz ki: Artık adliyede yalnız değilsiniz.

Bu anlamda, 2019 yılında adli görüşme uygulamalarını yaygınlaştırdık; personel, uzman desteğiyle ilk adımları attık. Suça sürüklenen çocukların; cinsel suç, şiddet mağduru kadınların ifade ve beyanlarının uzman eşliği altında alınmasını yine sağladık; 105 adliyede bu anlamda adli görüşme odaları var. Bu ortamlarda ortalama 40 binin üzerinde mağdurun derdi uzmanlar tarafından dinlenmiş ve yeni travmaların yaşanmaması için bu çalışmalar yapılmıştır.

2020 yılında, yine Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle adli destek ve mağdur hizmetleri birimiziz faaliyete geçti ve bugüne kadar 20 bin vatandaşımıza bu anlamda danışma ve bilgilendirme faaliyetleri adliyelerde yeni kurulan bu müdürlükler eliyle verildi.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Bu ülke neresiyse biz de oraya gidelim ya, Türkiye değil burası!

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) - Mağdurun elinden tuttuk, adliyede kendisini yalnız hissetmemesi için uzman destekleriyle yanında olduk, onu derdiyle baş başa bırakmadık. Vatandaşımızın, hukukun yük olan değil, yük alan anlayışıyla baş başa kalması için çalışmalarımızı yapıyoruz.

Yine, kadına yönelik şiddetle etkin mücadele de önemli çalışmalarımız arasındadır.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Garibe Gezer niye kabirde o zaman?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) - Bu münasebetle, kadına yönelik her türlü şiddeti bir kez daha en güçlü şekilde kınıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Garibe Gezer’den bahsedin, Garibe Gezer. Garibe Gezer’in ölümünün üzerinden yirmi dört saat geçmedi.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Garibe Gezer’in hesabını verin!

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) - Geçtiğimiz yıl ilave çalışmalarla...

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Garibe Gezer’in ölümünün üzerinden yirmi dört saat geçmedi Bakan Bey, Garibe Gezer! Açıklama yapın Sayın Bakan!

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) - ...aile içi ve kadına yönelik şiddet büroları kurduk cumhuriyet başsavcılıkları tarafından ve bu dosyaların da uzmanlaşmış savcılar tarafından yürütülmesini sağladık.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Kandıra Cezaevinde bir kadının ölümünün üzerinden yirmi dört saat geçmedi, açıklama yapın Sayın Bakan!

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Yine, uzman tedbir mahkemeleri...

BAŞKAN – Bir dakika Sayın Bakanım...

Bakınız, Grup Başkan Vekiliniz “Susun.” diyor, susmuyorsunuz ya.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Sayın Başkan, bir kadının ölümünün üzerinden yirmi dört saat geçmedi!

BAŞKAN – Ama bak, Grup Başkan Vekili size “Susun.” diyor, susmuyorsunuz ya. Neyi çözüyorsunuz şu anda?

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Kandıra Cezaevinde bir kadının ölümünün üzerinden yirmi dört saat geçmedi, Bakan hikâye anlatıyor!

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Ya, böyle bir usul var mı Allah aşkına ya! Hatip kürsüdeyken böyle bir usul var mı ya!

BAŞKAN – Orada, önünüzde hukukçu bir Grup Başkan Vekili var.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Ben de hukukçuyum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bakan, siz devam edin.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Biraz gerçeklerden bahsetsin Sayın Bakan.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Bir diğer düzenleme de boşanmış olsa bile eşe karşı işlenen suçlar caydırıcı olarak mevcut eşe karşı işlenmiş gibi artırılmış oldu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Kadına yönelik şiddeti teşvik ediyorsunuz, göz yumuyorsunuz Sayın Bakan!

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Yine, çocuklara yönelik -biliyorsunuz- doksan yıldır icra yoluyla teslim edilen...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teori tamam da birazcık pratik de lazım değil mi?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Çocuğun âdeta taşınır bir mal gibi olmasına gönlümüz el vermedi; Hükümet olarak, Cumhur İttifakı olarak bu anlamda da çok önemli bir düzenleme yaptık; artık, çocuğunu görmek için anne baba ücret ödemiyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Cinayet gibi intihardan bahsedin, cinayet gibi intihardan.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hiçbir vatandaşımızın zamanı, emeği, beklentisi ve hakkı bizim için anlamsız değildir, çok değerlidir, çok önemlidir.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Kandıra Cezaevinde Garibe Gezer’in ölümünün üzerinden yirmi dört saat geçmedi. Adalet Bakanı olarak açıklama yapın Sayın Bakan, hikâye anlatmayın.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Adaletin gecikmeden yerini bulması en önde gelen hassasiyetimizdir.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Masal anlatıyorsunuz!

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Geç verilmiş bir karar, dosyayı bitirmiş olsa bile adaleti tecelli ettirmez. O yüzden “Geç gelen adalet, adalet değildir.” diyoruz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Onu biz diyoruz! Onu biz diyeceğiz, sen demeyeceksin!

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Adalet getirmiyorsunuz zaten, ölüm getiriyorsunuz, ölüm...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Bu anlayışla da yargıda hedef süre uygulamasını başlattık.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Kandıra Cezavinde bir kadın, yirmi dört saat oldu öleli ya!

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan, İç Tüzük'e aykırı bu şekilde, konuşmaya müsaade etmiyorlar.

MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Ya, vıcık vıcık konuşuyor bunlar ya!

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Yargıda hedef süre uygulamasıyla vatandaşlarımıza...

NECİP NASIR (İzmir) – Soracağınız bir şey varsa soru-cevapta sorun. Bizim insicamımızı bozuyorsunuz.

BAŞKAN – Devam edin Sayın Bakan, devam edin.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Yargıda hedef süre uygulamasıyla, vatandaşımız adliyeye gittiğinde savcılık ya da mahkeme vatandaşımıza bu davanın ya da soruşturmanın ne kadar sürede sona ereceğini hedef olarak bildiriyor, vatandaş önünü görüyor.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – İçişleri Bakanı, hakkında gizlilik kararı olan dosyayı nasıl açıkladı Sayın Bakan?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Yine, seri muhakeme ve basit yargılama usulleri de bu anlamda...

NECİP NASIR (İzmir) – Soru-cevapta sorun.

NAZIM MAVİŞ (Sinop) – Ayıp ya!

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Şu anda HDP Grubunun şiddetine maruz kalıyorum yani gerçekten. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Şiddet değil; sorularına maruz kalıyorsunuz, sorularına!

ÖZNER ÇALIK (Malatya) – Kadınların uyguladığı bir şiddet var ya! Ayıptır ya!

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – 1 Ocak 2020...

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Hakikatler bunlar, hakikatler!

BAŞKAN – Sayın Milletvekili, siz şimdi Bakanı konuşturmazsanız benim bir işlem yapmam lazım; tahrik etmeyin beni. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Buyurun.

ÖZNER ÇALIK (Malatya) – Kadına yönelik şiddetle mücadele için yasa çıkaran bir Adalet Bakanı konuşuyor.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Tahrik etmiyorum!

BAŞKAN – Ya, konuşmayın, bir dakika, bakın... Ya, Grup Başkan Vekiliniz sizi susturamıyor.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Klasik yargılamada bir buçuk yıl süren uygulamalar iki haftada sona ermektedir; seri yargılama, basit yargılama bu anlamda çok önemli bir neticeye kavuşmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine, hukukun kolaylaştırıcı rolü anlamında ara buluculuk çok önemli katkı sağlamıştır. Bu çerçevede, esas itibarıyla, bizim toplumda uzlaşma kültürü vardır. Bizim toplumda uzlaşma, el sıkışma, anlaşma bizi biz yapan değerlerdendir; işte, bunun en güzel örneklerinden birini de bu uygulamada görmekteyiz. Bu uygulamalarla birlikte, 2018’de iş, 2019’da ticari, 2020’de tüketici uyuşmazlıklarında ara buluculuğu dava şartı hâline getirdik ve böylece, bu uygulamayla, başından itibaren 1 milyon 650 bin uyuşmazlık anlaşmayla sonuçlanmıştır; bu da milletimizin uzlaşmaya verdiği önemi, kültürümüze hâkim olan anlaşma kültürünü açıkça ortaya koymaktadır.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Ara buluculukta işçi hakları gasbediliyor, farkında mısınız?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Yargıda ihtisaslaşma da yine önem verdiğimiz başlıklardan biridir, bu konuda da yine önemli kararlar aldık ve özel itibarıyla, eğitime ve sürekli eğitim anlayışına da çok önem vermekteyiz. Bu hususta, özellikle kaliteli bir hukuk sisteminin son tahlilde kaliteli hukukçularla oluştuğuna inanıyoruz ve bunun için, hukuk fakültelerinin gerek kontenjanı gerekse de sayısı konusunda niceliğe değil, niteliğe önem veren ilkesel tutumumuzu sürdürüyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; özellikle UYAP, E-Duruşma, Celse, hafta sonu noterlik, Elektronik Tebligat gibi uygulamalarla çevreci uygulamalarımızı da sürdürüyoruz. Sadece Elektronik Tebligat uygulamasıyla 51.500 ağaç kesilmekten kurtulmuş ve 3 bin ton kâğıttan da tasarruf edilmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu çevreci uygulamaları da yine sürdürüyoruz.

Cumhuriyetimizin yeni yüzyılına girerken cumhuriyetimizin başkentine, Ankara’ya yeni adliye binasını da yapıyoruz. Bu konuda proje çalışmalarımız nihayete erdi ve diğer illerimizdeki adliye binalarını da yine sürdürüyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde 2023 hedeflerine emin adımlarla yürüyoruz ve bu çerçevede özellikle önümüzdeki dönemde de gecikmeyen adalet ve kolaylaştıran hukuk için yeni adımlar atacağız. Örneğin, uzun yargılamadan kaynaklı zararlar yönünden Bakanlığımız nezdinde İnsan Hakları Tazminat Komisyonuna başvuru imkânı getireceğiz. Yani davası çok uzun sürdüğü için mağdur olan vatandaş bir daha “Ben mağdur oldum, tazminat almak için mahkemeye başvurmak zorunda kalıyorum.” demeyecek artık. Mahkemeden kaynaklı eğer bir uzama olduysa, makul süre aşıldıysa devlet olarak, yürütme olarak “Biz bunu kabul edemeyiz.” diyerek Bakanlıkta, bu Tazminat Komisyonunda bu anlamda vatandaşımızın mağduriyetini giderecek bir düzenleme yapacağız.

Yine, üst mahkemelere başvuru hususunda, itiraz, temyiz, istinaf gibi konularda çok farklı süreler var. Uygulayıcıların bile karıştırdığı, zorlandığı bu konuda vatandaşlarımızın daha da mağdur olduğunu ve hak kayıplarına maruz kaldığını hepimiz çok iyi biliyoruz. Bu çerçevede bu sürelerle ilgili de bir yeknesaklık sağlayacak düzenlemeyi hayata geçireceğiz. Yine, boşanma davalarının uzun sürmesinden kaynaklı mağduriyetleri ortadan kaldıracak bir usul üzerinde çalışmalarımızı tamamlamak üzereyiz. Yine, e-tebligat, e-duruşma, ara buluculuk gibi, seri muhakeme, basit yargılama gibi yeni usullerin de kapsamını genişletmiş olacağız.

Yeni ihtisas mahkemeleri oluşturmaya devam edeceğiz. İmar, çevre gibi, bilişim gibi alanlarda ihtisaslaşmış mahkemeler, uzman hâkimler özel eğitimlerini aldıktan sonra vatandaşa bu anlamda yine çalışmalarını yapacak. Bildiğiniz gibi, 15 Aralıktan itibaren finans mahkemeleri -bu anlamda vergi suçlarına yönelik davalara bakacak mahkemeler- ihtisas mahkemeleri yürürlüğe giriyor ve bunun da vatandaşımıza bu anlamda, hukuk anlamında kolaylaştırıcı bir rolü olacak. Yine, insanımızın malını mülkünü ilgilendiren, arsasını, arazisini ilgilendiren davalarda da hem kamu kurumları hem de

mahkemeler ivedi yargılamaya tabi olacak ve buralarda öncelikli kararlar verilecek. Vatandaşın malını mülkünü ilgilendiren konular öncelikli olarak davalarda görülecek ve sonuçlanacak. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine, vatandaşımız ile kamu kurumları arasında bir ihtilaf olduğunda bir idari sulh mekanizmasıyla, âdeta ara buluculuk gibi bir sistemle bir masa etrafında oturacak ve böylece amacımız... Vatandaş devletini mahkemeye vermek istemiyor, kamu da yanlış bir işlem yapmış; vatandaşımız devletle mahkemelik olmadan bir masa etrafında oturacak ve eğer anlaşamazsa dava yoluna gidecek. Vatandaş devletle, devlet vatandaşla mahkemelik olmayacak. Bu uygulamaya da son vereceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine, vatandaş ile idare arasındaki ihtilaflarda pilot dava usulüne geçeceğiz. Örneğin, aynı konuda 10 bin dava var diyelim. Bu durumda 10 bin bilirkişi, 10 bin keşif, 10 bin masraf ve 10 bin davanın yüksek yargıya kadar giden, uzun süren bir neticesi vatandaş mağdur ediyor. 10 bin dava mı açıldı; 1 davaya “pilot” ya da “grup dava” diyecek, mahkeme belirleyecek; o kişiyle ilgili, o dosyayla ilgili dosya yüksek mahkemede kesinleşecek; 10 bin davanın 1 tanesine göre -aynı konu olduğu için- 9.999 davayı aynı gün karara bağlayacak, vatandaşımız da adaletin tecelli ettiğini görecek. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine, köklü ve kurumsal reformlara devam edeceğiz, hâkim ve savcı yardımcılığını hukuk sistemimize kazandıracamız. Bu anlamda, daha mesleğin başında kürsü tozunu yutarak, her insanın hikâyesine temas ederek, bir kişi tutuklandığında dışarıdaki gözyaşını görerek, bir kişinin boşanma sürecinde o çocuğun gözyaşını görerek, malına tedbir koyduğunda o kişinin yaşadığı mağduriyeti görerek ve iddianame, karar nasıl yazılır, güzel Türkçe nasıl kullanılır, burada kalem nasıl çalışıyor, mübaşirin çektiği nedir, zabıt kâtabi ne sıkıntı çekiyor, cezaevinde insanlar -bu anlamda özgürlüğü kısıtlandığında- nasıl ortamda kalıyor; bunları görecek, ondan sonra cübbesini giyecek, millete adaleti tecelli ettirecek. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine, hâkimlik teminatı anlamında, yargı bağımsızlığı anlamında çok önemli bulduğumuz, hâkimlere ve savcılara coğrafi teminatı getireceğiz. Bu teminat da vatandaşlarımız için öngörülebilir ve yine, hâkimlerimiz için, yargı mensuplarımız için öngörülebilir bir meslek hayatı... Ve davaların uzamasını da önleyecek.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – İki yıldır coğrafi teminat getiriyordunuz, nerede kaldı bu coğrafi teminat? İki yıldır geliyor.

ADALET BAKANİ ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Sık hâkim değişikliği sebebiyle uzayan yargılamalara da yeni çözümler getirmeye devam edeceğiz.

Yargıtay, Danıştay üyeliğine seçilebilmek için birinci sınıf olma şartının yanında ayrıca kıdem şartını da getireceğiz. İstinaf kanun yolunun beş yıllık uygulamasını dikkate alarak bu konuda gerekli düzenlemeleri yapacağız. İstinaf, özellikle, 15 Temmuzdan birkaç gün sonra yürürlüğe girdi ve uygulamada da gerçekten bazı dairelerde vatandaş için, avukatlar için sorunlu alanlar olduğunu çok iyi biliyoruz. Bu konuda da Gazi Meclisimizin desteğiyle önümüzdeki dönemde istinaftaki uygulama hatalarını ve bu konudaki ihtiyaçları da giderecek bir düzenleme üzerinde hep birlikte çalışıyoruz. Bunun da kanunlaşmasını, umut ediyorum, önümüzdeki dönemde tamamlamış oluruz.

Ceza Kanunu’muzdaki suç ve yaptırım dengesini, toplumun adalet duygusunu tatmin edecek şekilde tümüyle gözden geçireceğiz. Ceza Hukuku Bilim Komisyonumuz, Türk Ceza Kanunu’nun on altı yılını masaya yatırdı ve protez olarak değil bütünlüklü bir anlayışla Türk Ceza Kanunu, CMK ve İnfaz Kanunu’yla ilgili nasıl düzenlemelere ihtiyaç var, bunların çalışmasını tamamlıyor; bittiğinde de tüm siyasi partilerimizle, temel kanun olduğu için, bu konudaki önerilerimizi de ayrıca paylaşıcağız ve bu konuda hep birlikte netice alacağımıza inanıyorum.

İsrarlı taciz ve takip fiillerini ayrı bir suç olarak, caydırıcı bir suç olarak düzenlemeye yönelik çalışmalarımızı tamamladık. Bu konuda da ümit ediyorum en kısa zamanda gerekli düzenleme olacaktır. Yine, nefret söylemi ve nefret suçuna ilişkin Ceza Kanunu’muzda yeni ve müstakil düzenlemeler yapılması da çalışma konularımız arasındadır.

Yine, mağdur odaklı adalet politikalarımız çerçevesinde özellikle çocuklara yönelik; yine, mağdurlara yönelik her türlü çalışmayı yapacağız. Şiddet mağduru kadın hiç bir şekilde; şiddet mağduru kadın olsun, çocuk olsun, engelli olsun, hak arayışında adliyede yalnız bırakılmayacak. Bu konuda da çok özel çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Şiddet mağduru kadınların hak arama yollarını etkin bir şekilde kullanabilmeleri için avukat görevlendirilmesini ve adli yardımdan yararlandırma koşullarını da kolaylaştıracğız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yine, maddi durumu elverişli olmayan vatandaşlarımızın adli yardıma başvuru usulünü de kolaylaştıracğız. Bu konudaki bütçeye de yine, önümüzdeki dönem daha fazla kaynak ayıracağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Savunmaya yönelik de, yargının temel kurucu unsuru olan savunmaya yönelik de önemli çalışmalarımızı yine sürdüreceğiz. Saniğin duruşma esnasında, avukatın hukuki yardımından daha güçlü bir şekilde istifade edebilmesi için duruşma salonunda oturma düzenine ilişkin bir değişiklik yapacağız. Zorunlu müdafî ücretlerini önemli ölçüde artırdık ama bu konuda, bu tutumumuzu sürdüreceğiz; yine, bu hususta artışları daha da destekleyici şekilde sürdüreceğiz. Savunma ve avukatlık hizmetlerinden alınan vergi oranlarını düşüreceğiz. Önem derecesi yüksek iş ve işlemlerde, avukatla temsil zorunluluğunu getireceğiz. Böylece, vatandaşımızın hukuk güvenliğini ve hukuki korumasını güçlendirmiş olacağız.

Kamu avukatlarının çalışma esaslarına ve özlük haklarına yönelik iyileştirme yapacağız. Adalet personelimizin özlük haklarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalarımızı da sürdürüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakan, toparlayın lütfen.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Personelimiz adli işleyişin can damarıdır. Vatandaşımızın adalet duygusunu tatmin için ter döken, emek veren, gece gündüz çalışan tüm Adalet teşkilatı mensuplarımıza buradan sevgilerimi ve teşekkürlerimi iletiyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) 2022 yılı içerisinde düzenlenecek 3600 ek gösterge dâhil tüm iyileştirmelerden adliye ve CTE personelimizin de yararlanması için çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Sözleşmeli personelin kadroya geçmesi hususunda da somut neticeleri 2022’de alacağımıza inanıyoruz. Fazla mesai ücretinin kapsamı ve miktarını artıracğız. Yine, 657’deki düzenlemeyle “adalet hizmetleri sınıfı” oluşturarak bu konuda yeni bir hizmet sınıfının oluşması için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. 2022’de 12 bin yeni personel alacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakan, toparlayalım.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Tamam Başkanım, toparlıyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ hükümetleri olarak bizim yolumuz, devletin temeline adaleti, adaletin temeline de insanı koyma yolculuğudur; demokrasidir, hukukun üstünlüğüdür. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) Bu yol, 2023’te güven veren ve daha erişilebilir bir adalete çıkacak, bütün hedeflerimize hep birlikte ulaşacağız. Bu yolda pusulamız hukuk devleti, rotamız da milletimizin talepleridir. Hepimizin, 84 milyon vatandaşımızın beklentileri, kaygıları ve umutları ortaktır. Milletimiz bütün reformların en iyisine, en güzeline layıktır. Bu millet için ne kadar çalışsak azdır. Bu millete layık olmak şereflerin en büyüğüdür. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) O yüzden bu anlayışla reformlarımızı özgür birey, güçlü toplum ve daha demokratik bir Türkiye olarak sürdüreceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – Son cümlemi söyleyeyim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Garibe Gezer’den bahsetmeden...

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın Sayın Bakan.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Devamla) – 84 milyondan bir kişinin bile kendisini kenarda hissetmeyeceği, daha demokratik bir Türkiye ve daha kalkınmış bir Türkiye için, on dokuz yılda olduğu gibi bundan sonra da milletimize hizmet etmeye devam edeceğiz. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Bu vesileyle, Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesini Genel Kurulumuzun takdirlerine sunuyorum. İnanıyorum ki 2023 yılına kadar hâlâ devam bu eden reformlar hayata geçecek ve her bir vatandaşımızın daha güvenli bir şekilde, adliyenin kapısından geçerken de o kapıdan girince de “Evet, benim için, adalet için çalışan bir yargı var.” duygusuna kavuşması için çalışıyoruz. Elbette bizim görevimiz yürütme, idari anlamda çalışma yapıyoruz; yasama olarak sizler, kanundaki eksikliği düzeltiyorsunuz; yargı da uygulamayı en güzel şekilde yapıyor; kuvvetler ayrılığı var.

Vatandaşımız için, milletimiz için bütçenin de hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu ve hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar, HDP sıralarından gürültüler)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Emine Şenyaşar’ı duydun mu hiç?

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Sayın Bakan, teori 10, pratik sıfır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Bakan, hangi ülkeden geliyorsunuz siz ya? Hangi ülkeyi anlattınız bize?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Hiçbir şey söylemeden gittiniz oradan!

BAŞKAN – Söz sırası Millî Savunma Bakanı Sayın Hulusi Akar’a ait.

Buyurun Sayın Akar. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI HULUSİ AKAR – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sizleri ve ekranları başındaki pek değerli vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Hepinizin bildiği gibi, maalesef, dün Avaşın-Basyan’da 3 kahraman silah arkadaşımız şehit oldu. Akabinde, karadan ve havadan Millî İstihbarat Teşkilatımızla koordineli bir şekilde başlattığımız operasyonlar sonunda, bu saldırıyı yapanlar dâhil, dün 6, bugün 14 olmak üzere toplam 20 terörist etkisiz hâle getirilmiştir. Şehitlerimizin kanını hiçbir zaman yerde bırakmadık, bırakmayacağız. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) Operasyonlarımız kararlılıkla ve en son terörist etkisiz hâle getirilinceye kadar devam edecek; bundan da kimsenin şüphesi olmasın. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) Bu vesileyle şehitlerimize Allah’tan rahmet, yaralılarımız var, onlara acil şifalar diliyorum. Şehitlerimizin ve yaralılarımızın pek değerli ailelerine ve asil milletimize başsağlığı ve sabırlar diliyor, kendilerine saygı ve şükranlarımı sunuyorum.

Bugün, burada, sizlere, 2022 yılı bütçe görüşmeleri çerçevesinde, Bakanlığımızın faaliyetleri hakkında kısa, özet bilgi arz edeceğim. Sizlerin de yakından takip ettiği üzere, küresel ve bölgesel düzeyde risk, tehdit ve tehlikelerin arttığı, güvenlik ortamının yeniden şekillendiği, güç dengelerinin sürekli değiştiği hassas bir dönemden geçiyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, Genelkurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıklarıyla emir komuta birliği içinde, cumhuriyet tarihimizin en kapsamlı, en yoğun faaliyetlerini sürdürdüğümüz bu dönemde doğal olarak Bakanlığımızın görev ve sorumlulukları da artmaktadır.

Malumları olduğu üzere, savunma ve güvenlik “biz-siz” anlayışı ve yaklaşımının ötesinde, siyasi polemik ve rekabet dışı olup hepimizin yani 84 milyon vatandaşımızın ve devletimizin bir beka meselesidir. Bu anlayışta, Türk Silahlı Kuvvetleri, egemenlik, bağımsızlık ve güvenliğimiz için yurt içi ve sınır ötesinde terörle mücadele, mavi vatanımızda ve semalarımızda hak, alaka ve menfaatlerimizi korumaya azim ve kararlılıkla devam etmektedir. Aynı zamanda, yedi iklim üç kıtaya barış, huzur ve adaleti götüren atalarımızdan aldığı ilhamla bölge ve dünya barışına da katkı sağlamaktadır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Terör ve düzensiz göçün ülkeleri ve özellikle de ülkemizi tehdit ettiği bir dönemde Mehmetçik tarafından hudutlarımız “Hudut namustur.” anlayışıyla ve cumhuriyet tarihimizin en yoğun, en etkili tedbirleriyle korunmaktadır. Bu kapsamda, 1 Ocaktan itibaren 2.949 kilometrelik hudutlarımızda 283.016 göçmenin geçişi engellenmiş, yakalanan 99.318 düzensiz göçmen ile 450 terörist, kolluk kuvvetlerine teslim edilmiştir. Yüksek bir moral ve motivasyonla gerektiğinde canını ortaya koyarak hudutlarımızda görev yapan Mehmetçik’in kahramanlık ve fedakârlığı her türlü takdirin üstündedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Terörle mücadele ise başta FETÖ, PKK/PYD-YPG, DEAŞ olmak üzere tüm terör örgütlerine karşı artan bir şiddet ve tempoda aralıksız devam etmektedir. 24 Temmuz 2015’ten bugüne kadar yurt içinde, Irak’ın ve Suriye’nin kuzeyinde toplam 33.100, bu yılın başından itibaren 2.619 terörist etkisiz hâle getirilmiştir. Öte yandan, terör örgütü elebaşlarının açıklamalarından da PKK/PYD-YPG’ye verilen dış desteğin ve teşvikin de devam edeceği anlaşılmakta ve yine terör örgütü elebaşları tarafından YPG’nin PKK olduğu açıkça ifade edilmektedir. PKK ve onun Suriye kolu olan YPG’ye kim destek verirse versin, bunlar kimden destek alırlarsa alsınlar en son terörist etkisiz hâle getirilinceye kadar mücadele etmekte, 84 milyon vatandaşımızı bu terör belasından kurtarmakta kararlıyız. (AK PARTİ ve MHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Bu kararlılıkla, Irak’ın kuzeyinde icra edilen Pençe Harekâtlarıyla “Girilemez.” denilen yerlere girilmiş, bölgede yıllarca teröristler tarafından kullanılan barınak, sığınak, depo ve sözde karargâhlar kontrol altına alınmıştır. Mehmetçik’in nefesi teröristlerin ensesindedir. Terör örgütlerinin elebaşları iki gece aynı yerde kalamamaktadır. Irak içinde de tehdit teşkil eden ve bölgedeki istikrara zarar veren terör örgütüyle mücadele, Irak’la koordineli ve yakın iş birliği içinde sürdürülmektedir.

Hudutlarımızın ve vatandaşlarımızın güvenliğini sağlamak için Suriye’nin kuzeyinde de icra edilen harekâtlar ile hem de 15 Temmuz hain darbe girişiminden sadece bir ay sonra başlatılan Fırat Kalkanı Harekâtı ve müteakiben Zeytin Dalı, Barış Pınarı ve Bahar Kalkanı Harekâtlarıyla terör koridoru engellenmiş, parçalanmış ve hudutlarımızın güvenliği sağlanmıştır. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) Bu harekâtlar sonrası, yaklaşık 470 bini İdlib’de olmak üzere, 1 milyondan fazla Suriyeli evlerine ve topraklarına gönüllü, güvenli ve saygın bir şekilde dönebilmişlerdir. Güvenli hâle getirilen bölgelerde yeni bir göç dalgasının olmaması ve hayatın normalleşmesi için de ilgili Bakanlık, kurum ve kuruluşlarla koordineli olarak faaliyetlerimiz devam etmektedir. Örneğin, 14 hastanede yaklaşık 3 milyon kişiye sağlık hizmeti verilmiş, 1.325 okulda 300 binden fazla öğrenciyi eğitim öğretim desteği sağlanmıştır. Suriye’de istikrarın bir an önce sağlanması, insani trajedilerin de son bulması için her türlü gayret gösterilmektedir.

Bütün bu faaliyetler yapılırken başta masum insanlar olmak üzere, tüm etnik, dinî gruplar ile tarihî, kültürel dokuların ve çevrenin güvenliği ve korunmasına, diğer hiçbir ordunun göstermediği kadar azami dikkat ve hassasiyet gösterilmiştir, gösterilmektedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Beş yüz yıllık kardeşliğimiz, kardeşlik bağlarımız olan Libya'da ise ikili anlaşmalarımız ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin yani sizlerin onayı doğrultusunda bulunuyor; onlara askerî eğitim, yardım ve danışmanlık desteği veriyoruz. Amacımız "Libya Libyalılarıdır." anlayışıyla, toprak bütünlüğünü ve siyasi birliğini sağlamış, barış ve istikrar içerisinde yaşayan bir Libya'nın oluşumuna katkıda bulunmaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Kafkasya bölgesinin de istikrarına büyük önem veriyor, bu bölgede de barışın sağlanması için büyük gayret gösteriyoruz. Azerbaycan Türkü, kırk dört gün süren ve zaferle sonuçlanan Tek Vatan Harekâtı'yla otuz yıllık işgale son vermiştir. Müteakiben imzalanan ateşkes anlaşması kapsamında kurulan ortak merkezde Rus ve Türk Silahlı Kuvvetleri personeli birlikte görev yapmakta, ateşkesin kalıcı olması ve istikrarın sağlanması için gayret sarf etmektedir. Hâlihazırda Türk Silahlı Kuvvetleri "iki devlet, tek millet" anlayışıyla, kederde ve kıvançta bir ve beraber olduğumuz Azerbaycan ordusunun modernizasyon, tatbikat ve eğitim faaliyetlerine destek sağlamakta, işgalden kurtarılan bölgelerde müştereken mayın, el yapımı patlayıcı madde arama ve imha faaliyetlerini sürdürmektedir. Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da Azerbaycan Türkünün haklı davasında yanlarında olmaya devam edeceğiz. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Afganistan'daki duruma kısaca değinmek gerekirse: Türk Silahlı Kuvvetleri, tarihî ve köklü kardeşlik bağlarımız bulunan Afganistan'da bugüne kadar önemli görevler üstlenmiştir. Amerika ve NATO'nun Afganistan'dan ayrılma kararını müteakip beklenenden hızlı gelişen ve şartların daha da güçleştiği son safhaya kadar beklenmiş, o safhada tahliye kararı alınmış ve kırk sekiz saatten kısa bir süre içinde, planlandığı şekilde tahliye işlemi -çok şükür- başarıyla tamamlanmıştır. Mehmetçik, bugüne kadar görev aldığı tüm coğrafyalarda olduğu gibi Afganistan'da da görevlerini başarıyla icra ederek yerel halkın gönülünü kazanmış, dünya barışına hizmet etmenin haklı gururuyla sağ salim ülkesine, evine dönmüştür. Hâlihazırda ise tüm Afgan halkı ve bölgenin istikrarı için önemli olan Kâbil Havaalanı'nın işletilmesine yönelik çalışmalara Katar'la koordineli bir şekilde devam edilmektedir.

Ege ve Doğu Akdeniz'de ise Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin yayımlacı bir anlayışla, uluslararası hukuka uygun olmayan taleplerinden, silahlanma ve sözde ittifak girişimleri dâhil saldırgan eylem ve söylemlerinden kaynaklı sorunlar yaşamaktayız. Öyle ki bu husus, akliselim sahibi herkesin tepkisini çekmektedir. Tüm iyi niyetli diyalog çabalarımıza gerekli karşılığı vermeyen Yunanistan'ın, Lozan Anlaşması'nı dahi ihlal eden her türlü hukuksuz, haksız eylemine müteakabiliyet kapsamında masada ve sahada her türlü cevap verilmektedir. Biz ise aramızdaki sorunların uluslararası hukuka uygun, barışçıl yöntemlerle, iyi komşuluk ilişkileri çerçevesinde ve diyalog yoluyla çözülmesini samimi olarak istemekteyiz. Bunun için de örneğin, tatbikatların azaltılmasını dahi değerlendirebileceğimizi söylüyoruz. Diğer taraftan, güven artırıcı önlemler çerçevesinde 4'üncü toplantı için davet ettiğimiz Yunan heyetini Ankara'ya bekliyoruz. Biz, Türk ve Yunan halklarının bölge zenginliklerinden adil bir şekilde istifade ederek barış, refah ve güven içinde yaşaması, Ege Denizi'nin Türkiye ve Yunanistan arasında bir dostluk denizi olması için her türlü gayreti göstermeye devam edeceğiz.

Kıbrıs konusundaysa bildiğiniz üzere, yaklaşık yarım asır boyunca ortaya konulan çözüm yöntemlerinden bir sonuç alınamamıştır. Dolayısıyla, Kıbrıs'ta artık eşit, egemen, bağımsız iki devlet tek çözüm hâline gelmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kıbrıs bizim millî meselemizdir, Garanti ve İttifak Anlaşmaları doğrultusunda, geçmişte olduğu gibi bugün de Kıbrıslı kardeşlerimizin yanındayız. Sonuç olarak Kıbrıs'ta, Ege'de ve Doğu Akdeniz'de hem kendimizin hem de Kıbrıslı kardeşlerimizin hak, alaka ve menfaatlerini korumakta kararlıyız, azimliyiz ve çok şükür, buna muktediriz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Diğer taraftan, barışı destekleme ve koruma faaliyetlerine gelince... NATO, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı görevleriyle ikili ilişkiler kapsamında Azerbaycan ve Libya'nın yanı sıra Somali'de, Kosova'da, Bosna Hersek'te, Katar'da ve daha birçok coğrafyada bulunmakta, oradaki faaliyetlerimizi sürdürmekteyiz. Türk Silahlı Kuvvetleri, görev yaptığı her yerde seçkin ve saygın konumunu koruyarak tarihimize, kültürümüze ve atalarımıza yaraşır şekilde, evrensel ilkeler ile insan hakları çerçevesinde bölge ve dünya barışına katkılar sunmakta, böylece barışı destekleme faaliyetlerine yönelik taahhüt ve sorumluluklarımızı yerine getirmektedir; doğal olarak, muhataplarımızdan da aynı tavır ve karşılığı beklemekteyiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; her alanda olduğu gibi savunma ve güvenlik alanında da nitelikli insan gücünün hayati önemi haiz olduğunun bilinciyle personel seçimi, temini ve eğitimi faaliyetlerine büyük önem vermekteyiz. Millî Savunma Üniversitesi, bir taraftan askerî eğitimin gerektirdiği, geleneklerin gerektirdiği faaliyetleri, diğer taraftan da çağın gereklerine uygun akademik eğitim ve öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir. Personel ve askerî öğrenci alımları İŞKUR, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı ve ilgili kamu kurumlarıyla koordineli olarak Bakanlığımız tarafından, Anayasa, kanunlar ve ilgili mevzuata uygun olarak, idari ve adli denetime açık, şeffaf ve denetlenebilir bir şekilde gerçekleştirilmektedir.

Bakanlığımızın "SADAT" adlı şirketle hukuki, ticari, mali ve kurumsal yapı olarak hiçbir ilgisi yoktur, olmadı.

OYA ERSOY (İstanbul) – Tamamen duygusal!

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Tamamen duygusal mı?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI HULUSİ AKAR (Devamla) – Muvazzaf, emekli, asker, sivil tüm personelimizin özlük haklarının iyileştirilmesi için devamlı çalışıyor, imkânlar el verdikçe personel lehinde iyileştirme yapmaya gayret gösteriyoruz.

Sağlık hizmetlerinden de kısaca bahsedecek olursak: Sağlık hizmet desteği, sınır ötesi ve muharebe hattında, operasyon bölgesinde askerî sağlık personeli, geri bölgede ise Sağlık Bakanlığı personeli tarafından sağlanmaktadır. Operasyon alanlarında, yurt içinde ve yurt dışında askerî sağlık hizmet desteğinin geliştirilmesi amacıyla Sağlık Bakanlığıyla yakın koordinasyon içinde çalışmalarımız sürdürülmektedir. Salgınla mücadelemize de Korona Virüs ile Mücadele Merkezi, "KOMMER" dediğimiz merkez vasıtasıyla, tüm birlik ve kurumlarımızda titizlikle ve yoğun şekilde devam etmekteyiz. Ayrıca, çeşitli sağlık malzemelerini üretmek, bunları yurt içi ve yurt dışına ulaştırmak suretiyle salgınla mücadeleye katkı sağlamaktayız.

Askere alma faaliyetlerine gelince: Reform niteliğindeki yeni askerlik sistemiyle Türk Silahlı Kuvvetlerinin ve vatandaşımızın ihtiyaç ve beklentileri karşılanmış, modern, esnek, öngörülebilir, sürdürülebilir ve e-devlet üzerinden erişilebilir bir sistem tesis edilmiştir.

FETÖ'yle mücadelede elde edilen yeni bilgi, belge ve verilerle bütüncül bir yaklaşım ve kararlılık devam etmekte, Türk Silahlı Kuvvetleri FETÖ'den temizlendikçe daha da güçlenmektedir. 15 Temmuz sonrası yurt içi ve sınır ötesinde düzenlenen harekâtlarda, sayısı ve çapı giderek artan büyük tatbikatlarda elde edilen başarılar, FETÖ'den temizlendikçe daha da güçlendiğimizizin en açık göstergesidir.

Türk Silahlı Kuvvetleri, güvenliğimizin sağlanmasında olduğu gibi her türlü doğal afetler ve acil durumlarda da tüm imkânlarıyla her zaman göreve hazırdır ve asil milletimizin emrindedir. Doğal afet yardım planlarımız sürekli olarak İçişleri Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, AFAD gibi kurumlarla koordine edilmek suretiyle güncellenmekte ve tatbikatlar icra edilmektedir. Ayrıca, Türk Silahlı Kuvvetleri envanterindeki hava araçlarından uygun vasıfta olanları ilave sistemlerle

donatarak gerektiğinde orman yangınlarında kullanılmak üzere Tarım ve Orman Bakanlığıyla bir çalışma başlatılmıştır. Yılda ortalama 250 bin civarında fidan diyor, bunları ordu malı gibi kayıt altına alıyor ve takibini yapıyoruz. Ayrıca, Mehmetçik'e çevre bilinci ve doğanın korunması hakkında eğitim veriyor, Bakanlığımız bünyesinde Sıfır Atık Projesi'ni de başarıyla uyguluyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tarihte parasını ödemediğimiz hâlde ülkemize teslim edilmeyen gemiler de benzer şekilde Kıbrıs Barış Harekâtı sürecinde maruz kaldığımız ambargo da hâlâ hafızalarımızdadır; daha dün parasını ödemediğimiz hâlde bakımlarını yaptıramadığımız insansız hava araçlarını da unutmadık. Geçmişte karşılaştığımız bu tutum ve yaklaşımın değişik şekil ve boyutlarda, maalesef, günümüzde de devam ettiğini görmekteyiz. Edindiğimiz tecrübeler, devletimizin bekası ve asil milletimizin güvenliği için yerli ve millî savunma sanayimizin geliştirilmesinin hayati önemi haiz olduğunu bizlere açıkça göstermiştir. Bu sebeple, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacı olan silah sistemlerinin zamanında ve maliyet etkin bir şekilde üretim ve tedariki için savunma sanayi ekosistemindeki paydaşlarımız olan kamu kurum ve kuruluşları, vakıf şirketleri, özel sektör ve üniversitelerle yoğun bir çalışma içindeyiz, bunun sonuçlarını da somut olarak almaktayız. Artık -çok şükür- kritik silah sistem ve platformlarımızın önemli bir bölümünü kendimiz yerli ve millî imkânlarla üretecek, hatta bunları ihraç edecek seviyeye gelmiş bulunuyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Fakat bu konuda katetmemiz gereken mesafeler olduğunun da bilincindeyiz. Amacımız, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliği, teşviki ve desteğiyle yüzde 80'ler seviyesine yaklaşan yerli ve millîlik oranını daha ileri seviyelere taşımaktır.

Silah sistemlerini yakından ilgilendiren motor konusunda da kısa bilgi arz etmek istiyorum. Sizin de yakından takip ettiği üzere, savunma sanayisi şirketlerimizin yaptıkları özverili çalışmalar neticesinde, füzeler için turbojet motor ve insansız hava araçları için yerli motorların seri üretimine başlanmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Taktik tekerlekli araçlar, FIRTINA obüsü, ALTAY tankı, GÖKBEY ve ATAK helikopterleri ile Akıncı insansız hava aracı için de yerli motorlar üretilmiş olup test faaliyetleri sürmektedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bunların yanı sıra Elektrikli Zırhlı Muharebe Aracı Projesi kapsamında zırhlı M113 aracına hibrit tahrik sistemi entegrasyonu tamamlanmıştır. Sistemin FIRTINA obüsü ve tanklara uygulanmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

İşletme hakkı yirmi beş yıllığına devredilen Tank Palet Fabrikamızın durumu ve faaliyetlerinden de kısaca bahsetmek istiyorum. Fabrikanın veya arsasının satışı asla söz konusu değildir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Fikrî ve sınai mülkiyet hakları dâhil olmak üzere, fabrikaya ait tüm varlıklar devlet mülkiyetindedir. Fabrikanın idamesine ve üretime yönelik tüm faaliyetler Millî Savunma Bakanlığı denetiminde ve kontrolünde icra edilmektedir. İşletme hakkı devri süresince fabrikadaki personel mağdur edilmemiş ve talepleri doğrultusunda Bakanlığımız şirketi ASFAT bünyesine alınmışlardır. Yapılan işlemlerin tamamı Anayasa ve kanunlara uygun olarak gerçekleştirilmiş, işletme devri hakkında Danıştaya açılan 4 dava reddedilerek yapılan işlemin yasalara uygunluğu teyit edilmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Fabrikada, önceden olduğu gibi, imalat, bakım onarım, yenileştirme işlemlerine aynen devam edilmektedir. Bu dönemde, fabrikada 6 adet FIRTINA obüsü ve 1 adet ALTAY tankı prototipi BMC Savunma Sanayi Anonim Şirketi tarafından üretilmiştir. ALTAY tankı güç grubu tedariki için yapılan ihracat lisansı başvurularından, maalesef, sonuç alınamamıştır. Savunma Sanayii Başkanlığı koordinesinde diğer ülkelerden güç grubu tedariki çalışmaları ile yerli güç grubunun üretilmesine yönelik faaliyetlere devam edilmektedir. Arifiye'nin değeri 20 milyar olarak telaffuz edildi, kanunen belirlenen rayiç değerlere göre arazi, altyapı, bina, tezgâh parkları değeri yaklaşık 250 milyon dolar olarak belirlenmiştir. 20 milyar... 250 milyon dolar... Dikkatinize getirmek istediğim husus, tezgâh parkı ve binaların ortalama yaşının 35 olduğudur.

Diğer taraftan, Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumumuz, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yani sizlerin kararıyla sermayesinin tamamı Hazineye ait olmak üzere anonim şirkete dönüştürülmüştür. Böylece, yıllardır arzu edilen daha dinamik, daha etkin, daha güçlü ve rekabetçi bir yapıya kavuşturulmuştur. Şirketin yönetim, temsil, denetim gibi hak ve yetkileri tamamen Bakanlığımıza aittir. Bu süreçte çalışanlarımızın hiçbiri mağdur edilmemiştir. Şirketimizden ayrılmayı talep eden işçilerimizin tüm özlük hakları korunarak Bakanlığımız birimlerine geçişleri sağlanmıştır ve bu işlem tamamlanmıştır. Şirketle sözleşme imzalamak istemeyen memur ve sözleşmeli personelin diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakil süreci devam etmektedir. Taşeron işçilerle daha iyi şartlarda üç yıllık sözleşme uzatması gerçekleştirilmiştir. İşçi alımı ilanı kapsamında, iş deneyimi en az üç yıl ve diploma notu 60 ve üzeri olan adaylar yazılı sınava katılmış olup puan sıralamasına göre insan kaynakları mülakatı ve teknik mülakat süreçleri objektif bir şekilde yapılmış, sonuçlar Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında ilgililere bildirilmektedir. Bu çerçevede, Makine Kimyaya işçi alım sınavına 80 bin değil, 35.521 kişi başvurmuştur. Şartları taşıyan 11.904 kişi yazılı sınava çağırılmıştır; yazılıyı, insan kaynakları mülakatını ve teknik mülakatı geçen 513 kişi işe başlamıştır.

İşçi alımı çerçevesinde, şirketimiz, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçlarını karşılamanın yanı sıra dost ve müttefiklerden de artan ihtiyaca cevap verebilecektir. Yeni yapısıyla şirketimizin uluslararası pazarda da etkin bir konuma ulaşacağına inanıyoruz. Hâlihazırda şirketimizde Türk Silahlı Kuvvetlerinin acil ihtiyacı olan birçok kritik proje başarıyla sürdürülmektedir. Bunun son örneği de test atışları başarıyla tamamlanan, gemilerimizde kullanılacak olan 76/62 milimetrelik millî deniz topudur; bunu dünyada yapan 3-4 ülke var, onlardan biri hâline geldik, bunu yapıyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bazı sorular soruldu, bu sorulara arkadaşlarımız tarafından -tabii, herhâlde bir yanlış anlaşılma oldu- bizzat Bakan Yardımcısı tarafından arkadaşlarımıza, milletvekili arkadaşlarımıza cevaplar verildiği hâlde, cevap almamışlar gibi konuştular burada; onları geçiyoruz.

Sayın milletvekilleri, savunma sanayisi alanında dışa olan bağımlılığımızı azaltmak amacıyla çalışmalarımız tüm hızıyla devam ederken bazı silah, mühimmat, araç gereç ve malzeme ihtiyaçlarımızın yurt dışından tedarik çalışmaları da zaruri olarak sürmektedir ancak bazı müttefik ülkeler talep ettiğimiz silah sistemlerini çeşitli bahanelerle ülkemize satmaktan imtina etmektedirler. Bilindiği üzere, ülkemizin uzun menzilli bölge hava ve füze savunma sistemi ihtiyacını karşılamak üzere yaptığımız birçok girişime rağmen, NATO üyesi ülkelerden bu sistemlerin tedariki mümkün olmamıştır. Bu nedenle, S-400 sistemi bir tercih olarak değil, bir zorunluluk olarak alınmıştır. İhtiyaç duyulması hâlinde bu sistemin kullanılmasına yönelik tüm hazırlıklarımız planlı bir şekilde devam etmektedir. Bir hava savunma sistemi, füze savunma sistemi nerede kullanılacak değil; hava savunmayı hava taarruzu oldu da kullanmadık mı, füze taarruzu oldu da kullanmadık mı? (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

F-35 projesine gelince, tüm sorumluluklarımızı yerine getirmemize rağmen, S-400 alımları bahane edilerek F-35 tedarikimiz engellenmiştir. Türk ve ABD heyetleri bu konuları görüşmek üzere 27 Ekim 2021 tarihinde Ankara'da bir araya gelmiş, F-35 harcamalarımızın geri verilmesine yönelik görüş ve taleplerimiz ABD'ye iletilmiş, konuyla ilgili müzakerede bulunmak üzere 2022 yılı başında ABD'de bir araya gelmek üzere mutabık kalınmıştır. Bunun yanı sıra F-16 tedariki ve mevcut F-16 savaş uçaklarımızın bir kısmının modernize edilmesi için resmî talebimiz Yabancı Askerî Satışlar çerçevesinde ABD'ye iletilmiştir. ABD yönetiminin konuya olumlu yaklaşacağını düşünüyoruz, süreci ve gelişmeleri yakından takip ediyoruz. ABD'nin tavrının olumsuz olması durumunda, Türkiye -bizler- içinde bulunduğu tehdit ortamında güvenliğini sağlayabilmek için zorunlu ve tabii olarak başka seçenekleri değerlendirmek durumunda kalacaktır.

Bilindiği üzere, NATO üyesi ülkeler 2024 yılına kadar gayrisafı yurtiçi hasıllarının en az yüzde 2'sini savunma harcamalarına ayırmayı taahhüt etmişlerdir. 2020 yılının kesinleşen verilerine göre bu oran bizde 1,86'dır. Bu hususta yaşanan güçlük, mali disiplin ve tasarruf tedbirleri dikkate alınarak hazırlanan 2022 yılı Bütçe Kanun Teklifi'miz Bakanlığımıza tahsis edilecek kaynaklardan en yüksek faydayı sağlamak üzere hedeflerimize göre hazırlanmış, sunulmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI HULUSİ AKAR (Devamla) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; asil milletimizin bağrından çıkan Türk Silahlı Kuvvetleri, binlerce yıllık şanlı tarihimizden süzülüp gelen millî, manevi ve mesleki değerlerimizle, aklın ve bilimin ışığında, Anayasa ve yasalar doğrultusunda, Sayın Cumhurbaşkanımızın, yine sıralı amir ve komutanların emir ve komutasında milletin emrinde, görevinin başındadır, bundan kimsenin şüphesi olmasın. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Peygamber ocağı olarak da bilinen kahraman ordumuz, asil milletimizin sevgisi, güveni ve duasından aldığı ilhamla, her türlü tehdit ve tehlikeye karşı “Ölürsem şehit kalırsam gazi.” anlayışı içerisinde, ciddiyet ve samimiyetle görevini yerine getirmekte azim ve kararlıdır.

Bu vesileyle, Sultan Alparslan'dan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e kadar, bin yıldır bize vatan olan bu topraklarda bugünlere, bu seviyelere gelmemizi sağlayan bütün devlet büyüklerimizi ve komutanlarımızı saygı ve minnetle anıyor, aziz şehitlerimize, ebediyete intikal eden kahraman gazilerimize Allah'tan rahmet diliyor, hayatta olan kahraman gazilerimize, şehit ve gazilerimizin pek kıymetli ailelerine saygı ve şükranlarımı sunuyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, devam edin Sayın Bakan.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI HULUSİ AKAR (Devamla) – Bitiriyorum hemen.

Şu anda karada, denizde, havada, zorlu arazi ve hava şartlarında büyük fedakârlıkla görev yapan kahraman silah ve mesai arkadaşlarımızın her birini alınlarından öpüyor, kendilerine kazasız, belasız, hayırlı, başarılı görevler diliyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Gazi Meclisimizi, sizleri ve ekran başındaki bizleri izleyen pek değerli vatandaşlarımızı bir kez daha saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ, MHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sağ olun efendim.

Şahıslar adına aleyhte İstanbul Milletvekili Arzu Erdem.

Buyurun. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ARZU ERDEM (İstanbul) – Teşekkür ederim Saygıdeğer Başkanım.

Değerli milletvekilleri, 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi üzerine şahsım adına söz almış bulunmaktayım, Gazi Meclisimizi saygılarımla selamlıyorum.

Irak'ın kuzeyindeki Pençe Yıldırım Operasyonu bölgesinde şehit olan kahraman askerlerimize Allah'tan rahmet, ailelerine ve sevenlerine başsağlığı diliyorum, aziz Türk milletimizin başı sağ olsun.

Dünya nüfusu her geçen yıl biraz daha artarken beslenme ve gıdaya olan ihtiyaçlar da sürekli artmaktadır. Ancak ne yazık ki tüm dünyada ciddi oranda gıda israfı söz konusudur. Artan nüfus ve gıda talebine rağmen iklim değişikliklerinin sebep olduğu kuraklık, aşırı hava olayları ve tüm bunlara rağmen yapılan israfa karşı tedbirler almadığımız sürece gıda güvenliğinin tehlikede olduğu bir gerçektir. İsraf sebebiyle oluşan gıda kaybı ve atıklar, aynı zamanda su, toprak, enerji, emek ve sermaye gibi kaynakların büyük oranda boşa gitmesine ve gereksiz sera gazı salınımı yüzünden küresel ısınma ve iklim değişikliğine sebebiyet vermektedir. Gıda ve tarım sektörü, tüketicilerin oluşturduğu talebe göre

yönelim sağlamaktadır. Bundan dolayı, bilinçli tüketici gıda zincirinin en önemli halkasıdır. Bireysel yönelimler değiştikçe sektör de beklentilere yönelik üretim yapacaktır. Bu üretim de çevreyi koruma bilinciyle olmalıdır. Bireysel bilincin artması amacıyla ilkokul ve ortaokul seviyesindeki öğrencilere tüketim alışkanlıklarının belirlenmesine yönelik eğitimler düzenlenmesi gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, hepimizin bildiği gibi, insanın büyüme ve gelişmesi, verimli çalışması, dış etkenlere ve hastalıklara karşı dirençli olabilmesi için sağlığın temelini oluşturan yeterli ve dengeli beslenme oldukça önem arz etmektedir. Yeterli ve dengeli beslenmenin gereğini ise öncelikli olarak tarımsal faaliyetlerle elde edilen ürünlerle karşılamaktayız. Ülkemiz, kıtaları birbirine bağlayan stratejik konumu, genç ve eğitilmiş nüfusu, bereketli toprakları ve eşsiz iklimiyle önemli bir tarım potansiyeline sahiptir. Tarımsal üretimin başlangıcı ve birçok bitkinin çoğaltımının temeli ise tohumlarımızdır. Tohum, gıda zincirinin ilk halkası, biyolojik ve kültürel çeşitliliğin ise yapısal göstergesini oluşturmaktadır. Günümüzde tohum sadece tarımsal bir girdi değil aynı zamanda teknoloji kullanılarak elde edilen ve yüksek gelir getiren ekonomik değere sahip bir üründür. Bu alanda Tarım ve Orman Bakanlığımızın çok güzel çalışmalar yaptığını biliyor ve takip ediyoruz. Ancak bir avuç tohumun özgürlük olduğunu göz önünde bulundurursak atalarımızdan gelen yerli ve millî tohumların üretimi, ata tohumu kullanımı ve yaygınlaştırılması konusunda daha fazla çalışmalar yapılmalı ve bu anlamda gayret sarf edilmelidir. Çünkü çiftçilerimizin kendi ürettiği yerli ve millî tohumlarla pazara çıkması tamamen millî servettir ve ülkemizi her daim ileri taşıyacaktır. Ayrıca millî ve yerli tanımı yaparken alanında uzman kişilerle çalışılması da oldukça önemlidir. Modern tarım ve hayvancılık teknikleriyle ilgili ziraat mühendisi ve ziraat teknisyeni kardeşlerimizi değerlendirmeliyiz. Orman mühendisleri, veteriner hekimler, su ürünleri, balıkçılık teknolojisi, gıda mühendisleri ve teknikerler, teknisyenler gibi kendi alanlarında çalışmak isteyip atama bekleyen kardeşlerimiz yerli ve millî üretim çalışmalarımıza dahil edilmelidir. Bu durum hem gençlerimizi teşvik edecektir hem de ülke ekonomimize katkı sağlayacaktır.

Değerli milletvekilleri, özellikle bir yılı aşkın süredir tüm dünyayı etkisi altına alan salgında doğa ve hayvanlarla daha çok iç içe olduk ve bunun da gerekliliğini daha fazla hissettik. Sessiz dostlarımızın sesi olmak istiyorum. Ülkemizde temel ihtiyaçlarda yüzde 1 ila yüzde 8, özel ihtiyaçlarda ise yüzde 18 oranında KDV uygulanmaktadır. Ancak temel ihtiyaç olmasına rağmen kedi, köpek mamalarında özel ihtiyaçlar gibi yüzde 18 KDV vardır. Hayvanseverler sahiplendikleri hayvanların yanı sıra sokak hayvanlarını da beslemektedirler. Bu açıdan özellikle kedi, köpek, balık ve kuş mamalarının tamamına yüzde 1 oranında veya tamamen KDV'siz bir uygulama yapılması gerektiğini Saygıdeğer Bakanımıza buradan tekrar arz etmek istiyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine, son olarak değinmek istediğim bir diğer konu: Ormanlarımızın kahramanları itfaiye personelimizin özlük haklarıyla ilgili kapsam olarak çok geniş sorumlulukları olmasına rağmen, bu açıdan özellikle bağlı buldukları kurum ve tanımları olmaması sebebiyle, bu hususta da bir düzenleme yapılması gerektiğini tekrar belirtmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

ARZU ERDEM (Devamla) – Gazi Meclisimizi saygılarımla selamlarken Millî Savunma Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Tarım ve Orman Bakanlığı bütçemizin vatanımıza, milletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, bütçe başladığı gün itibarıyla, Grup Başkan Vekillerimizle verilen bir karar, konuşmaların sonucunda Grup Başkan Vekillerinin söz alması şeklindedir. Bu karara bağlı olarak söz isteyen Grup Başkan Vekillerine söz vereceğim.

Sayın Altay, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

12.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül ile Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dördüncü tur görüşmelerinde yürütmeye adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ve getirilen bütçeleri yetersiz buldukları için ret oyu vereceklerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sizi ve yüce Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, burada 3 Sayın Bakan oturuyor. Aslında biz Sayın Bakanları da kişisel olarak çok şey yapamıyoruz çünkü zaten bütün icraatlarında cümleye “Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde” “Sayın Cumhurbaşkanımızın tensipleriyle” “Sayın Cumhurbaşkanımızın emirleriyle, talimatlarıyla” diye başladıkları için... (AK PARTİ sıralarından “Ne var bunda?” sesi) Bir dakika... Yani saygı duymalarını ben çok doğal karşılarım, çok doğal. Ben başka bir yere geleceğim, hopluyorsunuz ya.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, biraz evvel muhalefetin, muhalefetteki milletvekillerinin laf atmalarına çok büyük tepki verdim. Rica ediyorum kimse laf atmasın. Bir sataşmaya da meydan vermeden düşüncelerimizi ifade edelim.

Buyurun Sayın Altay.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Gayet tabii. Burada memleketin bütçesini konuşuyoruz. Muhalefetin görevi belli, iktidarın görevi belli. Dolayısıyla, şu, tabii, doğru değil... Türkiye Cumhuriyeti büyük bir devlet, yüce bir devlet. Biz şan ve şerefine hep yücelmesini dileriz ve arzu ederiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ama bu yüce devletin, koca devletin koskoca bakanlarının yangın söndürmeye giderken, afete giderken “Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatlarıyla yangın söndürmeye gidiyoruz.” demesi garip değil mi arkadaşlar? Garip yani. Ya da afete giderken. (CHP sıralarından alkışlar) Dolayısıyla, Sayın Bakanların şahıslarını da tenzih ediyorum. Arkadaşlarım tarımla ilgili rakamlar verdiler. Arkadaşlar, bunun kusuru Bekir Pakdemirli’de değil, Sayın Cumhurbaşkanında. Ne arayacaksa orada arayacağız, bütün sorunları orada arayacağız çünkü bu sistem tek adam sistemi. Ancak şunu söyleyeyim, bir AK PARTİ’li arkadaşım: “Sayın Altay’ın meşhur bir sözü var ‘Dünyanın en güzel işini de yapsanız sizi alkışlamayacağız.’ diye.” Arkadaşlar, bilin, en iyinin iyisi vardır. Dünyanın hiçbir yerinde muhalefet iktidarı alkışlamaz “Aferin.” der, “İyi olmuş.” der. Bizim katkı verip de çıkardığımız yüzlerce kanun yok mu burada? Var. Bizden niye alkış bekliyorsunuz kardeşim ayrıca bir de? Bunu geçiyorum.

Şimdi, hızlı, çok kısa kısa, mesela...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Altay.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Tarım Bakanımız rakamlar verdi, bizim milletvekillerimiz de verdi. Şimdi –konuyu- köylü ikisini de dinledi; Tarım Bakanını da dinledi, muhalefeti de dinledi, iktidarı da dinledi. Şimdi, köylü oturuyor evinde. Türkiye’de gelenek şuydu mesela, Tarım Bakanlığı bakımından söylüyorum: Eskiden bir ritüelimiz vardı, köylü yağmur duasına çıkardı, Allah’ımdan yağmur niyaz ederdi. Şimdi, köylü bir duaya çıkıyor, çıkıyor da haciz gelmesin duasına çıkıyor, elektrik duasına çıkıyor, gübre duasına çıkıyor, manzara bu. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, Sayın Bakanım, her şey tamam da şu ayıbı size yakıştıramadım. Sizin de güzel bir açıklamanız var, diyorsunuz ki: “Marketlerden kendi evlatlarına yediremeyecekleri şeyleri vatandaşımıza yedirmelerine izin vermeyeceğiz, ‘bal’ diyerek bal olmayan şurupları satanların da gözünün yaşına bakmayacağız.” Alkışlıyorum sizi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Ama sizin bu demecinizden sonra Sayın Cumhurbaşkanını 4321 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle suni balın ithalatını serbest bıraktı. Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu? Bunu da kayıtlara geçireyim. (CHP sıralarından alkışlar)

Çok uzatmak da hiç istemiyorum. Bugün bütçe çok gergin geçmiyor. Sayın Adalet Bakanına şunu söylemek isterim: Gene çok güzel bir iş yaptınız. Ankara’da sanıyorum, Ankara’da mıydı? Bu, Masumiyet Karinesi ve Lekelenmeme Hakkı Sempozyumu... Çok güzel, sizi kutluyorum. Böyle bir sempozyum yapılan bir ülkede mevkidaşınız İçişleri Bakanı, Boğaziçi Üniversitesindeki 524 çocuğumuzu, pırl pırl çocuğumuzu terörist ilan etti. Bununla da yetinmedi, evvelsi gün burada İstanbul Büyükşehir Belediyesinde işe girmiş olan 557 -niyeyse hep 500’lü rakamlar- çalışanı, işçiyi, emekçiyi de terörist ilan etti. Sayın Bakanım, sizde bir bütünlük yok mu? Devletin Emniyeti, Jandarması, JİTEM’i, MİT’i, Boğaziçinde ve İBB’de terörist tespit etmişse bu savcılarımız niye görev yapmıyor efendim?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – İçişleri Bakanının “terörist” diye nitelediği insanlarla ilgili kovuşturmadan geçtim, niye soruşturma açılmıyor? Böyle bir şey olabilir mi? Siz Masumiyet Karinesi Sempozyumu yapıyorsunuz, sizin mevkidaşınız herkesi terörist ilan ediyor. Bunu da Hükümetin bir çelişkisi olarak kayıtlara geçirmek istiyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Ben çok uzatmayacağım, son bir de Millî Savunmayla ilgili laf söylemezsek olmaz. Sayın Bakan, Azerbaycan’da, Azerbaycan sürecinde Türkiye Cumhuriyeti’ni ve kahraman ordumuzu, Türk Silahlı Kuvvetlerinin stratejisini, gayretini tebrik ve takdir ediyoruz.

BAŞKAN – Bravo.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Tebrik ve takdir ediyoruz ancak bundan...

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Sizin Genel Başkan Yardımcınız itiraz etti. (CHP sıralarından gürültüler)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben sana şimdi senin Genel Başkanının söylediklerini yukarıdan aşağı sayarım, sen de utanırsın.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Say Başkanım, say.

BAŞKAN - Bir dakika, bir dakika...

Ya, sayın kardeşim, ya susun.

Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ayrıca, savunma sanayisindeki... Biz uzayda yaşamıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Savunma sanayisindeki gelişmeleri de büyük bir memnuniyetle takip ediyoruz. Ama sizden bir ricam var: Ne olur, size yalvarıyorum, savunma sanayisindeki yatırımları ve gelişmeleri -AR-GE dâhil, yatırım dâhil, vesaire dâhil- yaparken ne olur -bu havalimanı, otoyol, köprü, batçık, tüp geçitlerde olduğu gibi- haramilerle, 5'li çeteyle iş tutmayın. Ne olur bir de siz, savunma sanayisinde, devleti haramilerle paydaş yapmayın, bunu sizden milletin vekili olarak rica ediyorum, bunu da söylemek istiyorum.

HALİL ETYEMEZ (Konya) – İtham ediyorsun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Bakan, kahraman ordumuza methiyeler düzdünüz, biz de medyunuşükranız. Daha bugün söyledim, 4 şehidimiz var, ocaklara ateş düştü. Kahraman ordumuza... Türkiye şöyle bir ülke: Doktorlarımızı -Covid- alkışlıyoruz ama bak işte geçen hafta doktorların maaşını biraz iyileştirelim diye bir araya gelebildik.

Sayın Bakan, son...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bu da yarım kaldı.

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Bakan, astsubaylarımız, uzman çavuşlarımız, sözleşmeli er, erbaş, bunların ciddi sorunları var. Türkiye büyük bir ülke. Bu devlet, vatandaşının, çalışanının, askerinin sorunlarını çözecek güce, kabiliyete, imkâna sahip. Mesele şu: Tercih meselesi. Tercihimizi haramilerden yana kullanmayıp örneğin millî savunma bakımından, astsubaylarımıza, uzman çavuşlarımıza yönelik kullansak onlara da derin bir nefes aldıracağız. Hep söylüyorum, Türk polisi şehit olmaktan korkmuyor arkadaşlar, emekli olmaktan korkuyor çünkü emekli olduğu zaman geçinecek bir emekli aylığı alamıyor. (CHP sıralarından alkışlar) Meselelere biraz böyle bakmanıza, buradan gittiğinizde Kabinede Sayın Cumhurbaşkanına “Ya, efendim, büyük devletiz, şuyuz, buyuz, ekonomik olarak değil ama şu tercihlerimizi artık biraz da halktan yana kullanalım.” diyebilirsiniz, söz, ben de Kabine üyeleri olarak sizleri alkışlayacağım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bu bütçeyi, yetersiz buluyoruz, bu bütçeyi tarafların, paydaşların sorunlarını çözecek bütçe olarak görmüyoruz. Sizin bu Meclise getirdiğiniz bütçelerinize de “ret” oyu vereceğimizi de beyan ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Beştaş, buyurun.

13.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dördüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Doğrusu Sayın Adalet Bakanını ve iktidar grubunun Adalet Bakanlığıyla ilgili konuşmalarının tümünü dikkatle dinledim, gerekli notları aldım, şuna karar verdim: Ya başka bir ülkede yaşıyoruz biz ve Adalet Bakanı ve iktidar grubu milletvekilleri ya da yaşadıklarımız yalan. Yani ben hayatın içinden konuşmak istiyorum.

Şimdi, Sayın Adalet Bakanının söylediği başlıklar, teorik olarak, hukuk felsefesi olarak, olması gerekenler itibarıyla tabii ki doğru, hiçbir sıkıntı yok. Ben hakikaten dinlerken... Yani hak ve özgürlüklerin ilerletilmesi kavramına kim karşı çıkabilir? Ya da yargıda kumpasın önlenmesi çalışmalarına kim karşı çıkabilir? Ya da tutuklamanın tedbir olması gerektiği yönündeki çalışmalara kim karşı çıkabilir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ya da adli kontrol kavramı ve yurt dışına çıkış yasağının denetlenmesi, bunun uygun olması gerektiği kavramına kim karşı çıkabilir? Ama gelin görün ki yaşam farklı. Şu anda Türkiye’de adalet sistemi böyle işlemiyor. Ben gerçeklere geleceğim. Tabii ki şunu da merak ediyorum ya da nasıl ifade edeyim, meraktan öte bir değerlendirme olarak söyleyeyim: Gerçekten Adalet Bakanı kim? Kim yönetiyor? Yargıyı kim yönetiyor? Cezaevlerini kim yönetiyor? Gözaltındaki işkencelerin soruşturmasını kim yönetiyor? Bu hâkim ve savcılar kime bağlı? HSK nasıl bir görev yapıyor? Adalet Bakanının bunlardan haberi yok mu? Ya da varsa kim o Adalet Bakanı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Çünkü söylediği her sözün karşılığında yaşadıklarımızı ifade edebilirim. “Kumpas yok.” dedi, ya şu anda Sincan’da partimizin önceki dönem Eş Genel Başkanlarının da içinde olduğu arkadaşlarımız tam bir kumpas davasıyla karşı karşıya. Hâkimlerin coğrafi teminatından söz etti, coğrafi teminatı geçtik, mahkeme devam ederken iki tane yargıç değişti; biri başkan. “Ahmet Altun” isimli savcı özel görevlendirildi, İzmir’e tayini çıktı, tekrar geri getirildi. Doğrudan yargıya müdahale var orada. Ve yargı diyor ki: “Ben iki hafta duruşma yapacağım, bir hafta ara vereceğim ve siz savunmalarınızı, ara kararlarınızı bile okumadan yapmak zorundasınız. O klasörleri okumadan gelin burada savunma yapın.” Şimdi bu ne? “Kumpas yok.” dedi, “Sahte deliller yok.” dedi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Şu anda gizli tanıklık gibi korkunç bir kurum oluştu, gizli tanık. Sayın Başkan, sizin hakkınızda da benim hakkımda da her bir milletvekili hakkında da bir gizli tanık yaratılabilir, o gizli tanık sizin tutuklanmanıza sebebiyet verebilir, mahkûm olmanıza sebebiyet verebilir ama siz o gizli tanığın kim olduğunu bilemezsiniz. Gelip sizin karşınızda ya da avukatınıza ifade vermez ve sonra bazıları bulunmaz, Emniyet der ki: “Bunu bulamadık.” Mesela “Mercek” gibi; işte, kumpas davasında var. Yani bundan daha âlâ kumpas mı olur?

Dün bir kadın öldü, Garibe Gezer. Hakikaten bu konuda canım yandı. Buradayken yüzüne de söylüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Beştaş, toparlayalım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Ya, Adalet Bakanının bir numaralı görev alanında bir kadın daha önce cinsel saldırıya uğramış, tecavüze uğramış, şiddet görmüş, yirmi iki artı beş gün hücrede kalmış, bir kere intihara teşebbüs etmiş ve dün diyorlar ki: “İntihar etti.” Dün de söyledim, bu şüpheli bir ölümdür ve şu ana kadar Adalet Bakanlığından hiçbir açıklama yapılmadı, maalesef burada da yapılmadı. Hâlâ tek bir açığa alma beyanı yok, soruşturma başlatıldığına dair tek bir bilgi almadık ve cenaze bile kaçırıldı, savcı otopsi için avukatları beklemedi, almadı otopsiye. Biz daha ne olduğunu bilmiyoruz ve bu saatlerde defnediliyor.

Sayın Başkan, hoşgörünüze sığınarak neler yok, onları hızla liste hâlinde sıralayacağım: YA, AYM'nin kapatılması talimatları yok konuşmada. AİHM kararları neden uygulanmıyor? Bu yok, buna müdahale yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Beştaş, toparlayalım.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – HDP kapatma davasında yaratılan kumpas yok. Gözaltı ve tutuklamalar yok. Gençlere ilişkin yargılamalar, kaçırma işlemleri yok. İnfaz yakmaları yok, çok önemli. Otuz yıl cezaevinde, idare kurulu diyor ki: “Sen elini cebine koydun -elimde karar var- ben senin infazını yaktım.” Tekrar altı ay, tekrar bir yıl.

BAŞKAN – Evet.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bitiriyorum Başkan, müsaadenizle. Biz gün boyu dinledik, daha önce de söz almadık.

Hasta mahpuslar yok. Mehmet Emin Özkan'ı Sayın Bakan da bu Mecliste çok iyi bilir. En az 50 kere ben söyledim, şu anda Covid, Diyarbakır Araştırma Hastanesinde ve elleri kelepçeli yatağa bağlı. Her an cenazesi çıkabilir. Bakanlığa haber verdikten sonra cenazesi çıkan onlarca isim sayabilirim, Adli Tıp Kurumu işini yapmıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Beştaş, toparlayalım.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Toparlıyorum.

Şenyaşar ailesinin yıllardır aradığı adalet talebi yok bu konuşmada. Deniz Poyraz cinayetinin arka planı yok. Katil Emniyeti 28 defa niye aradı? Savcı bunu merak etmedi. 10 bin dolar alan milletvekiline dair savcılarının sessizliği yok. Çıplak arama yok. Elimde, Hakkâri Belediye Eş Başkanımız çıplak aranmış, sonra da hücre cezası almış, yok. Düşünce ve ifade özgürlüğü hiç yok. Benim vekili olduğum ilde, Siirt'te, belediye başkanlarımız 3 kişi, bir buçuk yıldır ev hapsinde ya, iddianame yok, iki yıla dayandı. Yok da yok...

Biz bu gerçeklerle yaşıyoruz. Gerçekten Adalet Bakanının bugün yaptığı konuşmayı uygulamasını istiyoruz. Ya da bu ülkede Adalet Bakanı kim, hakikaten bunu soruyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bülbul.

14.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbul'ün, bütçe sunumunu gerçekleştiren Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül ve Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'a ve katkı sağlayan parti gruplarına teşekkür ettiğine, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül ve Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dördüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Millî Savunma Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Tarım ve Orman Bakanlığının bütçelerinin görüşmelerini tamamladık. Birazdan soru-cevap işlemini gerçekleştirip ardından oylamaya geçeceğiz. Ben de bugün bu sunumu gerçekleştiren Sayın Bakanlarımıza, katkı sağlayan değerli parti gruplarına teşekkür etmek istiyorum.

Malum olduğu üzere, 15 Temmuz hain darbe girişiminin öncesinde hedeflenen şey, Türk ordusunun ve Türkiye Cumhuriyeti devletinin direncinin kırılması ve Türkiye'nin büyük bir kaos hatta iç savaş ortamına girmesiydi. Burada bunu temin etmek için ana hedef Türk ordusuydu, Türk Silahlı Kuvvetleriydi ve onun savaşılamaz hâle getirilmesi, direnç gösteremez hâle getirilmesiydi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülbul.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) - Bu maksat çerçevesinde hareket edildiği için 15 Temmuz hain darbe girişimi sonrasında ordumuzda bu FETÖ iltisaklılarının ve mensuplarının tasfiyesinin ardından ordumuz personel açısından son derece eksik hâle gelmişti ve dünyanın âdeta Türk ordusunun bu saatten sonra nasıl toparlanacağını düşündüğü bir anda Fırat Kalkanı Harekâtı'yla âdeta bir tarih yazıldı. Türk ordusu, dünyada ilk defa DEAŞ'a karşı muvaffak olan ve bu kadar çok DEAŞ'lı teröristi etkisiz hâle getiren bir ordu olarak dünyaya kendi adından söz ettirdi, 4 binden fazla DEAŞ'lı teröristi yok etti. Arkasından Zeytin Dalı Harekâtı'yla Afrin'de 5 bin civarında PKK/PYD unsurunu yok etti. Yine arkasından Barış Pınarı Harekâtı'yla çok önemli bir başarı elde etti ve kurulmaya çalışılan terör koridorunu yerle bir etti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülbul.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Şimdi, devamında yapılan Bahar Kalkanı Operasyonu'yla da âdeta dünya savaş stratejilerini değiştirecek nitelikte sürü “drone” operasyonlarımızla, diğer kabiliyetlerimizle, elektronik harp taktiklerimizle, imkânlarımızla dünyada Türk ordusu kendisini, kapasitesini çok önemli bir şekilde göstermiş oldu.

Ardından, Sayın Bakanın açıklamasıyla, 200 bin saate yakın seyir rekorunu kırarak âdeta mavi vatan coğrafyasında, denizlerimizde, Akdeniz'de ve özellikle uluslararası okyanuslarda, diğer faaliyetlerde Türk ordusu ve Türk donanması kendi rüşdünü bir defa daha ispat etti.

Savaş pilotları noktasında düşmüş olduğu sıkıntıya rağmen Türk ordusu, Türk Hava Kuvvetleri inanılmaz bir başarı ortaya koyarak hava sahamızda ve diğer bütün operasyonlarda büyük muvaffakiyetler elde etti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülbul.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bu konularda Millî Savunma Bakanlığımızın ve Bakanlığımızın şahsında Türk Silahlı Kuvvetlerine ne kadar teşekkür etsek azdır. Bütün terör operasyonlarında ve diğer sınır ötesi bütün faaliyetlerde, Karabağ'da, Libya'da ve diğer bütün alanlarda Allah'ın izniyle Türk Bayrağı'nı şanlı bir şekilde, şanlı şerefle dalgalandırdılar, kendilerinden Allah razı olsun; askerimizden, Mehmetçik'imizden de Allah razı olsun.

Yine, yargı reformu sürecinde özellikle Adalet Bakanlığımızın yapmış olduğu çalışmalar, Meclisimizin de buna sunmuş olduğu katkılar gerçek manada Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin uygulandığı süreçte bu dönemin reformist anlayışını ortaya koymak açısından son derece önemli olmuştur ve bu reform faaliyetleri adalet sistemimizde özellikle yargıya güven ve yargıya erişim noktasında büyük yararlar sağlamıştır. Bu noktada da kendilerine hassaten teşekkürlerimizi sunuyor, yargının bağımsız ve tarafsız olması noktasında gösterilen bütün çabaların Milliyetçi Hareket Partisi olarak yanında olduğumuzu buradan açıklıkla bir defa daha dile getirmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Tarım ve Orman Bakanımız Sayın Bekir Pakdemirli ve Tarım ve Orman Bakanlığı, özellikle millî tarım, millî tohum projeleri çerçevesinde Türkiye'nin yerli, millî anlayışla tarım alanında da gösterdiği gelişmelerle inşallah çok yakın zamanda bunların meyvelerini toplayarak yüzümüzü ağartacaktır. Özellikle orman yangınları sürecinde fedakârca çalışmalarını takdir ettiğimiz Sayın Bakanımıza, Bakanlık personelimize ve bütün yetkililere buradan teşekkür ettiğimizi ifade etmek istiyorum. Milliyetçi Hareket Partisinin bugün yapmış olduğu konuşmalardaki teklif ve önerilerin de hassaten dikkate alınmasını arzu ettiğimizi ifade ediyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu...

15.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, bütçe sunumunu gerçekleştiren Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül ve Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'a ve katkı sağlayan parti gruplarına teşekkür ettiğine, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül ile Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dördüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ve Millî Savunma Bakanlığı bütçesine kabul oyu vereceklerine ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

Bugün 3 önemli Bakanlığın bütçesini görüştük. Bütçelerini sunan ve savunan Bakanlarımıza ben de teşekkür ediyorum. Hem Tarım Bakanlığının hem Adalet Bakanlığının hem de Millî Savunma Bakanlığının taşıdığı önem herkesin malumudur.

Sayın Tarım Bakanı bir şikâyetini dile getirdi, ben de o konuda kendisine katılıyorum. Tarım Bakanlığı en az İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı kadar önemli bir Bakanlıktır. Hatta, isminin önüne millî sıfatı eklersek, bunu da hak eden bir Bakanlıktır ama her alanda birtakım sıkıntılar var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Dervişoğlu.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – İYİ Parti olarak bu sıkıntıları görüştüğümüz bütçe üzerinde ve o fasıllar üzerinde işin özüne bağlı ve sadık kalarak Meclis kürsüsünde dile getiriyoruz. Söylediklerimizin sıradan eleştiriler değil aynı zamanda öneriler kapsamında da ele alınması lazım. Muhalefetin söylediği şeyler bazı çevreler tarafından abartılı bulunabilir ama kendimizi oradan biraz daha dışarıya çekmek istiyorum. Biz Türkiye'nin gerçeklerini konuşuyoruz. Tarım alanında ciddi sıkıntılar yaşanıyor. 650 bin civarında çiftçi toprağa düşürdüğü terin karşılığını alamadığı için çiftçilikten çekilmek durumunda kalmış. Girdi maliyetleri fevkalade yükselmiş. Bakın, bütçe hazırlanırken 6 Aralık 2021 tarihinde DAP gübresi 12.700 lira, bugün 10 Aralık 2021 tarihinde 14.950 lira.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Dervişoğlu.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Üre gübresi 6 Aralıkta 12.800, 10 Aralıkta 14.700 lira. 7 Aralıkta ekim gübresinin tonu 8.400 lira, şimdi 8.800 liraya yükselmiş. Mazot fiyatları artmış, iki yılda ulaşılan artış, varılan artış oranı yüzde 61'e kadar yükselmiş. Fiyatı düşen bir girdi yok ama yükselen fiyatlara baktığınızda hiçbir ürünün fiyatı da onunla eşdeğer bir biçimde yükselmemiş. Dolayısıyla, oldukça ciddi sorunlarla karşı karşıya çiftçimiz. Bu konuda, iktidarın sözlerimize sıradan eleştiriler olarak bakmamasını ve söylediklerimizden, önerilerimizden faydalanmasını istirham ediyoruz.

Adalet Bakanımız da fevkalade önemli açıklamalar yaptı ama adalet alanında ciddi bir güven bunalımı olduğu da aşikârdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Dervişoğlu.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Adaletin zedelendiği toplumlarda, malumunuz, zedelenmeyen müessese kalmayacaktır. O sebeple, savunulması icap eden değerler manzumesinin içinde müstesna bir yeri vardır adalet müessesesinin. Türkiye’de yargı kararları tartışılıyor, talimatla yapılan ya da yapılması engellenen soruşturmalar ve yargılamalar söz konusu hâle gelmiş; bunlar elbette ki içimizi yakan konular. Üst mahkemelerin kararlarına saygı göstermekten uzak duran bir zihniyet, adalet kavramı hakkındaki bu çarpık bakışlarının tıpkı bir virüs gibi adalet kurumlarına yansımına sebep olmaya da devam ediyor.

Sürekli reform yapıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Dervişoğlu.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Bitiriyorum, az kaldı.

Reform reform üstüne gerçekleştiriyoruz ama bir türlü tam ve kâmil bir reform gerçekleştirilemediğimizi söyleyemeyiz. “Reform” diye ifade ettiklerimiz revizyon olmaktan öteye gidemiyor. Türkiye’nin el birliğiyle çözülmesi icap eden konuları var.

Türk Silahlı Kuvvetlerimiz, bütün milletimizin gözünün nuru gibi koruyacağı, gözünün bebeği gibi koruyacağı önemli bir müessese. Savunma sanayisinde atılmış başarılı adımları alkışlıyoruz elbette ki.

Türk Silahlı Kuvvetlerimiz de çok önemli başarılarla imza atıyor ve birçok bölgede çeşitli operasyonlar gerçekleştiriyor. Sınır ötesinde yapılan operasyonlar Türkiye Büyük Millet Meclisinin verdiği yetki ve tezkerelerle gerçekleştiriliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Dervişoğlu.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Türk Silahlı Kuvvetlerine yetki veren bu Meclis aynı zamanda kahraman ordumuza moral de vermelidir.

Bu kapsamda, İYİ Parti olarak Millî Savunma Bakanlığı bütçesine kabul oyu vereceğimizi buradan ilan ediyor ve yüce Meclisin dikkatlerine arz ediyoruz.

Allah ordumuzu her alanda, havada, karada, denizde, barışta muzaffer eylesin niyazımı tekrarlıyor, bu bütçenin her şeye rağmen hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN – Amin.

Teşekkür ederim.

Sayın Oluç, kısa bir değerlendirme yapmanızı istiyorum çünkü...

Siz söz istediniz değil mi?

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Sayın Başkan, yani herhangi bir eşitsizlik olmasın, Sayın Akbaşıoğlu söz istedi.

BAŞKAN – Yok, yok siz de kısa bir değerlendirme yaparsanız...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Sonra.

BAŞKAN – Peki.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Zaten HDP yaptı değerlendirmesini efendim.

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, buyurun.

16.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül ve Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın 281 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 282 sıra sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dördüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimizi hürmetle, muhabbetle selamlıyorum.

AK PARTİ olarak 20'nci bütçemizi Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmanın hakikaten bahtiyarlığı içerisindeyiz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hani alkış?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bu, gerçekten...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ya, 20 bütçe yapmış, alkış yok.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bakın, şu nezaket ve nezaheti...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Özur dilerim, özur dilerim.

BAŞKAN – Meclise hitap edin, lütfen.

Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Özur diledim, tamam.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Meclise hitap ediyorum.

BAŞKAN – Engin Bey seni seviyor anlaşılır.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimizi hürmetle, muhabbetle selamlıyorum.

AK PARTİ olarak 20'nci bütçemizi Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmanın bahtiyarlığı içerisindeyiz. Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir; Millet, egemenliğini yetkili organları eliyle kullanır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Akbaşıoğlu.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Anayasa, hepimizi bağlayan kurallar manzumesidir. Buna göre, Türk milletinin referandumuyla onayından geçen 2017 Anayasa değişikliğine göre Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi cari, yürürlükteki hükümet sistemidir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, bir sistem değişikliğidir, rejim değişikliği değildir. Parlamenter hükümet sistemini milletimiz rafa kaldırmış, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini yürürlüğe koymuştur. Bu çerçevede de sert kuvvetler ayrılığı çerçevesi, ilkesi içerisinde yasama, yürütme ve yargı organları kendi görevlerini kendi çerçevelerinde ifa etmektedir. Hiçbir güç bir başka güce talimat, emir vermez, veremez. Bu konuda her şey milletimizin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, gecenin saat on ikisi. Allah rızası için bunun bütçeyle ne ilgisi, alakası var ya?

BAŞKAN – Sayın Başkan, toparlayın.

Buyurun Sayın Akbaşıoğlu.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bütün bu hakikatler karşısında şunu ifade etmek isterim ki bugün 3 Bakanlığımızın bütçesini görüştük. 1’incisi Tarım Bakanlığımız.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkanım, lütfen müdahale edin, gecenin saat on ikisi! Bu konunun bütçeyle ne ilgisi var?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Tarım Bakanımız gerekli sayısal değerleri ortaya koydu. Bu konuda her alanda bir iyileşmenin ortaya çıktığı görüldü. İnşallah, başta çiftçilerimiz olmak üzere toplumun bütün kesimlerinin, işçisinden çiftçisine, emeklisinden memuruna bütün toplum kesimlerinin alım gücünü artıracak bir bütçeyi sunmuş vaziyetteyiz. Bu konuda çiftçilerimiz de emin olsunlar, bir karış dikilmedik yer bırakmasınlar. Kendilerini hiçbir zaman enflasyona ezdirmedik, ezdirmeyeceğiz, bunun müjdesini buradan ifade etmek isterim.

Adaletle ilgili bütçeye gelince... “Adalet mülkün temelidir.” Gerçekten... (CHP sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, buyurun... Bakanlarımız çok güzel ifade ettiler kendilerini.

Buyurun Sayın Akbaşıoğlu.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Efendim, bakınız, bütün gruplara eşit muamele yapmıyor musunuz?

BAŞKAN – Buyurun, buyurun. Hayır, dinliyorum sizi ama Bakanlar...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Yani bir ikaza gerek yok Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, Bakanlar...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bakınız, yedi dakika konuşuldu.

BAŞKAN – Bir dakika... Bir dakika...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Ben daha üç dakika konuştum, yarısında benim insicamımı niye bozuyorsunuz?

BAŞKAN – Bir dakika... Ben itiraz etmiyorum, diyorum ki...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Yedi dakika konuşuldu, altı dakika, beş dakika; ben daha üçüncü dakikayı aldım, bana...

BAŞKAN – Siz buraya gelin, buyurun, buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Rica ediyorum, hayır.

BAŞKAN – Hayır, buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bakın, ben altı yedi dakika konuşacaktım zaten.

BAŞKAN – Bir dakika... Sayın Akbaşıoğlu, bir dakika...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Ben de grubumuz adına ilk defa söz alıyorum...

BAŞKAN – Ya bir dakika ya, bir dakika ya, bir dakika... Ne söylediğinizi anladım ben, bir dakika...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – ...siz niye böyle bir izahatta bulunma zarureti hissediyorsunuz onu anlayamıyorum?

BAŞKAN – Bir dakika... Bir dakika... Bağırmadan, bağırma, az sakın ol, sakın ol, sakın.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Hayır, bağırıyorum efendim, bağırıyorum.

BAŞKAN – İfade ederken sakın ol, heyecanlanma.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Evet, sakınım, sakınım.

BAŞKAN – Bakanların kendilerini ifade ettiklerini söylememe sen niye alınganlık gösteriyorsun?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Ben grubumuz adına değerlendirme yapıyorum, AK PARTİ Grubu adına.

BAŞKAN – Buyur kardeşim; buyurun, buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, Bakanlar kendi görevlerini yaptılar.

BAŞKAN – Ya bana cevap verme, buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Ben de Grup Başkan Vekili olarak...

BAŞKAN – Ya vakit kaybediyorsun, buyurun anlatın.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bırakırsınız, iki dakika sonra kesersiniz. Sonuç itibarıyla, Sayın Başkanım... (CHP sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adalet Bakanlığıyla ilgili yargı paketleri süreçlerimiz devam ediyor, Yargı Reformu Strateji Belgesi ve İnsan Hakları Eylem Planı çerçevesinde paketlerimizi devam ettireceğiz. Bu dinamik süreci, demokratikleşme, özgürleşme ve milletimizin güvenliğini temin etme noktasında her türlü kanunu bu Meclise inşallah getireceğiz, yüce Meclisin takdirine sunacağız. Bu konuda da hiç kimsenin endişesi olmasın. Biz her daim adaleti ayakta tutmanın ve mutlaka hasmımıza dahi adaletten vazgeçmemenin, adaleti ikame etmenin inanç ve kararlılığı içerisinde yolumuza devam edeceğiz, bundan da hiç kimsenin şüphesi olmasın. [CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar(!)]

Üçüncü olarak, millî savunmayla ilgili de şunları ifade etmek isterim: Evet, millî savunmada gerçekten yüzde 20 oranında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Akbaşoğlu.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; millî savunmada yüzde 20'lerden yüzde 80'lere getirdiğimiz millî savunma sanayisini inşallah daha yukarılara taşıyacağız. “Toplu iğne yapamaz.” denilen Türkiye’den bugün HÜRKUŞ’umuzu, İHA ve SİHA’mızı kendi mühendislerimizle yaparak NATO ülkelerine ihraç eder noktaya geldiysek işte bu, Recep Tayyip Erdoğan’ın ve AK PARTİ iktidarlarının iradesinin neticesidir. [CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar(!)]

Sonuçta, hep beraber biz milletimizin âşığıyız. Cennet vatanımızın hakikaten her noktada daha da ileriye gitmesi noktasında biz üzerimize düşenleri yapacağız yatırım, üretim, istihdam, ihracat ve büyüme odaklı yeni ekonomi planımızla ve modelimizle. [CHP ve İYİ Parti sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar(!)]

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Yeni ekonomi modelimizle, inşallah, bütün toplum kesimlerimize dönük rahatlatıcı, refahı artırıcı gerekli politikalarımızı uygulayarak, milletimizin gönlünü tekrar kazanarak 2023 Haziranında da tekrar iktidara gelmenin kıvancını hep beraber yaşayacağız diyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. [AK PARTİ sıralarından alkışlar; CHP, HDP ve İYİ Parti sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar(!)]

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 281) (Devam)

2.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller (Gider ve Gelir Cetvelleri), 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2020 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 194 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2020 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2020 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1690) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 282) (Devam)

A) TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI (Devam)

1) Tarım ve Orman Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tarım ve Orman Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Orman Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Orman Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Türkiye Su Enstitüsü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Su Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) ADALET BAKANLIĞI (Devam)

1) Adalet Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Adalet Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) YARGITAY (Devam)

1) Yargıtay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Yargıtay 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) DANIŞTAY (Devam)

1) Danıştay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Danıştay 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURLARI KURUMU (Devam)

1) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurları Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurları Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ (Devam)

1) Türkiye Adalet Akademisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Adalet Akademisi 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU (Devam)

1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU (Devam)

1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU (Devam)

1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI (Devam)

1) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Millî Savunma Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, dördüncü turdaki konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi soru ve cevap işlemine geçiyoruz.

Sayın Aycan...

SEFER AYCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, adalet hizmetlerinin daha da yaygınlaşmasını ve hızlanmasını istiyoruz. Adalet saraylarının fiziki yapısının ve personel kadrolarının iyileştirilmesini bekliyoruz. Şehrim Kahramanmaraş Adliyesine ek bina yapılmasını, ilçelerimiz Çağlayancerit, Nurhak ve Ekinözü'ne adliye kurulmasını istiyoruz. Adliyelerde kâtip, yazı işleri müdürlüğü kadrolarının artırılmasını ve atama yapılmasını, adliye personelinin özlük haklarının iyileştirilmesini istiyoruz.

Vatani görevini yapmak için beklerken çeşitli nedenlerle bakaya kalmış 500 bin kişi vardır. Bu kişiler bedelli askerlik hakkında yararlanamamaktadır. Bu kişiler bedelli affi istemektedirler.

Tarımsal üretimin artması için çiftçiye teknik destek ve danışmanlık hizmetleri verilmeli ve denetim hizmetleri artırılmalı. Bu doğrultuda daha fazla ziraat, gıda ve su ürünleri mühendisi ve veteriner istihdam etmeliyiz. Bakanlığın kadrosu artırılmalı ve acil atama yapılmalıdır.

Sayılarım la.

BAŞKAN – Sayın Çepni...

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Sayıştay, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumuna 61 kişinin memur statüsünde usulsüz atandığını tespit etti; Kurumda sözleşmeli çalışan destek personeli dururken yapılan bu atamalar yargıya taşındı; bu usulsüzlüğe dair bir düzenlemeniz olacak mıdır?

Bisiklet sürücüsü genç Umut Gündüz, alkollü sürücü tarafından katledilmişti, katil dört ay sonra tahliye oldu. Ailesi adalet mücadelesi için Ankara'da. Hem araştırma önergesi hem de kanun teklifi verdik; Bakanlığınızın bu konuda bir kanuni düzenlemesi olacak mıdır?

1993’de Muş Vartinis’te 9 kişi yakılarak katledilmişti. Sanık Jandarma Komutanı Bülent Karaoğlu hakkındaki tutuklama kararı ise uygulanmamaktadır, duruşma sürüyor. Bu, cezasızlık politikasına dair bir fikriniz, bir görüşünüz var mıdır?

BAŞKAN – Sayın Kaboğlu...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Adalet Bakanı, OHAL Komisyonu Anayasa Mahkemesi ve ağır ceza mahkemelerince verilmiş olan aklama kararlarına karşın barış akademisyenlerinin başvurularını beş yıl beklettikten sonra reddetmiştir. Doğal hâkim ilkesine aykırı şekilde kurulmuş olan ve neye göre karar verdiği bilinmeyen Komisyon, kesinleşmiş yargı kararlarını ve Anayasa’nın birçok maddesini yok saymıştır. AYM’nin ifade özgürlüğü kapsamında olduğuna hükmettiği ve ceza yargısının aklama kararları verdiği bir bildirin rızacısı oldukları için üniversiteden çıkarılan, buna karşın, bazıları şu anda yüce Meclisin üyesi olan akademisyenlerin başvurularını reddeden Komisyon, bugüne kadar vermiş olduğu 100 bini aşkın ret kararının ne kadar keyfi olduğunu itiraf etmiştir. Sayın Bakan, bu konudaki görüşleriniz nedir?

BAŞKAN – Sayın Gaytancıoğlu...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Adalet Bakanına soruyorum: Bölgenin tarihsel başkenti olan ve Osmanlı’ya da başkentlik yapan Edirne’imize ne zaman Trakya’ya hizmet verecek bir bölge adliye binası yapılacaktır ve istinaf mahkemesi kurulacaktır?

Yargıyı FETÖ’ye teslim ettiğiniz dönemde birçok ilçe adliyesi kapatıldı; Edirne’mizin Havsa, Meriç ve Lalapaşa Adliyeleri de kapatıldı. Dönemin adliyelerin kapatılması kararını veren HSYK üyelerinden kaç FETÖ’den ihraç edildi? Bu adliyeler tekrar açacak mısınız? Devlet, yürütme teşkilatını kurduğu ilçelerde yargı teşkilatını da kurmak zorunda değil midir? Ayrıca, Uzunköprü, Keşan ve İpsala ilçelerimizde adliye binaları yetersiz kalmaktadır. Buralara yeni binalar yapmayı planlıyor musunuz? Adliyelerin artan personel ihtiyacı ne zaman giderilecek?

Millî Savunma Bakanına da sormak istiyorum: Terörle mücadele sırasında yaralanıp “gazi” sayılmayanlar için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını adres gösteriyorsunuz. Bu gaziler de sizin emrinizde askerlik yapmadı mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Güler...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Meclisimizin yoğun mesaisiyle bugüne kadar çıkartılan beş yargı paketiyle hayata geçen birçok düzenleme olmuştur. Dördüncü yargı paketiyle “ifade almak amacıyla düzenlenen yakalama emirlerinde taahhülle serbest kalma” imkânı getirilmiştir; bir, buna ilişkin istatistikler ne durumdadır?

İki: Hukuk mahkemelerinde sesli ve görüntülü şekilde duruşmaya katılma imkânı sağlayan e-duruşma uygulamasının başarı durumu ne düzeydedir?

Üç: Geçtiğimiz günlerde ilk kez Erzurum’da açılışını yaptığımız Çocuk Adalet Merkezini ülke genelinde diğer şehirlerimizde yaygınlaştırmayı düşünüyor musunuz?

Dört: Beşinci yargı paketiyle yürürlüğe giren ve çocuk teslimini icra müdürlüğünün konusu olmaktan çıkarılan yeni uygulama ne zaman hayata geçirilecektir? Buna ilişkin teslim merkezleri oluşturulma durumu şu anda ne aşamadır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Işık...

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Maruz kaldığı işkencenin çılgınlıklarına sessiz kaldığımız Garibe Gezer, cezaevinde, siyasi tutsaklara yönelik bir işkence yöntemi olan tecrit koşullarında şüpheli bir şekilde yaşamını yitirdi. “Tecrit yok.” diyorsunuz; peki, yüzlerce siyasi mahpusun tek kişilik hücrede tutulması tecrit değil midir? 2017’de Diyarbakır-Bingöl kara yolunda zırhlı aracın çarptığı araçta bir aileden 5 kişi yaşamını yitirmiştir. Zırhlı aracın zarar gördüğü gerekçesiyle aileden 250 bin avro tazminat istenmiştir. Bu durumun hukuki, insani, ahlaki dayanağı nedir? Zırhlı araç kazalarında genellikle ölenler kusurlu bulunmaktadır. Zırhlı araç sürücülerinden şimdiye kadar ceza alan var mı?

Operasyonlarda Türkiye’nin kimyasal silah kullandığına ilişkin bilgiler dünya basınının gündemindedir. Konuya ilişkin bir araştırma yapacak mısınız?

On binlerce KHK’li soruyor. Yargılanacak hiçbir suçumuz yokken bir gün yargılanacak olanlar tarafından ihraç edilmemize neden olan OHAL hukuksuzluğuna daha ne kadar sessiz kalacaksınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kılavuz...

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Millî Savunma Bakanım, güvenlik güçlerimize verdiğiniz destekler ve gece gündüz demeden kararlılıkla, fedakârca mücadeleniz için teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Yüce Türk milletinin duası, Türk vatanının namus ve şerefi uğruna canlarından geçip kahramanlık destanları yazan Mehmetçiklerimizle. Şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyor, Rabb’im Türk ordusunu, mansur ve muzaffer eylesin diyorum.

Sayın Tarım ve Orman Bakanım, orman yangınlarında fedakârca mücadeleniz için teşekkür ediyorum. Tarsus Pamukluk Barajı için teşekkürlerimi sunuyorum.

Yapımı devam eden Değirmençay, Sorgun, Aksıfat barajları ve göletlerinin tamamlanması, üreticilerimizin girdi maliyetleriyle ilgili destek ve teşviklerin artırılarak sürdürülmesi beklentilerdir. Özellikle limon fiyatında yaşanan dalgalanmaların önlenmesine yönelik Bakanlığımızın limon üreticileriyle ilgili bir çalışması olacak mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Gülüm...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Partimizin İzmir il binasına yapılan organize saldırıda Deniz Poyraz yoldaşımız katledildi. Katil ve katiller daha ilk andan itibaren güvenlik güçleri tarafından şefkatle korundu. Deliller toplanmadan, HTS ve kamera kayıtları dahi gelmeden, detaylı bir araştırma yapılmadan katilin on sekiz saat içerisinde apar topar tutuklanmasıyla neler gizlenmek istendi? Katilin iletişim hâlinde olduğu şüpheli olabilecek kişiler neden soruşturmaya dâhil edilmedi? Katil olaydan önce tam 27 kez İzmir Emniyet Müdürlüğünü neden aradı? Katilin Suriye’de silahlı eğitim aldığı şüphesi ve SADAT’la bağlantısı neden araştırılmadı? Gerçekten katilleri açığa çıkarmak gibi bir derdiniz var mı?

Milletvekilleri olarak görevimiz olan yaşanan sorunlar için görüşme taleplerimize ve soru önergelerimize cevap vermeme gerekçeniz nedir?

BAŞKAN – Sayın Fendoğlu...

MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) – Teşekkür ederim Başkanım.

Talebimiz Adalet Bakanımızdan. Özelleştirme İdaresi tarafından adliye binası yapılması için yer tahsisi yapılan ve proje aşaması tamamlanan Malatya adliye binasının yapımına başlanması için 2022 yılı bütçesine dâhil edilmesi yönünde bir çalışmanız var mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Kasap...

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Tarım Bakanına soruyorum: Kütahya’da özelleştirme sürecinde TÜRKŞEKER’e ait olan 130 bin metrekare arsanın Kütahya Şeker AŞ’ye ve dolayısıyla Torunlar ve Kiler Grubuna şaibeli yollarla verilmesinin sağlanmasıyla ve on yıllık zaman aşımına uğramasıyla ilgili soruşturma yapmayı düşünüyor musunuz? Bir.

İki: Özelleştirilen ve özelleştirme mağduru olan bu fabrikada pancarın 40 kuruşa alındığını, küspenin ise 38 kuruşa satıldığını biliyor musunuz Sayın Bakan?

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Güner...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Toprak Mahsulleri Ofisi, bu yıl çiftçimizden ne kadar arpa, buğday, mercimek almıştır?

11,5 proteinli ithal hayvan yemi buğdayının işlenip piyasaya un olarak verildiği doğru mudur? 50 kiloluk torbada un piyasada 350 liraya satılırken TMO’nun sattığı 180 liralık unu fırıncılar neden kullanmıyor? Kullanıyorsa ekme 3 lira, simit 3,5 lira nasıl olmuştur?

En son tarım sayımı kaç yılında yapılmıştır?

Niğde İmrahor ve Halaç Göletleri yarım kalmıştır, zamanında bitirilmeyen göletler hangi tarihte tamamlanacaktır? Darboğaz Göleti sorunu ne zaman çözülecektir?

Gübre ve yemde aşırı fiyatlara müdahale edecek misiniz?

Çiftçinin borç faizlerini silmeyi düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Şimdi soruları cevaplamak üzere sözü yürütmeye veriyorum.

Süreniz on dakikadır.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Evet, teşekkür ediyorum Başkanım.

Öncelikle, şuradan başlamak istiyorum: Engin Altay’ın bir söylemi oldu. Ben, Recep Tayyip Erdoğan’la inandığım bir lider olduğu için çalışıyorum ve çalışmaya da devam edeceğim. Kendisi siyaseti, siyaset için mi yapıyor, inandığı bir liderle mi çalışıyor, onun cevabı kendisindedir ama ben her zaman Recep Tayyip Erdoğan’ın yanında çalışmaktan gurur duydum, ondan talimat almaktan gurur duydum, ona hizmet etmekten, milletime hizmet etmekten gurur duydum, bununla ilgili bir problemim yok.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben de var demedim ki Sayın Bakan, ben de var demedim.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Tamam.

Şimdi, burada söylenenlerin hepsini dikkate alacağız, yazılı olarak da tabii ki cevap veriyor olacağız.

Ortak akıl bizim için önemli, dediğim gibi, biz sadece kendi aklımızla çalışmıyoruz. Cumhuriyet tarihinin en büyük 2 tane şurasını yaptık; biri Tarım Orman Şurası, biri de Su Şurası. Biz katkı koymak isteyen milletvekillerimizden, ondan sonra, buradan, gruplardan hepsinin fikirlerine açığız.

Bu hacizler münferit olaylardır yani çiftçi hacizleri münferit olaylardır ve baktığımız zaman, iki sene, üç sene ödememiş ve müptezel hâle gelmiş borçlu dosyalarla karşılaşıyorum genelde. Ama burada, değerli milletvekillerimiz, varsa, haksızlığa uğradığına inandığı dosyaları, münferit olarak bana ulaştırabilirler, ben onlara bakarım, tek tek bakarız onların hepsine.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şanlıurfa'daki tüm çiftçilerin dosyaları haksızdır Sayın Bakan.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Şimdi, İYİ Parti Grubumuzdan bir şey geldi “650 bin çiftçi çekildi.” diye. Ben bunun kaynağını bulamadım ama istihdam 2008'den beri 4 milyon 620 binden 5 milyon 21 bine çıkmış. Kayıtlı işletme sayısı yani ÇKS sayısı da 2018'de 2 milyon 152'yken 2021'de 2 milyon 186 hâline gelmiş.

Limonla ilgili mesele de... Gerçekten, 2020 limon üretimi 1,19 milyon tonken tüm zamanların rekoru kırılarak yüzde 30 artışla 1,55 milyon tona çıkmıştır. Bununla ilgili şöyle bir önerimiz oldu bizim: Ticaret Bakanlığı üzerinden bir DFİF, ihracatla ilgili bir destek verilebilirse iyi olur. Bunu geçen hafta Lütfi Elvan Bakanımızla da görüşmüştük, Ticaret Bakanımızla da görüştük. Bununla ilgili bir fonlama sağlanabilirse yapılabilir diye düşünüyorum.

Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından hem fırınlara olsun hem de üreticiye, besiciye sübvanseli bir şekilde, maliyetlerini belli seviyelerde tutacak şekilde sübvanseli hem yem hem de buğday arzımız devam ediyor. Bu tabii ki piyasanın hepsini kapsayacak değil ama piyasanın bir miktar talebini ve isteğini kapsayacak bir şey yapıyoruz burada. Özellikle fırınlarda biz yüzde 50'sini hedefledik. Burada 380'in üzerinde fırın bizimle çalışıyor, çalışmaya da devam ediyor. Şu ana kadar ekmek fiyatları çok hızlı artmadıysa bunların da mutlaka şeyi vardır. Özellikle yemde de benzer regülasyonların faydasını gördük.

Bu yapay balla ilgili Engin Bey bir şey söyledi; Bosna Hersek menşeli sadece glikoz ve früktoz şurubuyla ilgili bir tercihli ticaret anlaşmasıdır. Bunun ithalatı da yapılmamaktadır ama balla alakası yoktur.

TKDK'de Diyarbakır'da 61 kişinin usulsüz atama iddiası... Yapılan atamaların hepsi mevzuata uygun yapılmıştır.

Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sudan'da ne kadar yer ekildi?

BAŞKAN – Sayın Tanal, maskeni tak, maskeni.

Arkadaşlar, herkes maskelerini taksın, bazı milletvekillerimiz bize mesaj atıyorlar “Maskeler çıktı.” diye. Dolayısıyla Tanal da geldi buraya, söyledi, herkes maskeyi taksın arkadaşlar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Soru sordum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle kıymetli görüşler için, eleştiriler ve öneriler için çok teşekkür ediyorum tüm milletvekillerimize. Tüm bunların hepsi bizim için önemli katkılardır ve bunların hepsi de mutlaka değerlendirmeye tabi tutulacaktır ve sorularla ilgili, burada cevabını veremediğim soruların cevaplarını da yazılı olarak, tıpkı Komisyonunda yaptığımız gibi, tüm milletvekili arkadaşlarımıza ayrıca ileticeğim.

Ben, öncelikle, genel itibarıyla da hep söylendiği için yürüyen davalarla ilgili, soruşturmalarla ilgili birtakım konular değerlendiriliyor... Elbette tüm bunlarla ilgili, bunların görüşüleceği, karara bağlanacağı yerler adliyelerdir, duruşma salonlarıdır. Bizim yürütme olarak, sizin yasama olarak yürüyen bir davayla ilgili, soruşturmayla ilgili bir yetkimiz yok, kimsenin yargı adına vekâleten konuşma yetkisi de yok. Yargıyı yargıya bırakmamız lazım ve eksiklik varsa, hata varsa, Türkiye bir hukuk devletidir, mekanizması içerisinde bunlar düzeltilebilecektir. Yanlış yok mu? Var. Eksik yok mu? Var. Eğer her şey güllük gülistanlık olsa bu reformları niye yapalım, bu kanunları niye çıkartalım, bu adımları neden atalım?

Yargının elinden geçen 19 milyon dosya var geçtiğimiz yıl için; bunların içerisinde siz 100 tane hatalı karar söyleyin, daha fazla geldiği için ben de 500 karara “Bu nasıl karar?” diyeyim. Ama bunlarla ilgili bir eksik varsa istinafiyla, Yargıtayla, Anayasa Mahkemesiyle ve bağlı olduğumuz uluslararası hukuk anlamında, bunların hepsinin değerlendirilmesi mümkündür. Dolayısıyla, bu konuda yürüten, işleyen bir hukuk sistemi çerçevesinde hiçbirimiz yargı mensubu değiliz ve bu anlamda da bir yetkimiz yok. Bu konuda milletimizin beklentisi: “Hâkim, savcıların önünde, uygulamadaki eksiklikler, ne varsa; yasama kanunları değiştirsin, bu adımları atsin. Yürütmeye, idari anlamda her türlü teknik desteği versin.” Milletimiz yargıya da “Arkadaş, senin adalet figürünün gözü bağlıdır. Önüne gelen bir kişide fiile bak, fiile bakma, gözünü oradan açma, gözün bağlıdır. Asla ama asla önüne gelen kişinin kimliğine, yaşam tarzına, düşüncesine, siyasi görüşüne bakma.” demiştir. Hepimizin ortak arzusu, adliyenin kapısından kim girdiyse yargının adaleti tecelli etmesidir. Ama bizim Hükümet olarak, Hükümetin mensubu olarak hiçbirimizin yargısal bir yetkisi yok. Bu konuda hem eğitimlerle hem kanunlarla, reformlarla bu yargı kültürünü hep beraber oluşturmaya çalışıyoruz. Eksiklik varsa hepimizin eksikliğidir, hepimiz bu anlamda görevimizi yapacağız. Çünkü yargı, AK PARTİ'nin yargısı değil, yargı Türk milletinin yargısıdır. Bu anlamda yargı, hepimizin ortak bir şekilde korunması gereken en müstesna bir yerdir. Bizim de bu anlamda ortak çalışmalarımızı hep birlikte yaparak, çalışmalarımızı sürdürmemiz gerekecektir.

Değerli arkadaşlar, elbette, bu konuyla alakalı yazılı olarak vereceğim ama hemen bir iki, vaktim de doldu...

Sayın Celal Fendoğlu Malatya'yla ilgili... Vekil arkadaşlarımızla da yakın çalıştık, projemiz bitmek üzere ve bunun yatırıma alınması için çalışmalarını yapıyoruz. Malatya'ya yakışır, büyük bir adliye yapacağız ihtiyaca göre.

Sayın Gaytancıoğlu -Keşan'la ilgili ben de gitmişim- Keşan'da Ağır Ceza kuruldu ve onun yanındaki yerin de tespitleri yapıldı, imar planları onay aşamasında ve diğer soruların cevaplarını yazılı olarak sunacağız.

Sayın Aycan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Millî Savunma Bakanım, buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI HULUSİ AKAR – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; özlük hakları konusunda tüm personelimizin -binbaşılar, astsubaylar, uzman çavuşlar, sözleşmeli erler dâhil- özlük haklarının iyileştirilmesi için ilgili bakanlıklarla yakın koordinasyon içinde çalışıyoruz, her türlü gayreti gösteriyoruz.

“ASELSAN Katar'a satıldı mı?” ASELSAN, kamuoyuna açıklama yaptı, bundan haberiniz vardır herhâlde. Vatandaş başlılarıyla kurulan bir kuruluş. Çoğunluk hissesi Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfına ait, dolayısıyla yurt dışına satılması gerçek dışıdır. ASELSAN, bu iddialara karşı hukuki yollara başvuracağını açıklamıştır. Birçok kez söyleme fırsatı bulduk fakat maalesef bir bağınazlık mı yahut başka bir amaç mı var bilemiyorum, Türk Silahlı Kuvvetleri envanterinde kimyasal silah yok. Ne alındı, ne saklı, ne gizli, ne imal; böyle bir şey söz konusu değil, hiçbir şekilde de kullanılması söz konusu değil. Bu tür silahların takibi çok kolaydır. Uluslararası Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü gerekli araştırmaları yapıyor ve biz buna her zaman destek sağlıyoruz.

Savunma sanayisi konusunda cin şişeden çıktı, yapacak çok şeyimiz var, geldiğimiz nokta gurur verici. Sayın Cumhurbaşkanımıza teşvik, desteği için şükran borçluyuz. Her şeyimiz şeffaf, kanuna uygun, izlenebilir, hesap verilebilir; haramilerle işimiz yok.

Efendim, bunun dışında, mevcut Anayasa çerçevesinde Sayın Cumhurbaşkanımızın “Başkomutan” sıfatıyla başlayan, sıralı amir ve komutanların emir ve komutasında tek yürek, tek yumruk olarak, terör örgütleriyle başta olmak üzere her türlü tehdit ve tehlikeye karşı “ölürsem şehit, kalırsam gazi” anlayışı içinde azim ve kararlılıkla mücadeleimiz devam etmektedir.

Bu çerçevede bir kez daha vurgulamak isterim ki binlerce yıldır aynı coğrafyayı, bu coğrafyayı, ekmeğini, suyunu paylaşan Türkler ve Kürtler kardeşler; bunun en açık göstergesi de şanlı bayrağımız için, vatanımız için canlarını feda eden ve şehitliklerimizde bir arada yatan kahramanlarımızdır.

Diğer bir nokta, terör örgütündeki çöküş açıkça görülmektedir.

Bu duygu ve düşüncelerle, Millî Savunma Bakanlığı bünyesindeki Türk Silahlı Kuvvetleri tam bir birlik ve beraberlik içinde, asil milletimizin sevgisi, güveni ve duasından aldığı ilhamla, hiçbir ayırım yapmadan, ülkemizin, 84 milyon vatandaşımızın egemenlik, bağımsızlık, güvenlik ve bekası için azim ve kararlılıkla mücadele etmektedir, edecektir ve kırk yıldır başımıza bela olan bu terör musibetinden inşallah halkımızı kurtaracağız.

Bizim her faaliyetimiz şeffaftır, çok iddialıyız dolayısıyla bize yöneltilen sorulara memnuniyetle cevap vermek isteriz ancak zamanımızın kısıtlı olması nedeniyle kalan sorulara yazılı olarak cevap vereceğiz.

Son bir cümle: Bu vesileyle bir kez daha aziz şehitlerimizi, ebediyete intikal eden kahraman gazilerimizi rahmetle, minnetle yâd ediyor; hayatta olan kahraman gazilerimize, şehit ve gazilerimizin kıymetli ailelerine saygı ve şükranlarımı sunuyorum.

Sizleri saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Başkanım.

Zamanınızı almadan -tutanağa da geçse olur- Sayın Pakdemirli'nin sorusuna cevap vereyim.

Evet, Sayın Pakdemirli, ben de en az, sizin, liderinize inandığımız kadar liderime inanarak, güvenerek; dürüstlüğüne, namusuna kefil olarak çalışıyorum. Bir fark var ama o, şu: Ben, Kemal Bey'e bazen "Efendim, bu yanlış." diyebiliyorum; eminim, siz, Tayyip Bey'e bunu diyemiyorsunuzdur.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Komisyon Başkanı, söz talebiniz var.

Buyurun.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Sadece bütçelerin hayırlı olmasını dilemek için söz talep etmişim. Ayrıca, katkıda bulunan tüm milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

Bütçelerimiz hayırlı olsun diyorum.

BAŞKAN – Muhammet Bey, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

17.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, Garibe Gezer'in intihar vakasıyla ilgili olarak Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığınca adli ve idari soruşturmanın başlatıldığına ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞIOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, sadece bir bilgi sunmak için söz alıyorum. Bahsi geçen, "intihar vakası" olarak nitelendirilen Garibe Gezer'le ilgili Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığımızca adli ve idari soruşturmanın başlatıldığı bilgisi gelmiştir. Bunu yüce Meclisin bilgilerine sunuyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 60'a göre pek kısa bir sözüm var Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tanal, seni duyduk.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 281) (Devam)

2.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller (Gider ve Gelir Cetvelleri), 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2020 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 194 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2020 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2020 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1690) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 282) (Devam)

A) TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI (Devam)

1) Tarım ve Orman Bakanlığı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Tarım ve Orman Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Orman Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Orman Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

C) DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

Ç) TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Türkiye Su Enstitüsü 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Su Enstitüsü 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

D) ADALET BAKANLIĞI (Devam)

1) Adalet Bakanlığı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Adalet Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) YARGITAY (Devam)

1) Yargıtay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Yargıtay 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) DANIŞTAY (Devam)

1) Danıştay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Danıştay 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURLARI KURUMU (Devam)

1) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurları Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurları Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ (Devam)

1) Türkiye Adalet Akademisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Adalet Akademisi 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

*H) HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU (Devam)**1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**I) TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU (Devam)**1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**İ) KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU (Devam)**1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**J) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI (Devam)**1) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Millî Savunma Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*

BAŞKAN – Şimdi, sırasıyla dördüncü turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ile kesin hesaplarına geçilmesi hususu ile bütçeleri ve kesin hesaplarını ayrı ayrı okutup oylarınıza sunacağım.

Tarım ve Orman Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI**1) Tarım ve Orman Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi***ÖDENEK CETVELİ**

GENEL TOPLAM	64.623.189.000
--------------	----------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tarım ve Orman Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Tarım ve Orman Bakanlığının 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*2) Tarım ve Orman Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı***(A) CETVELİ**

Toplam Ödenek	44.626.119.422,44
---------------	-------------------

Bütçe Gideri	43.660.529.971,06
--------------	-------------------

İptal Edilen Ödenek	962.790.447,53
---------------------	----------------

Ertesi Yıla Devredilen Ödenek	281.662.572,20
-------------------------------	----------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tarım ve Orman Bakanlığının 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Orman Genel Müdürlüğünün 2022 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**1) Orman Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	6.220.952.000
--------------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	6.215.952.000
--------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Orman Genel Müdürlüğünün 2022 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Orman Genel Müdürlüğünün 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Orman Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	4.133.332.730,74
---------------	------------------

Bütçe Gideri 3.902.756.063,05

İptal Edilen Ödenek 204.085.043,06

Ertesi Yıla Devredilen Ödenek 26.491.624,63

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelininin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	3.474.151.000,00
----------------------	------------------

Tahsilat 3.828.505.859,91

Ret ve İadeler 50.082.085,99

Net Tahsilat 3.778.423.773,92

BAŞKAN – Kabul edenler ... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Orman Genel Müdürlüğünün 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 2022 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

*DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**1) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	25.019.700.000
--------------	----------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	25.014.700.000
--------	----------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 2022 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	14.136.728.559,68
---------------	-------------------

Bütçe Gideri 13.914.168.434,03

İptal Edilen Ödenek 215.484.836,32

Ertesi Yıla Devredilen Ödenek 94.272.306,66

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelininin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	9.449.219.000,00
----------------------	------------------

Tahsilat 13.776.730.882,02

Ret ve İadeler 6.605.159,64

Net Tahsilat 13.770.125.722,38

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türkiye Su Enstitüsünün 2022 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ**1) Türkiye Su Enstitüsü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	5.364.000
--------------	-----------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	5.364.000
--------	-----------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Su Enstitüsünün 2022 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türkiye Su Enstitüsünün 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Türkiye Su Enstitüsü 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	4.333.000,00
---------------	--------------

Bütçe Gideri 3.714.310,34

İptal Edilen Ödenek 618.689,66

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	4.228.000,00
----------------------	--------------

Tahsilat 5.958.866,31

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Su Enstitüsünün 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*ADALET BAKANLIĞI**1) Adalet Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	33.323.466.000
--------------	----------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığının 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) *Adalet Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	19.981.225.080,81
---------------	-------------------

Bütçe Gideri	23.382.429.583,35
--------------	-------------------

Ödenek Üstü Gider	3.471.022.975,62
-------------------	------------------

İptal Edilen Ödenek	69.818.473,08
---------------------	---------------

Ertesi Yıla Devredilen Ödenek	9.997.078,00
-------------------------------	--------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığının 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Yargıtay Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

YARGITAY BAŞKANLIĞI

1) *Yargıtay Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	485.217.000
--------------	-------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yargıtay Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Yargıtay Başkanlığının 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) *Yargıtay Başkanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	323.704.225,55
---------------	----------------

Bütçe Gideri	310.343.453,20
--------------	----------------

İptal Edilen Ödenek	13.360.772,35
---------------------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yargıtay Başkanlığının 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Danıştay Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*DANIŞTAY BAŞKANLIĞI**1) Danıştay Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	324.369.000
--------------	-------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Danıştay Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Danıştay Başkanlığının 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Danıştay Başkanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	213.397.880,01
---------------	----------------

Bütçe Gideri	210.723.225,65
--------------	----------------

İptal Edilen Ödenek	2.674.654,36
---------------------	--------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Danıştay Başkanlığının 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURLARI KURUMU**1) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	3.185.052.000
--------------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	3.173.052.000
--------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	4.020.567.700,00
Bütçe Gideri	3.269.760.696,95
İptal Edilen Ödenek	750.807.003,05
BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	989.196.000,00
Tahsilat	3.694.393.748,55
Ret ve İadeler	2.070.656,14
Net Tahsilat	3.692.323.092,41
BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türkiye Adalet Akademisinin 2022 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ**1) Türkiye Adalet Akademisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	29.982.000
BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM29.732.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Adalet Akademisinin 2022 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türkiye Adalet Akademisinin 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Türkiye Adalet Akademisi 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	26.204.000,00
Bütçe Gideri	19.835.830,21
İptal Edilen Ödenek	6.368.169,79
BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

(TL)

Bütçe Geliri Tahmini	25.094.000,00
Tahsilat	17.214.404,98
Ret ve İadeler	775,00
Net Tahsilat	17.213.629,98
BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	

Türkiye Adalet Akademisinin 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabı kabul edilmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2022 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU**1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	135.980.000
BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2022 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	93.193.000,00
Bütçe Gideri	90.593.669,90
İptal Edilen Ödenek	2.599.330,10
BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 29.043.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 28.043.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 19.502.300,00

Bütçe Gideri 17.264.250,56

İptal Edilen Ödenek 2.238.049,44

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 17.022.000,00

Tahsilat 16.051.032,37

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU**1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	65.945.000
--------------	------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	65.945.000
--------	------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	46.383.000,00
---------------	---------------

Bütçe Gideri 32.136.690,12

İptal Edilen Ödenek 14.246.309,88

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	46.383.000,00
----------------------	---------------

Tahsilat 45.419.110,04

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Millî Savunma Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI**1) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	80.439.536.000
--------------	----------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Millî Savunma Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Millî Savunma Bakanlığının 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Millî Savunma Bakanlığı 2020 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	61.270.706.856,22
---------------	-------------------

Bütçe Gideri	61.875.316.815,30
--------------	-------------------

Ödenek Üstü Gider	13.862.959.060,12
-------------------	-------------------

İptal Edilen Ödenek	13.159.591.841,86
---------------------	-------------------

Ertesi Yıla Devredilen Ödenek	13.219.905.618,76
-------------------------------	-------------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Millî Savunma Bakanlığının 2020 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Böylece dördüncü turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ve kesin hesapları kabul edilmiştir, hayırlı olmalarını temenni ederim.

Sayın milletvekilleri, dördüncü tur görüşmeleri tamamlanmıştır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, kapatmadan önce pek kısa bir söz verecektiniz.

BAŞKAN - Programa göre kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesaplarını sırasıyla görüşmek için, 11 Aralık 2021 Cumartesi günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 00.39

VII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Ardahan ilinde 2002 yılından bu yana sosyal yardım alan kişi ve hane sayısına ilişkin sorusu ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık'ın cevabı (7/54429)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya YANIK tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Murat SARISAÇ
Van Milletvekili

Ardahan ilinde;

1. 2002 yılından önerge tarihine kadar sosyal yardım alan kişi sayısı kaçtır? Bu sayının yıl, yaş ve cinsiyete göre dağılımı nasıldır?
2. 2002 yılından önerge tarihine kadar sosyal yardım alan hane sayısı kaçtır? Bu sayının yıl ve hanede yaşayan kişi sayısına göre dağılımı nasıldır?

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 30671023-610- 430
Konu : Soru Önergesi (7/54429)

09. /12./ 2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 19.11.2021 tarihli ve 915121 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Van Milletvekili Sayın Murat SARISAÇ tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/54429 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İhtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur. Bilgilerinize arz ederim.

Derya YANIK
Bakan

Ek: Cevap Metni

Van Milletvekili Sayın **Murat SARISAÇ**'a Ait 7/54429 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

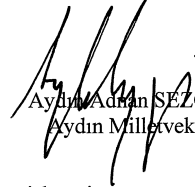
Bakanlığımızca Sosyal Yardımlaşma Dayanışma (SYD) Vakıfları aracılığıyla ihtiyaç sahibi vatandaşlarımıza yönelik olarak başta 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu olmak üzere 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve diğer mevzuat hükümleri doğrultusunda çeşitli sosyal yardım programları yürütülmektedir. Yürütülmekte olan sosyal yardım programları düzenli ve süreli nitelikte olmak üzere aile yardımları, barınma ve gıda yardımları, engelli yaşlı yardımları, sağlık yardımları, eğitim yardımları ve proje destekleri olarak sınıflandırılmaktadır.

2.- Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin'in, Gümrük Birliği'nin güncellenmesine ilişkin sorusu ve Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/54441)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIğI'NA

Aşağıdaki sorularımın Dışışleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Saygılarımla. 04.11.2021

Aydın Adnan SEZGİN
Aydın Milletvekili

Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasında sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünleri, 6 Mart 1995 tarih ve 1/95 sayılı Türkiye – Avrupa Topluluğu (AT) Ortaklık Konseyi Kararı ile düzenlenen Gümrük Birliği kapsamında serbest dolaşımdadır. Dolayısıyla bu mallar, Türkiye ve AB ülkelerince gümrük vergisine ve eş etkili vergiye, ayrıca miktar kısıtlamasına ve eş etkili tedbirlere tabi tutulamaz.

AB içinde serbest dolaşımdaki bu malları taşıyan Türkiye'de kayıtlı araçların geçiş belgesi kotalarına tabi olması, malların serbest dolaşımını engellemektedir. Zira, malların AB içindeki hareketi ile bu malların serbest dolaşımını birbirinden ayırlamayacak şekilde ilintilidir.

AB ülkelerinin Türkiye'de kayıtlı araçlarca gerçekleştirilen taşımalara uyguladığı kotalar, Gümrük Birliği kapsamında "miktar kısıtlaması" ile eş etkili tedbir olarak kabul edilmelidir. 2017 yılında yayınlanan Avrupa Birliği Adalet Divanı kararıyla teyit edildiği üzere, transit geçişlerde alınan ücretler de gümrük vergisi ile eş etkili vergi sıfatıyla, Gümrük Birliği'ne ayrıktır.

Gümrük Birliği'nin düzgün işlemediği gerekçesiyle, her iki tarafın da mutabakatıyla, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi gündemdedir. Ancak, AB Konseyi'nin güncelleme müzakerelerini başlatmak üzere AB Komisyonu'na yetki verme süreci, siyasi gerekçelerle ertelenmektedir. Dolayısıyla, kota sorununun, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi platformu dışında, Türkiye ile AB arasında ayrı bir anlaşma ile düzenlenmesi iki tarafın da çıkarınadır.

Bu çerçevede;

- 1) AB ülkelerinin Türkiye'de kayıtlı araçlarca gerçekleştirilen taşımalara uyguladığı kotalara karşı hangi girişimlerde bulunulmuştur ve sorunun aşılması için yeni yöntemler öngörölmekte midir?
- 2) Konunun, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi platformu dışında, AB ile ayrı bir anlaşma yoluyla düzenlenmesine yönelik çalışmalar yapılmakta mıdır?

T.C.
DIŞIŞLERİ BAKANLIĞI
Dış Politika, Analiz ve EŐŐdüm Genel M¼d¼rl¼Đ¼

Sayı : Z-72763276-610-33598347
Konu : Yazılı soru önergesi / Sn. Aydın
Adnan Sezgin / 7/54441

T¼RKİYE B¼Y¼K MİLLET MECLİŐİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 19.11.2021 tarihli ve E-43452547-120.07-0915121 sayılı yazıları.

Aydın Milletvekili Sayın Aydın Adnan Sezgin'in 7/54441 sayılı yazılı soru önergesinin yanıtı iliŐekte sunulmaktadır.

Saygılarımla arz ederim.

Mevlüt ÇAVUŐOĐLU
Dışişleri Bakanı

Ek: 1

(Z-72763276-610-33598347 sayılı yazının ekidir)

Söz konusu anlaşmalarla belirlenen ikili ve/veya transit geçiş izinlerinin, yoğun taşıma yapılan ÷lkelerde ihtiyaçları karşılamakta zaman zaman yetersiz kalması, üye ÷lkelerin uyguladığı yüksek ücretle güzergâh kısıtlamaları ve çeşitli değişikliklerin karayolu taşımacılığımızda yarattığı gecikmeler ve maliyet artışları Gümrük Birliği Ortak Komitesi toplantılarında müteaddit defalar tarafımızca gündeme getirilmiştir. ÷lkemizce, yukarıdaki sorunların Gümrük Birliğine ve malların serbest dolaŐımına aykırı olduğu kaydedilmektedir.

Öte yandan, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi çalıŐmalarının dışında, bazı Avrupa Birliği Adalet Divanı kararları ve kotaların Gümrük Birliğine ve malların serbest dolaŐımına aykırı olduğu yaklaşımımız ışığında, Ticaret Bakanlığı'nın yönlendirmesi ve desteğiyle Türkiye İhracatçılar Meclisi ve Uluslararası Nakliyeciler Derneği tarafından kimi ÷lkelerin uygulamalarına karşı hukuki süreçler de yürüt÷lmüŐtür.

Konuya ilişkin olarak karayolu taşımacılığı boyutuyla Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığından, Gümrük Birliği kapsamında ise Ticaret Bakanlığından daha ayrıntılı bilgi alınması mümkündür.

**AYDIN MİLLETVEKİLİ SAYIN AYDIN ADNAN SEZGİN'İN 7/54441 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE YANIT**

SORU:

Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasında sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünleri, 6 Mart 1995 tarih ve 1/95 sayılı Türkiye - Avrupa Topluluğu (AT) Ortalık Konseyi Kararı ile düzenlenen Gümrük Birliği kapsamında serbest dolaşımdadır. Dolayısıyla bu mallar, Türkiye ve AB ülkelerince gümrük vergisine ve eş etkili vergiye, ayrıca miktar kısıtlamasına ve eş etkili tedbirlere tabi tutulamaz.

AB içinde serbest dolaşımdaki bu malları taşıyan Türkiye'de kayıtlı araçların geçiş belgesi kotalarına tabi olması, malların serbest dolaşımını engellemektedir. Zira malların AB içindeki hareketi ile bu malların serbest dolaşımı birbirinden ayıramayacak şekilde ilintilidir.

AB ülkelerinin Türkiye'de kayıtlı araçlarca gerçekleştirilen taşımalara uyguladığı kotalar, Gümrük Birliği kapsamında "miktar kısıtlaması" ile eş etkili tedbir olarak kabul edilmiştir. 2017 yılında yayımlanan Avrupa Birliği Adalet Divanı kararlarıyla teyit edildiği üzere, transit geçişlerde alman ücretler de gümrük vergisi ile eş etkili vergi sıfatıyla, Gümrük Birliği'ne ayrıktır.

Gümrük Birliği'nin düzgün işlemediği gerekçesiyle, her iki tarafın da mutabakatıyla, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi gündemdedir. Ancak, AB Konseyi'nin güncelleme müzakerelerini başlatmak üzere AB Komisyonu'na yetki verme süreci, siyasi gerekçelerle ertelenmektedir.

Dolayısıyla, kota sorununun, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi platformu dışında, Türkiye ile AB arasında ayrı bir anlaşma ile düzenlenmesi iki tarafın da çıkarınadır.

Bu çerçevede;

- 1) AB ülkelerinin Türkiye'de kayıtlı araçlarca gerçekleştirilen taşımalara uyguladığı kotalara karşı hangi girişimlerde bulunulmuştur ve sorunun aşılması için yeni yöntemler öngörülmekte midir?
- 2) Konunun, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi platformu dışında, AB ile ayrı bir anlaşma yoluyla düzenlenmesine yönelik çalışmalar yapılmakta mıdır?

YANIT:

Ülkemizin coğrafi konumu ve Avrupa Birliği (AB) pazarındaki talep yapısından dolayı, AB'ye ihracatımızdaki en etkin taşımacılık yöntemi karayolu taşımacılığıdır. Hâlihazırda AB üye ülkeleri ile Türkiye arasındaki karayolu taşımacılığı ikili anlaşmalarla düzenlenmektedir.

DÖNEM: 27

YASAMA YILI: 5

32'NCİ BİRLEŞİM
10 ARALIK 2021 CUMA
SAAT: 11.00

DANIŞMA KURULU ÖNERİŐİ

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisinin 6 Aralık 2021 Pazartesi günkü Gündeminin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmının 1’inci ve 2’nci sıralarında yer alması, bütçe görüşmelerine 6 Aralık 2021 Pazartesi günü saat 12.00’de başlanması; Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin görüşmelerinin bitimine kadar, resmî tatil günleri dâhil, her gün saat 11.00’den günlük programın tamamlanmasına kadar çalışmalarına devam olunması,

Görüşmelerin on iki günde tamamlanması, bütçe görüşmelerinin son günü olan 17 Aralık 2021 Cuma günü görüşmelere saat 14.00’te başlanması ve bu Birleşimde Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin görüşmelerinin bitimine kadar çalışmalara devam olunması,

Başlangıçta bütçenin tümü üzerindeki görüşmelerde yürütme adına yapılacak sunuş konuşmasının süreye tabi tutulmaksızın yapılması, siyasi parti grupları ve İçtüzük’ün 62’nci maddesi gereğince, istemi hâlinde, görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye de altmış dakika söz verilmesi (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) kişisel konuşmaların ise onar dakikayla sınırlandırılması,

Kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları üzerindeki görüşmelerin 8 turda tamamlanması, kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesaplarının görüşülme günlerini belirten programın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca bastırılarak duyurulması, turların bitiminden sonra Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin maddelerinin oylanması,

Birinci turda, istemi hâlinde, TBMM Başkanlığı ile İçtüzük’ün 62’nci maddesi gereğince, görüşlerini bildirmek üzere yürütme adına yapılacak konuşmaların yetmiş dakika, bu turda siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların yetmiş dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) siyasi parti grupları ve İçtüzük’ün 62’nci maddesi gereğince, istemi hâlinde, görüşlerini bildirmek üzere yürütme adına yapılacak konuşmaların üçüncü turda altmış beşer dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) dördüncü ve beşinci turlarda seksener dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) altıncı turda altmışar dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) diğer turlarda ise yetmişer dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) kişisel konuşmaların beşer dakika olması, kişisel konuşmalarda her turda İçtüzük’ün 61’inci maddesine göre biri lehte, biri aleyhte olmak üzere 2 üyeye söz verilmesi ve 1 üyenin sadece bütçenin tümü üzerinde veya sonundaki görüşmelerde ya da bir turda söz kaydı yaptırmaması,

Bütçe görüşmelerinde soruların gerekçesiz olarak yerinden sorulması ve her tur için soru-cevap işleminin on dakika soru, on dakika cevap olarak sınırlandırılması,

Bütçe görüşmelerinin sonunda siyasi parti gruplarına ve İçtüzük’ün 62’nci maddesi gereğince, istemi hâlinde, görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye altmışar dakika süreyle söz verilmesi (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) İçtüzük’ün 86’nci maddesine göre yapılacak kişisel konuşmaların ise onar dakika olması,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 24.11.2021 tarihli 23’üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

32'NCİ BİRLEŞİM

10 ARALIK 2021 CUMA

SAAT: 11.00

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

1.- (S. Sayısı: 281) 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.12.2021) (X)

2.- (S. Sayısı: 282) 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller (Gider ve Gelir Cetvelleri), 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2020 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 194 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2020 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2020 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1690) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.12.2021) (X)

3 – SEÇİM

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

7 – KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

BUGÜNKÜ PROGRAM

5'inci Gün

10.12.2021 CUMA

Saat : 11.00 – Program bitimine kadar

IV. TUR

41-. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI (Bütçe + Kesin Hesap)

42-. ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesin Hesap)

43-. DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesin Hesap)

44-. TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesin Hesap)

45-. ADALET BAKANLIĞI (Bütçe + Kesin Hesap)

46-. YARGITAY (Bütçe + Kesin Hesap)

47-. DANIŞTAY (Bütçe + Kesin Hesap)

48-. CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞ YURTLARI KURUMU (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesin Hesap)

49-. TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesin Hesap)

50-. HAKİMLER VE SAVCILAR KURULU (Bütçe + Kesin Hesap)

51-. TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesin Hesap)

52-. KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU (Düz. ve Den. Kur. Büt.) (Bütçe + Kesin Hesap)

53-. MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (Bütçe + Kesin Hesap)

(MHP, HDP, CHP, AK PARTİ, İYİ PARTİ)

(Siyasi parti grupları ve istemi hâlinde Yürütme adına yapılacak konuşma süresi: 80'er dakika)

(Kişisel konuşmaların süresi biri lehte ve biri aleyhte olmak üzere: 5'er dakika)

(Soru – Cevap işlemi: 10 dakika soru - 10 dakika cevap)

